Nils Adalrik och Maria,

fler Drakar samt några Enhörningar

Nils Adalrik och Maria,
fler Drakar samt några Enhörningar

En bok av Barbro Blixt född Starbäck

2011

En kraftigt omarbetad version av
”Nils Adalrik och Maria
och andra Drakar och Rothar”

Scannande och layoutande: Johan Blixt

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1–4 Förord
5 Nils Adalriks familj på Hässelby
11 Nils Adalriks familj till Uppsala
Nils till Tomta
13 Alrik till Tidö
Henrik Enhörnings familj
14 Konrad Camitz
15 Carl Samuel och Augustas silverbröllop
17 Nils till Sävsjöström
18 Erland Enhörnings familj
24 Kilarna
30 Adolf-Maria-Sigrid
40 Alrik till Stockholm
45 Stor militärövning
50 Ungdomsbrev mellan Drak-kusiner
51 Sten i "Botaniskan"
59 Sten till Gysinge
75 Sten till Tyskland
77 Farbror Stens söner
83 Bertil till Stockholm
93 Nils Adalriks begravning
98 Sten till militärtjänst och jobb på Experimentalfältet
99 Nils i Vårdinge
Bertil i militärtjänst
102 Sten hos mostrarna på Kil
103 Augusta till Örebro
Maria till Stockholm
Sten till Tomta lantbruksskola
Bertil till Paris
Sten till Lekeberga
Nils + Elin = sant
Sten + Mita = sant
106 Bertil till St Louis, Paris, Liege, Paris, Milano
107 Alrik till Härnösand
108 Maria till Lekeberga
111 Familjen Erik Enhörning
112 Maria och Bertil till familjen Nils i Äppelviken
113 Göteborgs-Ida
115 Maria till Lekeberga för gott
125 Anna Halling
141 Fredrika Brehmer-förbundet till nya lokaler
143 Maria död 1912
144 Bondetåget
147 Karl Schmiedel i Sverige
150 Bertil på NK
153 Kerstin i Finland
156 Avslutning på Hässelby

Förord

Hjälmarsberg utanför Örebro ägdes för länge sedan av en Åkerhjelm. Han var morbror till två flickor Geete. Den ena gifte sig von Hofsten. Den andra, Eva Fredrika, gifte sig med Johan Adam Drakenberg tidigt 1800-tal. Fyra söner och en dotter uppnådde vuxen ålder. Carl Samuel, 1816–1893, gift med Augusta von Schantz, ägde Hjälmarsberg 1856–1893. Efter hans död var Augusta och dottern Lilli ägare. Lilli gifte sig med sin kusin Henrik von Hofsten 1894. De sålde 1898 och Augusta flyttade till familjen Hofsten i Örebro. Sten Johan, 1818–1908, änkling för andra gången 1878, var landssekreterare i Stockholm. Gustaf Bernhard, 1822–1880, gift med Therese Arrhenius, brukade Hagelstena i Uppland. Nils Adalrik, 1828–1892, gift med min morfars faster Maria Roth, brukade Hässelby i Uppland. Ida, född 1829, gifte sig Lagerholm 1869 och dog redan 1874.

Johan Adam

Allt jag vet om Marias familj på Hässelby fram till den 16 juli 1873, och en hel del som hände senare också, har jag berättat i min bok Nils Gabriel och Anna-Lisa. Den boken handlar i huvudsak om Rothar, medan den följande handlar i huvudsak om Drakar. När den börjar har Maria och Nils Adalrik sönerna Nils och Alrik och väntar Sten.

Örebro den 22/8 2011

Barbro Blixt född Starbäck

Carl Samuel

Augusta

Carl Samuel

Augusta

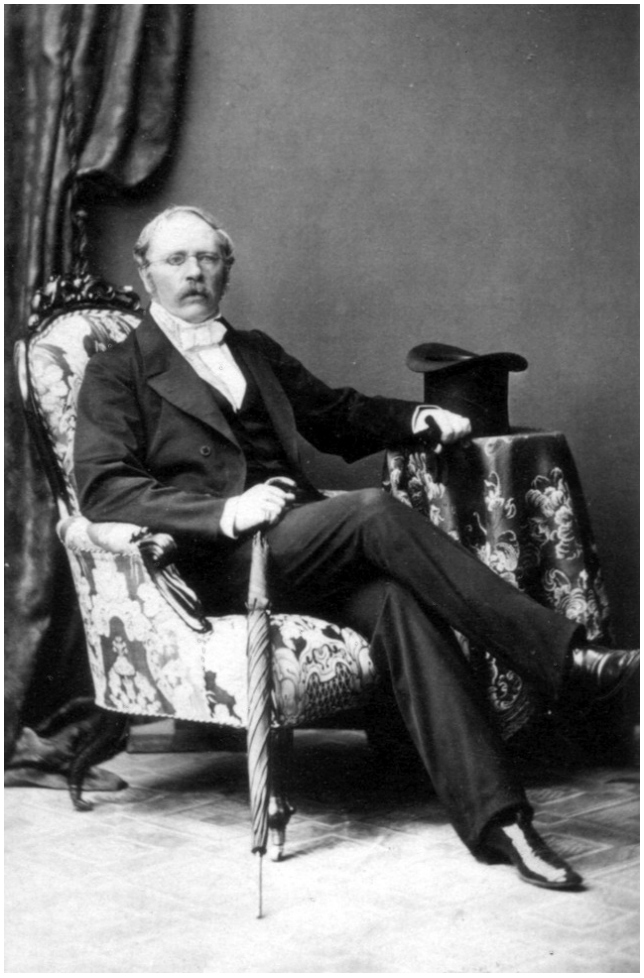

Sten Johan

Gustaf Bernhard

Sten Johan

Nils Adalrik

Maria

Ida

Maria

Nils Adalrik har diktat till Maria på deras tolfte bröllopsdag. Hans handskrivna verser finns kvar efter 138 år.

Till Maria den 16 juli 1873

År 1832,
då föddes åt de makar två,
en flicka rar o finer,
som sola när ho skiner.

Den flickan uti hemmet var,
en ständig fröjd för mor o far,
och systrarna de såta,
som aldrig såg na gråta.

Vid Risberga och Villingsberg,
hon blef så blek och utan färg,
dock gossarna hon tjusa,
de mörka som de ljusa.

Sen flyttade hon ned till Sund,
der hon en afton i en lund,
gaf Inspectorn sitt hjerta,
förutan sorg o smärta.

Hon nu som maka o som mor,
bereder fröjd o hugnad stor,
åt såväl små som stora,
som hon ej vill förlora.

Och nu jag tror du gissat har,
hvad namnet på den flickan var,
och käraste Maria,
förlåt mig Du som fria.

Nu 12 år redan flyktadt bort,
sen vi hvarandra trohet svurit,
den tiden vi nu finna kort,
fast många sorger den har burit,
dock åt oss äfven ljusa stunder,
Gud unnat har i dessa lunder.

Dem sjelf Du under arbete o möda,
har bringat upp till denna höjd,
se dessa buskar med de rosor röda,
och dessa hvita det är just en fröjd,
att skåda dem så frodiga o gröna,
som alla prisa att de äro sköna.

Allt detta Gumma är ditt verk allena,
tag derför mot ett hjertligt tack,
utaf Din Gubbe med de skrala bena,
som ej har gjort det minsta smack,
ja Gud Dig gifve Hällsa, Lycka, Trefnad,
allt in till slutet af Din lefnad.

Maria till Johanna, Hässelby den 5 maj 1878

Käraste syster Johanna!
Tack för Ditt bref som nu är öfver en månad gammalt och jag har ännu ej besvarat det. Roligt höra att allt står väl till hos Eder och det hoppas jag ock måtte vara fallet hemma fast det nu är ofantligt längesedan jag hörde något från dem. Men jag skref hem för åtta dagar sedan och bad mamma om litet fröärter, ty den olyckan har hent mig att råttorna fått reda på mina och ätit upp hvar enda en och ehuru jag köpt ett par skålpund blir det så dyrt så nu föredrager jag att tigga. Vi har till en del satt och sått i trädgården, men det skadar ej att få litet som är sednare satt, så kommer ej allt på en gång. Men kallt har vi. Som Du af tidningarna nog har reda på var fest i Upsala den 1 maj och en af mina flickor var der. Men vi här hemma njöto af en flammande brasa i kakelugnen och tyckte det var skönt. För öfrigt styrkte vi oss med kaffe och the. Ingeborg Weideman var här. Nils var till prestgården och gjorde complimen för presten. Hvad Du talar om strykning och stärkning instämmer jag fullkomligt uti. Det sättet att stärka med kokt stärkelse gör så illa åt kläderna genom den oerhörda gnuggningen. Har man lagat några gamla skjortveck så de se

passabla ut och väl skulle kunna slinka med än en gång, så innan de äro stärkta och strukna äro de rakt förbi och man har bara förargelsen qvar. Men nu finnes ju en ny sort stärkelse som är något dyrare än den vanliga, men som skall stärkas rå och ändå blir fullkomligt lika styf och glansig som den kokta. Jag kommer aldrig att stärka i kokt, så vist jag skall göra det sjelf, så håller jag mig nog till det gamla modet. Jag har haft bref från Karin Lundbom och hon upprepar ungefär hvad Du säger att bröllopet skall bli i augusti och att Hjalmar skall se mycket glad och belåten ut och vara nöjd med sin lott. Men underligt är att tänka att det huset nu så helt och hållet är upplöst. Har Du hört hur det är med stackars faster Sophie, om hon är klen. Att Alma nu ensam med faster bor i Örebro och skulle taga sig fram med att hushålla för skolgossar, talte också Karin om. Måtte nu Waetters få det bra i Eskilstuna och kan stanna der. Jag tycker det skulle vara tråkigt att ständigt flytta än hit och än dit och icke hafva någon varaktig stad. Det är rysligt ondt om penningar i år som Du väl vet. Jag har sålt litet smör då och då för att få garn till väfvar. Men nu är så olyckligt att smöret fallit så vi få ej mer än 70 öre och det är ju bra litet och fordras mycket för att få några skålpund. Gud vet hvad man skulle taga sig till för att förtjena en smula och nu till då vi skola hafva in gossarna i skolan och ju ha kläder åt dem af alla slag. Det de ej sliter ut det växer de ur så det skall ouphörligen vara nytt. Jag skulle i thorsdags skrifvit till Dig för att gratulera Dig på Din födelsedag, men vi kommo då att resa till Lundsbro, så det blef ej af. Men det hindrar mig ej att nu önska Dig allt godt och kärt. Denna vår har det åtminstone ej varit ondt om hvitsippor, jag minnes annars år då vi brukat få leta för att åtminstone få reda på några sådana till den 4 maj. Jag fick en rödsippa hemma i höstas och den blommar så snällt. Äfven en 3–4 andra sorter har jag i trädgården som äro i blom, men ändå kan jag ej få någon bukett till Dig och ingen present har jag, ehuru viljan nog kunde vara god, men Du får ursäkta mig. Har du ännu fått några inackorderingar. Jag har ej hört af några ännu, men det är ej heller den rätta tiden nu, på hösten är lättare att få. Men nu farväl, helsa Anton och var sjelf hjertligt helsad från oss alla. Men det var sant! Nils bad mig fråga nästa gång jag skulle skrifva hvar Wilhelm Hinnerson nu slagit ner sina bopålar sedan han lemnat eller sålt sitt ställe. Men nu kommer de med bud att mjölken är inne, farväl. Syster Maria. Bertil gaf sig ingen ro förr än jag placerade hans gosse på Ditt bref.

Maria fick Sten 1873 och Bertil 1875. Johanna är Marias syster, gift med Anton Hinnerson och bosatt på Lekeberga. Wilhelm är en av Antons bröder. Karin Lundbom är Marias kusin i Kristinehamn. Hjalmar Hellman är Karins bror, apotekare i Arvika. Marias pappa Nils Gabriel Roth har tre systrar, Sofi Rönnbeck, Carolina Tranberg och Ann-Katrin Hellman, mamma till Karin och Hjalmar. Alma Tranberg och Agda Waetter är döttrar till Carolina. Hösten 1878 började Nils och Alrik i skolan i Uppsala och bodde inackorderade. De brevväxlade med hemmet. Sten fick hjälp av föräldrarna att skriva till sina bröder.

Sten/Maria till Nisse thorsdag kväll

Min kära bror Nisse
Helsa så mycket, vi håller på att ha många kalfvar i fårhuset och det är 4, vi håller på att häckla lin i dag, vi får inte gå ut om dagarne, mer än till ladugården, fårhuset och svinhuset. Jag har haft så ondt i magen en lång tid och är ej bra än, Bertil helsar till Eder, skrif nu snart om Ni kan få tid till Din broder Sten, Helsa Alrik från oss båda.

Alrik till Maria, Uppsala den 7 december 1878

Min Goda Mamma
Tack så mycket för brefven de voro mycket välkomna. Wi hade mycket roligt i går vi lekte många lekar som var roliga. Wi äro nu så glada att få snart fara hem. De hafva ej slutatt lagt vatenledningen så det är svårt att komma fram. De byger lika dant nu de hafva lagt stenfot till ungefär 6-7 styken hus. Det snögar her nu för varje dag så att det är riktigt bra slädföre. Helsa till pappa och alla andra ifrån mig och Herr Nilson. Tack så mycket för alltsammans vi fingo från slarfven Alrik.

Alrik till Sten

Min Kära Broder Sten
Nu får jag lof att skrifva till Sten och säga hur vi hade det i går. Wi gingo till herr Nilson och bjödo honom klockan 6 till oss men han kom ej för en vi hade slutat dricka kaffe, och Sigurd likaså. Wi hade en stor kalla mitt på bordet och på de andra sidorna mina största blommor och på de andra ljus. Vi fingo af tant Ingeborg 25 öre och 4 bibel-kort. Utaf Tant Walborg karameller och skorpor till kaffet. Wi hade ej kaffet för en klockan 6 derför att vi voro bårta och läste. Jag får låf att gratulera Sten på hans namnsdag fast en gratulatsjonen kommer för sent. Helsa till alla och säg till Bertill att jag ej kan annars skulle jag nog skrifvit. Ifrån Bror Alrik. Skrif snart.

Sten/Maria till Nils

Bror Nisse
Jag vill se att ni kommer hem till jul. Nu blir resan så att ni kommer hem och vi har gjort så många julklappar åt statbarna. Nu är det intet så långt till jul och det är vi så glada åt, tack så mycket för bakelserna som ni skickade med pappa, de smakade så bra. Det skall bli så roligt när ni kommer hem till jul jag hoppas ni gör några julklappar åt oss. I dag har vi fått en liten råtta i fällan och den har Alriks katt ätit upp. Jag leker med mina hästar alla dagar och det är så roligt. Jag håller på att lära mig hufvudstäderna i Europa för fröken Sjöholm, men det är svårt. Snart skall vi slagta en gris som skall skickas till Er, och en stor svart oxe, men den är ej färdig än. Alla pigorna helsar Er Johan och Gustaf också. Din broder Sten.

Sten/Nils Adalrik till Nils, Hässelby den 26 januari 1879

Kära Bror Nisse!
Jag ska be dig att snart få penslarne som Du lofvade mig. Vi hafva bara en färg qvar och det är den hvita om Du har penningar kan Du köpa en färglåda men har Du inga pengar slipper Du. Jag har gjort en ny väg åt dig, men har ej hunnit långt ty snön räcker ända till knäna. Bertil orka inte att skotta länge utan hvilade sig mest. Nu håller jag på att skrifva streck på din griffeltafla. En sugga har grisat har fått 9 grisar och en ko har kalfvat och fått en brun kalv. Jag hoppas att det går några namns- och födelsedagar förbi, innan jag får dig si. Bertil och jag längta mycket efter Eder ty nu hafva vi ingen som leker med oss fastän ni ej lekte mycket med oss. Nu läser jag dagligen för mamma A.B.C.D. och jag håller på att rita bokstäfvor och ziffror på din tafla. Mina hästar har jag roligt af äfvensom af oxarne men Bertil vill hellst vara fru och gå till predikan, men ingen vill predika för honom. Din Broder Sten.

Nils till Nils Adalrik, Uppsala den 19 februari 1879

Min Snälla Pappa!
Tack så mycket för brefvet som vi fingo. Nu har jag inga pengar och det är det värsta. Det går ganska bra för oss i skolan. Gösta och Brunnberg har mycket ont i tänderna och de hafva varit till doktorn. Herr Borelius bor ofvanför Sigurd och jag har träffat honom ett par gånger. Herr Hesslén mår bra och helsar

med. Herr Nilson har jag intet träffat på länge. Det är vackert väder men det är mycket kallt så att vi får två brasor om dagen. Tack så mycket för en kronan. Tanterna må bra och helsa så mycket. Nu slutar jag mitt bref med många helsningar från pappas slarfvige Nisse. Axel helsar så mycket till Tanterna och Pappa.

Alrik till Maria, Uppsala den 29 februari 1879

Min Goda Mamma
Wi hafva varit borta till Hagelstena vi foro härifrån Måndagen den 24 klåckan 3 och komma hem Tisdagen den 25 klåckan 6. Mina Stöflar äro sönder på sidan. Jag är aldeles utan näsdukar så om Mamma ville vara snäll och sicka mig några och mina kängor men mamma skall aldrig tro att jag har nött sulan något det är på den stöfveln som sitter på högra foten. Pengsnen låg under en bok i bokhyllan som jag fick låna på söndagsskolan och som hette Frideborg. Jag har i dag varit till en bokbindare som heter Ömandson på Kungsängsgatan och han skulle binda in Kartboken. Wi fingo tag på finkammen den kom af sig sjelf under spegeln utan vår vetenskap. Helsa så mycket till alla från Tanterna Farbror Gustaf och alla de andra Gossarna. Ifrån Alrik.

Alrik till Maria, Uppsala den 23 april 1879

Min Snälla Mamma
Tack så mycket för brefvet. Wåra kragar vi fingo af tant Emmy voro för vida i halsen åt oss fasten Nisses voro numro 13 ½ och mina 14. Wi skrefvo i går till henne jag skref 6 och Nisse 7 rader. Sigurd har i dag kommit hem från Westerås och han har gott igenom i svenskan, franskan och engelskan. Wi kunde våra läxor. När vi kommo in var redan Nordencreutz här. Jag har köpt skrifböckerna åt Sten men inga kort skall jag skicka dem med posten så skall jag köpa dem och skicka dem om lördag. Helsa Tant Hedvig att jag ej har sett farbror Tisse och jag tror att om han skulle komma så blef Tant Hedvig så glad att det intet kunde beskrifvas. Jag skall helsa alla så mycket från Herr Herlén och alla andra. Helsa Sten att om jag skall skicka korten om lördag så skall jag skrifva till honom. Alrik Drakenberg

Nils till Maria, Uppsala den 7 maj 1879

Min snälle Mamma!
Tack så mycket för det goda mamma skickade oss. Vet mamma att mina kängor håller på att gå sönder så att jag skickar hem dem om det kommer något bud. Men var snäll och skicka dem snart ty det blir snart examen och mina stöflar håller på gå sönder med. Om lördag blir det gymnastikuppvisning och då skulle det vara roligt om mamma eller pappa vore der. De hålla på att måla staketet härutanför vårt fönster. Tala om för pappa att inte Fogdelin kom hit med några pengar åt oss, men vi fingo låna af Tanterna. Nu slutar jag mitt bref med många helsningar från Herr Hesslén och Tanterna till alla och mäst från Nils. Axel ligger ännu ganska sjuk, han har ont i magen. Helsa bröderna och Tanterna men Pappa mäst, förlåt mitt slarf ty jag har många läxor.

Alrik till Maria, Uppsala den 7 maj 1879

Goda Mamma
Tack så mycket för alt det vi fingo det var mycket välkommet. Wet Mamma att om lördag har vi gymnastikuppvisning. Axel har varit sjuk är ennu ej bra ty han ligger ennu mellan lakan. Om Mamma ville vara snäll och med nästa bud skicka några par strumpor åt mig. Wåra mössor äro nu lagom fasten de sågo för små ut. Huru gick det med tant Annas hemresa. Wår klocka går fasten hon drar sig efter på en dag ungefär en timme.

Skrev Mamma något bref så hafva vi intet fåt reda derpå. Alla må godt. Tanterna helsa och tacka så mycket. Alla helsa. Herr Herlén också. Helsa så mycket till allasammans. Alrik Drakenberg.

Valborg till Maria

P.S. Goda Maria
Hjärtligt tack för bullarna som vi i e.m. tänka smaka till caffet. Maria är väl snäll och skrifver opp huru mycket smör och ost som sändes, jag skall väl ock teckna opp det. Jag köpte litet ägg i dag efter 85 öre tjoget och det gissar jag får ge Maria detsamma. För mindre ha de fått 70 o 75. Kan jag få mera önskade jag det, så är jag säker på att de äro färska. Vi äro bara kranka. Jag har mycket ondt i halsen, hela kroppen, Ingeborg ock ondt i hela kroppen, det beror väl på det ojemna vädret ty i dag är det riktigt kallt igen. Axel är på bättringen, dock ligger han än, har begagnat gröten tills nu, i dag fick han låf att ha ett lavemang. Tack så innerligt för brefvet, det är så kärt, när vi får höra något fullständigare från vännerna i Harbo. Ingeborg och Nanna helsa så mycket hvari äfven jag förenar mig. Må väl. Walborg.

Nils till Maria, Uppsala den 14 maj 1879

Min Snälle Mamma!
Tack för skona, kängerna och strumporna som mamma skickade. Jag träffade farbror Gustaf i Lördags och han helsade hem. I går hade jag så ont i hufvudet att jag kunde med nätto vara qvar i skolan. I går voro vi och fortografera oss och nu skall jag fråga huru många vi skola taga för vår del. Nu slutar jag mitt bref med många helsningar till alla från Mammas slarfvige Nisse.

Alrik till Maria, Uppsala den 14 maj 1879

Min Goda Mamma
Tack så mycket för brefvet och strumporna, stöflarna som voro med voro icke våra utan Holmbergs, skola vi taga något betalt af honom. Tant Ingeborg viste icke att det var Holmbergs. Jag har icke något att skrifva om och derför slutar jag mitt bref, många helsningar till alla. Alrik Drakenberg.

Alrik till Maria, Uppsala den 20 maj 1879

Min Goda Mamma
Tack så mycket för blommorna och helsningarna vi fingo. Wi äro bjudna till Nordencreutz till Pingst om Mamma ville vara så snäll att skrifva nu om Torsdag och skicka pengar ifall vi få fara det kostar 4 kr 10 öre. Helsa så mycket till alla. Alrik.

Ingeborg till Maria

Hjertligt tack för vårblommorna. Nu sändes en buket Kungsängsliljor som gossarna voro och plockade i går. Måtte de icke visna! Mossan som var omkring de andra är nu på väg till Stockholm. Helsningar Ingeborg.

Även bröllopsdagsverserna från den 16 juli 1880 finns bevarade

Haf tack Maria för de 19 åren
som pröfvat krafterna och grånat håren.

De ilat bort i tidens haf så fort
att vi derunder ej uträttat stort.

Jo Du har födt och fostrat pojkar fyra
som äro kära fast de äro dyra.

För dem Du sträfvat har båd' bittida o sent
så att Ditt hufvud deraf värkt gement.

Ja Gifve Gud att än i många år
Du för desamma blir den som förmår,

dem till nå't dugligt fostra, dana,
så skall väl förr än det vi ana,

ett glädjeämne äfven för oss gro,
fastän bekymren ständigt hos oss bo.

Ja Gifve Gud Dig hellsa krafter
när som Du snart skall koka safter.

Ja må Du städse som hitintills
med kärlek glädja Din Gubbe Nils.

Maria till Johanna, Hässelby den 10 oktober 1880

Käraste syster Johanna!
Tusende tack för sednast, för min och mina gossars vistelse hos Er och för Antons godhet att hemta oss i staden. Att vår resa gick väl har Du nog redan hört hemmifrån, fast det var svårt skiljas från Sten som gret sina modiga tårar i Örebro, der Carl sjelf och Lilli voro för att hemta honom. Nils var mig till möte i Heby, men vi kommo ej hem förrän vid 9-tiden, ty vi blefvo bjudna på middag hos grosshandlar Wickström, och sådant drar alltid tid. Här var emellertid upplyst i alla rum så det skulle se festligt ut, friska blommor intagna och allt så trefligt som det kunde bli. Men otur hade de haft medan jag var borta, och ej bättre blef det sen jag kom hem. Det ena kreaturet efter det andra har vi måst slagta och summan är nu 1 ko, 2 kalfvar, 2 lamm och 6 säger sex svin, tre större och 3 mindre. Så illa på en gång har vi aldrig varit ute för, ett svin låg sjelfdött en morgon och två af de slagtade måste vi flå, hvadan det ej blef mycket qvar. Innerligen önskar vi nu att det måtte vara slut med detta. Men hur jag skall få något fläsk i vinter och till nästa år, det vet jag blott intet. Men jag känner mig ändå ej så fasligt öfver mig gifven som jag väl borde göra, utan tröstar mig med, kommer tid kommer råd. Sedan jag kom hem har vi varit öfver lag hos grannarna, först i Väla prestgård, der det då alltid är så präktigt och fint, i fredags på Wiby, måndagen till prestgården, tisdagen till Harbo. I går var moster Lina, Maria och herr Holmgren här. Just som vi skulle dricka kaffe, passerade Erland, och vi skicka bud och frågade om han ej ville komma in, och han let öfvertala sig, Hulda är till Westergötland. Moster var ovanligt kry och språksam. Hon hade blott varit på Harbonäs sedan måndagen och vill ej bli der mer än denna månad ut. Erland har nu sålt Harbonäs till hälften till en herr Paulson, som väntas om 14 dagar. Mamma skickade moster hvarjehanda saker hvaröfver hon var både glad och tacksam. Hon har ännu ej skrifvit hem, men gör det nog då hon får tid på sig. Men nu har hon mycket att ställa med. Träffar Du mamma förut, så kan du i alla fall säga att allt var mycket välkommet, och synnerligast klädningstyget var hon förtjust i. Stackars moster, jag är säker på hon får ej ofta något nytt, och en varm ullklädning var hvad hon nu bäst behöfde. Maria är sig lik, tröttsam, men moster har stort tålamod med henne. På Lundsbro har jag också varit sedan jag kom hem, så nu fattas bara att vi sjelfva ställa till en fest, men det får allt vara. Öhrns och Weidemans ha dock varit här. Jag undrar mycket hur det gått, om ni fått spaning på några andra inackorderingar, mina två får jag behålla, men jag ville ha en till. En af mina flickor är nu till Stockholm, den ena var der medan jag var hemma, hon skulle försöka skaffa sig en kamrat, få se hur det kan komma att lyckas. Vår informator, dvs gossarnas informator, som var här öfver sommaren för att njuta af landtluft och få krafter till nya ansträngningar, har nu dött på sjukhuset i Upsala. Han såg då så eländig ut medan han var här, så vi trodde ej han skulle bli gammal, men att det skulle gå så fort, tänkte vi ej heller. Med möda och arbete under mycken försakelse, och äfven mycken förödmjukelse ty han fick frimid-

dagar i åtskilliga hem, hade han tillegnat sig kunskaper, och var nu färdig att njuta frukt af sin möda, han hade redan en tjenst ganska lönande i Stockholm. Men hans hälsa var så bruten att han ej kunde behålla den, och nu är slutet på allt, en för tidig död, ensam på ett sjukhus. Jag tyckte aldrig om honom, men hvem kan ej känna smärta och medlidande öfver ett sådant glädjefattigt liv. Och han är ej ensam som med en förstörd hälsa får betala sitt vetande. I Upsala äro de många. Vi hade i söndags ett fasligt väder. Här snöade det så att marken och träden voro alldeles hvita, men det låg ej länge på. Dock har vi kallt och blåsigt. Då och då litet, men ännu för litet, regn. Potatisen är nu änteligen uppe, så man behöfver ej känna någon oro hvad väder det än är. Rågen kunde visst behöfva varma och blida dagar för att komma sig i växten, men han får i alla fall lof att vänja sig vid vintern. Jag hinner nu ej mera, blott bedja dig till Anton och din öfriga omgifning framföra min hjertliga helsning, hvari äfven Nils och lille Bertil förena sig. Det är så soligt och varmt nu på middagen att man just kan tro sig vara i augusti. Syster Maria.

Carl och Lilli, som tog hand om Sten, var farbror och kusin och bodde på Hjälmarsberg, där Sten nu skulle läsa tillsammans med Lilli. Han var sju år. Det var väl inte underligt om han var ledsen när han lämnades av mamma och pappa hos så gott som främmande människor. Men det blev visst ganska bra så småningom tack vare Lilli. Giftas-moster Lina är änka sedan många år efter Maria Drakenbergs morbror Erland Enhörning. Dottern Maria är 32 år och ogift. Sonen Erland Enhörning, som tittar in, är nygift med Hulda von Schantz.

Nils till Sten, Uppsala den 26 november 1880

Kära broder Sten.
Nu får jag lof att skrifva och gratulera dig på din namnsdag och önska dig allt godt på denna dag, och att du måtte upplefva flera lyckliga namnsdagar. Skall du fara hem i Jul, det skulle vara mycket roligt att få träffa dig hemma i jul ty det var länge sedan jag såg dig. Du har väl växt som en karl, så att jag ej känner igen dig när du kommer hem. Jag och Alrik hafva haft messling, så att vi ej hafva fått gått i skolan på 3 veckor, men nu äro vi åter uppe på benen och går i skolan. Vet du af att Mamma och Bertil hafva varit inne och helsat på oss, det var mycket roligt att få träffa dem. Pappa har också varit in och helsat på oss. Det har varit ett bra slädföre här i Upsala, men nu har det töat bort alltihopa. Fleetwoodarne gå nu i skolan om dagarne, och de helsa dig så mycket. I dag har vi jämnt 3 veckor qvar tills vi få fara hem. Du är väl ute och åker kälke om dagarne ibland. Jag har icke något annat att skicka dig än ett litet bokmärke, ty jag hinner ej köpa något. Nu slutar jag mitt bref med många helsningar till Farbror, Tant och kusinerna. Din käre broder Nisse.

1881 flyttade Nils Adalrik och Maria från Häs别by till Uppsala, så sen behövde sönerna inte vara inackorderade för att kunna gå i skola. Nils fick plats hos Funkquist på Tomta 1884.

Nils till föräldrarna, Tomta den 30 januari 1884

Min Snälla Mamma o Pappa!
Tack så mycket för Edra bref. Det var mycket trefligt att få höra något hemifrån, ehuru jag ej hade varit borta från Upsala just så länge. Det roligaste var dock, att Sten kom in, jag gick allt och funderade hur det skulle gå för honom. Jag fick åka på släde ända från Sala och hit, här köra de med släde allmänt. Var god och hälsa herr Carlsson så mycket från mig. I Lördags kom patron Clason ifrån Aspnäs hit, han är mycket bekant med herrskapet, han har bott här i trakten på en egendom som heter Julpa. På söndagen voro vi borta på ett

ståtligt kalas hos en herr Holmberg på Ansta, han firade Karl på söndagen istället för på måndagen. Ja det skall jag säga, det var folk der, mellan 40–50 personer och jag kände inte en enda kropp, men jag blef så småningom presenterad för en stor del. Der var det bal och mellan hvarje dans gingo de dansande in i ett särskildt litet rum med allahanda förfriskningar i. På slutet var jag ock med bra mycket i dansen. När vi skulle fara från Tomta frågade jag patron F. om jag skulle kunna fara utan frack. Han svarade då, att om jag ville, skulle jag få låna en af honom. Jag gjorde så och den passade alldeles förträffligt. Patron och Gustaf äro ena riktiga dansmästare, de voro allt uppe hvarje dans. Jag blef på samma gång du med herr Funkqvist. Vi kommo ej hem förr än 4 på morgonen. Det var sant på lördagen voro Patron, Gustaf och jag ute och körde med en tjur för tredje gången. Det var en stor, grof och präktig en, men han var så förtvifladt arg, så att man var ej säker. Patron och jag höll i ett par tömmar, som sutto fast i ringen, som han hade i näsan och Gustaf körde. Det gick allt lyckligt. Nu är jag inne på ladugården, det är väl så godt att jag talar om, huru många sorts kreatur de hafva här. Jo, mellan en 50 o 60 kor, 2 tjurar, 6 par hästar, 4 fölungar, 3 om 2 år och 1 om 1 år, 5 par oxar samt 2 par, som skola köras in i vinter, bortåt 40 kvigor och kalfvar, jag har ej räknadt dem, men de synas mig så många ungefär. 30–40 st. får och lamm, 9 svin, 50 höns, 12 ankor, 5 liposider, 1 hund och några katter. Det är 2 karlar, som sköta korna, 1 karl som sköter oxar, kviger o kalfvar samt 1 karl, som sköter hästarne. För hvarje dag lemnas det ut gröpe, hafre, solros o limfrökakor åt kor, oxar o hästar. Både kor, oxar och hästar äro vackra och vid godt hull. Jag har nu ett par dagar hållits med säckar och burit sådana, så att jag har nött af skinnet på 4 knogar på fingrarne. I dag har jag lemnat ut säd åt 9 statare. Nu kan jag tala om huru många barn de hafva. Jo, 1 flicka, som är gift i Karlskrona, dito en, som för tillfället är der och helsar på sin syster, dito en i Upsala jämte 3 pojkar hvaraf 2 gå i storskolan och 1 i Schramens skola och betalar 90 kr. per termin. Han är i 4de klassen. 1 herre och en liten flicka här hemma och således 8 barn inalles. I dag är här middag för patron Clason. De bjudna äro kapten Törnblom, som ber om sin helsning till pappa, farbror Larsson, som också är bekant med pappa, på Bengtsbo, en patron Barkling och nämndemannen Johansson från Kila socken. De sitta nu och spela Wira, det är 2 särskilda bord. Mellan Jul och Nyår var här en bjudning med omkring 70–80 personer. Utom den egentliga byggnaden så är det en stor o präktig salong tillbygd särskildt för flickans bröllop i höstas. Det här var en fin middag med vin och allt. När mamma o pappa välja tyg till kavajen, varen då snälla och tag något, som är grått till färgen, så att det ej synes så mycket, när jag bär säckar och hålls i magasinet. Emellertid tack för löftet, att få en längre fram. Patron F. sade åt mig i går, att jag skulle blåsa frö, men det tyckte jag skulle bli allt för svårt så att det afsade jag mig, men till slut kom han fram med ordet fläkta, och då förstod jag, hvad jag skulle göra. Han skrattade rätt mycket åt mitt misstag. På den der bjudningen vid Ansta var det en herr Frunk från Tillberga station, jag kan undra, hvad det är för en, vet mamma det. Dessutom var det en mängd stationskarlar. Det var 2 fröknar Lundqvist, som jag fäste min uppmärksamhet på, emedan de voro så ofantligt långa. De voro nära på längre än jag båda 2. Hur har det gått med Alriks svenska tema. Fråga honom om jag får någon Fältskärns berättelse snart. Nej nu adjö för den här gången. Jag har åter kluddat ihop 2 ark. Helsa alla så mycket ifrån mammas och pappas Nisse. Alla herrarne på balen hade hvita handskar, skall jag behöfva skaffa mig några tycker pappa.

En brylling till min mamma, Sten Roth i Linköping, har jag haft stor nytta och glädje av under mitt bokskrivande. Han har läst allt med stort

intresse och kommit med många kommentarer, till exempel:

Den knepigaste frågan när det gäller Tomta är emellertid vad som avses med liposider. Jag har plöjt igenom ett tiotal handböcker i fjäderfäskötsel utan att få svar på frågan. Så såg jag på internet att Tomta lantbruksskola ännu skulle finnas. Detta visade sig vara fel. Jag tog mig dock friheten att skriva ett brev till den förmenta skolan med förfrågan i ämnet. I svaret från familjen Funkquist förmodas liposider vara ankor, jag tror dock att det är frågan om gäss.

Margareta och Svante Funkquist till Sten Roth

Tack för dokumentet från 1884, det är intressant höra hur de levde då. Gissningsvis är liposider en sorts ankor. Anton Funkquist köpte Tomta 1872. Med folk och få kom han med båt från Mönsterås till Västerås och lyckades starta lantbruksskola, vilken drevs till 40-talet. Tomta drivs nu av vår son Bo, barnbarnsbarnbarn till Anton.

Min kusin Lars Roth i Västerås hade kontakt med bridgespelare som spelade med paret Funkquist. En söndagmorgon ringde en mycket trevlig Margareta till mig och var konfunderad. Hon hade fått två likadana brevkopior från en Sten Roth och en Lars Roth och blivit vidareskickad till mig. Vi redde ut allting, jag skickade en bok till henne, och vi har växlat några brev. Hon har till och med hittat ett foto på liposider taget år 1910.

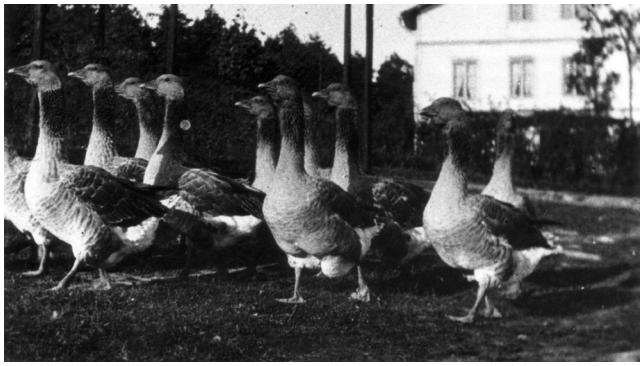

Hösten 1887 och våren 1888 var Alrik informator åt barnen till avlidna kammarherre Peter Olof Bröndsted Treschow och hans änka Sofie Johanna född Gripenstedt på Tidö.

Alrik till Nils Adalrik, Tidö den 19 september 1887

Goda Pappa
Tack så mycket för brefvet och lådan. Jag borde för längesedan hafva skrifvit och tackat derför men jag ville gerna hafva afgjort om min resa till Hjelmarsberg. Jag har nu just varit in till fru T. och talt med henne derom. Hon tycktes ej hafva något deremot, men hoppades att det ej skulle komma ifråga någon mer gång. Jag får fara härifrån på Söndagen den 25 för att möta pappa i Westerås och får väl stanna der öfver natten på ett eller annat sätt samt sedan följa med pappa och Nisse på måndagen. På Hjelmarsberg får jag dröja till Onsdagen eller Torsdagen, det beror på hvilken dag pappa far, som jag väl får höra i Vesterås, så att jag kan skicka bud tillbaka med skjutsen. Det skall bli rysligt roligt att få träffa pappa och alla slägtingarne, blott skada, att ej mamma och smågossarne få vara med. I fredags d. 16. voro vi man- och qvinn-grannt öfver till Askö på förmiddagen för att gratulera morbror och tant, ty det var deras bröllopsdag. Fru T. och August redo och vi andra åkte. Det blir riktigt sådana der förnäma visiter, ty vi kunna ej fara hemifrån förrän vid ½ 2-tiden och komma sålunda ej dit förrän något öfver 2 och sedan resa vi naturligtvis hem till middagen. I går på söndagen voro fru T., flickorna, August och jag till kyrkan, den fulaste jag någonsin sett. Derefter begåfvo vi oss till Fiholm, der grefve Ridderstolpe bor. Det var ett ganska trefligt ställe och grefvinnan och fröken, de enda hemmavarande af herrskapet, voro mycket vänliga och artiga. Der treffade vi äfven en löjtnant Tersmeden med sin mor samt löjtnant Stålfors. Derifrån foro vi till ett kaffekalas, som godtemplarne ställt till med,

så att vi kommo ej hem förrän ½ 5. Till middagen hade vi främmande af Enhörnings och ett herrskap Asplunds. På qvällen musiserades det mycket och Hilma sjöng. Ja, nog har jag nu löfte att fara till Nerike, men några pengar har jag naturligtvis ej och inte vågar jag heller bedja fru Treschow om några. Skulle det ej kunna gå för sig att taga ut så mycket som går åt på min sparbanksbok, jag kan ju sätta in sedan igen när jag får något af min lön. Från Nisse hade jag bref i förgår, och då fick jag höra att Konrad gått igenom i sin examen. Tänk hvad han skulle varit glad. Helsa honom och de andra herrarne så mycket från pappas tillgifne son Alrik. Förlåt slarfvet.

Morbror och tant på Askö är Maria Drakenbergs morbror Henrik Enhörning och hans hustru Marie-Louise Uddén. Hilma som sjunger är deras dotter. August är en Treschow. Konrad Camitz är son till Nils Adalriks kusin Börjiina Charlotta Drakenberg.

Marie-Louise med Filip och Signe

Konrad Camitz

Alrik till Maria, Tidö den 2 oktober 1887

Goda Mamma
Tack snälla mamma för de många och präktiga födelsedagspresenterna. Som mamma hört af pappa fick jag stanna qvar vid Hjelmarsberg öfver till fredagen, så jag firade den der. Det var längesedan jag firat den någon annan stans än i Upsala, nästa kommer jag väl att fira i Stockholm, ty som mamma vet, har jag nu tack vare farbror Sten fått mig en plats i Stockholm vid Brandförsäkringsbolaget. Det var grufligt roligt, ty då vet man åtminstone, hvart man skall taga vägen och slipper gå och vara orolig. Den sedvanliga äppelkakan blef naturligtvis ej något af, men vi hade dock till efterrätt den dagen någon slags äppelkompott, ty mamma skall tro vi lefde kräsliga nere vid Hjelmarsberg nu, med efterrätt till alla mid-

dagarne, och till kaffet både om morgnarne och aftnarne utmärkt godt småbröd, allt som vanligt tilltaget i växten. Att tala något utförligare om festen är väl ej lönt, ty den har väl pappa redogjort för. Det ända kan vara att nämna något om maten. Middagsbordet var ganska vackert dukat med krokanen och den stora silfvervasen, med en verkligt vacker buket bunden af B v H uti, midt emot hvarandra och emellan dem en mycket stilfull blomsterkorg, en present af Elgerus, samt för öfrigt en mängd blomsterbuketter. Serveringen sköttes utmärkt väl af en fröken Törnqvist och en madame från Örebro. Till middagen hade vi den gamla Hjelmarsnässervisen, som mamma vet, men till qvällen den vanliga. Jag hade till bordsgranne Juliana Lagerholm och på andra sidan Ida och hade mycket muntert hela tiden. Först var det stark köttsoppa med en mängd småsaker i, derefter grisaladaub med senapssås och potatis, så en mellanrätt, som var något finhackadt höns och garneradt med smörbakelse, sedan kalfsteken med lingon, gurkor och plommon och till sist hallongelé och krokan samt deremellan 4 slags viner. Festligheterna under aftonen har väl pappa noga beskrifvit så det återstår väl endast att omnämna supén, som bestod af lax, blomkål, kyckling med syltad pumpa o lingon samt äppelmarmelad o bakelser, samma sorter som på silfverbröllopet i fjol. Dansen var mycket liflig och pappa o farbröderna voro mycket glada och roliga. Dagenderpå i synnerhet på förmiddagen voro alla ganska sömniga och trötta, på qvällen dansade vi åter en smula. På torsdagen hade vi återigen mycket roligare, det blef en smula friare, sedan de der nobla herrarne Hofsten rest sin väg. Konrad var stundtals glad och stundtals dyster, han försäkrade dock att han ej haft så roligt på länge, och det tror jag lite hvar tyckte. I Vesterås fick jag vänta ett par tre timmar, så jag han mycket väl både att prova min nya rock, som jag får om torsdag, och gå upp till moster Lina och berätta om min roliga resa. Hon bad helsa så mycket. Vid min hemkomst öfverraskades jag af att finna möblen i vårt rum omklädd, så nu hafva vi riktigt snyggt, till på köpet som vi ej vidare behöfva läsa der längre utan fått oss ett särskildt lektionsrum. På lördagsafton voro vi ungdomar öfver till Askö och drucko kaffe. Dit är alltid roligt att resa, ty alla äro mycket vänliga och snälla. Der fick jag höra, att Georg lyckligt och väl gått igenom sin första tentamen, så nu har han väl varit hemma någon gång. Det skall bli rysligt roligt att höra, hvad mamma tyckte om honom. Han förefaller nog till en början lite förnäm samt sprättig. Någon lektion i fru Treschows närvaro har ännu ej blifvit af, men i den här veckan får det väl lof att bli. Vi hafva nu ganska kallt här, så vi måste elda en brasa i hvarje rum för hvar dag. När vi om middagarne komma in ifrån matsalen i salongen är alltid en brasa tänd der och alla slå sig ned rundt omkring och hålla skymningen. Efter en stund får man en kopp kaffe, och då kan man med lugn och ro njuta deraf. Det börjar jag nu på att tycka vara den trefligaste tiden på dagen. Jag får lof att skaffa mig något trevligt arbete, som jag kan hafva för mig derinne i salongen. Jag har tänkt på, att jag skulle göra en matta att lägga under pappas skrifbord. Jag tänkte göra en sådan der tjock, men om den skall vara alltför stor har jag ej råd, ty den blir nog ganska dyrbar. Ville mamma derför vara snäll och mäta efter så får jag väl se, hur jag bestämmer mig. Helsa pappa och smågossarne samt alla herrarne som känner mig. Det var en vådlig mängd herrar mamma har, som jag ej hade en aning om. Nej, nu farväl! Skrif snart och förlåt slarfvet beder mammas ständigt tillgifne son Alrik.

Festen var Carl Samuels och Augustas silverbröllopsfest. Elgerus med den stilfulla blomsterkorgen var Hjalmar Bergmans morfar. Hjälmarsnässervicen kommer från Augustas barndomshem. Georg är son till Enhörnings på Aspö. Jag fick trevlig brevkontakt med Georgs barnbarn Georg

när jag för flera år sedan började på denna boks förstaupplaga. Efter att han läst ovanstående brev, kallade han alltid sin farfar för "sprättige Georg".

Alrik till Maria, Tidö den 13 oktober 1887

Goda Mamma
Tack så mycket för det sista brefvet. Mamma undrade der om jag ännu hade fått min vinteröfverrock. Jag fick den i går qväll. Den är snygg och fin och sitter bra och nästan god med att gå i här på landet, derför tänkte jag, på fru Treschows inrådan, bedja mamma sända den gamla, om den ej är ändrad åt Sten eller på något annat sätt använd. Det var rysligt tokigt att jag ej ville hafva den med sist, när mamma nu skickade de andra sakerna, men jag har nu öfvertygats af fru Treschow att den skulle gå bra för sig här till hvardags. De hafva nu tvätt här, så de tyckas ha lika bra tur med vädret som mamma, ty här har snöslaskat och varit kallt flere dagar. Jag har naturligtvis fått mina saker med och det skall bli riktigt skönt att få litet rent igen. Alla jungfrur utom 2 skola flytta sin väg och nu tänkte jag fråga mamma, om jag bör ge min städerska några drickspengar, och i så fall huru mycket. Jag har nu haft ett par lektioner i fru Treschows närvaro. Först hade jag Fritz i innanläsning och hufvudräkning och det gick rätt bra, men sedan hade jag August i tyska och då gick det rysligt skralt för honom. Om lördag skall hon åhöra min lektion med flickorna, det blir ej roligt. Hon önskar äfven höra August i några andra ämnen så endera dagen måste jag väl bjuda in henne. Det var rysligt vänligt af Agnes Bruze att komma ihåg mig och erbjuda mig den der platsen. Det vore roligt om Clas Lindskog kunde få den nu när jag ej kunde antaga den. Jag har dock som mamma önskade skrifvit och tackat henne för hennes godhet. Jag arbetar nu emellanåt på den der slägtboken men jag har ännu ej fått något trefligt qvällsarbete, men jag kommer nog till sist att börja med makramé. Nu har väl Viola kommit till staden och Gerda istället rest sin väg. Helsa alla så mycket från mammas tillgifne son Alrik. Mamma får vara snäll och förlåta slarfvet, men jag måste nu in och kläda mig till middagen. Helsa pappa så mycket.

Fritz är också en Treschow.

Alrik till Sten, Tidö i oktober 1887

Bäste Broder Sten
Jag har länge tänkt skriva några rader till dig, men det har ej velat blifva något af förr än nu. Här hafva vi nu ett par dagar haft förfärligt kallt så träden äro i det närmaste aflöfvade och närmast stränderna i vassen har varit ända till en half tum tjock is. I lördags voro vi till Askö för att gratulera fru Enhörning på hennes födelsedag. Der hade vi som vanligt mycket roligt, bland annat roade vi oss med att spela kort. Här vid Tidö hafva vi nu bildat en fläckkassa, så att hvar och en skall betala 1 öre för hvarje fläck han gör, och sedan skola vi förstås festa på pengarne. I söndags spelte fröken Eva och jag akatremäng för första gången, men det gick ej vidare bra, åtminstone tyckte fru T. det, ty hon låste igen dubbeldörrarne in till sitt rum. Hon tyckte dock att det var bra att vi öfvade oss, så hon uppmuntrade oss litet då vi slutat. I går var det Fritz födelsedag och den firades värre skall du tro. På morgonen när han kom ner i matsalen var ingen der utom hans mor, men på ett öfverenskommet tecken af henne, kom Signe E. in, utklädd till fe och sedan hon sagt några trollformler och slagit några gånger med sitt trollspö, kommo jag och fröken Eva in. Jag var utklädd till det gamla året och hade en 7 på hufvudet under det att fröken Eva skulle föreställa det nya och derför hade en 8. Det nya året anställde jagt efter det gamla och motade ut det. Derefter gjorde Signe åter några rörelser med sitt spö och då kommo de tre små barnen in utklädda

till tomtar. August som var störst, bärande en säck med presenterna i och flickorna med hvarsin bricka med godsaker. På aftonen voro några statgossar uppbjudna och de lekte värre och hade visst mycket roligt. En annan fördel på födelsedagen är att den som firas har rätt att bestämma maten under dagens lopp, så då kan man vara säker på att få någon god efterrätt. Jag har nu snart min lektion och derför måste jag sluta mitt bref med många helsningar till Bertil, samt bedja dig, att om du ej är alltför upptagen med dina lexor, hvilka nu ej äro svåra, skrifva några rader, så skall jag nog svara. Din broder Alrik.

Fröken Eva är 14-åriga dottern Treschow och bör väl fröknas av den unge informatorn. Signe är yngsta dottern till Enhörnings på Askö.

Alrik till Maria, Tidö den 6 november 1887

Tack så mycket för brefvet. Lådan får jag idag med Hilma Enhörning, som kommer hit till middagen. Jag var på Askö i förgår en liten stund, och som de då skulle hafva bud in som i går, lofvade de hemta den. Morbror och Tant reste igår till Norberg för att helsa på de nygifta. De voro nere i förra veckan och då voro vi ungdomar öfver till Askö en dag. Det är det enda stället vi komma till och i det hela taget är det bra att slippa komma till de andra, ty jag tror, vi hafva mycket trefligare hemma. Häromdagen var fru Treschow på middag till Fiholm och i morgon skall hon till Fullerö. I dag få vi äfven middagsfrämmande af fröken Ridderstolpe och fröken Creutz. Det blir rysligt svårt att kunna roa dem hela afton sedan. I morgon skall baron Gripenstedt resa. Han har varit här i jämt 14 dagar, och som jag kanske omtalat, legat sjuk till följd af en förkylning. Det blir bra, att han far, ty han har bott i vårt lektionsrum, så vi hafva måst läsa inne i vårt rum, hvilket blir ganska besvärligt i längden. Jag har talt vid inspektoren om att jag har plats i Stockholm som jag bör tillträda i maj, och han trodde det skulle upptagas bättre, om jag omnämnde det redan nu. Jag vill nu först höra hur pappa och mamma tycka, att jag bör göra dervidlag. Han tror, att hon möjligen skulle kunna komma att flytta upp redan i Vår, så att August komme in i skolan då i stället, om jag talade om, att jag ej kan stanna öfver sommaren, hvilket jag dock för min enskilda del helst skulle vilja naturligtvis. Det skall bli rysligt roligt att få se hur det går med Nisses flyttning. Jag skriver nu och plitar med den gamla slägtboken och har hunnit en 100 sidor, men det går ej fort just. Här är ännu mycket mildt och skönt väder, men alldeles rysligt smutsigt. Jag har dock tillsammans med flickorna gjort en ganska lång promenad i dag. I afton skall väl mamma och alla ut och höra på sången i Odinslund. Lördagsafton: Jag har nu lyckligt och väl fått min låda och får tacka mamma så rysligt för innehållet. Men hvarifrån mamma fått så mycket skjortor kan jag ej förstå, det var då i sanning en rigtigt angenäm öfverraskning. Kannan och skålen fick Hilma med sig tillbaka så nu äro de på Askö åtminstone. Helsa Sten och tacka för brefvet, han skall få svar vid något passande tillfälle. Aftonen har varit temligen dräglig, vi roade främmandet med att spela musik och komet samt med en angenäm konversation. Jag får nu sluta med många helsningar till pappa, syskonen och alla bekanta genom mammas tillgifne son Alrik. Förlåt slarfvet.

Den nygifta är Jenny, äldsta dottern till Enhörnings på Askö. Nils har flyttat från Funkquist på Tomta till häradshöfding Gösta af Petersén och hans hustru Lotten Ribbing på Sävsjöströms Bruk i Småland.

Nils till Nils Adalrik, Sävsjöström den 4 december 1887

Goda Pappa!
Mycken tack för brefvet. Jag har dröjt med att besvara det, på det jag på samma gång skulle få gratulera pappa på namnsdagen och får jag önska, att pappa måtte få vara frisk och kry samt upplefva flere Nickolausdagar. Jag har de tre första dagarne af denna månad haft en svår snufva, men den har nu börjat att gifva sig något. I dag har häradshöfdingen, fröken Lundgren och jag varit till Lenhofda kyrka, dit vi hafva 1 mil, så att det är just inte nästgårds. Sedan i onsdags har här varit en förfärlig storm, så att man har haft svårt för att gå ute, mycket med skog har här också blåst i kull. Först i dag har den börjat att lägga sig. Pappa frågade huru min resa hade gått. När jag kom till Stockholm var Farbror, Sten o Gustaf nere vid stationen och mötte mig. Då gingo vi direkt upp till Farbrors, derifrån gingo Gustaf och jag upp till Larsson, och jag var inne några minuter hos dem och så fortsatte vi till Bern's salong der farbror bjöd på ett glas pounsch. Vid kl. 10 gingo vi hem och åto hos farbror, der jag äfven låg öfver natten. På morgonen kl. 6 trafvade jag ensam iväg till Centralen och åkte iväg. Jag åt ej något förr än vid Katrineholm der jag var inne och drack kaffe, så drack jag litet kaffe i Norsholm, och så åt jag ej något förr än i Alfvesta, der jag åt smörgås och mjölk. Jag hade ämnat att lägga mig uti väntsalen, men fick ej, utan måste jag ligga på hotellet och det kostade mig 1.50. Öfvervigten från Stockholm till Alfvesta gick till 90 öre och från Alfvesta till Säfsjöström 1 kr. Kl. 7 på morgonen gick tåget till Vexiö och så vidare, och åt jag ej något hela den dagen, annat än en kaffetår i Emmaboda och qväll på Säfsjöström. På söndagen var jag till morbror Erland på qväll. Tant Hulda hade då varit der i nätto 14 dagar, så att de hade inte fått dit möbler tillräckligt då ännu. Han är alltid glad och språksam, han har varit nerbjuden till häradshöfdingens 1 gång sedan jag kom hit. Pappa tror att jag skall ständigt sitta på kontor, men så är inte händelsen, utan hvar onsdag och lördag skall jag vara i handelsboden, som ligger i samma hus som kontoret, och två dagar i månaden är det uttagsdagar för folket, då det är ett spring från det ena till det andra och besinna, det är cirka 300 arbetare inom hela bruket. Dessutom har jag andra sysslor att göra, såsom att åka till två qvarnar, som höra under bruket och mäta upp tullsäd, och det skall göras så fort lårarne blifva fulla. Kl. 6 om morgnarne stiger jag upp och sitter då på kontoret och arbetar. Frukosten ätes kl. åtta här i kontorsbyggnaden, då äter morbror också med oss, sedan få vi ej middag förr än kl. mellan 2–3, och till det målet ringes det två gånger, så att vi skola hinna att kläda och ställa oss i ordning. Strax efter middagen dricka vi kaffe och så gå vi ned och byta om kläder igen. Kl. half 9 ätes qvällsvarden, och då är det samma ombytning igen. Vid måltiderna säga vi, verkmästaren o jag, inte många ord, ty då är det egentligen häradshöfdingen som för ordet. Han gör på det viset, att det blir stelt, tycker jag, ty så fort han är utgången så våga vi oss att språka med hvarandra och fröken. Häradshöfdingen är en mörk, lång karl, han har svart helskägg, ser allt litet sträng ut, haltar på högra benet emedan han ej kan leda det. När barnen komma ned är det ett lif och ett skrik att man nätt och jämt kan höra hvad man säger hvarandra, näsvisa äro de, och klänga och hänga på en, hvart man går. Här vid sjelfva gården ligger bruket och mellan bruket och gården går järnvägen. Här har morbror sin egentliga verksamhet, ty han står för alla gjutningar och allt smide. Det är äfven en liten mek. verkstad här. Alla dessa drifves med vatten från sjön Alstern. Ett stycke nedom Bruket ligger en snickerifabrik och en qvarn, så att der är det andra gången de göra sig nytta af vattnet. Åter ett stycke längre ned ligger ångsågen men den har inte någon beroning med vattnet, ty der hafva

de en stor inmurad ångmaskin. Järnvägen går alldeles förbi der, så att det är vägt vid lastningen. Morbror bor der vid ångsågen. Så om vi följa ån ett stycke till komma vi till en annan såg som drifves med vatten, der såga de endast staf, som pappa väl vet hvad det är. Just i dag hafva de börjat att såga der både nätter och dagar. Mellan ångsågen och stafsågen går det en liten järnväg att skjuta eller köra ned timmer och staf till sågen, dels till lastning och dels till sågning. Några grannar mer än prestens umgås de inte med. Inte är det detsamma, som det var på Tomta, der man var såsom en medlem af familjen, och det inte gick en vecka utan att vi voro borta på något ställe. Mamma frågar om jag har fri påst, men det hafva vi inte någon af oss här på kontoret, endast papper och kuvert bestås, men det går inte till så mycket som frimärkena. Hvarken dricka eller spela har ännu förekommit. Häradshöfdingen tar sig sin sup för hvarje middag, men han har inte ens frågat oss om vi ville hafva någon. Morbror Erland dricker inte något slags starkvaror annat än öl, så att någon frestelse har det ännu inte varit. Det här är dryga ark att skrifva på, så att det går åt något öfver en timme att få dem fulla. Från farbror Sten har jag haft bref, deri han frågar mig, om jag hade med mig mitt prestbetyg, och om jag har anmält mig för kompaniområdesbefälhafvaren, och jag har skrifvit och tackat farbror för vänligheten att tänka på mig, och talade om för honom, att andra dagen jag kom, sändes mitt betyg till kyrkoherden, och ett par dagar derefter kom min blifvande kompanichef hit, kapten von Toll, han är slägt här och var här för att mönstra och få reda på alla här under Bruket som voro i beväringsåren, och då anmälde jag mig äfven. Häradshöfdingen sade ej något om att jag skulle exercera. Strax jag kom hit var här en direktör Grill som sade att han hade bott tillsammans med pappa och farbröderna under skoltiden i Örebro. Nej nu farväl för denna gången. Helsa mamma och bröderna från pappas tillgifna son Nils. Förlåt slarfvet.

Sten är farbror Stens son och en Stockholmskusin till Nils. Gustaf är Gustafs son och en Hagelstenakusin till Nils. Morbror Erland är ju Marias kusin och inte bror, men kallas ändå för morbror av Nils.

Nils till föräldrarna, Sävsjöström den 14 december 1887

Goda föräldrar!
Mycken tack för gratulationerna på Nicholausdagen samt de i dag anlända brefven. Roligt att höra, att det står väl till der hemma. På min namnsdag hade jag, utom brefven hemifrån, äfven bref från Lilli, Alrik samt Gerda Kastengren som ock kom ihåg mig. Hon talade om, att de skulle till Hesselby på ”Nicholaus”, och nämnde hon, att vi hade varit der tillsammans på många sådana dagar. I måndags hade jag ett mycket vänligt bref från Farbror Funkqvist hvari han önskar, att jag måtte trifvas, äfven önskar han mig en god jul samt ber mig att jag vid tillfälle skall skrifva några rader. Jag har ämnat att skrifva och önska dem en god jul. Sedan i lördag har här varit snö på backen och som det sedan dess har kommit litet emellanåt, så köra vi allmänt på släde här, men snön blir väl inte qvar så länge, ty det är ju inte alls underfruset. I söndags var jag med morbror, verkmästaren och brukets jägare ute och jagade. Hela fångsten utgjordes af en hare, som föll för verkmästarens kula. Vi gingo ut kl. 7 och kommo ej hem förr än kl. 3. Jag var endast med för att bära fångsten, men det var ett vådligt springande fram och tillbaka, så att inte var jag särdeles intresserad af det. I måndags var jag till brukets skomakare och köpte mig ett par resårskor för mycket billigt pris, nämligen 10 kr. De voro gjorda åt förre bokhållaren Lallerstedt, men för små åt honom fick skomakaren behålla dem. Han ville nu hafva 10.50 för dem, men han slog af

de 50 örena, när han fick kontant. Nu skall jag skaffa mig ett par galoscher, så att jag inte behöfver väta ner mig för hvarje gång, jag skall in och äta. Har Hagelstenarne skickat några slantar ännu, den ena skulle Alrik få till julklapp, den andra skulle jag hafva. Några julklappar till Häradshöfdingens behöfver jag ej ge, ty han har sjelf sagt, att de bruka inga sådana annat än åt barnen några småsaker. Hos Häradshöfdingens doppa de ej på julaftonen, och derför har morbror bedt mig komma dit på middag och doppa hos dem. Hans båda pojkar äro så tjocka och duktiga och se friska ut, flickan har jag just inte sett så mycket på ännu. I morgon, torsdag, kommer häradshöfdingens äldsta son hem från Kalmar skola, der han går i första klassen. I dag har det varit aflöning till folket för Oktober månad, och innan jul skola de ha för November också. Jag tycker att det var besynnerligt att de få dröja så länge med att aflöna dem, men handelsboden gör, att de få det alldra nödvändigaste. Jag kommer troligen att skrifva ännu ett bref innan jul, derför farväl för denna gång, helsa alla så mycket från tillgifne sonen Nils. Det var sant, morbror och Tant Hulda bådo mig helsa så mycket, när jag skulle skrifva. Tant Hulda vill att jag skall säga Hulda, men jag vet ej om jag skall göra det, ty det ser ut på morbror som om han inte vill det, han har emellertid ej sagt något.

Nils till föräldrar och syskon, Sävsjöström den 21 december 1887

Goda Föräldrar och Syskon!
Nu först vill jag tillönska Eder alla en i allo god och angenäm jul, att alla måtte få vara friska och krya under denna högtid. Roligt vore om jag hade kunnat komma hem, men nu är det omöjligt. Jag sänder som i morgon den 22 en låda med litet af Brukets gjutgods, få se om det kommer fram i rätt tid. Jag har denna veckan haft så brådtom, så att jag inte hann lacka in dem i särskilda paketer, utan skulle Alrik göra det. Ej heller är det så vackert, som det kunde vara, ty målaren har gjort sitt arbete slarfvigt den här gången. Jag hade tänkt sända mamma ett par små nätta hyllor samt ett par korgar, men när dessa kommo från målaren, så ville Fru af Petersén hafva dem sjelf. Jag tycker att det är besynnerligt, att de alls inte har brytt sig om att ställa i ordning några sådana saker till julen. Jag har ännu inte tänkt mig, huru jag kommer att tillbringa julaftonen. Verkmästaren stannar ock qvar här öfver julen, så att jag inte blir ensam. Innan jul skall folket hafva sin aflöning för November månad, så att vi hafva allt sysselsättning enda in på sjelfva julafton. Jag har skrifvit till Funkqvists och önskat dem god jul och ännu en gång tackat för deras vänlighet mot mig. I morgon skola vi få bada, ty i den nya byggningen hafva de inredt ett badrum, det skall allt kännas ganska skönt att få sig ett litet bad. Nu är här nära på qvarters djupt med snö, så att vi åka allmänt på släde, men det är just inte något fruset inunder. I söndags gick jag till morbror på förmiddagen och stannade qvar till middagen och en stund på eftermiddagen. Det är mycket roligt att komma dit, ty dels äro de snälla och vänliga dels påminna de om gamla saker sedan Harbonästiden. Hos häradshöfdingens lära de inte doppa i någon gryta, sade morbror, och på samma gång frågade han mig, om jag ville komma hem till honom och doppa i gryta, och jag tackade, men jag vet ej om det går an, att jag går bort, få se huru det blir. Nu har väl Alrik kommit hem från Tidö, julgranen är väl redan köpt, i år får jag inte vara med om att kläda någon sådan. Jag skall strax efter jul underrätta huru jag har tillbringat densamma. Ännu en gång god jul tillönskas alla från tillgifna sonen och brodern Nisse.

Nils till föräldrarna, Sävsjöström den 26 december 1887

Goda Föräldrar!
Tack så mycket för brefven samt för lådans innehåll, för hvilket jag ock får tacka mina bröder Sten o Bertil. Jag vill nu börja med att tala om huru jag tillbringade min jul här. Lådan kom på fredagsafton, men som vi då på afton hade aflöning till folket, så hade jag ej tid att då hemta den, utan på lördagsmiddag var jag efter den. På förmiddagen samma dag kom äfven en hel mängd, som dagen förut inte hade fått sin aflöning, så vi knogade äfven julaftonen på förmiddagen. Kl. 3 hade häradshöfdingen sagt till oss att vi skulle få äta middag. Som jag möjligen tänkte att det skulle vara bref till mig samt något till Enhörnings, så öppnade jag lådan då vid tvåtiden och jag blef ej bedragen i min förmodan. Min kamrat var rätt nyfiken på dess innehåll och äfven jag, så att vi då öppnade de andra paketen till mig. Tack så mycket för böckerna, jag har börjat Islandsfiskarne. Mamma har jag väl att tacka för den trefliga tidningshängaren, kalsongerna, den der att lägga bref o hvarjehanda uti samt namnam. Helsa tacka bröderna för knifven, som kom mycket bra till hands, ty jag var alldeles utan sådan, och så mycket med mojänger det var på den, jag fick sitta och fundera en lång stund, innan jag fick reda på hvartill allt skulle vara, samt den trefliga flugan. Derpå lade jag in sakerna som skulle till Enhörnings, jag hade äfven varit ute och köpt en liten sabel, en mungiga, en kautschukdocka och litet karameller åt dem, och lade jag in det allt i ett stort paket. Så ringde det för första gången i matklockan, så vi började kläda oss, så äfven andra gången då vi gingo upp och åto middag vid ljus. Först var det smörgåsbord, men Fru Petersén frågade oss om vi hellre ville doppa i gryta, så skulle de taga in den, och vi ville det, de togo då in en gryta med bara flott uti, inte något kött eller korf till, Bergqvist och jag voro de enda som doppade. Hvarken Häradshöfdingen eller frun smakade på det. Sedan åto vi lutfisk och drucko vin på det, då vi drucko Julens skål, derpå fingo vi stek, då vi drucko verdinnans skål. Derpå saftsoppa och på den dracks frånvarande vänners och anhörigas skål. Middagen var slut kl. 5. Derefter frågade Frun oss om vi ville hjelpa till med att kläda granen. Bergqvist gick då ned till stationen, ty tåget kom just under det vi åto, för att höra efter, om han hade något paket. Han fick då ett paket med sig till mig från Alrik. Emellertid klädde jag ensam granen. Barnen fingo ej vara nere då. Trädgårdsmästaren var inne och hjelpte till att binda på konfekten, och jag hängde upp. Under tiden dukades tebord och julbord med bullar åt barnen. När gran var i ordning gick jag ned för att se hvad Alrik sände mig. Jag blef riktigt öfverraskad när jag fick se hans ”fagra anlete”, jag kunde aldrig tänka mig att han skulle gå och fotografera sig. Äfven fick jag den där boken, som han har haft så mycket arbete med att skrifva. Jag har redan studerat igenom den. Rätt roligt att hafva den emellertid, tacka honom så mycket. Så kom det bud, att vi skulle gå dit upp, då var gran tänd och i ordning. Så öppnades dörrarne för barnen och de släpptes in och hvilken glädje på dem, de skreko och hojtade värre. Så drucko vi the och åto litet mandel och russin mm. mm. Så spelade frun och vi alla andra dansade kring granen. Hushållerskan, alla pigorna, betjent o trädgårdsmästaren, alla voro inne och dansade kring gran. Sedan den hade brunnit en stund, så pass att ljusen voro halfbrunna, släcktes den och tjenarne fingo sina julklappar. Derefter gingo vi alla in i hans arbetsrum, der han läste ett kapitel högt ur bibeln samt ett par psalmverser, alla tjenarne voro då inne, ja äfven det barnet som blef född i november var inne. Derefter åto vi åter litet af hvarje, syltade katrinplommon, marmelad, konfekt och allt möjligt sådant der krims krams, dricka var med. Derpå upptogos julklapparna inne i hans rum. Barnen fingo

rätt mycket med julklappar, men inte så dyrbara, men i alla fall nyttiga saker. Bergqvist och jag, vi fingo hvarsitt häfte af engelska jultidningar med vackra planscher uti, hvarsin tvål samt hvarsin almanacka, det var allt. Vid tiotiden åto vi qväll, då julskinkan kom fram med korf och breckt bringa, så var det gröt och smörbakelser samt julöl. Derefter var det slut och vi gingo hvar och en till sitt, vi gingo ned och sutto och pratade en stund. Ja nog var det mycket olikt mot att vara hemma. Under hela aftonen hade jag mina tankar vid hemmet och tänkte jag för hvarje timme som gick att nu hålla de på med det och det. Hoppas att mina julklappar kom hem i rätt tid. Ingen af oss var i julottan. Vi åto frukost kl. 11 juldagen, första frukosten som jag ätit der uppe. Efter frukosten gingo vi ned och satte oss att läsa i böckerna som vi hade fått. Jag studerade Drakarnes historia. Kl. 4 på aftonen åts middag med tre rätter mat och vin till. Derefter voro vi alla bjudna upp till flickornas dockskåp på kaffe. Kl. half 6 gingo vi, Bergqvist och jag, till Enhörnings der vi språkade och drucko kaffe och åto krims krams värre. Vi stannade qvar till qvällen. De hade fått saker från moster Lina i Vesterås samt från Häradshöfdingens. I dag äro de ditbjudna till middag kl.3, Bergqvist är ute och jagar, så att jag är ensam här nere på kontoret, jag ville inte gå med, ty det snögar och yrar ute. I går qväll när vi kom från Enhörnings hade jag ett ilgods-qvitto på skrifbordet, det var på ett paket från Hagelstena. Jag har nu skickat ned för att hemta det och skall jag sednare tala om, hvad det var de sände mig. På julaftonen hade jag bref från Hjelmarsberg och Konrad Camitz, de önskade mig god jul samt godt nytt år. Och är det bäst att jag önskar alla hemma en god fortsättning på Julen, med förutsättning att början varit bra, hoppas att mammas tand- och hufvudvärk hafva lagt sig nu. Får jag ock på samma gång önska alla ett godt nytt år med god helsa och välgång. På gården här hafva de satt upp 7 stycken hafreneker som de säga här i Småland, der sparfvarne plocka och gå an värre. I natt har häradshöfdingen varit klen, han hade väl ätit för mycket af den feta maten. Vid frukosten talade de om att de skulle ut och åka och jag skulle få följa med, men jag vet ej om det blir något utaf, det snöar riktigt duktigt. Den der tidningshängaren kom riktigt bra till pass, ty jag har prenumererat på Svea för 1888. Bergqvist har ett par andra tidningar och morbror har en stockholmstidning. Pappa ville veta hvar Ditt land köptes vid Tomta. Han tog dem från en bekant han hade i Arboga, som hette Hedenstam, tunnbindare. Hvad de kosta vet jag ej, men som jag i dag ämnar skrifva till Tomta, kan jag fråga om det. På förmiddagen var jag uppe och önskade inspektorn god fortsättning på julen. Kl. 3 kom morbrors, som hade blifvit hemtade med släde, och vi gingo upp till middagen. Morbror var uppsträckt i frack. 4 rätter mat och 2 sorters vin till middagen och kaffe strax derefter. Så dansade vi kring julgran som ock var tänd, och ljusen brändes till slut. Inspektorn och Erland voro också med, och jag skall säga att de hade roligt värre. Så spelade vi spel och roade barnen. Åto äpplen och mandel m.m. Kl. 8 åto vi qväll som bestod af påbredda smörgåsar och litet the, men vi hade ätit så pass förut så att det var alldeles tillräckligt. De blefvo äfven hemskjutsade. Det fortfor ännu att snöa och yra. Mig sjelf har jag gifvit till julklapp ett par galoscher. Ty det måste jag hafva när jag skall gå upp och äta, ty det förderfvar skorna att oupphörligt springa i snön med dem. Jag har äfven fått från Hagelstena. Bland annat en läskpress som Ida hade skurit i trä. Mycket snällt af dem att tänka på mig, men ingen slant var det med, jag undrar om Alrik fick sin. I annat fall får han väl säga till flickorna eller Karl, så får han väl. Men jag skulle vilja ha min med. Nej nu farväl för den här gången, helsa alla hemma så mycket från tillgifna sonen Nisse. Bland julklapparna som frun fick, var nya adelskalendern. Här skall de vara särdeles förtjusta

emedan deras yngsta dotter stod der, men då ännu ej namngifven.

Ida och Karl är alltså Hagelstenakusiner.

Nils till Nils Adalrik, Sävsjöström den 3 januari 1888

Goda Pappa!
Mycken tack för brefvet. Tråkigt att höra att mamma är skral, men vi skola väl hoppas att hon snart blir bättre. Mitt egentliga ärende är att gratulera Pappa så mycket på hans 61 födelsedag, och hoppas jag att Pappa kry och rask ännu måtte få upplefva många födelsedagar. Det var roligt att höra att mina saker voro till belåtenhet, men dumt var det, att de kommo för sent, men jag kunde ej sända dem förr, medan sakerna ej voro målade och i ordning. Får emellertid önska Pappa en god fortsättning på det nya året. Nyårsdagen kom det en kapten Jung hit till Häradshöfdingen. För honom var det fin middag kl. 5 till hvilken äfven morbror var inbjuden. 4 rätter mat med viner och till sist käks med smör och ost. Kl. 9 bjöds det ikring the och smörgås, och det var hela qvällen. Det var ock tillräckligt, ty vi hade fått mycket annat godt, äpplen, marmelad, russin o fikon m.m. Vi dansade äfven kring granen. Kapten hade med sig en hel mängd nyårsgåfvor till barnen och på dem anställdes det lotteri, endast för barnen förstås. Kapten Jung är trafikchef för Nybro-Säfsjöström järnväg. Annars har här inte varit några bjudningar alls, morbror och jag brukar nu taga ett parti bräde på söndagarne. Han säger att han har tagit upp sig sedan han var i Harbo, men han får smörj af mig likaväl. Om måndag skall sågen sättas igång, och det skall just bli roligt, att se en så stor såg i verksamhet. Sedan jag kom hit hafva de lastat ut 20 vagnar Plank och Bräder till Kalmar, der det sedan lastas på fartyg till Hamburg för det mästa. Nu i dagarne skola de sända iväg inemot en 15 vagnar till. Sågen ligger alldeles intill järnvägen, så att de lasta direkt från brädgården på järnvägsvagnarna. Timret som skall till sågen hafva de en rullbana som är nära ¼ mil lång, på hvilken det skjutes och drages upp till sågen. På dessa rullvagnar taga de mellan 30 à 40 stockar. Om en 14 dagar skall verkmästaren flytta ned till sågen, för att kunna se öfver den bättre, ty der skall det sågas både dag och natt. Han skall då äta hos morbrors. Det blir allt tomt till en början, men det skall väl gå. Helsa mamma och bröderna och tacka dem för deras vänliga bref. Morbror Erlands helsar så mycket. De må godt. Pappas tillgifne son Nils.

Maria till Johanna, Uppsala den 9 januari 1888

Käraste syster Johanna!
Det är minsan ej för tidigt att nu tacka för ditt sista bref och på samma gång önska Eder en god fortsättning på det nya året, måtte det i allt blifva för Eder ett godt år, önskan kommer sent men den är derföre ej mindre uppriktigt och varmt menad. Alla helger som höra till julen äro nu förbi, och det blir att nu åter med allvar börja tänka på arbete och bästa möjliga sätt att förtjena sitt uppehälle, dvs att åter få rummen fylda och platserna vid bordet fullsatta af sådant folk som betalar, det är bedröfligt att man ständigt skall fika derefter, men det går ej på annat vis. Julen har varit stilla och tyst, i början var här som hos Eder yrväder och mycket kallt. Dock skulle gossarna och jag försöka att, högmässan juldagen, gå till metodistkapellet, och det gick väl. Vi sprungo i gåsmarsch utefter husraderna väl inhöljda, men jag förkylde mig ändå, och var sedan sjuk ett par dagar. En dag hade vi några ungdomar här, då de gjorde lekar och spelade charader. Trettonafton voro vi bjudna till Betty Holmlin, eller rättare sagt till Ester, hon hade en liten fest för sina skolbarn, endast 60 stycken. Så var der väl en 10 kandidater, en 10 lärarinnor och så en 10 st som ej så noga

kunde specifiseras. Först var det kaffeservering för barnen i stora salen, de voro uppställda i led, och fingo rycka fram allt efter som de fick rum. För oss s.k. herrskaper serverades kaffet i förmaket. Sedan togs borden bort och två stora julgranar flyttades fram och en god polska började, som ibland blef till långdans igenom alla rummen. Kandidaterna voro mycket hjelpsamma i att anföra och roa barnen. Betty spelte och jag var den enda som såg på och fick ihop ringen då och då när barnen släppte. Men som farbror Sten skulle komma hit just samma qväll måste jag snart gå, och kom så lagom att jag på trekanten mötte Nils och farbror Sten. Alrik och gossarna voro qvar ett par timmar till på studenthemmet. Trettondagen tillbragtes i all stillhet. Herrarna spelte vira och Alrik och jag gick för att höra en mycket värderad och omtyckt predikant. I går middag reste såväl Sten som Nils och Alrik till Hagelstena. Nils kommer hem i qväll eller morgon bittida, men Alrik dröjer ett par dagar, om lördag skall han resa åter till Tidö. Det är mycket roligt att ha honom hemma och blir tomt när han far. I går afton sedan vi blifvit ensamma, så beslöto vi att plundra julgranen, för den började barra af sig så mycket. Värdens barn, en gosse och en flicka, samt Inez sysslingen och Viola voro gästerna och de som skulle hjälpa till, och här blef i hast en riktig bal, jungfrurna hjelpte till och Viola spelte och barnen hade mycket roligt hela afton. Nu skall vi gå till Krikortz om en liten stund. Vendela är ej rätt frisk, hon fick i går kramp i bröstet som tog henne hårdt, men hon är i alla fall uppe. Sofie reste den 4. Samma dag som vi hade vårt främmande, och huru litet det än är, är det ändå alltid något att ställa med, kom först Elisif helt oväntadt, och det var ju mycket passande och bra att hon kom just då, fast det hindrade mig en smula. Men jag hann röra till en jästpulverkaka och få in den i ugnen. Så kom pastor Höjer med fru, och de skulle bli qvar till middag förstås, så då var det att gå in och hålla sällskap, och i tysthet tänka på om man kunde på något vis förbättra middagen. Slutligen kom då Nils hem och fick hålla sällskap, så jag kom ut i köket. Man sitter ibland som på nålar, och jag tänker man ej ser mycket intresserad ut, då ändå alla ens tankar är på något helt annat än hvad man talar om. Här var ett sådant yrväder de första juldagarna, så Sofie och jag kunde ej tro att Ni och Kilare skulle kunna vara tillsammans. Men på ditt bref ser jag att ni varit det ändå. Hur gick det på nyåret, kunde ni efter gammal sed komma till prestgården. Jag hade bref från fru Hellman, hon tyckte det var svårt väder. Jag fick mycket saker till julklapp. De större voro 20 kronor af farbror Sten, matskrinet från Hjelmarsberg, ett pianotäcke från Haparanda, några gjutna järnsaker från Säfsjöström i Småland, af Alrik broderi till en stol, spjellsnöre, hans väl lyckade porträtt samt en liten treflig handlyckta, af min gubbe papper, kuvert, böcker mm, från Hagelstena en brickduk och en broderad syklump, af smågossarna lampmatta och dito till ljusstakar mm. Julius Lagerholm var qvar öfver julen men reste den 6 till Stockholm och Örebro. Viola Lundgren var bjuden hit på dopp julaftonsmiddag, men vädret blef så svårt att hon ej kom härifrån på tre dagar. Men nu är tiden inne att gå till Krikortz, derföre farväl. Skulle du händelsevis träffa fru Hellman så säg att jag börjat på kragen och skall med all flit fortsätta, så hon skall snart få den. Jag undrar om ni har något främmande i morgon på Antons födelsedag. Förlåt slarfvet men jag hinner ej läsa igenom brefvet. Gossarna helsa. Din syster Maria. Framför till Anton min hjertliga gratulation på hans födelsedag, jag tänkte skicka ett kort, men brefvet blir då för tungt, så jag kan ej, ty jag har ej mer än ett frimärke.

Vendela är en av flickorna Krikortz, som härstammar från gården Berga utanför Fjugesta, och som nu bor i Uppsala. Sofie, på tillfälligt besök, är en av Kilarna, som nu består av Maria

Drakenbergs tre systrar, Anna, Sofie och Stina samt avlidna brodern Jannes tonåriga barn Marianne och John, min morfar, på gården Kil utanför Fjugesta. Elisif är 16-åriga dottern till brodern Magnus och hans hustru Fanny, född Uhr. Så nu känner ni Marias syskon, ingifta samt syskonbarn, alla med efternamnet Roth. Fru Hedvig Hellman är gift med komministern Per-Olof i Knista och Hidinge. Han är son till Nils Gabriel Roths syster Ann-Katrin Hellman och alltså kusin till Maria Drakenberg.

Nils till föräldrarna, Sävsjöström den 16 februari 1888

Goda föräldrar!
Tack för brefven af hvilka jag med glädje ser, att allt står godt till hemma samt att Bertil kommit upp i andra klassen. Måtte han nu kunna läsa så att han kommer upp i 3dje till sommaren, så att han inte behöfver läsa då. Till farbror Funkqvist har jag skrifvit och sagt, att jag är villig komma tillbaka, men att det beror på lönevillkoren. Få se hvad svar jag får. Både från kusinerna på Hjelmarsberg o Hagelstena har jag nyligen haft bref. Ida skref ett långt bref på 3 fulla ark och talade om nöjena de haft sedan julen. Så sände hon den utlofvade minnesslanten, men det var mig en till att vara dyr, 1 kr. per st. De hafva väl sändt Alrik en också, så att jag är nu skyldig dem 80 öre, men det fick jag kredit på, till vi skulle råkas. Jag vet inte om jag i mitt förra bref talade om att Häradshöfdingen haft besök af en kapten Ekströmer med fru från Fågelfors samt en Grefve von Schwerin från Vimmerby. Han kände farbror Karl väl, ty han har varit kapten på Nerikes regimente. De voro här i 3 dagar, som väl var så slapp jag då äta middag der uppe, ty de voro uppsträckta i frack för hvarje dag, men qväll åt jag der uppe. I slutet af denna månad väntas fru Peterséns mor hit. I morgon skall en revisor Sandell komma hit för att göra bokslut, och som han inte är i Nådans och Höfdingens smak, så får han äta här nere alla målen, jag kommer att göra honom sällskap. Skönt blir det i alla fall, att slippa springa och byta om kläder hvarje mål. Den 15 var här uttag, och den dagen hann jag inte annat än att springa och lemna ut, men så är det litet lugnare sedan den är öfverstökad. I dag har här varit aflöning för ångsågsfolket och om fredag eller lördag för verkstäderna och skogsarbetarna. I morse reste häradshöfdingen till Vexiö marknad i ett förfärligt yrväder. Här har det nu snöat och yrat litet i 9 hela dagar, så nog kommer det snö alltid. Hulda bad mig säga till någon gång, när jag skulle skrifva hem, så att hon skulle få sända ett bref med, och nu har hon varit så god och skrivit. I nästa vecka reser Häradshöfdingen till Stockholm, men huru länge han blir der, det vet jag ej. Han skall försöka sälja något gjutgods, tror jag. Nu om aftnarne brukar Häradshöfdingen och jag spela bräde, turen har varit omvexlande. Sedan jag kom hit har jag bestämt blifvit tjock, ty alla byxor börja på att blifva litet trånga. Så säger morbror att jag just som ser ut att ha lagt litet på hullet. Jag har nu ej rum att skrifva mer, emedan det måhända blir för tungt, när Huldas kommer i samma kuvert. Farväl för den här gången. Helsa bröderna så mycket från tillgifne sonen Nils.

Hulda till Maria, Sävsjöström den 16 februari 1888

Goda snälla Maria!
Tack för längesedan i werlden! Det är mig kärt att ännu en gång i lifvet få göra mig påmind. Nu först ett hjertligt tack för den stora vänligheten att sända barnen så många kärkomna Julgåfvor, ja tack käraste lilla Maria, de gjorde mycken glädje bland både små och stora! Långt före detta har min önskan varit att skrifva till Maria, ja allt sedan Er käre sons ankomst hit. Men jag vet ej hur det numera är med min skrifning, den blir sällan af. Barn o hushåll m.m. dylikt tar min tid i anspråk

och dessutom är jag numera ej så skrifför som i fordna dar, tiden förändrar allt och alla! Käraste Maria, det är många år förflutna sedan vi meddelade oss med hvarandra direkt, och många öden ha vi genomgått sedan vi svor hvarandra farväl i Upsala. Det var just ingen blomsterstig som vi hade att vandra på, eller som var oss förelagd. Sjukdom och bekymmer aflöste hvarandra, men jag säger med en sångare att ”det finns ingen mark, hur förtorkad den står, der ej kärlekens blomma slår rot”, o derför ha vi kämpat igenom många svårigheter utan att förlora mod och hopp, och Gud har i allt varit med oss, och då, hvem kan vara emot? Det är så skönt att känna och förnimma den kärleksrike Gudens närvaro i allt, o då målet är himmelen, då känns alla timliga bekymmer ej så betungande. Här finner nu Maria oss i Smålands furuskogar, der vi riktigt andas ut i det fria efter mycken tryckande luft från de föregående åren. Vi trifvas här så godt o ha trefligt o bra med vårt lilla o känna oss nöjda o tacksamma. Min snälle Erland är här på sin rätta plats, har mycket att sköta o mycket som hvilar på honom, men han har stor arbetsförmåga o Gud ske lof en frisk o stark kropp. Han är så nöjd o belåten med att ha Nils, er snälle treflige Nils, bredvid sig. Han säger om honom att han är både duglig, duktig o arbetar med intresse och så pålitlig o snäll i allt. De är mycket goda vänner o ha trefligt tillsammans. Nils är allmänt omtyckt. Fru af Petersen har flera gånger sagt mig att de tycka mycket om den snälle rättframme herr Drakenberg o.s.v. o står han mycket väl der i huset. Detta gläder oss mycket, hvad skall det då ej ännu mera glädja hans kära föräldrar. Jag tror ej Nils skall ångra att han kom hit. En god ledning har han ju också i Erland, som ju är känd sedan gammalt för en duglig brukskarl, o det namnet har han om sig än. Ja Maria lilla, det är godt dessa tider att ha ett säkert brödstycke, om dock ej så stort, men med förnöjsamhet blir det stort nog. Vår lilla trio är nu rätt försigkommen. Malcolm läser o skrifver för mamma, o vill han gerna sjelf skrifva o tacka gu'mor för såväl julklappar som penningagåfvan med farbror Nils den yngre, ja tack lilla snälla Maria derför. Malcolm fick köpa sig strumpgarn derför som hans mamma stickade o är han mycket stolt öfver att sjelf släppt till pengarna. Lille Erland har fyllt 5 år, är ovanligt kraftig o bredaxlad med ett snällt o godmodigt lynne o serskildt öm o kärleksfull mot sin mamma. Malcolm är kustus öfver syskonen o är lite dryg öfver sina 7 år, eljest äro de alla tre mycket goda vänner. Lilla Adelaide äro brödernas förklarade favorit, och är den lilla kära flickan ett litet rart o klokt barn. Den 11 Mars blir hon 2 år, min lilla kära blomma! Nu ej mer i dag. De hjertligaste helsningar från mig och Erland till farbror och Maria o de tre sönerna. Minns Bertil ”de gifta” ännu? Han kallade oss så då vi först blefvo bekanta med den här rolige pojken. Farväl kära lilla Maria. Gud i sin kärlek vare städse med oss och vare vårt hopp, vår tröst o vår hjelp! Ännu en varm helsning från oss alla genom Marias trofasta o tillgifna vän Hulda Enhörning.

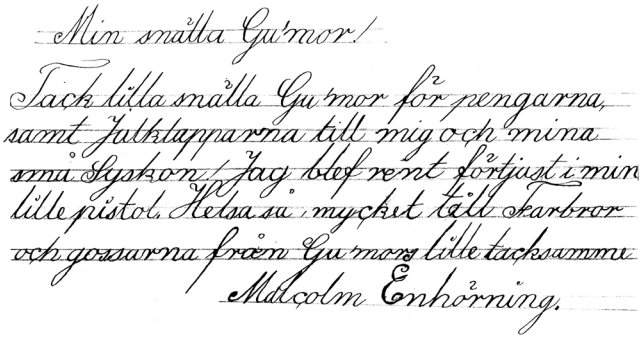
Min snälla Gu'mor!
Tack lilla snälla Gu'mor för pengarna, samt Julklapparna till mig och mina små Systkon. Jag blef rent förtjust i min lille pistol. Helsa så mycket till farbror och gossarna från Gu'mors lille tacksamma
Malcolm Enhörning.

Alrik till Maria, Tidö den 16 februari 1888

Goda Mamma
Tack goda mamma för det sista brefvet. Det var ledsamt att höra att ni ej må riktigt bra, men det har ock varit så kallt och blåsigt, så det är ej underligt, att man förkyler sig. Under hela förra veckan yrade här hvar dag så att inspektorn och jag, som på söndagsförmiddagen voro öfver till Askö, välte två

gånger ehuru vi hade kappsläde. Föregående söndag hade vi kalas på våra fläckpengar. Fru Treschow var i staden på fredagen och köpte då hem bakelser och småbröd till kaffedopp. Det skulle nämligen blifva kaffekalas kl 6 e.m. och sedan knäckkokning. Vi bestodo endast doppet, de öfriga materialierna fingo vi af Fru Treschow. Vår mening var att bjuda hit en fröken Tideström, men så blef det ett så fasligt yrväder på lördagen att vägarne voro alldeles ofarbara och derför kalasade vi ensamma. Det var mycket roligt. Inspektorn, de 2 stora flickorna och jag dukade och ordnade det hela, så det såg riktigt stiligt ut. På slaget sex kommo gästerna, fru T., fröken Dalin och barnen och alla voro mycket förtjusta öfver anordningarne. Sedan gingo ungdomen ned i köket och kokte knäck, hvilken blef utmärkt, och när vi kommo upp i salen, togo de sig en sväng efter min musik. Dagen derpå voro vi ute och åkte. Jag körde för Signe, men som vägarne på långt när ej ännu voro banade, ville det sig ej bättre, än att jag körde ikull på vägen ned till sjön. Ingen af oss gjorde sig illa utan vi fortsatte straxt färden. Men nästan dagligen får jag veta af det utaf ungdomen, men fru Treschow står på min sida. I tisdags den 14 var det Pallas födelsedag och den firades värre må mamma tro. Strax på morgonen voro vi alla utklädda i nya utklädningssaker, som fru T. nyligen fått hem från Nynäs. Jag hade en utmärkt fin prinsdrägt af rödt sammet med isättningar av hvitt siden och öfverallt öfversydd med guldkordonger, och ungefär ½ aln långa byxor, så då var det bra att jag hade trikotkalsonger. Signe var min prinsessa i hvit sidenkjol och garibaldilif. Fr. Eva Kajsa Varg och de öfriga fantasidrägter. Vi stodo i en lång rad i salongen med ris och kastade på henne då hon kom, de risa hvarandra här på fettisdagen. Kl. 12 var kafferep och strax derefter slädparti. Jag körde för Palla och hade slädnät. Den gången gick det bra. Vi voro ute ett par timmar, så när man kom hem var ej annat än att kläda sig till middagen, som då var kl. 4. Till den voro Enhörnings, löjtnant von Post och fröken Tideström bjudna. Under middagen, som började med fettisdagsbullar, dracks Pallas skål i champagne. På aftonen spelte vi ungdomar upp en liten theaterpjes på en docktheater, hvilken vi under hela veckan hvar qväll arbetat på. Den gick i det hela taget utmärkt bra med undantag af några små missöden, som att dockorna kommo in eller ut baklänges o.s.v. Inspektorn och fröken Eva var de som talte, Signe och August skötte dockorna, och jag var maskinist och skötte belysningen. Det var mycket roligt och antagligen kommer vi framdeles att spela ännu en pjes. På qvällen efter supén dansade vi litet och hade ganska muntert. Det var nästan den trefligaste dag jag har haft här på Tidö. Nej nu har jag bara talt om mina nöjen så mamma kanske tror, att vi ej göra annat än roa oss, men det skall ej mamma tro, ty fru Treschow vill ej att läsningen derför på något sätt skall försummas. Hon har varit inne och hört ett par lektioner nu på våren och de gingo på det hela taget rätt bra. Vid vårterminens slut skall August in i skolan och förhöras af lärarne för att se hvad han möjligen skall vara efter uti, på det man sedan skall kunna upphjelpa det under sommaren. Den egentliga pröfningen blir naturligtvis ej förrän på hösten. Jag har talt vid tant Marie-Louise om rocken, men ej tror hon att hon kan få mer än omkring 10 kr för den. Hon tycker äfven det vore skäl att jag försökte med de der bruna byxorna, så om mamma vore snäll och sände dem med, när mamma framdeles kommer att skicka de der sakerna jag lemnade hemma. Nej nu farväl för den här gången. Helsa pappa och bröderna så mycket. Hur har det gått med pianot? Häromdagen fick jag ett bref på 14 sidor från Louise, wari hon beskref sin Stockholms-resa. Från Brunnberg har jag ock haft bref. Han tyckes ej vara nöjd med sin verksamhet i Stockholm. Karl Hallerströms porträtt har jag ock fått, det är roligt att se

att de komma ihåg en. Ännu en gång hjertliga helsningar från mammas tillgifne son Alrik. Helsa och tacka Sten för brefvet. Förlåt slarfvet och skrif snart.

Palla heter Palomona, så nu ”känner” jag alla fyra barnen Treschow. På grund av ”min släktskap” med Marie-Louise Uddén har jag växlat några brev med skådespelare Gunnar Uddén i Örebro, som bland annat berättat: ”Tidö slott ligger ju i Rytterns socken och den fröken Tideström som nämns några gånger är dotter till kyrkoherden där, Theodor Tideström. Theodor är min morfars far och Ebba Carolina, född 1870, alltså min morfars syster. Hon var en riktig matmamma, gifte sig aldrig utan blev yrkeskvinna, husmor på Röda Korsets sjukhus i Stockholm och föreståndarinna för personalmatsalen på Sieverts kabelverk i Sundbyberg. Hon dog 1958 och ligger begravd på Rytterns kyrkogård”. Louise är Hagelstenakusin liksom Carl, Ida och Gustaf.

Alrik till Maria, Tidö den 26 februari 1888

Goda Mamma
Tack så mycket för mammas sista bref. Det var roligt att höra att alla mådde bra, hoppas det måtte få fortfara! Jag får nu på det hjertligaste gratulera mamma på namnsdagen och önska mamma allt möjligt godt. Först och främst att mamma måtte få vara frisk och rask och upplefva många trefliga namnsdagar till samt att mamma ej måtte behöfva ha allt för svåra bekymmer med sina inackorderingar. Jag tänker nog att mamma får en mängd med blommor och bref i år lika väl som alla år förut, samt att det blir ett litet trefligt kafferep på förmiddagen. Jag vet ej om vi skola resa öfver till Askö för att gratulera. Vi voro der i går så det kan allt hända det ej blir något af. Jag har nu en utslagen vacker hösthyacint i mitt rum så det luktar Mariadag. Jag mottager gerna en sådan der plats, som mamma föreslog, blott ej gossarne gå i någon högre klass än tredje helst. Det var mycket snält af Artur Ö att bry sig om mig, vi känna hvarandra ju så litet. Sedan jag sist skref har här ej varit några särskilda lustbarheter, utan vi läsa lugnt hvar dag. Fru Treschow är för närvarande i Stockholm för boupptecknigen der, men kommer igen i mediet af nästa vecka. Inspektorn reste ock upp dit i går. Här är nu det vackraste väder man kan önska sig med solsken om dagarne och månsken om nätterna och rimfrost på träden, men dugtigt kallt, bortåt 20 grader om nätterna. Jag har nu börjat läsa ”En ung fattig flickas lefnadsöden” och finner den mycket intressant. Flickorna här hafva lånt den och försäkra att det är den roligaste roman de någonsin läst. Om qvällarne läser jag högt och har nu läst en bok af Gregor Samarow, som heter ”På giljarfärd” som var mycket rolig. Både fru T. och fr. D. voro så intresserade att de läto narra sig att sitta till ½ 11 flera gånger, eljest är vanliga afskedstiden en timme förr. Så snart fru Treschow kommer hem skall jag börja en som heter ”Oblomow af Gotscharow”. Jag skulle rysligt gerna hafva velat skicka någonting till mamma, men jag har för närvarande ej ett öre och har ej heller varit till staden sedan den stora balen, och jag hoppas mamma förlåter mig. Efter den 1 mars får jag väl mitt qvartal och då kan jag åter få börja på att tänka på mina skräddarräkningar, men jag vet ej hur jag skall göra, ty om jag skall betala båda på en gång får jag ingenting öfver och det är svårt att vara utan. Derför vet jag ej hvilken jag skall låta vänta. Vill mamma vara snäll och ge Sten inneliggande visitkort på hans födelsedag. Helsa pappa och syskonen så mycket från mammas tillgifne son Alrik. Helsa äfven Konrad och tacka honom för brefvet samt Hagelstenarne, Viola och alla andra bekanta. Förlåt slarfvet. Nästa gång jag skrifver hoppas jag hafva något mer att skrifva, ty vi hafva snart både Signes och fr. Evas födelsedagar. De ha nu hyrt en våning i Westerås på 14 rum och kök, stall och vagns-

hus, så nog måtte de ska få bra der. Nej, ännu en gång farväl. Skrif snart beder D.S.

Nils till Maria, Sävsjöströms bruk den 27 februari 1888

Goda Mamma!
Tack för brefven! Som det nu i rappet är Mammas födelsedag så vill jag, ehuru jag nyligen skrifvit, gratulera mamma på det hjertligaste och önska mamma allt möjligt godt, att helsan alltid måtte vara god samt att inackorderingarne betala bra. I dag har jag haft bref från Otto Lagerholm, deri han talar om, att han har en plats på förslag åt mig på Österby Bruk. Han har väl skrifvit hem och talat om det, han sade att han hade gjort det. Jag har i afton talat vid Häradshöfdingen hvad han tyckte, att jag skulle svara. Han sade att han tyckte att jag skötte mig bra och att han framdeles skulle öka min lön, den är nu ej mer än 200 :- Han har talat vid morbror om det förut också att han skulle öka, men ännu har ingen ökning förekommit. Jag sade honom att jag trifdes rätt bra och jag ej gerna skulle så snart byta om plats igen. Han sade att vi nog skulle försöka komma sams, men att han liksom många andra, har smått om slantarne. Emellertid tyckte han att det var mycket rätt gjordt af mig att visa honom brefvet och ej utan hans vetskap skrifva. Förargligt är det, när nu Otto har varit så god och skaffat mig plats, att sända återbud, men den skall ju ej tillsättas förr än i sommar, och kanske att de låta vänta med sig till hösten, så får jag se hvad lön Höfdingen då kan erbjuda mig. Otrefligt är det emellertid att så strax byta om plats. I morgon skall jag skrifva till Otto. Få se, kanske jag kan få något bestämdare svar af Höfdingen då. I söndags voro Hulda och jag till kyrkan. Följde med henne hem och åt middag der. I dag har det varit Höfdingens bröllopsdag. De hafva varit gifta i 11 år. Kan mamma tänka sig, att sedan jag kom hit har jag fått 40 bref och skrifvit ej mindre än 44, så att det går åt rätt bra med frimärken. Som det om fredag är Stens födelsedag, så sänder jag ett litet bref, som mamma är god och lemnar honom då. Jag tycker att det är otacksamt mot Enhörnings att flytta. De som skaffat mig platsen och äro så snälla och vänliga mot mig. Morbror har sina planer. Att när han kommer att bo här vid bruket, att då skaffa en betalande chef, som skulle sköta utlemningarne, och att jag med hans tillhjelp skulle kunna sköta hufvudboken. Då skulle jag förstås ha större lön, när de först och främst fick en chef som betalade, och sedan slapp att ha en revisor som skref i hufvudboken och gjorde boksluten. Den sistnämndes lön är 4 kr. om dagen. Ja få se huru framtiden gestaltar sig. Farväl för den här gången, helsa Pappa och bröderna så mycket från mammas tillgifne son Nisse.

Maria till Alrik, Uppsala den 4 mars 1888

Min Kära Gosse!
Efter jag nu är i taget att skrifva, så är det så godt att åtminstone börja ett till dig. Jag har nyss slutat ett långt bref till moster Johanna, och ett kortare till Tante Therese, hvars födelsedag det är i dag, och dit Konrad, som kom i tisdags, skulle resa i morse, men han har snufva och ondt i bröstet och han är alldeles öfvertygad om att ifall han reste skulle han minst få en lunginflammation som nog kunde öfvergå i lungsot. Ja oss emellan sagt, så är han bra kinkig och grinar värre. Han bor för närvarande i Lagerholms rum, men har hyrt i 25 Sysslomansgatan, så han får då ej långt att gå hit och äta. Gustaf och Skjöldebrand skulle också resa till Stockholm som i går, men här var ett förfärligt yrväder så inga tåg hvarken kom eller gick, ingen påst har vi fått ännu, och det må du tro både pappa och Konrad jämrar sig för. Det var kallare än julafton och yrade lika dant, så alla, nu väl uppskottade gator, åter äro fulla, och gossarne som gick till skolan i går fick vada i drifvor, små pojkar rullade

sig utför, och du kan veta huru svårt det var när hela första klassen fick lof från förmiddagslektion, von Post var segerglad och begaf sig genast hem till Ultuna, dit var det ej för svårt att komma. Tack för dina gratulationer på Mariadagen. Ja Gud gifve de måtte gå i fullbordan, så jag får vara frisk, och orka hålla på, icke just att det behöfver vara så tröttsamt när jag har två pigor, och det är det inte heller blott jag ser att vi kan reda oss. Du har rätt jag fick både bref, blommor och kort samt andra presenter och som jag väl vet att det roar dig skall jag väl tala om från början till slut. På morgonen vid frukostbordet fick jag af kandidat Nilson ”Björks dikter” i praktband jämte gratulationskort, af Edengren ett skålpund konfekt o kort, och det var ju mycket vänligt af dem som varit här så kort, ja det är i det hela taget ganska snälla och hyggliga herrar anspråkslösa, mera än några vi förut haft. På f.m. kom bullar och blommor, en bulle och en kruka med en röd och en gul dubbel välluktande tulpan samt några hvita crokus uti från fru Öhman. Så kom fröken Nordin, med ett vackert kort öfver Gripsholm och egna verser, så flickorna Krikortz med en saffranskrans, tante Bettan hade stickat en skön ylleunderkjol åt mig af gossarne fick jag två antimakassar som de sjelfva virkat och bestått banden till, lika dem på gungstolen, från Lindskogs två krukväxter en lika den som jag fick af Öhman och en ”Jonkvill”, ser ut som narcisser, från tante Maria en röd hyacint och af Fröblom en mycket vacker gul så det luktar starkt Mariadag. Från Tottis 30 kronor, som jag samma f.m. lemnade Otto, ty han var också så artig att komma och gratulera. På afton kom fru Åkerlind och Mathilda Österberg båda hade appelsiner med sig. Fru Örtenblad som trodde att det var den 28 kom då och presentade ett par vantar, af Konrad fick jag ett välkommet handskrifvet kort, flickorna Drakenberg broderar tofflor som jag skall få, så du ser de tänka på mig vänligt och kärleksfullt som alltid, bref ingick summa 12 och det skulle taga för stort rum att upprepa från hvilka allt, men du kan häraf förstå att jag har göra nu en tid innan jag hinner svara på alla, många kort, ej så många gratulationskort utan mest visitkort, tack för ditt. Ehuru Artur väl lofvat att höra efter plats åt dig anser fru Ö-d att du borde skrifva till honom derom, och det kan du gerna göra han är så hjelpsam, hans adress är Blasieholmstorg N:o 11.Vore du i Stockholm nu så finge du vikariera för honom en 6 vickor medan han är uppe och tenterar. Nu har dina penningar kommit från Stockholm, 423.33, för att sättas in på sparbanken. Men pappa och jag vill låna af dig 100 kronor, han skall ha 50 till hyran och jag mina 50 till pianot som hänger hårdt efter, och som jag får mycket förargelse för, du skall vara snäll och skrifva härom snart. Pappa tycker att du först bör betala din Örebro-skräddare och tala vid den andra att han väntar till nästa qvartal, så vidt du ej vill ha något af dina pengar sjelf. Pappa tror att möjligen farbror Carl betalt Örebroskräddaren, men det kan jag aldrig tro, i så fall vore det väl ej så bråttom. Icke skall du finna dig ledsen öfver att du ej skickade mig någon present, kära gosse, jag vet nog att du gerna ville om du hade och kunde. Viola är ute hos sin syster och håller bröllop åt en styfson till henne så det är ej troligt att hon snart kommer hem. Stens födelsedag försiggick tyst och stilla, vi klädde en bricka med åtskilliga godsaker och så fick han litet penningar det var allt, han blir så stor och lång, att ingen af er växt så fort, deremot står Bertil i knut han är ett bra stycke kortare än Einar som är två år yngre. Det var en betydligare våning ditt herrskap hyrt, vi har försökt räkna ut hvad alla rummen skola vara till. I går spelte Konrad, pappa och Calle Falk vira och drucko en tuting af congac som Konrad haft med sig från Karlstad, men K. är ej bra ändå och i dag så klen att han ej orkade spela med farbror Adolf som varit här och då kan du veta att det är illa med honom. Jag ville skrifva slut på detta bref i qväll men Bertil kommer med

det ena paret byxor efter det andra, och alla äro de trasiga förutom de han haft i dag och de äro våta, ty de ha byggt i snön allehanda underliga gångar och råtthål, så de krupit på knäna och sett ut som riktiga snögubbar. Vi har idag återigen 21 grader när jag drog upp gardin men nu har det gifvit med sig något så det är endast 16 men så ligger solen på. Nu hinner jag väl ej skrifva mer om pappa skall hinna få med sig brefvet, ej har jag just mer heller att tala om. Vi skola tvätta i slutet af denna vicka måtte det då ej bli så kallt. Gud vare med dig min gosse skrif snart beder din moder Maria. Nils säger att han fått 40 bref sedan han kom till Småland och skrifvit 44. Han menar att det blir dyrt.

Farbror Adolf är en kusin till Nils Adalrik. Han är gift för andra gången med Maria Gullström, och de har en gemensam dotter som heter Sigrid.

Maria till Alrik, Uppsala den 10 mars 1888

Min kära Alrik!
Tack för ditt brefkort, och jag kan väl tro att du är orolig som ej fått svar på när födelsedagen är, men du kan väl också förstå att det ej hastar då jag ej skrifvit, i alla fall är den nu den 15 maj så du har god tid på dig. Jag har mycket funderat på hur du skulle kunna få något arbete i den väg du önskar och pappa tänker skrifva till Ahlborg möjligen skall han kunna skaffa dig något skrifveri, om du någonsin kommer in till staden vore bäst du sjelf ginge upp till honom. Om jag skulle lyckas få ett kollegium här att skrifva, så vet du hur snart de vilja ha igen det, så jag tror ej det vore möjligt att få något för att skicka så långt bort, men nog vore det mycket bra att du finge något att öfva dig på, vi tycka du har tagit dig ändå, har du frågat Haar kanske han har något för kontorets räkning. Vi må Gudskelof alla godt trots den starka kylan, 25 à 30 grader har varit det vanliga hela veckan, om morgnarne när gossarne gått till skolan. Icke ens i söndags fick de lof från Gudstjensten ehuru snön räckte dem öfver magen på sina ställen på skolgården och lördagen var förfärlig och det märks bäst af tidningarne som äro uppfylda af olyckshändelser. I tisdags kom Julius, ovanligt munter och glad, men så är Konrad desto mer kinkig, i dag reser han till Hagelstena, dit Gustaf o Skjöldebrand äfven komma, ty förra lördagen kunde de ej komma för yrvädret. I onsdags var jag jämte Krikortzarna och Tante Betty hos Fröken Nordin på f.m. kaffe. Georg E. var den ende kavaljern de andra yngre herrarne voro väl bjudna att komma ner men de vågade ej. Georg tycks ärna sig hem till påsk och då skall jag skicka hvad du lemnade qvar jämte Byxorna. Jag håller nu på att ändra en af dina gamla rockar åt Sten, det behöfs endast att taga af ärmarne litet, och laga förstås. Solen skiner ganska varmt på middagarne men förmår ej taga något på snön, det är bara här inne man känner dess verkningar. Hur är det med din hyacint, mina börja nu se skrala ut och har mistat sin doft. Om onsdag har vi Mathilda, då skall jag gå till Österbergs och gratulera Mathilda. Nu hinner jag ej mer ty jag skall se till att ha middagen i ordning åt Konrad som skall resa på tretåget, och derföre vill äta förut, samma är det med Ultunesare som gå hem så fort de möjligen kunna komma härifrån. Helsningar till dig följer från pappa och gossarne genom din hulda moder. Konrad ber helsa dig och ber att du skall skrifva någon gång.

Nils Adalrik till Alrik, Uppsala den 14 mars 1888

Min kära Gosse!
Jag hade tänkt att få skrifva i fred här på kontoret i dag men nu är det så mycket göromål att jag ej hinner mer än att säga dig att Du gerna kan skrifva ett bref sjelf till Ahlborg och bedja honom skaffa dig något skrifgöra så får

han med samma se din stil och kan bedömma om du kan få något passande arbete. Kalla honom Farbror inuti och vice Häradshöfdingen R Ahlborg skrifver Du utvändigt, hinner ej mer, Din tillgifne Fader Nils.

Maria till Alrik, Uppsala den 18 mars 1888

Min kära Alrik!
Nu är det så längesedan jag skref att jag just tycker det är underligt. Tack emellertid för ditt sista bref af den 9 mars, vi har nu redan den 18 moster Annas födelsedag, och nära nog lika kallt, d.v.s. det är en stund midt på dagen som solen tinar upp snön utmed väggarne, annars hänger takisarne lika tjocka och långa, de förefalla nära nog lifsfarliga, vi hade ända till 25 grader i natt, men som det var söndagsmorgon i dag voro vi ej så tidigt uppe att vi just hade någon reda på kölden, när jag ½ 11 gick till Metodistkyrkan för att höra Ågren, var det redan rätt skönt att vara ute, man är nu i alla fall så härdad att en 10 à 15 grader ej förefaller kallt. Artur Örtenblads adress blir ända till i början af aprill den jag skref till dig, ty så länge Kastengrens äro i England, har han lofvat att vara qvar i Stockholm hos gossen, men sedan kommer han hit på en månad eller 6 vickor. Så du bör allt skrifva till honom ju förr dess heldre. Pappa tycker ock att du sjelf bör skrifva till Farbror Ahlborg och fråga efter någon skrifning, emedan han då också får se din stil och kan afgöra hvad han kan vilja lemna dig. Du har i alla fall tagit dig, och stilen, ehuru ej vacker, är dock läslig, och börjar se ut som stil. Tack för du vill taga reda på mina böcker, men jag har nog hållit efter dem sjelf så det är ej många månader som äro oräknade. Men det är högst nödvändigt att du får något mer arbete, ty tiden blir dig annars för lång och dessutom är det nyttigt för dig som framdeles måste arbeta med flit, att i förtid öfva dig. Har du frågat Har om något, kanske morbror har några ”lister” som skall skrifvas ut, eller räkningar att summera ihop, lyckas det ej på annat sätt så skall vi vända oss till landssekreterare Uddén och fråga honom. Vill du ha något att brodera skall jag skicka dig en bit javaväf till en spark, ty den vi nu har börjar bli alldeles utsliten. Det skall du svara mig före påsk så får jag skicka det med Georg. Här går allt sin vanliga gång utom att jag fått några flera att ge mat. Julius kom i början af månaden och i går kommo ett par fruntimmer som bo hos Öhmans, i rummet under köket, och de vilja ha middag här, men de gå ej upp att äta utan vi få lof att bära ned det, som nog är litet besvärligt, men det gör ingenting, ty jungfrurna har god tid. Du får väl öfva dig rätt bra att köra nu sedan du kom till Tidö och ni så ofta äro ute och åker, och det tycker jag är rätt bra, ty det är skralt när en karl intet kan köra, ingen af oss har ännu i år åkt på släde, så det bjuds ej ofta i stan. Jag har ej hört efter när Sigrids födelsedag är, men det kan jag lätt få veta af Löfvenhjelms, och skall försöka komma ihåg det härnäst jag träffar dem. Pappa var på stort kalas hos Grönbäcks i går, en utmärkt fin soupe serverades. Ännu är Viola borta på sin bröllopsresa, och väl är det, annars hade hon väl frusit ihjäl på sitt kalla vindrum. Sysslingen är här allt som oftast och jämrar sig, stackaren, fryser gör han och klent har han nog med maten. I morgon är läsecirkeln hos tant Betty, sist voro vi alla medlemmar uti den, bjudna till Krikortz, der vi hade mycket trefligt. Lindskogarna har så kallt i sin våning att det är riktigt synd om de gamla gummorna. Den ena sitter i sängen hela dagarne och den andra i soffan med uppdragna ben, ty det är just från golfvet det drar så kallt. Augusta är nu också hemma från Stockholm, och kommer att stanna i hemmet, till påsk vänta de Klas och Ebba. Klas bor nu hos Adlers och trifs der väl. Nu får jag säga dig farväl, må du få vara frisk och rask och ej kyla händer eller fötter på dig, pappa har råkat kyla sina fingrar och jämrar sig för det kliar och hettar så. Skrif snart beder din varmt

tillgifna Moder.

Kommentar från Gunnar Uddén

Just år 1888 utnämndes Marie-Louises yngste bror Herman Uddén till landssekreterare i Västmanlands län. Han är min farfars far. Han efterträddes 1917 i den befattningen av sin systerson, den ”sprättige” Georg Enhörning. Georgs karriär blev inte så lång, eftersom han omkom i en bilolycka på isiga vägar mot Surahammar den 5 december 1922.

Georg Enhörning

Sten till Alrik, Uppsala den 18 mars 1888

Broder Alrik
Tack skall du hafva för ditt sista bref, eller rättare sagt visitkortet. Här hafva vi rysligt kallt det har varit öfver trettio grader. Finemans har hängt ut en termometer på sin veranda, så vi ser efter hvar morgon. På min födelsedag fick jag en krona utaf pappa, apelsiner, bakelser, pengar och mycket annat smått och godt utaf mamma, af Bertil fick jag skjortknappar, af Konrad tjugofem öre och af Ida två apelsiner och slutligen af Louise en fluga. Jag fick äfven bref från Nils, Lilli och Anna. I går voro mamma och jag till Lindskogs och fingo der te med dopp till. Jag har varit sjuk litet i halsen och var hemma en dag från skolan, men nu är jag bra igen. Vi hafva nu snart påsk och få då lof en vecka, hvilket är ganska bra. Berglund och Törnqvist kommo nys hit på en fransysk visit, olyckligtvis var ej pappa hemma. Bertil har slagit sig på målarkonsten och håller nu på att måla ”Fritiof gästar konung Ring”. Nu har jag ej mer att skrifva om. Bertil helsar så mycket från din tillgifne broder Sten.

Lilli och Anna är Hjälmarsbergskusiner.

Maria till Alrik, Uppsala askonsdagen 1888

Min kära Gosse
Du har väl nätt opp hunnit få mitt förra bref ännu, och likväl är jag färdig att åter skrifva. Som vi i anledning af det fasliga yrandet , och kanske mest för kölden gång efter annan fick lof att skjuta upp med byken, så har jag nu ej någon riktig ordning på dina kläder, jag tycker du skall ha en skjorta till men får ej rätt på den ibland alla de andra 70 ty så många äro de den här gången så du kan veta det är både smått och stort, helt och trasigt, och af dessa blott två som skulle vara dina och följer nu jämte ett par kalsonger. Det är litet att skicka paket för, men som du ville ha böcker har jag nu valt ibland de bästa jag vet, Shirley är litet trög i början, men för öfrigt ganska bra och likaså Ger Darrel är utmärkt väl skrifven, och Predikantens friare är en af mina favoriter, men icke är den spännande. Just nu var Georg uppe och talar om att han allt reser och således får jag skicka paketet med honom. Nu skickar jag också en kollegiebok om du i den

ville skrifva in Farmors ”sjelfbiografi” eller lefnadsteckning så vore du snäll, bråttom är det intet, och litet svårläst torde det allt vara med den myckna franska som då talades. Du får då se att hon varit både på Harbonäs och Stynsberg den tid hon bodde i Bjurvalla. Förgäfves har jag väntat flickorna D. de ha ej varit inne ännu och nu kommer de ej före helgen. Öhman är bättre men så ömtålig och klen att jag allt som oftast får gå in till herrarne och bedja dem vara tysta, ty han ”oppar ögt i sängen och svettar bara de röra sig här uppe”. Men nu är det middag och jag måste ut i köket. Som jag kokat aseptin skickar jag dig en liten flaska ifall du vill ha. Gossarne äro nu på gården, och fröjda sig öfver påsklofvet. Jag måste gå ner till fru Öhman en stund hon tycker det är så långsamt och tråkigt, och hon kan verkligen bli riktigt uttröttad, stackars menniska. Jag är grufligt rädd att Öhmans sjukdom till sist skall bli nervfeber, det vore grufligt ledsamt, ty den är mycket smittsam. Som jag nyss bakat litet Judebröd och pepparkakor sänder jag dig några att smaka på. Och nu önskar vi dig en treflig och god helg. Gossarne ha ej lust att skrifva nu, Sten har gjort det till Nils, Din hulda moder Maria.

Landssekreteraren Sten till Nils Adalrik, Stockholm den 21 mars 1888

Gode Broder Nils!
Med tacksägelser för ditt i dag ingångna bref har jag nöjet meddela, att Alrik i weckan blifvit antagen till extra tjensteman i Riksbanken, och att wederbörande förwänta, att han infinner sig här i slutet af maj, hvarom jag, som ej rätt wet adressen till Tidö, anhåller, att han blifver underrättad ju förr desto heldre, på det tid må gifvas att underhandla med unge Enhörning om öfvertagande i Alriks ställe af informationen under sommaren. Sten har anledning tro, att han blifver kommenderad på rekrytmötet, i hvilket fall Alrik får intaga hans rum för tiden till mediet af September, och under alla förhållanden kan han bo hos mig till fram uti juli. Sten har i dag rest till Westerås men Gustaf, som tänkte fara hem öfver helgen, har för göromål bestämt sig att stadna qvar här. Min hosta har fullständigt gått öfver och jag befinner mig wid synnerligen goda wätskor, särskildt glad öfver Alriks snara engagement i banken, hvarpå, att döma af hvad som sades i juni förra året då jag språkade med wederbörande, jag knappast wågade hoppas. Helsa wänligast Maria, Camitz och dina piltar från din tillgifne broder Sten Drakenberg.

Maria till Alrik, Uppsala den 27 mars 1888

Min kära Alrik!
Som jag nu för närvarande har god tid, skall jag roa mig med att skrifva litet till dig. Tack skall du ha för ditt sista bref, det skall nu bli roligt att härnäst höra om ni hade mycket roligt på Fiholm, dit ni ju skulle för att åse generalrepetition af ”Tosingarne”. Julius kände till den emedan den en gång uppförts på Sörmlands Nation. Emellertid måtte ni roa er bra på födelsedagarne, på mors måtte ni väl ej för hennes skull ställa till med slädparti åtminstone. Vi äro ensamma nu, så till vida att pappa är rest öfver helgdagarna till Stockholm för att helsa på farbror Sten, och som vanligt är Ultunesare hemresta, men så har vi för närvarande besök af Öhmans barn och de hålla skola och äro rätt högljudda, Öhman sjelf är illa sjuk i gastrisk feber som han ådragit sig genom förkylning. Dagsmejan börjar nu ta så det är slaskigt på trottoarerna och de dikar öfver allt, till och med härs och tvärs på skolgården för att få väg för snövattnet när det kommer. Det syns också betydlig skillnad på snödrifvorna, ty solen har klämt ihop dem rätt mycket. Jag hade bref från Nisse i dag, der nere har det visst varit mycket värre med snö än här, han hade fått många bref och kort samt porträtt af Louise

och Gerda Kastengren hvaröfver han var glad. De har nu mycket främmande och han är så nöjd att slippa gå upp och äta och kläda om sig till hvart mål. Axel Fröblom kom hit vid 12 tiden i dag och har mest nyss gått nu kl. 7. Jag gick till aftonsången kl. 5 och tog då afsked af honom, men han satt allt qvar när jag kom hem, han skall nu byta om hem och är så bekymrad deröfver. Men nu kommer jag åter till födelsedagen, har du lärt dig att dansa polonais nu, pappa tyckte ni voro så oläraktiga deri i somras på silfverbröllopet och det är då bra snällt och artigt af fru T. att hon sjelf vill göra sig besvär att kläda ut sig, och det säkert endast för att dess mera roa er unga. Det var skada att du ej hade tid att dröja öfver middagen i Vesterås så du kunde få språka vid Ahlborg om din önskan vis a vis arbete, han är så snäll så han hade nog hjelpt dig. Något nytt från staden är ej att berätta allt går sin vanliga gång, Konrad hade i dag ett af sina vanliga hemliga samtal med mig, men annars är han vid bättre lynne än förr. Hagelstenarne har ej synts till på en 14 dagar så vi börja undra om de ej mera skola komma, af flickorna fick jag efter min namnsdag ett par mycket vackert broderade tofflor färdiggjorda och passande, så nu begagnar jag dem och pappas nattrock när jag är ute och väcker pojkar om morgnarna. Nog vore det roligt om du komme hem till påsk men det är för dyr resa och för ondt om penningar så det låter sig väl ej göra. Julius reser då till Stockholm han skall der mönstras till beväring han tänker exersera som artillerist vid Vaxholm, måtte han ej komma hem alldeles lomhörd, det tycker jag skall vara fara vid. Men nu måste jag gå och se till qvällen, kl. slår åtta och Kandidat Larsson kan komma när som helst. Som du ser har brefvet blifvit fördröjt bra länge, och nu har mycket inträffat som intresserar dig. Pappa är hemkommen efter att ha haft en mycket angenäm resa och varit på kalas hvar dag, han har också med sig den underrättelsen att du blifvit utnämnd till extra ordinarie i Riksbanken. Och det var ju bra och som vi mycket önskat, emedan att det i framtiden kan få god utkomst. Men det tråkiga är att du nog får lof att infinna dig på den platsen redan i vår, till juni trodde pappa att du skulle få dröja, men det får du väl veta längre fram. Det är naturligtvis för dig tråkigt att lemna ett så vackert och trefligt ställe som Tidö med dess glada och snälla innevånare. Men vid tanken på framtiden måste du försaka det nöjet. Emellertid hoppas vi du får vara qvar så länge att din elev får göra sitt prof, på prof, i Vesterås, och måtte du få heder af honom och din patronessa blifva nöjd. När jag nu i går träffade tante Betty och Ester på läsecirkeln hörde jag af dem att Georg ej kommer att resa hem till påsk, men om jag hinner skall jag skicka ett paket eller liten nattsäck med dina saker på skärtorsdagen så det kan hemtas påskafton, och då skicka några böcker. Tack för ditt bref som jag fick uti Konrads, få se om ni i dag får något roligt på middagen hos er. Pappa träffade i Stockholm också Rickard Ahlborg och talte vid honom om arbete, så vill det sig nu väl så torde du få mer än du vill ha till sist, jag skall också skicka dig litet, men som ej är bråttom med. Nu farväl, pappa, bröderna och herrarne helsa dig. Din hulda moder.

Nils Adalrik till Alrik, Uppsala den 28 mars 1888

Min kära Alrik!
Med nöje erfar jag af Mammas bref, att Du mår godt samt att Du ingalunda har brist på nöjen. Äfven jag har varit ute och roat mig något neml. på min vanliga Stockholmstur som jag företog i Fredagsefterm. och möttes vid Stationen af Bror Sten, som förklarade att vi direkte skulle gå upp till Carl Hofsten dit han o jag o Löjtn. Sten voro inbjudna. Der var som vanligt mycket trefligt och vi åto på hans bekostnad en fin soupe på Phoenix med Ostron, Hjerpe m.m. godt … Marie-

bebådelse afton voro vi alla bjudna till Fru Vikland der äfven både gamla och unga Carl Hofsten voro och Getes samt Viklands o Gustaf. På Palmsöndagen var jag i Jacobs Kyrka och derefter på visit hos Adlers. Till middag voro hos Stens inbjudna Vilh. Geete, Fridolf Vikland, G-le Carl Hofsten, Örvall och på afton kom Richard Ahlborg dit hvilken jag bad skaffa dig någon skrifning om möjligt. Så att kommer Du till staden så gå upp till honom. Han omtalade att Arionisterne varit der och att han haft en Student boende hos sig. Men det roligaste af hela resan var att Bror Sten nu har hopp om att få platts för dig äfven i Riksbanken samt att han erbjöd att Du till en början får bo hos honom. Men det som kanske ej gläder dig är att han fordrar att Du sist i början af juni skall börja tjenstgöra i dina båda verk och torde det vara bäst att Du härom talar med Fru Treskow så att hon ej kan säga att Du lemnat henne i ovisshet om dina planer. I Påsk är Löjtnant Sten i Vesterås hos sin Morbror Ahlborg så att om Du kommer till staden bör Du uppsöka dem. En glad och angenäm helg önskas dig af Din varmt tillgifne Fader Nils. P.S. Du får ursäkta mig det slarfvet som här förekommit men jag har skrifvit på middagen hemma och då vet du hur der kan pratas. Conrad tackar för brefvet och skall skrifva då han får tid. Sten o Bertil hellsa dig.

Maria till Alrik, Uppsala den 6 april 1888

Min kära Alrik!
Tack för ditt bref. Ja nog var det förargligt att ditt herrskap skall resa bort just nu då ni väl behöfde läsa den tid du ännu kan få vara qvar, men det är ingen råd med, för läsningens skull hade det väl varit bäst om de tagit dig med, men dels blefve det dyrt och så kanske ändå ej mycket läst, så vore det ej mycket vunnet dermed. Så väl pappa som jag tycker det är fördelaktigast för dig om du stannar qvar och hjelper inspektorn med bokslutet, så får du ändå liten inblick i böckers förande. På Grönbäcks kontor är det stuntals så bråkigt, så pappa tror ej du der skulle kunna arbeta med någon ro, att du är välkommen hem när du sedan kan, det vet du väl, nog blir det väl litet tyst och dystert medan herrskapet är borta, men du får väl arbeta bra så går nog tiden fort. I afton blir begrafningen efter Öhman, han bisattes påskdagen, pappa och jag skola dit ner förstås. Du har kanske af tidningarne sett att Fredriqe Gethe är död, och Tante Christiernsson är mycket sjuk, så de tror knappt att hon skall komma sig, det har varit mycket ansträngande för Adele som sjelf är klen. Unge Stenström lär också vara utnämnd extra notarie i Riksbanken, så du får med det samma en bekant der, han har visst redan börjat tjenstgöra … I vickan d.v.s. i nästa vicka kommer ungdomen från Hagelstena in de skola på en soaré som skall gifvas till förmån för Fru Kuylenstjerna som är sängliggande sjuk. I afton kl. 7 skall allt hvad studenter heter upp i aulan för att höra ett föredrag af Björnstjerne Björnsson, då skall det väl bli ett demonstrerande och väsen efteråt kan jag tro, de förmoda det. Alla våra 5 herrar skola dit. Tredje dag påsk fick vi en sörmlänning som heter Blomqvist som hyr och äter här, d.v.s. jag får hyra rum åt honom hos Öhmans, han bor der Törnqvist bodde han är uppe och tenterar och blir här en 6 vickor eller två månader. Studenterna på studenthemmet har gjort en snöstaty, utmärkt väl tillskapad, den har ock inbringat 500 kronor till de fattiga i staden. Det är en kolossal qvinnofigur, hon håller en sparbössa i handen. Du borde allt skrifva till farbror och tacka honom som skaffat dig platsen och så vänligt hjälper dig så du nu också får bo der att börja med. Vi börja nu få varmt här uppe så jag får släppa ner gardiner och se till att det luftas medan pappa är ute, ty som du vet är han ingen vän af lättrutor . Nisse har nu återigen fått bref från Funkqvist och måste han nu bestämma

sig hur han tänker för nästa år, få se hur det kommer att gå. Farbror Adolfs skall hyra i det nya huset i hörnet af Slotts- och Skolgatan, Arpi skall bo hos dem. Han skall för egen del hyra 4 rum, bestå 6 famnar ved och betala för maten hos dem med 75 kronor i månaden, så nu tycker jag de böra få det bra. Nu hinner jag ej mer än helsa dig från alla. Vi hade i morse 16 grader kallt så vintern ger ej med sig så hastigt men nu i solen har vi lika många grader varmt, så det blir nog mycket smutsigt och vått att gå till kyrkogården. Förlåt slarfvet men jag har haft mycket bråttom. Jag tycker det är som om jag glömt något jag skulle tala om, men det får du väl reda derpå en annan gång. Georg är väl tillbaka hemma, men ännu har jag ej sett honom. Din hulda Moder. Viola hörs ännu ej af. Jag skickar farbror Stens bref så får du sjelf se hvad han skrifver.

Maria till Alrik, Uppsala den 15 april 1888

Min Käre Gosse
Så roligt det var att höra att du får följa med till Danmark, det tycker jag du skall få mycket nöje af. Och Gud låte det gå bra för gossarne, så de lärt sig något under din ledning det är den enda glädje du kan visa Fru T. för all den välvilja hon visar dig. Jag gläder mig innerligt åt det nöje du härigenom får och så mycket du får se som jag hoppas, glöm ej Thorvalsens museum, men de visa dig nog, och veta bättre än jag hvad som är sevärdt. Jag är som du mycket ledsen att du ej kan få stanna, men jag tror ej det går an. Det var mycket snällt af Farbror Carl att skänka efter det som fattades i din skuld till skräddarn, vi hade just bref från dem i dag, men naturligtvis ej nämnde han något derom. Penningarne som du önskar, skickar Pappa i morgon, men som vi väl måste rekommendera det får du det väl ej så snart. Kära min gosse var så uppmärksam och hjälpsam som du kan på resan och så artig emot de vänliga menniskorna som bjudit dig, jag önskar jag en gång kunde få treffa fru T. för att få tacka henne för all den godhet och vänlighet hon visat dig. Pappa hade häromdagen bref från Herr Johnsson. Han hade varit alldeles färdig att resa till Amerika för att stanna hos Axel (som således lefver) men fick ett telegram i sista stunden att ej resa. Och det kom deraf att Axel hade en kamrat som tagit till sig ett par af sina anförvanter, och båda hade dött i klimatfeber, och han blef derföre orolig att det skulle gå hans far lika. Han skickade mig genom Fadern ett kabinettskort, men jag tycker ej han är sig lik som jag minnes honom. Axel är nu Bagagemästare vid Santa Fee järnvägar i Colorado med 75 dollars aflöning i månaden. När jag nu får riktigt reda på hans adress skall jag väl skrifva till honom. Om Tisdag kommer flickorna D. och Karl in de skola på en soire som några välgörande fruar ställde i ordning för Fru Kuylenstjernas skull ty hon är nu sjuk så hon legat till sängs i flere månader. De vilja också bjuda mig, men om jag kan komma ifrån vill jag det helst, men det kunde väl hända att det ser ovänligt ut och då måste jag väl uppoffra mig. Snön börjar nu smälta men ej går det fort och ännu synes inga öfversvämningar till, vattnet rinner under isen och snön än så länge. I dag har jag sett de första vagnarna, men landtfolket begagna ännu slädar. Vi har ej haft bref från Nils på länge, han skall väl bli bra förvånad om du skrifver till honom från Köpenhamn. Du frågar efter Alma Anderssons adress. De ha flyttat från Danmark och bo nu i Småland i Ljungby köping, der mannen har hästskofabrik. Ja nu min käre gosse önskar jag dig i allo en glad och angenäm resa, och när du får tid skrifver du väl till oss och låter oss höra litet af hvad du erfar och om allt det nya du får se. Ingen kunde tänka detta förra året då du höll på som bäst och sträfvade med din studentexamen. Du har väl af tidningarne sett att dagarne för skrifningarne äro utsatta och sensorerna bestämda. Här har varit mycket tal och resonerande förut öfver ett nyckterhetsmöte med

diskusjon som hölls af C.O.Berg, och sedan nu föredraget om engifte och månggifte af Björnsson. En del voro utmärkt förtjusta och andra tyckte tvärt om. Naturligtvis voro Konrad och Julius af alldeles motsatta tankar. En herr Blomqvist som är uppe och tenterar och bor här i Törnqvists hem är en utmärkt hygglig man, lugn och bestämd i sina tycken och anmärkningar. Men nu farväl. Gud vare med dig önskar innerligt Din hulda Moder. Larsson gör sig mycket besvär med Sten men det oaktadt tror vi nog att han ej kan fria sig från underbetyg i tysk skrifning. Och detsamma får nog Bertil.

Nils Adalrik till Alrik, Uppsala den 15 april 1888

Min kära Alrik!
Gratulerar hjertligen till Köpenhamnsresan, måtte Du deraf få nöje och gossarnes läsning blifva allvar af så att ni ej blott roa Eder. Du skall väl nu se dig om i Kungens By så att Du kan beskrifva för oss då du väl kommer hem på en titt innan du far till Stockholm. Medföljande 20 Kronor är af dem som vi lånt af Dig, och jag skall redogöra för Dig då vi råkas. Var för all del noga med att vara artig och uppmärksam mot din goda fru och förgät ej hvad godt hon dig gjort hafver. Om 14 dagar hafva vi 1 Maj och ännu ligger snön alnshög på jorden. Så då kunna ni väl knappt hafva barmark och Studenterna få väl låta bli att sjunga vintern rasat bland våra fjellar etc. Mor har väl skrifvit om allt som passerat så att det ej finns för mig något nytt att berätta. Tala ej om för Nils att Du reser utan skrif till honom från K. så blir han förvånad. Du har väl skrifvit och tackat farbror Carl för hjelpen med kläderne. Lycksam resa önskar Din dig varmt tillgifne Fader.

Landssekreteraren Sten till Alrik, Stockholm den 15 april 1888

Min käre Alrik!
Härmed tackas dig för brefvet af den 8 dennes, som var mig ett nöje att emottaga särskildt derför, att jag tycker mig finna, det du något arbetat upp din stil. Gå på dermed under lediga stunder! Någon wiss dag, då du bör wara här, har ej blifvit bestämd, men man tager för gifvet, att du anmäler dig för tjenstgöring före Maj månads slut. Och är det så, att Enhörning kan öfvertaga din befattning tidigare i Maj, synes mig ej wara skäl att dröja till det sista. Flere ynglingar blefvo samtidigt med dig antagna, och komma wäl några om också icke alla att med dig täfla, då det blir fråga om något förordnande. Såsom du vet, står Stens rum till ditt förfogande, så länge han blir borta, och derefter torde du, efter hvad Gustaf sagt, få dela rum med honom. Att plats vid mitt bord äfven står dig öppen, har jag ej trott mig behöfva nämna i brefvet till din fader. Genom honom wet jag att du under din patronessas bortavaro får hjelpa till med bokslutet vid Tidö, hwilket lilla arbete torde kunna i någon mån gifva dig begrepp om en räkenskap. Hwad du särskildt bör lägga an på är att skrifva tydliga och wäl formade siffror. Öfwa dig äfwen med en gifwen namnteckning. Gossarne helsa dig. Wänligast Sten Drakenberg.

Maria till Alrik, Uppsala den 6 maj 1888

Min kära gosse!
Tack för dina bref, och det är ledsamt att du ej tycks ha fått vårt som vi skickade härifrån den 26 April med den adress du uppgaf. Pappa skickade dig ändå 4 st frimärken för det du ej skulle behöfva kosta på dig dem. Nu är det väl nästan för sent att du kan få brefvet, det har väl kommit bort, det var temligen tjockt men vägde ej mer än det skulle. I går den 5 hade ni

ju stor tillställning ty det var ju födelsedagen. Nog kan jag väl ändå tro att du haft nöje af resan, fast det väl varit förnämt och stilla inom familjen, och så olikt mot hvad du är van vid i hemmet åtminstone, få nu se när du kommer hem hit. Den 1 juni har de examen här, fast det är ni väl ej beroende af, ty skola några lärare vid läroverket förhöra gossarne kunna de väl göra det när som helst. Här må du tro har varit extra uppståndelse en vicka eller så. Redan den sista April började Svartbäckspussarna gå, och de voro otaliga i år och samtidigt steg vattnet i ån så det blef ej utan skäl en riktig panik i staden, vattnet ökade oupphörligt ända till i fredags. På Odensgatan gick vattnet från ån midt för fru Jakobsens hus, många familjer nere vid ån måste flytta ur sina hem ty vattnet trängde in, på långa sträckor voro spänger uppslagna, men den egentliga samfärdseln skedde medelst båtar och ekor. I stora huset vid Fjellstedska skolan rann vattnet in från gården igenom farstun och ut på Jernbrogatan, jernbron var några timmar hotad, isarna tog i henne så det braka och hon gungade riktigt, ågatorna mellan jernbron och dombron var under vatten framför posten och framför vestgötarnas nationshus. Du kan veta att ån såg väldig ut och så hon brusade, ännu är hon så hög att fallet just ej märkes, men hon går som ett vredgat skum nästan ända ner till islandet, oerhörda ismassor, broar, flottor och staket har ryckts med i farten och i skummande virflar kastats hit och dit mot kajerna. Vestgötabron fästes med tjocka järnkättingar men de sprungo, bron höll sig dock ehuru de mycket fruktade för henne också. Stor jämmer var det på de stackars fruar som hade många att ge mat. Men nu är faran öfver, vattnet har sjunkit så man kan gå hvart man vill, men svåra härjningar har det gjort och för husvärdarne stora kostnader ity att de nu få lägga om golf och göra stora reparationer. Vicke är i staden och nu här jämte Viola, de sitta i förmaket och spela kort med gossarne och skratta värre, och det är just ovanligt att höra här, der nu sällan någon skrattar högt. Vicke blir här en längre tid, ty hennes herrskap har flyttat hit, hon tjock och fet, d.v.s. sig lik. Pappa är hos Konrad och spelar vira tillsammans med Bergman och Calle Falk. I morgon har vi tante Maria Adolfs födelsedag, då skall jag gå dit på f.m. och få med mig en blomma, hon må väl ej frysa nu som hon gjorde till Mariadagen. Nu hinner jag ej mera ty supén måste serveras. Förlåt allt slarf, men jag hinner ej att läsa igenom brefvet, Viola, Vicke och gossarne helsa Dig så hjertligt, Din hulda Moder. Tante Marie-Louise har varit här för att höra studentkonserten och se på studentlifvet 1 maj, och så blir hon sjuk så hon just den dagen ej kunde komma ut, konsern fick hon då höra och sången vid slottet.

Nils Adalrik till Alrik, Uppsala den 7 maj 1888

Min kära Alrik!
Med ledsnad såg jag att Du ej fått vårt bref och det var så mycket förargligare som jag gjorde mig till och sände dig 4 frimärken derför att Du skulle slippa köpa sådanna, då dina tillgångar voro nog små, men så går det. Tack emellertid för ditt bref som vi riktigt längtade efter och då det dröjde så länge voro vi oroliga att du var sjuk. Vi hellsa Dig nu välkommen åter till fädernejorden, måtte nu ej gossarnes läsning hafva lidit alltför mycket af resan, utan de komma upp i de önskade klasserna. Här blefvo Södergren o Larsson Latinare och Beronius real. kuggade i skriftliga examen den mundtliga examen vet de ej när de få. Som Du ser af närslutne lapp var Rosengrens oro för att ej kunna få någon fästmö bra onödig. Vi hafva ej fått något mer från honom än tidningen utvisar så vi vet ej om hon är förmögen eller ej. Vi hafva haft mycken oro för öfversvämmningen men den kom ej till oss ty den började nerifrån denna gång. I fredagsafton var jag nere hos Söderbäcks der Selma trakterade mig med musik och visade

mig saker som hon fått från Lina hvilka voro rätt roliga att se. Jag har ej på länge haft bref från Bror Sten så jag vet ej huru han mår och om han har hört något från Banken om dig. Jag hinner nu ej mer. Lef väl önskar din varmt tillgifne Fader Nils. Ursäkta slarfvet.

Och när Alrik slutade som informator på Tidö, blev det den unge Georg Enhörning som efterträdde honom.

Alrik till Maria, Stockholm den 10 juni 1888

Goda Mamma
Tack så mycket för det sista brefvet. Det var tråkigt, att gossarna ej skulle kunna hedra sig med litet bättre betyg, isynnerhet hvad Sten beträffar. Af Bertil kunde man just ej vänta sig bättre, men de få väl knoga och läsa i sommar igen. Det blir allt bra tråkigt och långsamt för mamma att stanna qvar i Uppsala hela sommaren, isynnerhet om alla bekanta resa sin väg. Här har nu ett par dagar varit dugtigt varmt och solen har gassat värre på gatorna, men så snart man kommer in i bankhuset är det svalt. Ja, det ligger så skuggigt och mörkt att vi under regnvädersdagarne som voro i början af veckan måste både elda och tända det elektriska ljuset. För öfrigt knogar jag fortfarande och räknar 1000 tals sedlar om dagen. Någon närmare bekantskap har jag ej ännu fått bland några af de många extraordinarie notarierna. Stenström är der, men han tjenstgör ej på samma ställe utan är nere i vexelkammarn och räknar silfver och guld. Jag lär allt få komma dit jag också sedan jag vunnit tillräcklig färdighet i sedelräkningen. Angående mina kläder har jag rådfrågat Gustaf och han rådde mig på det bestämdaste, att ej på en gång skaffa mig en hel kostym, ty det

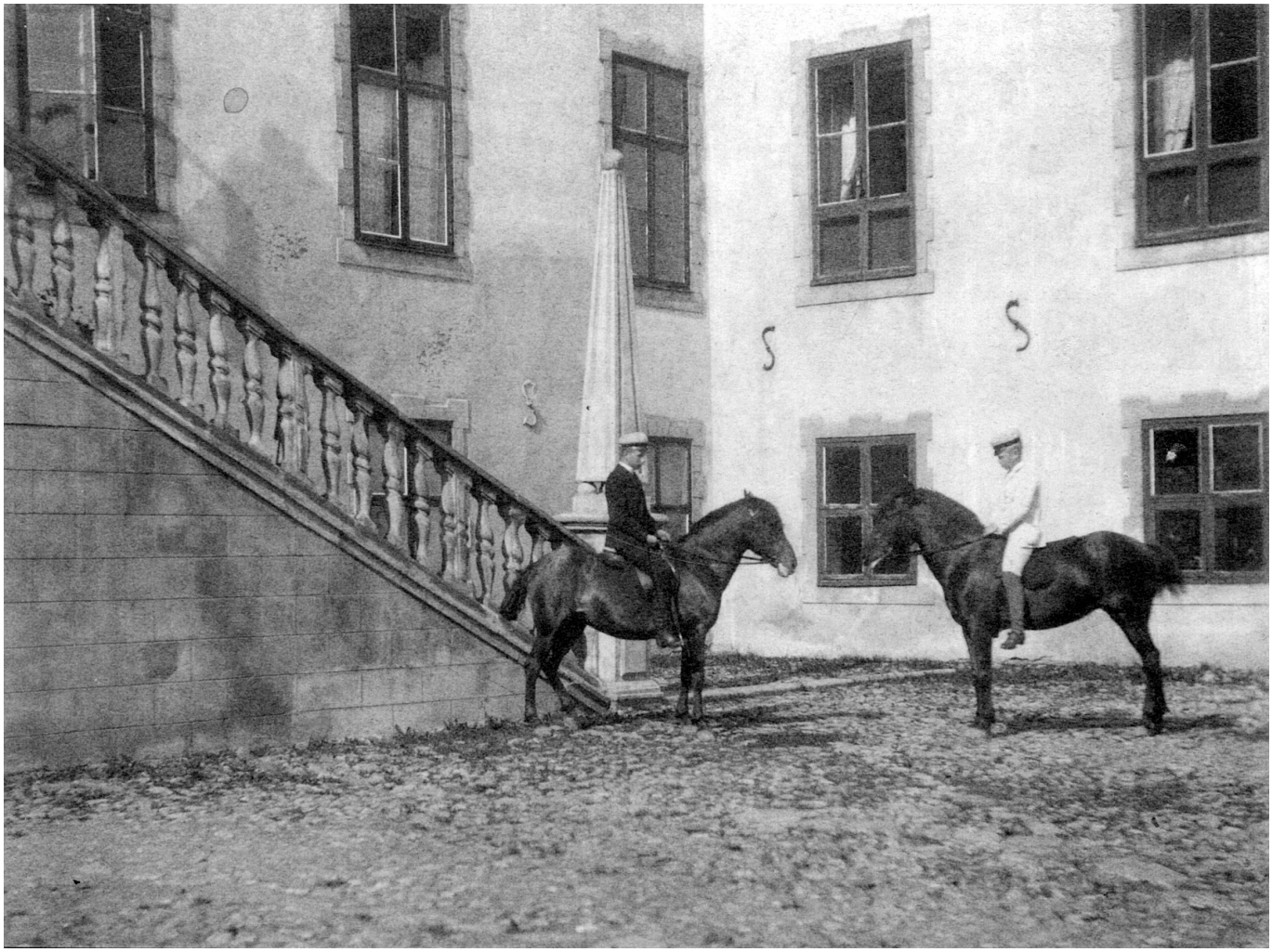

Georg och August till häst på Tidö borggård

skulle väcka farbrors uppmärksamhet allt för mycket. Jag hörde derför efter om det skulle blifva dyrare och taga hvart plagg för sig, men det skulle det ej bli och derför tog jag nu först ett par byxor och väst men ej af det prof jag skickade utan af ett något dyrare, ty byxor o väst skulle kosta 21 kr 75 öre. I förrgår var jag med på en slägtbjudning hos tant Julie Gethe, men det var just ej något vidare roligt, och i dag skola Gustaf och jag på en likadan tillställning hos tant Nora Wickland, men man behöfver ej gå dit förr än vid sju, halfåtta tiden. Härom afton voro Skjöldebrand, Gustaf och jag ute vid Lidingöbro och slogo käglor, och i går voro vi tillsammans med Konrad på Hasselbacken, men nu lofvar jag mamma, att ej gå ut och fästa på mycket länge, ty jag har redan tröttnat på det. Konrad bad mig helsa och säga, att han trodde, han skulle blifva bättre till humöret, nu när han fick komma ut och lufta på sig litet, och här var det ej något fel på honom alls. Jag har nu skrifvit slut på farmors biografi, men bryr mig ej om att skicka den förr än jag får något bud direkt. Jag har nu tänkt höra med farbror om han ej skulle kunna skaffa mig något aftonarbete som jag på samma gång kunde få någon smula för. När farbror fick höra att mamma ej skulle resa till Nerike, tyckte han det skulle passa så bra att mamma komme hit på ett ryck och det vore bra roligt om det kunde låta sig göra. Jag har ännu ej hört ett ord af Nisse, men jag tänker han har väl skrifvit hem. Det har kanhända gått med mitt bref som med mammas till Danmark. Nej nu farväl. Helsa pappa och smågossarna så mycket från mammas tillgifne son Alrik. Gustaf ber om sin helsning.

Från och med nu är Alrik i Stockholm ända till 1908. Sten måste öva sig att skriva, och har valt att skriva dagbok under sista sommarlovet, höstterminen 1888 och något litet under vårterminen 1889. Nils är fortfarande på Sävsjöström.

Stens dagbok 1888

Lördag Den 28 Juli
Som jag nu måste öfva mig i skrifning, så hafver jag föredragit att skrifva en dagbok istället för gamla, tråkiga teman. Det kan visserligen tyckas att det är temligen sent att börja en dagbok, men bättre sent än aldrig. Vi hafva nu en ganska tråkig tid (fast inom parentes sagt, tycker jag att det är ganska lifvat) emedan stor reparation pågår. Finemans bygning har genomgått en storartad invertes förnyelse, och nu hålla de på att rappa stora bygningen. Stora ställningar stänga närapå utgången till gatan och det ena fönstret efter det andra klistras för med tidningar, som köpes hos Upsala myror. Carl Drakenberg har nyss varit här med en riktigt vacker blomsterbukett åt mamma. Han är här i staden för att möta tant Terese och Louise, som komma från Nortelje der de varit öfver sommaren för att bada. Söndag Den 29 Juli reste Kristin på lustresa till Skokloster 7 f.m. och kom ej hem förr än kl. 10 e.m. Vid 11 tiden gick Bertil och jag till Ultuna för att helsa på Gustaf och Ejnar, men de voro båda hos Friesens, och de skulle vara der hela dagen. Då gingo Bertil och jag ner i ladugården och sågo på korna, kalfvarna, grisarna och getterna, hvilket var mycket roligt. Då skulle vi gå hem, men när vi hade hunnit en bit bortom ladugården så satte sig Bertil för att hvila på vägkanten. Men o ve! Hvad hade han satt sig i?! När vi nu skulle gå hem så gingo vi förbi Gustafs hem. Hans mamma fick se oss, och bad oss stiga in, vi måste således stiga på fast än Bertil kände sig mycket enkel. Vi blefvo bjudna på saft och vatten, lyckligtvis var det ingen, som märkte Bertils missöde. Sedan gingo vi hem och kommo hem till middagsdags. På eftermidagen voro vi ute och gingo i botaniska trädgården som nu står i sin fulla fägring. Jag var trött och hade mycket ondt i hufvudet. Den 30 Juli regnade det nästan hela dagen. Reparation började i förmaket. På aftonen voro vi till Lindskogs, utom Bertil,

som var hos Dalgren. Jag spelade kort med flickorna. Vid åttatiden gingo vi hem och fru Lindskog följde oss ända till Trekanten. Pappa var med och spelade bräde med herrarne Lindskog. Den 31 Juli uppgick klar, men det dröjde ej länge för än moln hopade sig, och den ena regnskuren efter den andra kom och blötte upp höet. Den 1 Augusti var äfven ganska osäker. På eftermidagen hjälpte jag till med att tapetsera sängkammaren. Den 2 Aug var mycket vacker men äfven ganska varm. Höt i skolparken kördes in. Jag var med och tapetserade förmaket, tapeterna voro mycket vackra. På eftermidagen narrade Bertil mig att gå ända ner till Dalgren för att skrifva svenska, men jag fick gå hem igen med oförrättadt ärende. Den 3 Aug. hade vi äfven mycket vackert väder. Flickorna från Hagelstena voro inne med sina inakorderingar för att visa dem stadens märkvärdigheter. De åto Middag i slottsparken. När jag kom från Dalgren på eftermidagen mötte jag Louise, hon sade att de andra voro uppe vid universitetet. Jag gick dit för att träffa dem, men när jag fick se dem på afstånd blef jag så förskräckt för deras stora mängd att jag flyde bort så fort, som möjligt. Jag gick rundt omkring södra delen af kyrkan, men på andra sidan såg jag dem åter, men de försvunno snart bland ställningarna och jag gick hem. Den 4 Aug. kom Kristins syster hit och helsade på henne. En ny spis insattes i köket. Dörrarna målades. Pappa, Mamma och Bertil voro till farbror Adolfs. Den 5 Aug. var Pappa på kräftkalas hos Sodavattens-Eriksson. Jag läste predikan för mamma och Bertil. På eftermidagen voro vi nere vid Flustret med farbror Adolfs. Vid åttatiden komma vi hem och Nyberg var hos oss på qväln. Den 6 Aug. reste Kristins syster tillbaka till sitt land igen. Den 7 Aug. flytade vi in möblerna och taflorna i förmaket o sängkammaren. Bertil och jag voro och badade. Den 8 Aug. drog jag mangeln hela förmidagen samt en liten stund på eftermidagen. Ida och tant Teres voro inne, och vi blefvo bjudna dit ut. På aftonen kommo Löwenhjälms hem från sin sommarresa. Den 9 Aug. Mina var här hela dagen och strök. På förmidagen voro vi på kaffe hos fru Sandeberg. Julius var hemma ett tag på middagen, men reste ut till Sko igen. Den 10 Aug. På eftermidagen målade jag två komoder. Tant Maria D. var här samt hennes syster Fru Lövenhjelm och hennes dotter. Efter qvällen gingo vi till Flustret och hörde på musiken. Den 11 Aug. reste Kristin till Stockholm för att helsa på sina syskon. Den 12 Aug. voro vi på morgonen kl. 8 nere hos Öhmans och drak kaffe. Sedan kl. 9,5 foro vi till Hagelstena, flickorna Springkons voro äfven der. Vi hade mycket roligt jag och Bertil åto rysligt med krusbär och vinbär. På eftermiddagen kom en fröken Tisell dit. Det hade från början varit mening att vi, Bertil och jag, skulle stanna qvar på måndagen, men det blef ej något af för att papa köpte bara söndagsbiljätter och dessa räckte ej längre än till qvällen. Vid niotiden reste vi hem. Det var fråst på natten och mycket kallt när vi gingo hem. Den 13 Aug. var det ganska vackert väder. Vi hade mycket att göra för att Kristin var till Stockholm. Den 14 Aug. kom Kristin från Stockholm och hade ferska helsningar från Alrik. Den 15 Aug. var det mycket regnigt. Mamma hade tvätt. Carl var inne. Den 16 Aug. kommo sängkläderna från Sätra, hvilka skulle piskas och borstas samt kånkas upp på vinden. Den 17 Aug. skickade vi gratulation till Carl och Nils. Jag skref verser till Nils, hvilka voro Kor och får och svin. Öl och bröd och vin. Oxar, hästar, getter. Duf- och kalfkotletter. Allt detta önskas dig. Af mig. Så innerlig.

Nils till Alrik, Sävsjöström den 17 augusti 1888

Broder!
Tack för länge sedan, jag vet verkligen inte, om det är min tur att skrifva, men eftersom det om söndag är din namnsdag, vill jag sända dig några lyckönskningar och gratulationer

på din ”Magnus-dag”. Nu hafva vi ett skönt väder här igen, fast det ett par dagar varit riktig storm blandad med regn. Jag kan inte säga annat än, att vi hafva haft en rätt angenäm sommar, ty vi hafva roat oss rätt bra. I går hade de en tur utåt sjön, så landstego de på ett ställe, der de kokade kaffe och åto jordgubbar. Jag var inte med, ty det skulle vara aflöning, och då måste jag vara hemma. Om morgnarna brukar jag smörja mig med litet bär i trädgården, ty då har jag bästa tiden och får jag vara i fred. Alldeles utmärkta röda vinbär i riklig mängd. Äfven krusbär och jordgubbar. Några hallon finnes det ej att tala om. Någon frukt finnes det inte alls. Som jag förut talat om äro Linde-herrarne resta ned till Skåne och det var rätt tomt efter dem, ty de vara alla 3 glada och muntra. Snart reser Ekstrand, och jag är ensam ungherre här på Säfsjöström. Gubben Funkqvist är envis och vill hafva mig tillbaka, men jag är likadan, alldenstund han ej vill öka lönen något, i annat fall är jag erbjuden att stanna qvar här mot samma lön, möjligen den längre fram kunde höjas något. Nu för tillfället är Nådan bortrest till sina föräldrar i Jönköpingstrakten och skall Häradshöfdingen om söndag resa att hemta henne. Inspektoren skall till nästa vecka resa till Kalmar för att få in sin pojke i skolan samt derifrån till Mönsterås för att köpa kreatur på en auktion. Morbror reser till Köpenhamn och jag är ensam och allena här hemma. Nå! har du gjort några besök hos några gamla tanter i Stockholm ännu? Hvad tycker du om din sysselsättning på Banken? Du har inte varit till Hagelstena något på sommaren? Der måtte de allt roa sig värre när de äro så många, jag hade just bref från Ida i förra veckan. På Hjelmarsberg vet jag inte alls huru de hafva det, ty de äro sparsamma med brefven. Nej nu farväl för denna gången. Helsa Farbror och Kusinerna från din tillgifne broder Nils. Morbror ber helsa. Torsdagsafton, utaf en händelse kom ej ditt bref med dagens post, derföre hann jag ock bekomma ditt bref. Mycken tack för vänliga gratulationerna . Ni hade allt roligt på Långbro då ni så oförmodadt träffade Hjelmarsbergsflickorna. I afton har jag gifvit fröken Lundgren en lektion uti bräde, du må tro att det går hett till. Ännu en gång lyckönskar jag dig på Magnus. Hastligen. D.S. Helsa mamma, pappa och bröderna.

Anna Schults mamma Hilda var född Drakenberg och kusin med Nils Adalrik. De hade gården Långbro med postadress Mölnbo.

Stående Hildas bror Carl Adolph Ludvig samt en svåger Schult. Sittande Anna med föräldrar och tre syskon samt Hildas syster.

Anna Schult ”något senare”

Stens dagbok 1888

Den 18 Aug. kom Alrik hem. Tant Karolina kom hit och helsade på oss och bjöd oss till Flustret på supé. Der var äfven en pastor Bergström från Amerika. Supén var mycket god. Vid tiotiden gingo vi hem. Den 19 Aug. var det Alriks namnsdag. Bertil och jag klädde ut oss till flickor och bjödo honom kaffe på sängen. Fram på middagen läste mamma predikan, sedan gingo vi ut och gingo och träffade Lindskogs. Farbror Adolf var här på middag. På eftermiddagen gingo vi till botaniska trädgården. Den 20 Aug. följde jag med Alrik till Stationen. Jag skickade något sallad till farbror Sten. Den 21 Aug. var det mycket vackert väder, men äfven mycket varmt. Den 22 Aug. hjälpte jag Fru Öhman att göra i ordning till auktionen. Den 23 Aug. var jag med hos Öhmans och visade möblerna, som skulle säljas. Den 24 Aug. var jag hela dagen på auktion och hjälpte till med hvad jag kunde. Mamma fick 80 kronor för pianot fru Öhman fick 385 för sitt. Jag åt både qväll och middag hos Öhmans. Den 25 Aug. anmälde vi, Bertil och jag, oss till pröfning. På eftermiddagen skrefvo vi tyska. Pappa reste till Eda. Den 26 Aug. reste vi till Gamla Upsala kl. 11. Der var ej mycket med blommor och bär, men mycket Äpplen. På eftermiddagen voro Farbror Höjer, Bertil, jag och Ernst ute och rodde. Vid åttatiden reste vi hem med häst. I förbifarten gingo vi in på frälsningsarmén. Den 27 Aug. voro B. och jag upp och skrefvo Svenska. Pappa kom hem från Eda der Grönbäck bor under sommaren.

Maria till Alrik, Uppsala den 27 augusti 1888

Min kära Alrik!
Tack för ditt bref. Jag tänkte på dig hela dagen i går då det var så vackert väder, huru trefligt ni tre skulle ha på ångbåten, och äfven som jag hoppas vid framkomsten till det vackra Noor, oberäknat vistelsen der är ju många gånger resan ett stort nöje. Nu hoppas jag snart få en utförlig beskrifning på huru du fann dig der och huru ni tillbragte Er tid, om du träffade ”Mormora” m.m. Pappa blef i lördags bjuden till Eda, så han i sällskap med Lumpen och hans fru reste på lördagsqvällen. Jag och Sten voro med honom till station. Sten slutade sin tyska skrifning half 7 då vi genast gick ner och mötte pappa i Jernvägsparken. Bertil slutade sednare, men ville ej träffa Lumpen hvarför han ej kom fram förr än tåget gick 7.40 sedan gick vi der neråt Vaksalasidan och besåg oss, så vi kommo ej hem förr än ½ 9. Stor ventilation var på söndagsmorgon om vi skulle vara hemma eller fara till Gamla Uppsala, men efter vädret var så vackert, och vi voro så fria (våra herrar hade slutat äta här på fredagsqväll och Konrad som kom på torsdagen hade på Lovisadagen rest till Hagelstena) så beslöto vi då att ½ 12 begifva oss af på tåget till G.U. dit vi helt oväntat ankommo, fröknarne Ek voro der, på afton kom också fröken Molin. Vi hade en stilla och angenäm söndag och blefvo skjutsade hem, vid logarne gick vi af och när vi kommo till Arken gick vi in der och voro der ½ timma. I dag har gossarne varit uppe och skrifvit Svenska, hurudant Bertils är vet jag ej, men Sten hade endast ett kommafel tror jag, och han säger att han ej behöfver gå upp något mer … Det var mycket folk på auktionen, men jag fick ej så mycket för pianot blott 80 kronor, men jag får väl vara nöjd ändå, 5 gamla lampor sålde vi och fick från 30 öre till 1 krona för dem. I det hela taget gick auktion för fru Öhman bra. Vi skall väl hoppas att det snart blir mera arbete på banken. Hilda kom hem på torsdagen och hade med sig från tant Augusta kjoltyg, 6 handdukar samt den der blå familjtaflan, samt en till der Lilli och farbror sitter i soffan i farstun. Jag skickar dig 1 ark på skrifkursen, det är säkert att den är bra, och du finner nu sjelf huru nödvändigt det varit att du förr öfvat dig dermed. Gossarne helsa, helsa farbror Sten och Gustaf, Din

hulda Moder Maria. Inga herrar eller pojkar har vi ännu fått.

Stens dagbok 1888

Den 28 Aug. var det vackert väder hela f.m. På e.m. gingo mamma och jag till farbror Adolf och helsade på dem i deras nya hem. Den 29 Aug. voro vi hos tant Örtenblad för att se på simuppvisningen under hvilken det regnade hela tiden. Den 30 Aug. fingo vi veta hur det gick för Bertil och mig på pröfningarna. Jag kom upp i fyran och Bertil kom i trean mamma blef naturligtvis mycket glad och vi med. På e.m. voro vi ute och gingo åt kyrkogården. Dalgren var här på qväll. Den 31 Aug. började vi skolan på alvar kl. 11 f.m. Vi hade först ritning och sedan tyska för Bodorf. Den 1 Sept. Vi fingo Bolin i matematik och Schram i Geografi. På e.m. voro Bertil och jag till Lindskogs för att hjälpa dem att packa in saker emedan Hans, Augusta och Elisabeth skulle flytta dit förut för skolans skull. Kl. 6 gingo vi derifrån till tant Maria, der mamma var och om en stund gingo vi hem. Den 2 Sept. På f.m. voro Bertil och jag i skolkyrkan. Augusta och Elisabeth voro här på f.m. på afskedsvisit, tant Lindskog och Hans voro här på eftermiddagen i samma ändamål. Den 3 Sept. I Engelska fingo vi Silgeström, hvilket var mycket bättre än att få Lundberg. Den 4 Sept. I natt har det varit frost. Tanterna Krikortz voro här på e.m. med Iniz. Nerikes husarer kommo på aftonen. Den 5 Sept. woro vi nere vid stationen för att se på när soldaterna kommo, livregementets grenadjärkor kom då, litet senare kommo Vesmanländingarne. Tågen voro så långa att ett lokomotiv fick skjuta på, en extra kaj var uppbyggd bakom godsmagasinet, hvilken var så lång att när man stod vid ena ändan så kunde man ej se hvar den slutade. Den 6 Sept. kommo äfven flera regementen bland andra Svea arteliri. Den 7 Sept. regnade det hela dagen, på aftonen kommo flickorna Drakenberg. Den 8 Sept. hade vi lof hela dagen. Vi voro långt ute på landet för att se på fältmanövern. Vi gingo midt igenom elden. Koren blef slagen och drog sig tillbaka. Koren A lägrade sig vid Rickomberga der koren B hade legat förut. Mamma blef litet sjuk af den långa promenaden. Ida och Louise reste hem sedan på qvälln. Den 9 Sept. voro Bertil och jag ute till koren A:s läger. Hilda och Kristin gingo ända ut till koren B:s läger för att träffa sina slägtingar.

Tanterna Krikortz var Vendela och Hanna. Den senare hade en fosterdotter som hette Inez Vetzel.

Maria till Alrik, Uppsala den 9 september 1888

Min kära Gosse!
Förlåt mig som ej förr har skrifvit och tackat för ditt bref med beskrifningen på din tur till Noor. Det gladde mig att ni hade roligt, då man ämnar sig ut att roa sig och dessutom måste betala bra till biljetter etc, så är det en stor missräkning ifall man skall gå och hafva tråkigt. Jag sitter nu aldeles ensam hemma, alla som fötter och syn har, så äro de ute till de olika läger som ligga häromkring. Nerikes regemente, som hör till kåren B, och som retirerat, är förlagt vid Söderby, ligger 1 mil härifrån åt qvarnbosidan. Dit har våra jungfrur åkt, ty de ha der både bröder, kusiner och vänner, och de har varit och besökt dem så väl vid Vaksala som Rikomberga, och nu till Söderby. Men vi skola väl gå litet i ordning, men i det stora hela får du af tidningar se huru striden gått. När Westmanländingarne kommo voro vi nere vid station. Bortom fraktgodsmagasinet har de byggt en ny kaj, der regementena stego ur, 44 vagnar, elektriskt ljus i 6 eller åtta stora kupor, spred ett starkt sken öfver platsen, trupperna skulle komma vid 7 tiden, men blefvo ej färdiga att afmarchera förr än en ¼ öfver åtta, så vi blefvo bra

trötta, vi stodo på den där långa gången på sjelfva fraktgodsmagasinet, och hade derigenom en bra plats fast vi alla dagen derpå funno att vi voro rödmålade i ryggen. Farbror Ehrensvärd kom och helsade, med flygande fanor och klingande spel drog regementet åstad ut i mörkret, jag tror de då i smuts och regndusk fick gå till någon backe i närheten af Vaksala. Grenadierna lågo på en klöfvervall rätt upp från station, så ock en del hästregementen i slutet af Vaksala torg, så man var ute och såg på så väl när de kommo som hvar de voro lägrade. Fredagen stod slaget i trakten af Vaksala kyrka, och ingen mer härifrån än Konrad som tillsammans med några andra hade sett det, hade någon reda derpå. Men i går drog sig striden häråt. Ett groft artilleri var posterat uppe på kullen hitom röda ladan, och på fredagsqvällen hade det ena regementet efter det andra dragit bortåt Rikomberga der de lägrat sig på gården, kullen och skogsbackar, öfver allt hvar man såg syntes folk och tält. Jag tillsammans med gossarne och Hanna Krikortz voro der, vi träffade Sten, och Hanna träffade ett par soldater från Knista. Vid 9 tiden på Lördagen började kanonaden, så både fönsterrutor och kakelugnsluckor ruskade. Det var då meningen att hindra fienden slå bro öfver fyris vid Invaliden. Det sköts från båda hållen, och gevärssalvor smattrade värre. Flickorna D. som kommit dagen förut, gingo tillika med Konrad och gossarne straxt ut, och de skulle vänta på mig vid kullen. Men när jag kom voro de redan borta, men jag stod qvar i tanke att de skulle vara bland menniskomassan, då kom Karl från H, som åkt in med hästar, och vi följdes åt till Erikslund o Stabberg ty striden drog sig deråt. I ett dike der satt en del af Nerkingarne och Norrbottningarne, en del låg uppe bland buskarna i parken. De trodde att fienden skulle slå bron midt för Tunaberg. Men det dröjde så vi fortsatte nedåt till landsvägen och öfver jernvägen till Husbyborg. På vägen hade vi träffat Kicki som nu följde oss. På en hög bergsknalle strax bredvid gården hade Kungen med sin uppvaktning tagit plats, och på passande afstånd stod orimligt med folk. Slutligen fann man då att fienden gått öfver vid Klastorp och nu kom i slutna kolonner marcherande. Lifgardet, en del, och Jämtlands hästjägare kommo i stark karriär efter landsvägen, endera ansågs de vara nedskjutna eller också flydde, och nu låg artilleriet der i trakten och fienden hade också åkt upp i skogssluttningen häråt vid Hesselby ungefär, och så sköts å ömse förfärligt. Det är hvad jag varit med om ty nu blef jag trött och gick hem. Kommen till öfvergången vid järnvägen kom kungen med hela sin uppvaktning och främmande militärer och red om mig, och derefter flere spridda grupper af rytteriet. Hemkommen blef jag så trött eller hvad det kunde komma åt mig, så jag måste ligga hela afton, och kunde inte alls hålla upp hufvudet utan fara att svimma eller kräkas. Och det var litet förargligt då Hagelstenarne voro här, och dessutom alla så gerna ville vara ute både barn och pigor. Men på Söndagen var jag bra igen ehuru jag ej tordes gå ut, deremot voro jungfrurna borta hela dagen. På e.m. kom farbror Adolf Ehrensvärd en stund men han var bortbjuden till middag, på afton var han här också, men kl. 7 voro de högre officerarne bjudna till kungen på Gillet, han hade bara 450 som gäster hos sig, så nog har Svanfelt haft att göra de här dagarne. I dag har de rest. Just nyss passerade trossen, hela öfre Skolgatan var en lång stund öfverfylld med lass efter lass, och artilleriet som stod på kullen framför oss, tågade af vid åttatiden, så vi äro fria från krigsfolk, utom de som ligga sjuka, och det lär vara rätt många, och de här kalla nätterna har de allt slitit bra ondt, att ligga på bara marken som är våt, ondt om halm har de haft, och det vill också något till åt en 12000 personer för att ej tala om hästarne. Men nu nog om kriget. Att gossarne lyckligt kom upp i sina klasser vet du, måtte det nu också gå bra för dem, nog komma de att få informatorer alltid. Sten skall läsa engelska för

Konrad, tyska för Larsson och Bertil skrifva tyska för dito men läsa för fru Örtenblad. Pappa har varit frisk som är bra väl, men han har ej varit så intresserad af krigsoperationerna som jag trodde, men Konrad så mycket mer. Både i går och i dag har vi det mest strålande och vackra höstväder man kan önska som ju är bra väl för landtbrukarn som ännu har så mycket ute, dock har nog mycket tagit skada af de starka froster vi haft dessa sista nätter. Julius flyttade i lördags och bor nu i Domtrapphuset, så nu behöfver han ej vara orolig att bli observerad eller störd i sin frihet ty i den ändan af huset som han bor, bor ej annat än studenter. Nu kom Konrad han har badat i dag och då kan han ej äta frukost förr än kl. 12 förstås. Sten ber mig fråga om han kan få låna ditt cirkelbestick och om du har någon algebra, här finnes ingen och han skall nu ha så väl det ena som andra. Kan du tänka dig att just som jag satt här och skref så kommer tante Monna och det var rart främmande ty hon har väl ej varit här på öfver ½ år och hon bad oss till och med att komma dit. Men få se hur det kan gå om jag får fullt med folk att ge mat. Det är fråga om att Georg med sitt matlag skall äta här, och jag är just litet orolig hur det skall gå.

Nils Adalrik har skrivit över hela brevet: En Vänlig hellsning sändes Dig från Gamle Far.

Stens dagbok 1888

Den 10 Sept. drogo alla trupperna sin väg så att det blef lugnt i staden igen. Den 12 Sept. stod det afgörande slaget omkring Enköping der koren B. segrade. Den 13 Sept. började några trupper komma tillbaka för att resa sin väg.

Maria till Alrik, Uppsala den 17 september 1888

Min käre Gosse!
Tack för ditt bref, vi tänkte på er hela dagen i går, då ni ju voro till Hagelstena, och hoppas att ni hade trefligt och roligt der, vädret var då utmärkt vackert så ni kunde vara ute utan att frysa. Pappa, jag och Bertil gjorde en promenad på kyrkogården, sedan vi kommo från skolkyrkan, och funno det ljufligt och skönt, men på qvällen blef det kallt och i natt har det allt varit stark frost ty det var så daggigt och vått i morse. Vi har nu temligen fullt med herrar, och jag tror det kommer att bli flere. I dag på tåget kommer Georg så vi får honom till middag, och det är dem som jag mest grufvar mig för. Edengren har tagit sin ”prilla” och reste i går till Lund der han tänker fortsätta, så i dubletten bor innerst Rosengren och i yttre rummet Edlund, båda små herrar och för första gången uppe, Blomqvist bor innanför salen, de ätande äro Konrad, Lagerholm, Uddén (grön), Vallin. Så blir det Georg och kanske ett par till, så du kan veta salen blir full, jag har tagit bort byrån under kartan och satt runda förmaksbordet der, så de kunna sitta der vid frukostarne. Det är i alla fall icke så litet tråkigt innan man kommer sig igång och blir van igen, alla skola ha dricka eller öl så det går åt ofantligt, men nu är tid och börja ställa i ordning till middagen. Enhörning är nu kommen och nog var det bra till börja med, måtte de nu komma att trifvas. Tack för helsningarne med Öhrn, han har varit uppe hos pappa på f.m. Öhrns har bett oss komma dit i höst, få se om det är möjligt, jag skall säga att man väl behöfver vara hemma, då man har så många att skaffa mat till. Det är godt och nästan nödvändigt att gossarne har sitt eget rum och att vi ej har några främmande pojkar der. I afton skall vi på lesecirkel till Tante Betty, dit jag tänker Georg och Uddén också komma för att få sig en kopp kaffe med godt dopp. Tack för algebran du skickade, den dugde ändå ej, den var för vidlyftig och ej den rätta, så vi fick allt lof att köpa en ny. Nu frågar Sten om du har någon engelsk grammatik af Calwagen ? Du har väl nu flyttat kan jag tro. Du fick ju lakan

med dig och örngott, jag mins ej om det var två par? Handukar har du ju också ifall du behöfver, August kom upp med glans och Fritz var för ung, skall läsa för en af lärarne under höstterminen och pröfva upp i vår. Hilma är f.n. i Stockholm och kommer kanske att taga denna väg då hon far hem, jag tycker du skulle kunna gå upp och helsa på henne. Äfven bör du göra en visit hos Ingeborg, det ser så ovänligt ut annars, och vi tyckte ju så mycket om henne, gör du det så helsa henne så mycket. Det skall bli en större studentfest när Geijers-statyn skall aftäckas, men när och hurudant har man ej ännu fått reda på. Det är mycket bruna körsbär i år, man kan köpa huru mycket som helst för 50 öre kannan, och det har ej hänt förr. Tisdag middag, ja nu har de då kommit allihop och det är en stor samling när de komma tillsammans, jag känner mig riktigt ängslig innan jag ser att maten skall räcka till, men de har blott varit här till en frukost ännu. De två nya heta Österlöf och Fogelström. Det är ju rätt egna namn och litet egna ser de också ut. Måtte nu ej de gamla, d.v.s. Konrad och Julius, finna sig alltför generade af den myckna ungdomen, ty de se alla unga ut. Huru jag skall ställa till med dukningen i dag till middagen vet jag ej ännu, ty ej flere än 10 får rum vid bordet och vi äro 12 förutom smågossarne. Sedan skall jag tala vid en snickare som hjelper mig så att jag kan ha båda skifvorna i bordet. Som vi i morgon har den 19, Idas namnsdag, skall jag skrifva och skicka mitt kort … Nej nu har du fått ett långt bref med bara prat, helsa farbror och Gustaf, o sjelf är du hjertligt helsad från Pappa och gossarne. Skrif snart beder din hulda moder.

Kommentar av Gunnar Uddén

Den Uddén, som ingick i matlaget hos fru Drakenberg, bör vara Torsten, ende son till Marie-Louises äldre bror Axel, 1833–1878. Torsten skrevs in vid universitetet i april 1888, det är väl därför han betecknas som grön. Senare flyttade Torsten till Lund, där han avlade juridisk examen, kom så småningom in vid Utrikesdepartementet, tjänstgjorde vid konsulaten i Shanghai, Kobe och Tokio, förflyttades till Antwerpen 1909 och dog 1915.

Nils Adalrik har skrivit tvärs över Marias brev

Ups. d 18 Sept 1888 Min kära Alrik!
Genom Öhrn vet jag att Du och Ditt sällskap mådde godt i går på morgonen då ni återvände från Hagelstena. Om Farbror Sten skrifver till Farbror Carl på hans Födelse- och Bröllopsdag den 28 dennes bör du anhålla att få sända ditt kort med gratulationer i anledning deraf. Från Nils har i dag varit bref han mår godt men är strängt upptagen med arbete. Jag har just nu varit nere vid Olympen och tagit afsked af Lindskogarne som i morgon lemna Upsala på Ångbåt. I dag hafva Studenterna uppvaktat Gubben Ehrenheim (Kanslern). Prästen Jansson som Du känner tog i Lördags sin Fil.Kand examen och jag var en stund med på hans fäst, ty jag var bjuden af Edengren på ett glas i anledning af hans preliminärexamen samma dag. Ett rysligt fästande var på Flustret den afton ty många voro då bekransade såsom examenstagare. Jag har ej nu mer att tala om än att Conrad just nu kom och bjöd mig att komma till honom i afton på en afskedsvira med Jansson ty han reser hem den 20 de. Hjertliga hellsningar från oss alla. Din gamle tillgifne Fader Nils.

Stens dagbok 1888

Den 22 Sept var det ett utmärkt väder. På eftermiddagen var hela min klass ute för att botanisera. Magister Svederus var med. Carl från Hagelstena var inne och bjöd oss ut till söndagen. Den 23 Sept. hade vi mycket roligt ute vid Hagelstena. Bertil och jag åto alldeles förfärligt med päron och äpplen. Fru Pettersson med döttrar voro också der. Det

var vackert väder hela dagen. Mamma var till prestgården för att treffa tant Monna. Pappa var till Stockholm hos Farbror Sten der var äfven farbror Carl från Hjelmarsberg. Gunnar Örtenblad, Bertil och jag syssla med en Tidning, som första gången kommer ut den 29 September och sedan vidare varje helgfri Lördag.

Maria till Alrik, Uppsala den 28 september 1888

Min käre Gosse!
Som vi nu i morgon har din födelsedag vill jag skrifva och af allt hjerta gratulera dig, måtte du få vara frisk och det i allt gå dig väl, är min innerliga önskan, och må du till nästa höst ha närmre förhoppning att få någon lön för ditt arbete. Jag skickar dig nu två par strumpor och ett par kalsonger, visserligen rätt prosaiska presenter, men dess mer nyttiga. Det mörkaste paret strumpor äro tvättade, som de böra vara, men jag han ej med de andra, ej heller märka dem, men det gör jag nästa gång de kommer hem, och du kan ju be Charlotte hos farbror Sten så är hon nog så snäll och endast blöter dem i varmt vatten så bli de mjukare och starkare, innan du begagnar dem, kalsongerna har jag ej heller märkt, derföre att om de skulle vara för små, får jag byta om, men då får du naturligtvis ej begagna dem, men herrn jag köpte dem af trodde bestämt de skulle räcka till, måtte det nu vara så. Vi hafva bykt i dag och derföre har jag bråttom så det blir endast ett slarfvigt bref, det får du förlåta, jag får väl skrifva utförligare nästa gång. Pappa skulle skicka dig frimärken som present, men det har han allt glömt och lemna mig, så du får det en annan gång. Dina rosetter skickar jag också och hoppas att du kan begagna dem. Jag skulle så gerna velat gifva dig en äppletårta dagen till ära men jag har omöjligt hunnit med det utan skickar en krona i det stället. Här går allt sin gamla vanliga gång och man börjar bli van vid de många herrarne. Nu måste jag ut och skära till sillsallad till qvällen och hinner derföre ej mer. Må Gud välsigna dig, och du alltid blifva en hederlig och pålitlig man. Din hulda moder Maria.

Stens dagbok 1888

Den 6 Okt. var Louise från Hagelstena här. Hon var inne med tant Threse, som hade blifvit sämre. De bodde hos Tant Maria. Den 11 Okt. invaldes till medhjälpare i tidningen ”Trillingen” Efraim Svensson. På aftonen kom helt oförmodadt Gerda Kastengren. Hon kom in för att hemta sin fader, som ligger på sjukhuset. Hon viste ej det utan tänkte att han var frisk. Nu bor hon hos oss tills vidare. Den 13 Okt. Den första snön har fallit, den ligger som ett täcke öfver hela naturen. Det är rysligt smutsigt på vägarne. Pappa far till Hagelstena öfver söndagen. Snön ligger minst ett par tum djup. Den 18 Oktober voro vi och sågo på ett menageri der sågo vi Lejon hoppa genom brinnande tunband skjuta af pistoler m.m. Två elefanter en stor och en liten. Den lilla gjorde många konster, han åkte på vilisuped, spelade posetif, gick på buteljer och klot samt gjorde många andra konster. Der var äfven många andra slags djur. Den 30 Oktober aftäcktes Geijer med stor stât. Flickorna Drakenberg voro inne för att åse härligheten. Olyckligtvis blef det regn. Den 10 November togo vi oss en liten sväng om i all enkelhet. Kandidat Larsson spelade och Gerda, herr Rosengren, Herr Blomqvist, jag och Bertil dansade och vi hade mycket roligt. Den 12 November var det Konrads födelsedag på aftonen voro vi hos honom på kalas hvilket var ganska roligt. Det var pappa, mamma, Gerda, Karl Falk, Bertil och jag. Flickorna kunde ej komma hit för någon orsaks skull.

Stens dagbok 1889

Maj 1 1889 voro vi som vanligt ute och sågo på studenterna. Det var mycket folk och ganska många utklädda. Lulli (Drakenberg)

Kjellin var äfven ute med sina små. Det var utmärkt vackert väder. Tant Viola var här. Maj 2 var jag ute och planterade med farbror Öhman i trädgården. Mamma var till Farbror Adolfs. Maj 3 var gymnastikuppvisning på eftermidagen, der var mycket folk som vanligt. Pappa var på stort kalas hos Grönbäcks. Jag var illamående. Maj 4 voro vi, mamma, tant Viola, Bertil och jag till hospitalet och helsade på Eva Friberg det var ganska roligt att se det. Der voro mycket …

Tvärslut på Stens dagbok. Lulli, född 1859, var en äldre syster till Göteborgs-Ida. De två små flickorna blev föräldralösa 1864. Jag har läst i gamla handskrivna släktböcker att Ida upptogs som eget barn av Karl Vilhelm Drakenberg i Göteborg. Om Lulli står det att hon upptogs som eget barn af sin farbroder Adolf Drakenberg och faster fru Josefina Schröderheim. Det förstår jag inte riktigt. Farbror Adolf och Faster Josefina var inte ett par. Turades de om att ha Lulli? Hon gifte sig i alla fall 1879 med Emil Ragnar Josafat Kjellin.

Väldigt sent har jag "hittat" några mycket trevliga brev mellan de unga Drak- kusinerna och fått veta en hel del om dem som jag inte visste, och har jag fått en litet annan syn på dem.

Lilli till Sten, Hjälmarsberg den 5 januari 1890

Käraste Sten!
Ett i allo godt nytt år får jag önska dig, måtte du blifva kry igen från "Ryskan" o ej behöfva ligga o lata dig längre. Som jag hört att du gjort förut här efter jul! Jaså, du grälar på oss, som ej kommo ihåg dig på Stensdagen o detta med rätta, men ser du voro vi så i baltagen så då kommo vi ej ihåg något annat än det! Ni hafva väl njutit af att hafva Alrik hemma ett tag, fastän det måtte ej varit lång visit han fick göra. Fick du många julklappar? Vi fingo rätt många, deribland af pappa fick jag, en skön stor schal, muff, paraply af mamma samt näsdukar, handskar, förkläden, papper o kuvert m.m. Annandagen voro vi inne hos Salins o den 28 voro Carl o jag inne på jultomtarnas julfest med dans o hade rätt roligt. Från Nisse hade vi bref till jul o skola skrifva i morgon! Här finnes ej ett snökorn på marken, men litet skridskois det hafva vi, men det är allt vatten på den nu, ty det är ett par grader mildt ute. Hafva ni ej varit ute på Hagelstena något under helgerna? Jag undrar just om de undgått Ryskan eller kanske de hafva den som bäst nu! Nu hålla flickorna på att läsa i sina julböcker så att det är så tyst som i grafven, men när jag kommer ut skall jag väl försöka få dem att spela kort eller något annat lifvadt! Carl ber helsa dig, han far väl snart ned till Fågelö? Nej, nu skall jag ut o taga in äpplen m.m. godt åt dem, det är Lottens födelsedag! Ni fira väl Farbror Nilses Födelsedag idag också är sant! Nej, adjös för denna gången helsa så hjertligt de dina från din tillgifna vän Lilli.

Lilli

Carl till Sten, Fågelö den 18 januari 1890

Bästa kusin Sten!
Tack för ditt bref af den 23 december. Jag får nu bedja om ursäkt för dröjsmålet, men när man är hemma vill man ej sätta sig och skrifva bref. Jag mår nu temligen bra efter den ”Ryska snufvan” hvilken jag hade trettondagen. Du har också haft den och är hoppas jag frisk och kry. Jag är nu åter i fullt arbete liksom före jul. Mejeriet kommer jag allt att sluta med snart, ty jag är snart fullärd i den konsten. Jag kom hit torsdagen den 16de och började följande morgon med mitt arbete kl. ½ 6. Det är mycket sjukligt här på ön flere dödsfall hafva inträffat, bland dem en torpare på gården i lunginflammation i följd af ”Ryskan”. Det är ett besvärligt väder för landtbrukaren i detta men Gud gifve att det blir kallt och snö. Vennern ligger knappt en gång i vikarne. Hjelmaren låg när jag var hemma och var ganska stark. Jag hade ganska krångligt att komma hit, men det var bra väder och det var ganska godt. Nej slut för denna gång, och jag önskar dig och de dina en god fortsättning på det nya året. Bertil har väl börjat skolan igen kan jag väl tro. Han har inga qvällar att roa sig på. Helsa Farbror, Tant, Bertil från din tillgifne Carl Drakenberg.

Carl till Sten, Fågelö den 4 februari 1890

Bästa kusin Sten!
Tack för ditt bref som jag fick den 29de. Det var roligt att höra att du skall börja i Botaniska trädgården igen och förtjena en smula. I dag har jag varit ute och kört gödsel med, men kommer allt att få vara i mejeriet än en tid, tills det blir mera utearbete. I år är det svårt att hafva mejeri, ty det finns ingen is och det är det vigtigaste. Blir det ej någon is så blir det svårt för alla menniskor som sälja mjölk ty den kan ej stå sig. I söndags var jag ute med skogvaktaren i skogen och jagade, men sköt ingenting, ty jag är för ovan. Jag hade skogvaktarens bössa till låns och den går bra. Hvart sökte Nisse att få plats? Det blåser förskräckligt och i morgon skall jag ned med till Östersundet och pråma öfver svin och hästar och det blir kinkigt nog om blåsten står vid sig. Gud ske lof har ryska snufvan börjat gifva med sig. Pastorns äro borta så att jag och bokhållaren äro ensamma herrar på täppan. Vi hade ganska roligt Karldagen ty det var främmande här då, så att vi fingo höra litet musik och sång. På nöjen är det tomt här på Fogelö ty det är just inga ungdomar. Har Bertil varit svårt angripen af ryskan. Du har väl hört att farbror Geete i Örebro är död. Nu har jag ej mera att skrifva om för denna gång. Helsa Tant, Farbror o Bertil från din tillgifne kusin Carl.P.S. Skrif snart. Ursäkta slarfvet men stålpennan är så dålig.

Lilli till Sten, Hjälmarsberg den 28 februari 1890

Bästa kusin Sten!
Som det ju om söndag är din födelsedag så får jag på det hjertligaste gratulera dig och önskar jag dig allt godt såväl för det kommande som alla andra efterföljande år! … Du kan inte tro så utmärkt skridskois vi haft nu en 14 dagar, men nu har det kommit litet snö på och skrämt bort det, men det kanske nog kan blifva en gång till i vår! I går voro vi inne på bal hos öfverste Hamilton och hade mycket roligt, men när vi foro in yrade det värre men det varade blott i ett par timmar, så inte blef det före utaf, hvilket så många önskade att få. Ni hafva ju slädföre nu lyckliga ostar! Så synd det är om Tante Therese, att hon skall vara så klen, måtte hypnotismen kunna verka något till bättring. Kära hjertandes, jag håller ju alldeles på och glömmer bort att tacka för ditt vänliga bref i dag, tack skall du ha derför. Hofstens kommo ej ut, ty de voro trötta efter balen o i morgon skola vi dansa också litet.

Philomele skall hafva sin soiree med dans och vi få komma in! Pappa kanske också följer med in! Nej, nu kommer maten så jag måste sluta! Tacka Tante Maria så mycket för hennes vänlighet att komma ihåg mig och jag skall skrifva snart till henne o tacka! De hjertligaste helsningar till alla dina från oss på H-berg genom din tillgifna kusin Lilli.

Nils till Sten, Sävsjöström den 28 februari 1890

… I går var Häradshöfdingens bröllopsdag och då bjöd fröken Vannerus på kaffe i sitt rum. Hon var utklädd till kulla, Sigrid och Märta likaså och pojkarna voro sjömän. Tillställningen varade 1 timme. I dag har här varit riktigt friskt väder 10 grader kallt och så blåst. Endast skada att det för några dagar kom litet snö, som lade sig på isen, så att vi nu ej kunna roa oss med skridskoåkning, annars fans här tillfälle. I går hade jag bref från Hjelmarsbergskusinerna, de mådde bra, och roa sig med skridskoåkning … Jag har skaffat mig en kostym nya kläder till jul, 1 par nya stöflar och 1 par skidor som ännu inte varit begagnade. Förargligt att det ej blef någon snö. I afton har jag vunnit ett parti schack på Häradshöfdingen och 1 springjanne på fröken Wannerus. Hvad har du för dig nu för tiden? Har du börjat i botaniska trädgården ännu …

Nils Drakenberg

Carl till Sten, Fågelö den 28 februari 1890

Bästa kusin Sten!
Tack för ditt bref af den 16de. Du skall väl kan jag tro fara till Hagelstena på auktionen. Jag har i denna vecka haft mejerigöromål för handen, ty arbetslaget håller på att köra timmer samt skeppsvirke åt en grosshandlare i Göteborg, så att jag kan ej vara med derföre att det är så långt bort. Jag ämnade mig i lördags till Marsisto men så var sundet ofarbart så att jag uppgaf alla förhoppningar. Gödselkörningen är ej slutad emedan is och timmerkörningen var tvungen att ske framför allt annat. Patron skall i denna vecka förhöra mig på mejerikursen, hvilken jag tror jag någorlunda kan. Han har legat i halsfluss i en hel vecka, men är nu bra och är bortrest igen, ty han är ej hemma mer än 4 dagar i veckan. Har du reda på hvad studenterna heter som blifvit stämda för oväsen på gatorna. Jag skall i slutet af veckan börja med ladugårdsskötsel d.v.s. om utfordringen af korna. Jag undrar just huru Bertil mår i skolan han tycker väl det är roligt förstår jag. Det var tråkigt att tant Therese var så dålig mitt under allt stök, som jag tror är på Hagelstena nu för närvarande. Hvad heter den som kommer att arrendera Hagelstena nu i vår. Huru mår Alrik och Nisse nu för tiden. Har Nisse fått någon plats här uppåt? I dag har jag och skogvaktaren samt bokhållaren varit ute på räfjakt, men intet så

Carl, Louise, Charlotte Berggren, Ida och Gustaf på Hagelstena

Hagelstena 2010

mycket som svansen af en räf en gång. Som Mariadagen är i antågande skickar jag med ett visitkort till Tante, som du kan vara snäll och lemna på Mariadagen. Jag har ej mycket mera att skrifva om denna gången. Helsa Tant och Farbror samt Bertil. Skrif snart. Ursäkta slarfvet men när man är sömnig går det ej bra att skrifva. Beder din tillgifne kusin Carl Drakenberg.

Alrik till Sten, Stockholm den 28 februari 1890

Kära Sten!
Länge har du fått vänta på svar på dina båda bref och borde väl i gengäld få ett desto längre nu, men du må tro man är ansatt; nu midt upp i allt det myckna arbetet har jag idag blifvit bortbjuden på kälkparti med åtföljande danstillställning och eftersom det ytterst sällan yppar sig tillfälle till sådan förströelse vill jag ej gerna låta det gå obegagnat förbi. Men som jag alltid tänkt skrifva och gratulera dig på din födelsedag har jag nu låtit tanken blifva verklighet. Ja, kära Sten allt godt på denna betydelsefulla dag önskas dig på det uppriktigaste och hoppas jag du med framtiden måtte blifva en stor och vidtberömd trädgårdsmästare, som kommer att taga verlden med storm. Jag har nu lemnat Konrad i uppdrag att skaffa dig litet att lägga i din mage, och hoppas jag han måtte göra det så att både du o magen måtte blifva nöjda. Ja, smaklig måltid … Men ser du min kära lillepys, vi är inga barnungar längre utan stora förståndiga karlar, som resonera bankfrågor och prata politik för att ej tala om gymnastik. Du må tro jag är styf nu. Jag klättrar som en ekorre och hoppar som en gräshoppa och det bästa af allt, spräcker byxor nästan lika bra som Bertil, men dock med den stora urskiljningen att det alltid sker i sömmen så det är lagat på en handvändning igen, en finess som kanske Bertil alltid uraktlåter när han gör sina volter på skridsko … Och nu farväl med dig, min disippal är väl strax här och då blir det ej tid att prata nojs med dig. Helsa Bertil, måtte han frodas. Ännu en gång önskande dig allt godt har jag äran teckna A. Drakenberg.

Alrik

Anna till Sten, Hjälmarsberg den 1 mars 1890

… Ja kära Sten måtte mustacherna växa. Det är nog en av dina ifrigaste önskningar och eftersom det nog ej äro så många som tänka på att instämma i denna din önskan så vill jag hjelpa dig att på detta vis föröka dess kraft. Vi ha haft ett stiliabelt skridskoföre må du tro o det ha vi flitigt begagnat oss utaf. Häromdagen åkte Lilli och jag in till Örebro för att uträtta några komissioner. Vi gingo på skridsko o ämnade oss hem snart igen men när allt kom omkring så åkte Lilli hem efter toiletter o åkte så landsvägen in hvarpå vi bevistade teknistbalen och dansade till kl 12 o

Anna

foro hem sedan. Dagen derpå voro vi ute och åkte hela eftermiddagen o det var det bästa sättet att bli qvitt sömnaktigheten o stelheten i benen. Balen var ganska treflig men ett inte mot öfverste Hamiltons. Efter teknistbalens slut voro Lilli o jag ute o superade jemte Elgerus, Engelbrektsons o Hallgrens d.v.s. våra sommargrannar. De båda sistnämnda skola bygga villor på pappas mark så småningom. I morgon äro Lilli o jag bjudna af moster Charlotte att komma in på Filomelikonsert. Då blir det nog också en liten dans efteråt. Få se om det blir något roligt …

Anna till Sten, Hjälmarsberg den 3 augusti 1890

… Först och främst skall jag då stilla din, helt naturliga, oro för din yngre broder Bertil. Han öfvar sig i tålamod och fiskeriyrket om dagarne, är snäll och hjelpsam samt äter åtskilliga stadiga bärmål då och då. Han har gjort sig litet illa i sin venstra hand men hoppas jag att han nu snart är bra igen. Först igår kom han iväg till Lekeberga och jag är rädd att han blef åtskilligt våt på vägen ty det regnade ganska bra och ihållande. Sedan jag kom ifrån min Stockholmsresa hafva vi haft det tyst och stilla. Vi ha ej varit borta något och blott Elgerus ha varit här samt vi hos dem någon gång. Det blir ej af så ofta nu som förut innan de fingo sina unga grannar. Snart nog har äfven grosshandlare Hallgren sin villa färdig och det är så trefligt på alla ställena att man kan bli tveksam om hvilken plats som är att föredraga. I går firade vi Katharina med litet främmande. Eljest roa vi oss med krocket, promenader, kräftfiske och dylikt! Lilli reser i dag bort på några dagar. Hon är af Henrik bjuden att följa med till kapten Årmans på Espenäs, då Henrik reser bort åt Lännäs socken i och för torpsyner. Det blir allt roligt för henne att få se de nya trakterna och i morgon eller tisdag får hon åse alla mosskulturföreningsgubbarna hvilka då ha sammanträde på Segersjö. Du Sten knogar väl och arbetar om dagarna som en hel karl. Det vore bra roligt om du nu kunde fått fatt i en bra plats också. Farbror är som du kan förstå här sedan i måndags och har sin vanliga otur med vädret hvilket är tråkigt för honom och alla landtbrukare. Pappa är dock rätt nöjd med sin höberning och det är ej mycket hö ute nu. Rågen ha de börjat skära men blott helt obetydligt. Nej nu snälla Sten hinner jag ej mera i dag. Alrik skall också ha bref och naturligtvis Bernhard också så det är bäst att jag skyndar mig om jag skall kunna hinna med allt …

Jag antar att Henrik är Lillis blivande make och Bernhard Annas.

Maria till Sten, Uppsala den 30 augusti 1890

Min kära Sten!
Tack för ditt bref, det var roligt höra att din

resa gick bra, ty vi voro mycket oroliga för hur det gick dig och sakerna i Stockholm, då vädret var så ogynnsamt, ty här regnade det betydligt en stund på middagen, och haglade äfven, tillika med stark blåst, och ändå värre skulle det ha varit i Stockholm har vi hört berättas. Ja nu må du tro att skolgossar kommit massvis till staden, och jag fruktar också uti det massvist blifvit kuggade. Du vet sjelf när det är hundratals som vill in och platserna äro få, så krusa de ej med att kugga. Just nu har Gunnar varit här och hemtat sina foglar och Bertil är med och hjelper honom bära den stora bördan. Sjörén kom i middags, men Hedenström har vi ännu ej sett till ehuru kl. är 5 och jag tycker han skulle låtit höra af sig, ingen har reda på om han kom upp, kanske föll han igenom helt och hållet. Det är tråkigt att du skall ha så kallt och ruskigt på din resa, pappa är mycket orolig för att du skall förkyla dig. Och kanske det är bäst du ber kusinerna att få en maglapp, då du skall resa hem. Du skall naturligtvis sätta den på dig, ty det är kallt och blåsigt på sjön, och din ytterrock är minsann ej varm. Bertil tycker väl ej att det är vidare trefligt att vara hemma och nu börja skolan, men det är ingen råd. Eva Friberg är skral. Pappa har i dag rest till Stockholm, men han var ej rätt nöjd då han reste. Ännu har jag samma herrar qvar och lika liten ersättning, pojken har kommit, men intet mer, och intet bref från Lagerqvist. Åslins dotter i 5 an är död och begrofs i går, Eriksson, gårdsegarn är också död, så han har sluppit ifrån sina svåra plågor. Konrad var här i går på väg till Gefle, Bertil helsar dig så mycket och både han och jag beder hjertligt helsa din omgifning. Välkommen hem beder din tillgifna Moder.

Lilli till Sten, Hjälmarsberg den 26 november 1890

… Du må tro, att i lördags var jag inne på Philomeles Soirée med dans! Men vi hunno ej dansa mer än 5 danser så utbröt eldsvåda hos fotografen Hakelier, så alla herrar sprungo sin väg o då var det ej skäl att vi fruntimmer gingo der längre utan vi gingo hem, efter att först hafva varit nere o sett på branden, det var nämligen sjelfva atiliern, som brann upp i grunden! Lycka var att det var så lugnt ty annars hade nog flere hus ”strykit flagg”, ty de stodo så nära så målningen sveddes. Innan dansen började så fingo vi höra flere nummer sång o musik, samt uppfördes ”porträtterna” af Anna M. Lenngren, alldeles utmärkt bra! Anna är ej hemkommen än och lär väl ej komma förrän efter Anna-dagen. Om måndag äro vi bjudna på bal till landshöfdingen, men Anna låter ej locka sig af ens detta o det är nog ej underligt det! Jag hade bref ifrån henne idag o har hon så roligt deruppe så hon vill väl aldrig hem mer! … Från Hofstens kan jag helsa dig så mycket jag låg qvar i staden till måndagen, ty på söndagen hade Hofstens främmande till middag! … Ifrån Carl kan jag helsa dig, vi fingo häromdagen en hare ifrån honom, den första som han skjutit …

Alrik till Sten, Stockholm den 27 november 1890

Kära Broder Sten!
Som det i morgon är din namnsdag vill jag nu skrifva några rader till dig. Främst af allt önskar jag dig nu på denna din bemärkelsedag helsa o krafter, så du måtte kunna stå ut med ditt arbete, och sedan att du måtte kunna få dig någon plats, så du sluppe gå i botaniskan och luska, för det kan du väl i det allra närmaste, vill jag hoppas. För några dagar sedan var jag uppe hos Artur Ö. som varit snäll och sökt upp den der professorn vid Bergianska trädgården. Vilkoren att få komma dit voro, att man skulle vara fylda 21 år, samt hafva ägnat sig åt trädgårdssköttsel några år. Men han rekommenderade den skolan varmt och ansåg det vara bäst, om du nu kunde få komma ut på någon större herrgård, och så när tider blir söka dig dit. Kursen är 2 årig, men skulle du

der få fri bostad och 45 kr i månaden, hvilket ju är rätt bra. Ja det är den skola som aflönar bäst här i Stockholmstrakten. Från Konrad hade jag bref häromdagen och talar han om en plats på Forsbacka men det har han väl skrifvit hem om äfven. Artur lofvade höra efter också, men det är ju mycket tvifvelaktigt om han lyckas, och kom ihog bättre en fogel i handen än 10 i skogen. I morgon har farbror sitt vanliga stora slägtsvep, men jag tror det blir mer folk i år än vanligt, ty slägten blir talrikare för hvart år här i Stockholm, och så är Anna och Bernhard att förvänta. De ha ej varit uppe mer än en gång förut, så inte är umgänget så lifligt. Jag har dock råkat Anna ett par gånger ute, så jag fått språka med henne litet. I går senast träffades vi på en föreläsning i Vetenskaps Akademien och vardt jag då af B. inviterad att följa med hem, hvilket jag äfven gjorde, der språkades värre och alla voro mycket vänliga. Och nu farväl med dig. Jag skall skrifva några ord till mamma också, så du får vara nöjd nu. Ännu en gång önskar jag dig all möjlig lycka på din namnsdag samt beder dig framföra mina vördsammaste lyckönskningar till vår herr Broder från din gamle broder Alrik. Tack snälla du för dina versifierade utgjutelser på min födelsedag. Om jag kunde skulle jag väl försökt mig på något liknande men det går gräsligt skralt för mig.

Alrik till Bertil, Stockholm den 6 december 1890

Till Välborne Herr Nils Gustaf Bertil Drakenberg på Nikolausdagen.

Nikolaus, Nils och Nisse
namn på dig ju stundom är
derför nu min kära prisse
jag dig lyckönskar sisåhär.

Måtte lust och håg du ständigt vinna
för de svåra studiers mängd!
Måtte kraft och styrka äfven finna
hos dig sitt säkra fästes längd!

Måtte energien alltid växa
till otrolighetens rand!
Måtte lättjan bli din värsta häxa
långt förrn du får din visdomstand!

Måtte alla dina kära tanter
nu ej försumma dig i dag!
Måtte de från verldens alla kanter
infinna sig till glädtigt lag!

Måtte de med karameller, bullar
fylla upp din stora korpus!
Måtte du då de sig i stoftet rulla
ej derför börja tugga buss!

Måtte du ock broderligt besinna
att Sten också en Nisse är!
Måtte snart du derför lämpligt finna
ge honom del af detta här!

Nu till sist farväl för denna gången
min lyras sträng gör myteri
och derför är nu ock slut med sången
fastän i vild dissharmoni.

Ja kära du, jag har ansträngt min poetiska förmåga, så godt jag kunnat, men som du ser och hör vill resultatet ändå just ej bli vidare lysande. Jag hoppas emellertid, du ej tar illa upp mitt lilla rimsnideri. Egentligen borde jag väl ägnat sången åt Sten, men det ville inte gå alls, utan fann jag mig derför nödsakad att istället välja dig till föremål. Helsa Sten och trösta honom efter bästa förmåga. Din broder Alrik.

Anna till Sten, Hjelmarsberg den 19 december 1890

… Du må tro Sten att jag i höst varit uppe i Stockholm hela 5 veckor så att jag rigtigt skäms nästan att ha varit borta så mycket

och haft så trefligt. Den 7 november reste jag upp och den 12 december kom jag hem igen lagom till julstöket. Hvad jag hade för mig i Stockholm det är ej så lätt att berätta skall jag säga. De första dagarna voro vi ute på visiter och det är just ej någon nöjsam sysselsättning. Nu ha vi dock gjort alla förlofningsvisiterna så att till en annan gång slippa vi dem. På teatern var jag blott en gång och såg då Carmen med fru Edling och Bottero. Så var jag på tre konserter hvilka alla voro mycket vackra och så det bästa af allt var en fest som SHT- sällskapet hade. Den var så förfärligt rolig så du kan inte tro till och med bättre än universitetsfesten och då kan du veta. Det är det fin-finaste sällskapet i Stockholm och der har aldrig varit någon fest för fruntimmer förrän nu. Alla tre bröderna Salin äro med der och professorskan, Anna och Maria, mina två svägerskor, och jag voro bjudna af dem. Der var först reception, orkestermusik, sång, spex, souper och det roligaste af allt, nachspiel samt slut ½ 4. Ja vet du Sten, man fick sig månget godt skratt den qvällen och Anna och jag kommo öfverens om att vi aldrig haft något roligare förr. Jag bodde hos farbror Salin som i höst flyttat upp till Stockholm. De hafva fått en utmärkt treflig våning vid Kommendörsgatan i hörnet af Jungfrugatan … Bror Karl har i dag kommit hem för att jula. Lilli har till följd deraf flyttat hitin förut har hon troget vakat öfver hundarna i Karls rum. Nu hålla vi på att baka och stöka om dagarna och jag var så lat i Stockholm att mina julklappar kommit alldeles på efterkälken. Så att nu får jag fingra på värre i stället. Men nu skall jag också bli förfärligt flitig jag har så mycket arbete som ligger och väntar på mig. I dag ha vi haft ett rigtigt yrväder så att nu ha vi före. Jag önskar så mycket att det finge räcka öfver julen. Det är så trefligt att åka på släde till ottan. Kan just undra hur flickorna D. och Gustaf o Carl skola jula i år. Det är bra synd om dem …

Hagelstenakusinernas pappa dog i oktober 1880 och deras mamma i oktober 1890.

Alrik till Sten, Stockholm den 27 januari 1891

Herr Trädgårdselev!
Oaktadt tiden är långt framskriden (snart midnatt) vill jag ej uraktlåta att skrifva och gratulera dig på din namnsdag, den stora Carlsdagen. Ja kära du, måtte du nu framför allt få vara frisk och kry, så du kan fullgöra alla de åliggande, som komma att uppdragas åt dig på din nya plats, och måtte du komma i en bra och treflig familj, i hvars sköte du må med nöje kunna tillbringa dina lediga stunder, och akta dig så dina kamrater ej föra dig ut på några villovägar, först nu när du lemnar hemmet, skall du få se frestelserna tränga fram i mångfald, och då vill det till att kunna hafva nog stadga i karaktären att ej låta gifva med sig. En god sak för dig är att du har Herr Johansson … Någon namnsdagsgåva har jag ej att sända dig, men när jag sänder hem mina smutsiga kläder till nästa tvätt skall jag ock skicka mina blårandiga byxor, och då skall du få öfvertaga dem, visserligen äro de uppsprukna, men det lagar nog mamma, om du beder henne. I söndags må du tro jag var ute vid Djursholm och åkte kälkbacke. Der ha de en präktig backe, som hvarje afton sköljes med vatten, så det är den ypperligaste isgata och rakt ut på sjön går den så man åker långt värre. Vi voro en stor samling herrar och damer eller tvärt om en ganska brokot samling, men det var en mycket lyckad tillställning i alla fall och billig vardt den äfven. Arch med sina två äldsta systrar var med. Om fredag är jag bjuden af Artur på kälkparti ute på Djurgården, få se om det blir lika roligt, det sista han hade der förra året var litet stelt. Helsa och tacka mamma för brefvet och fråga henne äfven om det ej blir tvätt snart jag börjar just på att bli strandsatt i synnerhet på strumpor. Helsa äfven Pappa och Bertil, men var dock

sjelf mest helsad från din broder Alrik. Om du ej skrifver förr så får du åtminstone lof att göra det, när du kommit igång vid Gysinge. Löneförmånerna voro ju visserligen ej storartade, men dock ganska bra, om man besinnar att det är första året du är ute.

Sten har nu övergett Botaniska trädgården i Uppsala och flyttat till Gysinge .

Sten till föräldrarna, Gysinge den 1 mars 1891

Goda Föräldrar
Ja, nu är jag då här och resan har gått bra, fast nog var vägen lång och ödslig, skog hela vägen. Det var en liten pojke emot mig vid Heby och han reste vägen för första gången, så han var allt litet osäker, men vi frågade efter på ett par ställen, så vi kommo lykligt och väl hem. Jag har ännu ej varit ute och sett mig omkring något utom i växthusen. Vi bo två stycken i samma rum och ligga i samma säng, det ser ut att vara en hygglig elef. Han är visst några år äldre än jag, som han ser ut. De andra båda bo ett stycke härifrån så dem har jag ej sett så mycket. En af dem skall flytta i nästa vecka så då kommer det väl någon ny hit igen. Den som jag bor tillsammans med heter Hedberg, de andra båda kommer jag ej ihåg hvad de heta. Rummet är ganska bra, lika stort som salen hemma med två fönster åt solsidan. Trädgårdsmästaren ser ganska snäll ut, han var nyss inne och frågade om jag ej ville hafva en bok att läsa i. Jag har varit uppe hos Johansson och språkat med honom en stund, han bad mig helsa hem när jag skref. Han är liten och fet har en rätt försvarlig mage. Alldeles midt för våra fönster ligger herrgården och den ser ganska ståtlig ut. Husen ligger liksom i gatan och om aftnarna och nätterna äro de (gatorna) upplysta med elektriskt ljus, så det är nära nog som en liten stad. Ofvanpå växthuset är en klocka så att man ser huru mycket tiden lider … Nu har jag ej mer att skrifva om derför slutar jag med många helsningar till alla, men mäst varen I helsade från Eder tillgifne son Sten. Förlåt slarfvet! Skrif snart beder D.S.

Sten till föräldrarna, Gysinge den 8 mars 1891

Kära föräldrar
Tack skolen i hafva för de båda femmorna de blifva nog bra för kommande behof om ej förr, så när jag får någon ledighet och kan få komma hem. I alla fall tackar jag så mycket för dem. Det börjar nu på att blifva litet bättre här, så jag kommer nog att trifvas här hvad det lider. Jag har fått på min lott att vattna i herrskapets våning och det är rysligt noga så der får jag en handduk med mig att torka upp med om jag spiller något. Jag får äfven lof att byta om på fötterna och sätta på mig ett par tofflor, som stå till mitt förfogande, så att jag skall kunna gå riktigt tyst. Der är mycket fint på allt vis fullt med porslin och taflor på väggarne och stora, präktiga mattor på golfvet, samt en hel hop småsaker öfverallt, så der skulle det ej vara rådligt att hafva Bertil med sig. Två af elefverna här skola flytta nu i nästa vecka så då blifva vi bara två gossar, men det kommer visst en ny hit snart, men det vet jag ej så noga för trädgårdsmästaren är ej den som förtalar sig. Jag är vicevakt denna söndagen, det vill säga jag skall hjälpa den som har vakten att täcka utaf och på växthusen, men nästa söndag är det jag som har vakten. I söndags afton var jag nere i smedjan och såg på huru dom smidde och det var mycket roligt, annars har jag just inte varit ute något annat än till posten. Här få vi post Tisdagar, Onsdagar, Fredagar och Lördagar och den går härifrån Söndagar, Tisdagar, Torsdagar och Fredagar. I Tisdags fick jag bref från Nisse och hemifrån samt från Sigrid och Elin med ett par gratulationskort uti. Jag hoppas att jag ej behöfver skrifva och tacka dem utan att det är nog om mamma ville vara så god och framföra

mina helsningar och taksägelser. I onsdags fick jag bref från Louise, det var ju mycket vänligt af henne, men från Hjelmarsbergare har jag ej hört det ringaste ännu, men de bruka ej vara så snara med att skrifva. Har tant Viola kommit in till staden ännu? Det var ju roligt att Alrik kom hem på ett ryck, tråkigt för mig att icke få träffa honom. Om mamma vid något tillfälle ville vara god och skicka mig litet Glyserin och Cerat för här finns ej något apotek om ej förr så med Edvard Laurell när han reser tillbaks hit i påsk. Det vore äfven bra om jag då finge den der lilla borsten, att tvätta mig om händerna med den ligger visst i våran komod tror jag. Jag har hållit på att måla bänkfönster och det är nästan omöjligt att blifva ren igen. I förmiddags var jag upp till Johansson ett tag, han bad om sin helsning. Den der kakan som mamma skickade mig var utmärkt god, nötterna äter jag af då och då, äplena äro slut. Nej nu har jag ej mer att skrifva om och derför slutar jag mitt bref med många helsningar till alla men mest helsar jag Eder. Eder tillgifne son Sten. Förlåt slarfvet! Skrif snart beder D.S.

Elin kan vara Nils blivande hustru Mundt-Petersen.

Sten till Maria, Gysinge den 15 mars 1891

Kära Mamma
Tack för det sista brefvet jag fick det igår kväll. Det vore allt rysligt bra om jag kunde få glyserinet och borsten så fort som möjligt för händerna svida och äro nästan omöjliga att få rena och de blifva allt värre och värre. Jag får tacka så mycket för ciraten det var bra att få dem. En dag i förra veckan när jag var uppe på herrgården treffade jag brukspatron och han frågade mig om jag var son till den der Drakenberg som arrenderade Hesselby och när han fick höra att så var bad han mig helsa så mycket till pappa. Jag skall vara uppe kl. 6 om morgnarna men i den här veckan skall jag vara uppe kl. 5 för jag har vakten och skall elda, sedan äta vi frukost kl. 8 till half nio nu i Mars sedan i April blir det till kl. 9 sedan hafva vi middag mellan 12–1 nu i Mars sedan blir det mellan ett och 2, derefter hafva vi tre timmars arbetstid till kl. 4 då vi få kaffe kl. 6 sluta vi i denna månad, men i nästa få vi hålla i till 7. Kl. 7 äta vi kväll. Innan vi börja om morgnarne drika vi kaffe. Trädgårdsmästaren har en gammal moster som hushållar för sig. Herr Johansson är visst inte förlofvad åtminstone har jag ej sett eller hört något derom. Trädgårdsmästaren har en Göteborgs- tidning som heter Snällposten och min kamrat en som heter Avesta tidning, han är från Avesta. Om det ej vore så svårt att få hit så vore det allt roligt att läsa några Upsalatidningar. Nej nu har jag ej tid att skrifva mer för jag skall ned och elda, helsa pappa och Bertil så mycket. Jag har skrifvit galit men mamma letar nog rätt på det. Skrif snart, förlåt slarfvet beder mammas tillgifne son Sten.

Det galna var bara att han använt brevsidorna i fel ordning, men han har numrerat dem så ordentligt, så det var inte svårt att förstå.

Sten till föräldrarna, Gysinge den 28 mars 1891

Kära Föräldrar
Tack skolen I hafva för brefven och paketet det var rysligt bra att få Glyserin att smörja mig med för händerna äro rysligt svåra. Jag får äfven tacka för tidningarne och karamellerna samt följetängerna som jag fick jag skall skicka hem dem med Edvard Laurell när han reser hem. Pappa undrar om vi hafva något i bänkarne ännu. Ja vi hafva nog rädisor och persilja, spinaten och salladen hafva ännu ej kommit så långt. Och så undrar pappa om jag fick några vofflor och sådana fick jag nog, men ej här hemma, utan uppe i herrgårdsköket ty jag skall upp dit hvar middag kl. 11 och

höra efter om de vilja hafva några grönsaker och då kan det hända att en blir bjuden på någonting. I dag blef jag bjuden på kaffe der. Jag var äfven borta och firade Viktor i dag på f.m. ty det är en pojke som heter Viktor, som arbetar här i trädgården, annars hade jag tänkt gå upp till Johansson, men det blef ej något utaf. Det finns en musikkor här och det händer att den är här nere i växthuset och öfvar sig ibland när de ej få hållas i skolan. Maten är nog bra och nog få vi äta oss mätta men det är just ej någon omväxling, vi få sill och potatis samt smörgås på morgnarna på middagarna kött eller gryn eller något annat, lika den ena veckan som den andra och om kvällarne få vi ostekt sill och potatis, smörgås och gröt utom söndagarne då det är litet finare. Jag har ännu ej fått min egen säng och inte tror jag att jag får det heller fast nog vore det rysligt skönt, nu är jag då någorlunda van, men till sommaren blir det nog rysligt hett i all synnerhet som jag ligger närmast väggen. Här hafva vi ganska kallt omkring en 15 grader om nätterna och mycket snö hafva vi också fått. Jag har nu slutat min vecka och det är rysligt skönt. En natt fick jag vara uppe till kl. 12 och elda och sedan på morgonen måste jag upp kl. 4 och tända igen så jag blef rätt sömnig till qvällen derpå. I kyrkan har jag ej varit och ej på någon annan bön heller för jag kan ej slippa ifrån så länge vi äro bara två få se huru det blir sedan. Mamma vill veta hur det var på båtresan. Kl. 1 kom jag till Heby och vid ½ 2 tiden reste vi derifrån vid ½ 6 tiden komma vi till Nora, der vi voro inne och fingo litet mjukt bröd i en bagarebod. Vid åttatiden kommo vi fram hit. Nej nu måste jag ut och täcka på så nu slutar jag mitt bref med många helsningar till alla. Eder tillgifne son Sten.

Sten till Maria, Gysinge den 27 april 1891

Kära Mamma
Tack för det sista brefvet, roligt att höra det Ni alla mår godt. Jag hade ej tid att skrifva i går för jag har vaktveckan nu igen, få se om jag hinner få iväg brefvet i morgon afton. Roligt att höra att blommorna må godt och trifvas. Dracenaknölarne äro mycket långsamma af sig så de kunna nog komma än. Mamma ville ej tro att Nejlikorna skulle blomma, och tante Viola trodde att de ej skulle blomma alls. Det vore bra om mamma ville skicka mig några lappar till att laga med, min vardagsrock är så trasig att jag får lof att taga några af de andra till vardags, hvilken tycker mamma jag skall taga, Nisses f.d. eller den med bakfickorna, jag tycker den sistnämnda är mäst passande. Isen har nu gått af elfven bra mycket men inte är den alldeles bar än på länge. Här gå vi och längta efter regn men det vill ej komma något … Herr Laurell träffar jag så sällan och jag har ej tid att gå upp till honom, på aftnarna blifver det så sent ty jag slutar kl. 7 och äter då kväll med det samma så jag kan ej gå förr än kl. ½ 8, och kl. ½ 9 äter han kväll. Och herr Johansson är sällan hemma. Nej nu farväl för denna gång helsa Pappa, Bertil, tant Viola, Fru Öhman och Tehrese så mycket från mammas tillgifne son Sten. Förlåt slarfvet, men jag hade så brottom. Skrif snart. Tack för tidningarne. D.S. Få se om vi hafva lyckan med oss den här gången, vill Mamma vara god och skrifva hvilket nummer vi hafva, det har jag glömt.

Sten till Maria, Gysinge den 3 maj 1891

Kära Mamma
Som mamma ser har jag ej fått iväg brefvet än men i afton är jag ledig så då går jag upp med brefven. I går afbrändes här en stor Valborgsmässokase i stället för på Torsdagen för att alla smederna skulle få vara med. Jag var äfven ute och såg på. Jag träffade då herr Johansson, han emnar sig till Upsala i pingst om han får tid. Han skall dit på fröken Martinells bröllop, som skall blifva der. Om mamma då ville skicka mig min sommaröfverrock och de

der lapparne så vore jag mycket tacksam. Jag skall då skicka hem tidningarne, som jag har fått lånat … Trädgårdsmästaren köpte sig en ko i förra månaden och den har nu kalfvat så i förra veckan fingo vi verre med kalfdans. Han gaf 110 kr. för kon hon mjölkar dugtigt både morgon, middag och kväll. Nu är det (som väl är) slut på min vaktvecka igen och Hedberg tar vid i dag, nästa vecka jag får blifver Pingstveckan och då skall jag väl ej behöfva elda tänker jag. Mamma får här se vår bostad den ligger i andra våningen och under är det vexthus och en stor sal som är bra till allt möjligt. Nej nu farväl. Helsa pappa, Bertil och alla andra så mycket från mammas tillgifne son Sten. Jag undrar huru det är med vår lottsedel om vi hafva vunnit något? Förlåt slarfvet! Skrif snart beder D.S.

Sten till föräldrarna, Gysinge den 10 maj 1891

Kära Föräldrar
Tack skolen I hafva för brefvet roligt att höra att alla må väl. Här börjar det nu ändtligen blifva något mera vårlikt, gräsmattorna och krusbärsbuskarna börja skifta i grönt och en del tidiga blommor blomma. Nu dröjer det ej länge förr än termin är slut och studenterna börja gifva sig af snart kan jag tro. Var mamma med på vårfesten i år? Om det blifver någonting af för Bertil att göra en fotvandring hit i sommar så vore det bäst att han komme hit till midsommar för då blifver det visst litet roligt här och då hafver jag någon ledighet. Det blifver nog ej något af för mig ändå att resa hem kan jag tro förr än till Jul. Vi hafva nu färska morötter och gurkor här, det är ju ganska tidigt. Jaså, Anna är uppe i Stockholm och festar nu igen, jag undrar när hon kommer att fira sitt bröllop det blir väl svårt för henne nu när Bernhard reser utomlands. Vi äro ännu blott två elefver och vi blifva väl ej flera kan jag förstå för nu är det nästan för sent. ”Hennes nåd” har rest till Stockholm på en vecka eller så och patron reser visst också endera dagen. De hålla nu på med att lägga in parkettgolf på herrgården och det blifver mycket stiligt. Nej nu farväl, helsa alla så mycket. Förlåt att jag slarfvat så men jag har haft så brottom. Skrif snart beder Eder tillgifne son Sten.

Sten till Maria, Gysinge den 17 maj 1891

Kära Mamma
Tack för det sista brefvet roligt att höra det alla må bra. Jag mår äfven bra fast maggropen bulnar upp ibland. Det blef ej någon resa af för herr Johansson, ty både brukspatron och inspektorn äro borta och då måste någon vara hemma. Han tyckte nog själf att det var tråkigt att han ej kom i väg och fick vara med på bröllopet, som blir i morgon afton kl. 1 på Gestis. Om mamma ändå ville vara snäll och skicka mig några lappar och min sommaröfverrock så vore jag mycket tacksam, men om den der kappan duger så kunde jag taga den som den är istället för sommaröfverrocken, eller om Sten har måttet så kunde han ju ändra den åt mig. Här finns det blott en skräddare och en skomakare och de veta nog att taga för sig när de ej hafva några konkurenter. Det är nu min vaktvecka igen, men det går an nu att man slipper elda och täcka. I dag har det regnat hela fm. men nu på eftermidagen ser det ut som det skulle blifva vackert. Vi hafva nu färska gurkor och sparris, men allt blifver så sent i år och mästarn har svårt att få folk. Det har kommit en teater hit på Mattön och jag funderar att gå dit i afton när jag blifver ledig. Nej nu slog kl. 4 så nu måste jag sta och dricka kaffe, taga igen luften och taga upp sparris m.m. så nu slutar jag mitt bref med många helsningar till Pappa, Alrik och Bertil. Förlåt slarfvet. Skrif snart beder mammas tillgifne son Sten. Jag får gratulera samtliga skolungdomar att de blifva utaf med Lumpen.

Nils till föräldrarna, Sävsjöström den 19 maj 1891

Käraste Föräldrar!
Mycken tack för Edert sista bref. Jag skulle för länge sedan hafva besvarat det, men har nu den sista tiden haft rätt mycket att göra, derigenom att aflöningen för Mars månad ej blef förr än den 2 dra o 3 dje Maj och aflöningen för April den 14 de och 15 de Maj, så att vi hade två aflöningar inpå hvarandra. Så har Rydin rest till Slätten nu, och blir borta i en hel månad, så att jag är nu ensam igen en tid. Wår nye ingeniör skall nu flytta, han blef uppsagd annandag Pingst och skall nu afflytta redan den 8 de Juni. Häradshöfdingen ansåg honom ej lämplig och nog praktisk här. Nu är det emellertid förfrågningar efter en annan, få se huru den kommer att reda sig. Sedan jag sist skref har jag haft bref från morbror Erland, han talar om, att han nu har plats i Norge på en Mekanisk Werkstad, dit han redan skulle resa annandag pingst, familjen skall äfven dit, men ej förr än längre fram i sommar. Det var ju i alla fall roligt, att han kunde få plats så fort. Hulda skall emellertid vara rätt skral, och sade han, att sedan hon flyttade från Säfsjöström, har hon varit sjuk nästan jämt. I dag reste Häradshöfdingen utomlands för att sälja virke och stannar han borta ungefär en vecka. Under Pingsten har Herr Ribbing från Fogelfors varit här, ett kallt och smått ruskigt väder hafva vi, så att det går mycket sakta med löfsprickningen. Annandagen voro vi alla utom Häradshöfdingen till kyrkan, och var det då på förmiddagen rätt vackert, fast än sedan blef det mulet och kallt. Pappa frågar huru stor min provision på handelsboden blef för förra året. Nu är det endast 5% jag har på nettovinsten och den utgjorde 57.22. Så mycket är det då inte, men alltid något. I afton hafva Fru Petersén och fröken Wannerus varit på syförening hos Ehrenstråles, jag gick och hemtade dem så tidigt, att jag åt qvällsmat der. Här på trakten går influensan, så att flera personer äro mer och mindre hårdt angripna. Jag är, som väl är, frisk och kry, har endast haft litet ondt i magen, men då hjelper Stens eller Bertils virkade maglapp så bra. Nej nu farväl för denna gången, helsa Bertil så mycket men mest ären I helsade från Eder tillgifne son Nils.

Det finns inga brev från Nils på 2 ½ år. Nu undrar jag så vad som hänt med Enhörnings. Varför har de flyttat till Norge? De trivdes ju så bra vid Sävsjöströms Bruk?

Alrik till föräldrarna, Stockholm den 22 maj 1891

Goda Föräldrar!
Hjertligt tack för min sista angenäma vistelse hemma. Jag hann ganska bra till stationen, fastän jag tyckte klockan var bra mycket när jag gaf mig iväg. När jag kom hit och steg af tåget, såg jag att farbror Öhrns voro med. De hade stigit på vid Knivsta, och jag förstår ej att jag ej såg dem der, ty jag tittade ut der för att se efter någon bekant, men förgäfves. Som jag hade god tid ledsagade jag dem til hotellet, så jag fick språka vid dem en smula. I går hade farbror sin fest för Lilli och Anna. Det var middag för 12 personer, och tillbragtes aftonen sedan under åhörandet af Bernhards sång, promenad och några lekar, ovanligt nog, men hade gossarne varit hemma hade det säkert ej blifvit något sådant utaf. I alla fall vardt tillställningen riktigt lyckad med en glad och gemytlig stämning hela afton. Båda flickorna bådo mig helsa hem så mycket. Lilli reser om måndag sin väg igen, så titten vardt ej lång. Nu festas emellertid dugtigt för henne o tante Louise G., så t.ex. är i dag middag för de äldre hos tante Nora och om söndag ungdomsbjudning äfven hos henne. Gustaf har nu tillsammans med 3 kamrater hyrt sommarnöje och kommer antagligen att flytta ut redan nästa vecka, så då blir jag ensam herre på täppan här, hvilket ju kan bli ganska

trefligt. I sommar får jag 3 månaders förordnande som kassaskrifvare på norra kontoret. Det är det längsta förordnande jag hittills haft, måtte det bara nu gå bra! … I söndags lyste det för första gången för Theresa Bruze. Så det måtte ska bli giftas utaf snart. Nej nu farväl. Många helsningar till Bertil och den öfriga omgifningen men dock mest till Eder sjelfva från sonen Alrik. Förlåt slarfvet o skrif snart beder D.S. Anna har fått serenad här och är alldeles förtjust förstås.

Sten till Bertil, Gysinge den 24 maj 1891

Käre lille Bertil
Efter det om Onsdag är din födelsedag får jag den stora äran att gratulera dig och önska dig allt möjligt godt att du måtte få bra betyg samt att du måtte frodas och lägga ut på alla möjliga och omöjliga håll. Ja, du är nu 16 år, det är då alldeles märkvärdigt hvad tiden går fort. Här har det regnat hela veckan nära på, så nog hafva vi fått mest nu alltid, men som väl är håller det uppe i dag och då skola vi hoppas att vi få vackert väder i sommar. Här må du tro att det nu är mycket vatten i älfven och den är ännu i stigande så snart få de stänga fabriken och smedjorna för en tid, ty de få bakvatten. Och broar hafva vi här som äro så stora att när man står i den ena ändan af bron, kan man ej se om det står någon i den andra. Vi skola nu till att så gräsmattor, som vändes i fjol, och dessa skola först jämnas med spade och sedan krattas. I går när jag hade gått och jämnat ett par timmar (6–11) fick jag så ondt i ryggen att jag visste mig ingen råd, men då började det lyckligtvis att regna så att vi fingo gå in och glad var jag. Brukspatron har nu kommit hem igen i torsdags. Jag undrar om jag får något bref från Gunnar snart det kunde vara på tiden nu. I går väntade jag bref hemifrån men jag fick ej något, jag hoppas jag får om tisdagsmorgon istället. Nej nu får jag ännu en gång rulla mig i stoftet. Helsa pappa och alla bekanta så mycket från din tillgifne broder Sten. Förlåt slarfvet! Skrif snart beder D.S.

Nils till Bertil, Sävsjöström den 26 maj 1891

Broder Bertil
Som du i morgon fyller år, så vill jag härmed sända dig de hjertligaste gratulationer och lyckönskningar på denna din födelsedag. Ja måtte du nu få vackra betyg vid den nu förestående examen. Såsom en present sänder jag dig 5 kronor. Nå huru skall du tillbringa din sommar? Skall du ut till Harbo något, och så vidare och helsa på Sten på Gysinge. Nu är det länge sedan jag hörde något från honom, men det har jag mig sjelf att skylla, ty det är min tur att skrifva. Här hafva vi haft rätt varmt och nu hafva vi det präktigaste regn. Hafren börjar komma upp och visar sig rätt vacker. Gräsmattorna hafva på ett par dagar blifvit riktigt vackra, men björkarna äro ännu inte riktigt utslagna. Om det ej vore så långt skulle jag bjuda dig hit ett slag i sommar. Du vill väl inte komma hit och bli informator för en pojke som antagligen får fullt betyg upp i tredje, men ändå skall läsa under senare delen af sommaren. Det är en af Häradshöfdingens pojkar. Jag tänker, att du är nästan för ung att taga itu med dem, ty du må tro, de äro inte lika vanliga pojkar. I dag har Häradshöfdingen kommit tillbaka från sin resa utomlands. Fru Petersén och barnen voro och mötte honom i Kosta, då de samtidigt besågo det stora glasbruket der. Fick i afton en präktig apelsin, hvilken jag smorde mig med här nere i ensamheten. Om lördag är Häradshöfdingens födelsedag, få se om det blir något festligt då. Nå hör du något från Hjelmarsbergskusinerna, jag har nu inte haft den minsta rad sedan min födelsedag och likaså är det med Hagelstenakusinerna. Har Karl fått någon plats ännu? Nej nu du Bertil har jag ej något mer att skrifva om, derföre farväl, helsa mamma och pappa så mycket.

Din gamla broder Nisse.

Alrik till Bertil, Stockholm den 26 maj 1891

Broder Bertil!
I anledning af den vigt och betydelse morgondagen har för dig vill jag nu skrifva några rader till dig. Först och främst önskar jag dig all möjlig lycka och framgång på denna din 17 de födelsedag. Som du väl med denna termin kommer att lemna skolan, hoppas jag, att du måtte komma att egna dig åt det praktiska lifvet med många gånger starkare energie och håg, än hvad du visat för dina skolstudier, som du ju alltid skött tämligen legert. Du kan vara öfvertygad om, att du ej kommer långt här i verlden utan arbete och har man ej intresse för sitt arbete, så kommer det att gå knaggligt ändå. Försök derför sjelf att fundera ut, hvad du kan vilja bli, så skall det väl ej vara så alldeles omöjligt att genomdrifva din önskan. Lilli har nu lemnat staden. Hon for i går qväll på ångbåten. Ej mindre än 11 st. voro nere för att säga henne farväl, så nog blef hon uppmärksammad. I morgon reser Helena Gihl till Vestervik der hon fått plats som massagör under sommaren i en privat familj. Det är första gången hon skall ut till främmande människor på egen hand, men det kommer nog att gå bra, ty hon är ju i allo en dugtig och bra flicka. Hur har det gått för Hwasser, Enhörning och Österlöf sedan. Det har väl ej misslyckats ännu en gång vill jag hoppas. Julius råkade jag i går han skulle inom några dagar resa till Småland till sin syster, som vanligt var det bara respenningarne som fattades. Från morbrors kan jag helsa. Elisif berättade att Ebba Lindskog ansetts så dålig, att rektorn nekat henne försöka taga afgångsexamen nu, utan gå der ännu ett år. Bra ledsamt för henne och hela familjen. Elisif sade sig hafva ämnat resa öfver till Upsala öfver Pingst men ej fått för tante. Nu undrade de om det ej skulle låta göra sig att hon skulle få göra en titt öfver sedan seminariet slutat, såvida hon ej skulle kunna få resa ner och hämta Frideborg. Nämn detta för mamma, så kan hon ju bjuda henne nu om söndag eller någon dag i nästa vecka när som helst. Bäst vore att pojkarne voro borta, ty hon lider af Skars bråk, hvad skulle hon då ej lida af deras. Gör inga arrangementer, ty hon vill bara ut och lufta på sig litet efter den stränga läsningen och trifs bäst i hvardagslag. Helsa föräldrarne men var dock sjelf mest helsad på denna din hedersdag från din broder Alrik. Tante Louise Geete nämnde, att hon ämnade sig till Upsala för att helsa på en öfverste Lagerhielm, och då kan det ju hända, hon äfven tittar upp der hemma. Hon reser visst härifrån om torsdag eller fredag. I afton är bjudning hos Fridolf Wiklands till hennes ära.

Morbrors är Marias bror Magnus Roth med hustru Fanny född Uhr och barnen Frideborg, Elisif och Ansgar.

Sten till Maria, Gysinge den 31 maj 1891

Kära Mamma
Jag har nu väntat bref hemifrån alla postdagar, men förgäfves, jag undrar om mamma är sjuk eller om det är något annat fel. Här börjar det nu blifva så vackert så mamma kan aldrig tro och snart blifver det så lummigt att man knapt kan se tvers öfver gatan. Nu står det aldrig på för än det är midsommar och då hoppas jag att Gunnar och Bertil komma hit åtminstone Bertil som inte har något som hindrar sig. Det är väl bestämdt nu hvar och när Gunnar skall gå och läsa. När slutade skolan skall Bertil fortsätta någon termin till eller skall han sluta nu. I går kom hennes Nåd hem igen från Stockholm så nu får jag mer att göra på herrgården. Nej nu har jag ej mer att skrifva om. Helsa pappa, Bertil och alla andra så mycket. Förlåt slarfvet men den som skall gå på posten med brefvet sitter och

väntar. Jag har nu fått mina nya byxor och de sitta bra. Skrif snart beder mammas tillgifne son Sten.

Sten till föräldrarna, Gysinge den 4 juni 1891

Kära Föräldrar
Tack skolen i hafva för alla brefven som jag har fått, samt säckens innehåll, hvilken nu ändtligen har framkommit till ort och ställe i godt skick. Om jag hade fått bref om den förr så hade jag nog fått ut den förr också. Det skall blifva skönt att få sin egen säng. Förkläd-det får jag tacka så mycket för det kom just lagom, byxorna blifva nog äfven bra när det blifver varmt. Nu har det slagit om så nu är det ganska svalt här och i dag har det varit snö i luften. Jag får tacka så mycket för tillbudet att få ett hvitt täcke, men det är ej lönt att skicka hit. Tråkigt att höra det Gunnar varit så sjuk, han skall då få alla möjliga sjukdomar. Jag får tacka så mycket för karamellerna det är så godt att hafva att suga på ibland … Jag har ej tid annars skulle jag skrifva och gratulera Bertil på hans namnsdag, men nu får jag skicka honom mitt visitkort istället. Jag har ej fått något bref från hvarken Alrik eller Nisse på rysligt länge så jag tror mäst att de hafva glömt bort mig. Nej nu har jag ej tid att skrifva mer om jag skall få iväg brefvet i kväll. Helsa alla så mycket, men mäst varden I helsade af Eder tillgifne son Sten. P.S. Förlåt slarfvet! Skrif snart beder D.S.

Alrik till Maria, Stockholm den 9 juni 1891

Goda Mamma!
Förlåt mig som dröjt med besvarandet af mammas bref så länge, men det har berott på, att jag ända tills i dag har trott att det var mammas tur att skrifva. Nu börjar här bli sommarlikt d.v.s. människorna flytta sin väg ut på landet, så det är papp för alla fönster, och nu innan turisterna komma är det verkligen riktigt tomt på folk isynnerhet i Kungsträdgården om aftnarne der det i vanliga fall plär vara alldeles fullt med bekanta, ser man nu nästan ingen. De två sista dagarne har det varit varmt och godt men hela förra veckan var kall värre. Utaf Fridolf Wiklands som redan flyttat ut, har jag hört de fått frysa dugtigt. Gustaf for också iväg den 1 Juni tillsammans med sina 3 kamrater, så nu residerar jag ensammen, så kommer mamma och Bertil hit, så kan han åtminstone alltid få bo här hos mig. Jag tager för afgjort att mamma kommer att resa öfver Sthlm. Mamma kan nog få rum hos farbror, ty Stens rum står ju alltid ledigt ända till efter d. 12 Juli, då han lär vara att hitvänta för att hyra våning. Hans bröllop är nu bestämdt till d. 29 Juli och äro både Gustaf och jag inviterade som marskalkar. Det blir nog ett mycket roligt bröllop, men dels blir det svårt att få ledigt, dels blir det bra dyrbart så jag vet ej, hur jag kommer att göra ännu. På farbror låter det, som om han ville, att jag skall resa, ty han har redan erbjudit sig att gå upp till kommissarien och begära ledigt för mig. Anna for i går afton. Jag var nere och sade henne farväl. Hon var allt mycket rörd och hade rysligt svårt att hålla tillbaka tårarne. Hon hade firat sin födelsedag på söndagen och då blifvit uppvaktad med en hel hoper vackra presenter af hans slägtingar. Helena Gihl har slutat på Gymnastiska Centralinstitutet och har under sommaren fått en bra plats nere i Vimmerby. Hon har ej mindre än 8 patienter att knåda för hvar dag och det tycker hon kan vara lagom nu till börja med. Det är en flicka som nog kommer att taga sig fram här i verlden, värre blir det för systern, ty hon har ej alls Helens lugna tvärsäkra sätt. Gumman Christiernsson kommer att bli alldeles ensam en månad här i sommar, ty Adele är tvungen att vara ute på landet sin semestermånad och hemta krafter efter vinterns ansträngningar och Annie skall också bort på landet för att rekreera sig, men gumman vill på inga vilkor följa med. Om en åtta dagar reser tante Julie

Louise

Ida

ut på sitt sommarnöje i närheten af Vaxholm. Mamma har naturligtvis hört den stora nyheten att Ida skall till tante Louise Geete som sällskapsdam. Hur tror mamma det skall gå? Anna o jag förklarade för farbror, att vi trodde Louise skulle passa bättre och bådo honom derför föreslå henne i stället, men tante var fäst vid namnet, och man får väl hoppas, att det är det bästa som sker. Jag tycker ändå att det skall bli ganska svårt för Ida många gånger, när tanten blir kinkig och grinig, ty ingen af dem har något vidare tålamod tror jag. En god sak för Ida är, att hon har Hofstenarne så nära till hands och kan få deras sällskap att trösta sig med ibland. Få nu se om det kan yppa sig något för Louise. Den der planen att de skulle ha eget hushåll här i staden tycks de alldeles slagit ur hågen. Jag undrar bara hvart Charlotte skall taga vägen? Karl lär spekulera på egendomar fortfarande, häromdagen då han var i staden, hade han åter varit uppe hos agenten och funnit mycket behag i en egendom på 300 000 kr … Som kl. är ½ 12 slutar jag nu med många helsningar till pappa och Bertil från mammas ständigt tillgifne son Alrik. Hur må Nisse o Sten? Jag har ej haft bref från dem på rysligt länge men de äro naturligtvis mycket upptagna nu. Nisse har ju två tjenster att sköta och Sten har nog också mycket att göra den här tiden på året. Förlåt slarfvet och skrif snart beder D.S.

Nils till föräldrarna, Sävsjöström den 11 juni 1891

Käraste Föräldrar!
Hjertligt tack för Edra vänliga bref, af hvilka jag ser att ni må godt och äro krya. Det var tråkigt, att inte Bertil skulle kunna få fulla betyg till femte, synnerligast som han var

qvarsittare. Om han nu bara kunde få sig en lämplig plats vore det ändå en glädje. Vill han inte egna sig åt landtbruk? Jag tror bestämt att farbror Funkqvist hade antagit sig honom, och der hade han minsann inte fått lagt sig på latbänkar. Jaså Hagelstenarnes hushåll skall nu söndras. Få se huru de taga sig fram på egen hand. Tomt och svårt skall det i alla fall bli för dem att lemna sitt gamla hem, derifrån de ha så många kära minnen. Nu har jag en fråga att framställa, som mamma skall vara snäll och svara på fortast. Det var ju en Fröken Krothén inackorderad hos Hagelstenarne i somras. Det är frågan om att hon skall bo hos Ribbings på Ulfsnäs instundande vinter. Nu frågar Fröken Ribbing hurudan människa hon är, är hon musikalisk och angenäm som sällskap. Som fröken Ribbing nog stannar här ungefär en 3 veckor, så är det nog tid på att svara, men ju förr dess häldre. Hon har i afton sjungit för oss och Ni kan inte tänka Eder så vackert hon sjunger. I dag har fröken Wannerus haft examen med flickorna. Hon skall nu flytta härifrån, och har plats, så godt som, hos en engelsk enkefru, som om somrarna bor i Göteborg och vintern i London. Så att det blir allt trefligt för fröken bara hon kan stå ut med det, ty hon är mycket nervös och skral. Emellertid har hon här varit mycket omtyckt. Någon ny är ännu inte antagen, så har mamma någon, så stöt på henne bara, men hon skall vara musikalisk och treflig sällskapsmänniska. I lördags den 6 te reste eller flyttade vår ingeniör sin färde, han var inte i Häradshöfdingens smak utan blef uppsagd. Så att nu stå vi utan sådan igen. Nu är Häradshöfdingen i valet och qvalet hvem han skall taga. Det är en på förslag som har varit på någon verkstad i Örebro, men hvad han heter kan jag nu inte påminna mig, jo Wulfkrona. Tillåtelse att resa hem har jag fått, men när det blir, kan han inte säga, utan få vi lämpa det efter som det ställer sig här med lastningar o dylikt. Det skall bli roligt för mamma att komma till Kil ett slag i sommar. Mamma gör väl ett besök på Hjelmarsberg samtidigt. Angående den der fröken Krothén så skall mamma vara snäll ej nämna något för flickorna. Nej nu farväl för denna gången. Helsa Bertil och tacka honom för hans bref. Eder innerligt tillgifne son Nils. Såg Pappa att här om dagen stod i Nya Dagligt Allehanda att en Karin Drakenberg fått en son. Hvad var det för en människa?

Sten till Maria, Gysinge den 14 juni 1891

Kära Mamma
Tack så mycket för det sista brefvet och nattsäcken, hvilken jag i dag fick när jag var uppe på herrgården. Rocken är litet för stor, men det går väl an att få ändrat, värre hade det varit om den hade varit för liten, karamellerna deremot passade alldeles förträffligt, och tidningarne har jag just längtat efter. Mamma undrar på hvad sätt jag skall herbergera Bertil och Gunnar. De kunna få ligga tillsammans i min säng så får jag ligga hos min kamrat. Maten vet jag ännu ej hur det blifver med, om de kunna få den på gestgifvaregården eller här hvilket senare vore det bästa. Den tid som nu blifver till midsommar blifver nog mycket arbetsam, då vi få hålla i långt in på nätterna med att plantera ut allt på grupper och rabatter. Det har ej gått an att börja förr ty vädret har varit så kallt, men är nu något bättre. Men efter midsommar blifver det mera ledighet … Från Carl och Gunnar hade jag bref i fredags. Carl skrifver att han har fått en kamrat, en rätt treflig pojke, men en mammas gosse. För öfrigt ber han mig helsa hem när jag skrifver. Från Alrik har jag äfven haft bref så nu är det jag som är skyldig, men från Nisse och Hjelmarsberg är och förblifver det lika tyst. Trädgårdsmästaren blef ej något förargad öfver sängkläderna. Nej nu farväl för denna gång helsa pappa och alla andra så mycket. Skrif snart och tala om om Gunnar kommer med hit. Förlåt slarfvet beder mam-

mas tillgifne son Sten.

Bertil till Maria

Goda mamma
Jag får be om ursäkt att jag ej har skrifvit förr. Wi må alla bra. Gunnar har varit klen några gånger men helt lindrigt. Vi kommo inte från Stadshotelet för en half två och voro framme kl. sju. På Hågsta gestgifvaregård drucko vi kafe. Nya vägen var allt bra mycket vackrare än den andra man ser en hel hoper kyrkor. Gamla Upsala, Belinge, Åkerby, Ehrntuna samt Björklinge. När vi kommo till prestgården var der allt utdraget på gården stolar och bord ty det skulle målas och tapetseras i salen. Prostinnan såg riktigt besvärad ut men lungnade sig när hon fick veta att vi ämnade oss till Viby. Hon bad oss visserligen att titta upp en annan dag. Men jag vet inte om det är värt att gå dit de hafva väl icke tid att taga emot en. Vi blefvo mycket välkomna här. Farbror bjuder allt emellan på åka i bästa trillan och är mycket språksam. På onsdagen voro fröknarne Giljarn här de äro rysliga till att prata. Sedan de hade rest voro vi till Hesselby, der har växt upp betydligt. I går voro vi till Harbonäs der var vackert som alltid. Om måndag morgon tänker vi bege oss härifrån till Gysinge och derifrån till Söderfors och så till Elfkarleö som ej skall vara så långt från Söderfors. Nej nu är kl. 7 och vi måste in och äta och derför får jag sluta med många hellsningar från alla på Viby till mamma och pappa. Men mest helsas i af eder son Bertil. Helsa tante Ida att det inte går någon nöd på Gunnar ty här lefva vi ett lungnt lif. Jag tycker att det inte är värt att pappa skrifver till farbror. Gerda helsar och säger att hon skall skrifva snart. Förlåt slarfvet men jag sitter rysligt illa.

Sten till Maria, Gysinge den 28 juni 1891

Kära Mamma
Tack så mycket för det sista brefvet jag borde hafva skrifvit förr, men det har ej blifvit något af. Det var rysligt roligt att träffa Bertil och Gunnar ett tag, fast den senare ej stannade så länge blott en natt och då kunde han ej se sig mycket omkring, det var ändå bra att de fingo se smedjorna då, för de hafva stått ända tills i afton. Det var tråkigt att jag ej kunde få följa med Bertil till Söderfors det hade varit mycket roligt. Jag undrar just huru det gick för Bertil om han hann ned till Söderfors i rätter tid. ”Moster” var så ledsen att hon ej kom ihog att skicka med Bertil några smörgåsar så att hon var riktigt gråtfärdig. Jag har ej behöft betala något för dem här. Moster skulle allt sätta värde på om mamma skrefve några rader och tackade henne för Bertils vistelse här, hon heter madame Lindblom. Det var ju rysligt snällt af fröken Adelöf att visa honom hela herrgården. Det var alldeles omöjligt att få Bertil att bada fast vi badade alla dagarne som han var här, och lika omöjligt var det att få honom att dansa på bryggan, men jag dansade desto mera i stället så att jag var rysligt trött i benen ett par dagar efter. Jag får tacka så mycket för lånet af alla tidningarne och Armorell, jag har ej haft tillfälle att skicka hem dem förut. Jag fick äfven tidningar i går eftermiddag, hvilka jag nu läser. När skall mamma resa till Nerike? … Nej nu farväl för denna gång, helsa pappa, Bertil och alla bekanta så mycket från mammas tillgifne son Sten. Förlåt slarfvet! Skrif snart beder D.S.

Nils till föräldrarna, Sävsjöström den 17 augusti 1891

Käraste Föräldrar!
Tack för Edra vänliga bref både från Nerike o Upsala. Jag har sett i tidningarne att Pappas prinsipalers ångsåg brunnit jämte en del af brädgården. Huru går det nu? Skola de bygga ny såg och fortsätta? Förlorade de mycket genom branden? Pappa får väl fortfarande behålla platsen der, oaktadt dessa här besvär-

ligheterna. Ja som ni genom mitt brefkort veta, så har jag varit i Göteborg på utställningen. Häradshöfdingen skref från Göteborg och sade, med förutsättning att jag stannar qvar, ville han bereda mig ett nöje, att få resa dit. Följden blef, att vid hans hemkomst jag började fråga mig för, om jag kunde få någon förhöjning i lönen. Det bestämdes så, att jag till 1 Nov. skall hafva det förut öfverenskomna 500 kr. jämte provisionen på handelsboden för hela året. Efter 1 sta Nov. får jag 750 kr. till 1 sta Jan, då jag skall hafva 800 kr. allt beräknadt per år. Huru tycker pappa o mamma om dessa mina vilkor. Följden blef, att jag reste till Göteborg och bidrog Bruket med 20 kr. Härifrån afreste jag den 8 de på förmiddagen till Kosta öfver Lessebo, Vexiö och Alfvesta derifrån jag åkte nattåg till Göteborg, dit jag anlände kl. 7 på morgonen. Jag kände naturligtvis inte det minsta till mig, utan fick fatt i en karl, som visade mig till en inqvarteringsbyrå, derifrån jag fick adress på en fru Paulsson. Jag fick ett rätt litet trefligt rum, som kostade 2.50 per dygn. När jag började se mig om i detsamma, fick jag på en vägg se två fotografier af Doktor Drakenberg. Jag frågade Frun hvarifrån hon fått dem, och säger hon, att hon varit hans hushållerska i många år, och att hon skötte honom på hans Sjuksäng, tills han dog. Då fingo vi rätt mycket att prata om. På förmiddagen vid 12 tiden, begaf jag mig till Landtbruksutställningsfältet och gick jag der och vankade till kl. 5. Det var ofantligt mycket att se af alla möjliga slag. På aftonen sökte jag Berndt D., men fann honom ej hemma. Då gick jag istället på teatern och såg en pjes, som hette Madam Augat´s dotter, rätt lustig. Dagen derpå sof jag ända till kl. 11 ty natten förut hade jag ej sofvit mer än högst 2 timmar. På förmiddagen var jag på utställningsfältet för att skaffa undan våra maskiner, som voro utställda ty vi hade utställdt 5 maskiner, af hvilka en fick 2 dra priset med silfvermedalj. En kolonn af trä hade vi ock der, för hvilken vi fingo 1 sta priset med silfvermedalj. Emellertid regnade det omåttligt, så att man ej den dagen kunde göra något vid det, utan gick jag då och åter sökte Berndt, hvilken jag då träffade ensam hemma. Han o jag sutto först och pratade en stund, derefter visade han mig deras våning, hvilken var stor och vacker, derpå gingo vi ut och åto middag, hvilken han bestod, derefter gingo vi och besågo industriutställningen, hvilken var något alldeles utomordentligt att se i alla möjliga brancher. Som Berndt hade biljett för hela tiden, hade han sett det förut, hvarföre han gick hem, och jag gick der ett par tre timmar, hvarifrån jag gick hem och lade mig. På tisdagen var jag uppe kl. 6 och ute på utställningsfältet, der jag arbetade med maskinerna till kl. 12, då jag hade gjort hvad jag kunde göra, derefter går jag och söker upp fröken Wannerus, som var här som gouvernant och mötte jag henne i trappen till Handelstidningens byrå ty hennes fästeman är anställd der. Då bjöds jag af dem på middag å oprakällaren. Kl. 4 derefter gingo vi till Trädgårdsföreningen och sågo oss omkring der, och det var något utmärkt fint och stiligt. Der sutto vi så länge att jag måste taga mig en droska och åka hem till qvarteret och till stationen för att hinna med nattåget som gick från Göteborg kl. half 10 på aftonen, och kom jag hem till Säfsjöström kl. 9 på aftonen efter att hafva varit i Wexiö i 5 timmar. Af egen kassa åtgick 45 kronor. Så fort vi nu hafva haft aflöningen för Juli månad skall jag resa hem. Blir antagligen omkring den 26–27 de, men kan ej bestämma säkert. Hemkommen från Göteborg var det en tillställning på Nyhem, ty det var fröken E-s födelsedag, hvarföre jag larfvade dit och kom just som dansen började och höllo vi på till kl. 2 på natten. Jag skall säga, att det då smakade att få lägga sig. I går skulle vi hafva en utfärd på sjön och gå till kyrkan, men utkomna på sjön började det regna och höll så i uti hela dagen och voro vi som dragna ur sjön, när vi kommo hem från kyrkan. Det har här regnat för hvarje dag i

Gustaf Adolf

nära 4 veckors tid. Få se huru det går att få in rågen. Nu farväl för denna gången, helsa alla bekanta, men mest ären I helsade från Eder tillgifne son Nils. Förlåt slarfvet.

Jag vet inte om porträttet föreställde läkaren Gustaf Adolf, 1784–1865, som var Anna Schults morfar eller hans son, läkaren Carl Adolf Ludvig, 1822–1881, som var Annas morbror. Berndt Drakenberg var i alla fall son till Nils Adalriks kusin Carl Vilhelm, hos vilken Göteborgs-Ida växte upp.

Sten till Maria, Gysinge den 18 oktober 1891

Kära Mamma
Jag får tacka så mycket för brefvet och allt besvär mamma har haft med skona, det är bäst att skicka dem till Söderfors annars vet jag ej huru jag skall få dem. Det var rysligt att de blifva så dyra. Om mamma på samma gång ville vara snäll och skicka mig ett ark blått kalkerpapper och cirkelbesticket om jag kan få det, för mästaren vill att jag skall rita om qvällarne. Inte hafver jag hört talas om att Kicki Österberg har blifvit förlofvad så det var då en stor nyhet. Roligt att höra att blommorna trifvas, gesnerian kommer när hon har blommat ut, att aldeles gå ned och skall då ej hafva något vatten och sedan i vår skall den planteras i ny jord. Jag har haft bref från tante Viola, och hon mår bra och vill att jag skall skrifva till henne men jag vet ej adressen om hon ej hafver kommit till Upsala igen. Roligt att vi hafva en så blid höst, förra året var det redan kallt vid den här tiden. I går afton var jag på en nykterhetsfest i skolan, det var ganska roligt en fick höra musik och dricka kaffe hvilket kostade 25 öre … Om tisdag åtta dagar komma de nya elefverna få se hurudana de äro. Nej nu farväl helsa pappa och Bertil samt alla andra bekanta så mycket, men mest varder mamma helsad af sin tillgifne son Sten.
P.S. Förlåt slarfvet men jag sitter så illa. Skrif snart beder D.S. Jag skickar ett bref med ifrån Oskar som jag var kamrat med i botaniskan och hvari han talar om en plats som jag tycker låter ganska bra.

Nils till föräldrarna, Sävsjöström den 7 november 1891

Käraste Föräldrar!
Mycken tack för kärkomna brefvet. Hvarföre jag så hastigt svarar är derför, att jag vill underrätta, att jag ej sändt några penningar, emedan här varit skralt i kassan med sådana, så att jag måst försträcka med mina så länge, men så fort som det kommer in, skola de komma. Jag är alldeles af samma tanke som Alrik angående porträtterna, och skref jag för någon tid sedan och föreslog honom, att vi skulle sända åtminstone till Totties, äfven farbror Karl och farbror Sten böra väl ha varsitt, och är jag villig att deltaga med min andel. Roligt att Sten

har fått utsigter att kunna komma utomlands, och tycker jag allt, att han bör försöka erhålla den anställningen, när det bjudes, ty det är inte alltid han kan räkna på samma relation. Den nye bokhållaren heter Berg och är ifrån Jönköping, han förefaller mycket långsam och saktfärdig, men det kan väl bli bättre hoppas jag, för öfrigt är det en bra pojke. I går kom en löjtnant Setterstedt från Jönköping, han skall vara här för att hjelpa häradshöfdingen med brefskrifningar o dylikt. Han är helt ung och har egentligen antagit detta för att hafva något att göra. Så att nu äro vi en rätt ansenlig personal. Vi hafva nu också telefon till Nyhem der ingeniören bor så att nu är det tre olika ledningar hit till kontoret. Nu farväl för denna gång förlåt slarfvet. Helsa alla i hast Eder tillgifne son Nils.

Alrik till Maria, Stockholm den 14 november 1891

Goda Mamma!
Genom Karl har jag fått underrättelse om att mamma önskar få hem mina orena kläder med det snaraste. Jag har verkligen gått och väntat på en sådan der påstöt, ty lådorna börja på att bli så der litet läns, men jag tror nog det skall räcka för mig ungefär lagom tills tvätten kan vara åter. Jag skickar några gamla slitna flugor, som ju alltid kunna komma i myrkorgen, om de ej duga till något annat. Bertil är nog ej vidare trakterad utaf dem, om jag känner honom rätt. Här må vi alla bra och tiden går lugnt och stilla utan några festligheter, men Stensdagen ha vi väl att vänta oss det sedvanliga stora slägtsvepet. Det var nu så länge sedan man råkade slägten, så nu kommer nog språklådan att vara i full gång hela afton. Förra året hade vi Bernhard, som underhöll oss med sin utmärkta sång. Nu ändtligen skall Hagelstenahushållet upplösas. Farbror tycker allt att det gått rysligt långsamt, men det har naturligtvis varit för Karls skull, som de dröjt så länge som möjligt. Jag tycker hvad flickorna Lilli o Anna skola vara trakterade utaf att få Karl ned till sig öfver vintern. Lilli blir väl rädd, att han på något sätt skall göra intrång på hennes makt och myndighet som ”inspektor”, men antagligen kommer han väl att så lite som möjligt befatta sig med några göromål. Inte blir det väl heller så lätt för honom att kinka med sin mat så mycket der nere, som han är van vid. Ida lär ju trifvas rätt bra hos tante Louise och tante allt fortfarande vara mycket nöjd med henne. Jag hinner nu ej skrifva mer utan slutar med många helsningar till pappa o Bertil men dock mest till mamma sjelf från tillgifna sonen Alrik. Förlåt slarfvet beder D.S.

Sten till Maria, Gysinge den 18 november 1891

Kära Mamma
Tack så rysligt mycket för paketet och dess innehåll, som nu ändtligen hafver kommit fram. Skona sitta utmärkt, och äro ju alldeles som nya. De rara strumporna voro också mycket välkomna, de gamla börja blifva fullstoppade både bak och fram. Jag får äfven tacka för karamellerna det är så godt att få några att suga på ibland. Mamma får äfven framföra min stora tacksamhet till Bertil för hans bref, men bed honom att han ej lägger ihop det så konstmässigt till nästa gång, ty då kan det hända att jag tror det bara vara en lapp som kommit med af någon händelse och kastar in den i kakelugnen. Det var just på vippen att jag hade gjort det nu … Från tyskland hafver jag ej hört något fast jag skref dit i söndags åtta dagar. Angående de platser, som Konrad föreslår, vet jag ej så mycket hvad jag skall säga. Hälst skulle jag dock vilja till Drottningholm, men det är väl ej värdt att höra efter för än jag fått höra något från tyskland. Jag är nu inskrifven i försvarsförbundet, som bildades här i tisdags åtta dagar. Här hafva vi nu mycket snö och mer få vi för hvar dag så nu åkes det med släde här värre,

men det är ej fruset under, så det är nog ej så bra. Det var ingenting som jag bedt om, som mamma glömde att skicka. Ännu en gång tack för allt besvär … Helsa pappa, Bertil och alla bekanta så mycket från mammas tillgifne son Sten. Förlåt slarfvet! Skrif snart beder D.S.

Sten till Nils, Gysinge den 21 februari 1892

Käre broder Nisse
Du får ursäkta att jag så länge dröjt att besvara ditt bref, för hvilket jag får tacka dig så mycket, men jag har ej förr kommit mig till med att skrifva. Jag hoppas att du mår bra och ej har haft någon släng af influensan att tagas med. Jag för min egen del mår riktigt bra. Jag har nu också fått förslag på en plats i tyskland vid Leipzig hos en firma som heter Otto Mann. Der skulle jag få sextio mark i månaden utan något vidare. Inte är det så mycket, men nog kan man väl taga sig fram dermed. Jag skulle då vara der den första April så då flyttar jag väl härifrån i början på Mars, så att jag kan få vara hemma en tid och få min garderob litet upprustad hvilket väl kan behöfvas. I alla fall blifver det nog ej så trefligt att resa dit när man ej har större kunskap i tyska språket än jag har, men det skall väl gå att lära sig ganska fort bara man kommer dit kan jag tro. Du hafver väl hört att jag läser tyska för en Gösta Falk som är informator på herrgården. Han har förr ätit hos mamma i Upsala, så att vi voro bekanta förut. I natt hafva vi fått bra med snö, så att vi hafva fått hålla på med snön hela förmiddagen med att täcka af husen och skotta vägar, men annars är det nu ej så kallt utan tvärt om några grader blitt istället och väl är det ty det är jag som har eldningen denna veckan. I förra hade vi ända till 28 grader kallt ett tag. Herr Johansson är på begrafning i dag vid Hadeholm der en hushållerska till Jägmästar Svederus är död. Nej nu farväl. Förlåt slarfvet! Skrif snart beder din tillgifna broder Sten.

Nils till föräldrarna, Sävsjöström den 18 mars 1892

Käraste Föräldrar!
Mycken tack för vänliga skrifvelsen med gratulationer på min födelsedag. Det är allt rysligt hvad man blir gammal, och tänker man sig tillbaka är det inte länge sedan vi bodde på Hesselby. På min födelsedag uppvaktades jag med en ofantlig massa bref, först hemifrån, Alrik, Anna, Lilli, Ida, Louise, Gerda, fröken Wannerus samt ett lotteribref. Roligt är det att få många bref och äfven att se alla komma så snällt ihog mig här nere. Hos Häradshöfdingen dracks min skål vid middagen och på aftonen voro Ehrenstråles hitbjudna på kaffe på mig. Häradshöfdingens hade bakat en ofantligt stor krans med mina initialer uti, så att de voro mycket vänliga mot mig. Jaså Sten är nu hemma och rustar sig till sin resa till Tyskland, måtte han trifvas och taga sig fram der, det krångligaste blir väl att bli riktigt hemma i språket. Jag får bedja om hans adress, så att jag kan skrifva till honom, han kanske sjelf inte vet den ännu. Jag har en längre tid haft löfte att få resa och helsa på herr Ribbing på Fogelfors, och har jag tänkt, att derifrån göra en visit till Rynningsnäs och helsa på Mannerfeldts, men ännu har det ej blifvit utaf. Blir det inte vid Marie Bebådelsedag, så skjutes det upp till Påsk tänker jag. Som jag antar mitt bref kommer hem medan Alrik och Anna äro hemma, så helsa dem och tacka så mycket … Under förra veckan var här en öfverstelöjtnant von Olreich, Kapten von Tell, auditor von Schantz samt bataljonsläkaren Holmberg. De voro ute för att mönstra beväringar och voro en afton hitbjudna. En finare middag med 7 rätter mat och nästan lika många slags vinsorter serverades. Den lilla gossen, som brände sig, är nu nästan bra, han har ännu två öppna sår qvar, och får hålla sig inne, hvilket allt är svårt i detta vackra vädret, som vi nu hafva. 14 grader varmt på dagen och lika många grader kallt på natten,

så att det är rätt omvexlande. Som väl är, är större delen af årets afverkning framkörd, så att Häradshöfdingen ej behöfver gå och vara ängslig öfver slädföret, som dagligen minskar. Men jag skall säga, vi hafva att taga på, ty i hela förra veckan snöade det oafbrutet. Vi hålla på om aftnarne att läsa Lifvet på landet af Fritz Reuter. Löjtnanten föreläser, häradshöfdingen sitter i gungstolen och röker sin pipa, jag lägger några patienter och de öfriga arbeta, förut läste vi Tom Sawyer och Huckleberry Finn, gamla välkända böcker. Nej nu farväl för denna gången. Helsa syskonen och kusinerna, men mest ären i sjelfva helsade från Eder tillgifne son Nils.

Landssekreterare Sten till Nils Adalrik, Stockholm den 24 mars 1892

Gode Broder!
Så wäl för det alltför länge obeswarade brefvet af den 15 sistl. februari som för i dag ingångna kortbrefvet får jag härmed tacka dig. I afseende å dina, i detta senare angifna funderingar får jag säga, att jag ingalunda betwiflar, det den efter W. Beckman lediga befattningen skulle kunna af dig skötas till wederbörandes belåtenhet, men att dels den omständigheten, att B. under minst två år warit tjenstledig och haft vikarie, hvilken derunder meriterat sig till platsen, och dels din ålder af 64 år icke lemna rum för den ringaste förhoppning för dig att erhålla tjensten, hvadan det ock synes lönlöst att söka den. Du får derför ursäkta mig, att jag icke widtager någon åtgärd för att rekommendera dig, då, som sagdt är, inte den ringaste utsigt till framgång förefinnes. Då Carl v. H. i lördags war hos mig, frågade han mig, om du ej wäntas hit i påsk, för hvilket fall han inviterar till sedwanligt samqväm hos honom. I anledning häraf hemställer jag, om än något i förtid, om du vill göra din häfdwunna påsktripp, och är jag i sådan händelse beredd att bestrida derför erforderlig utgift. Om söndag wäntar jag din Sten på sin utländska resa. Hans företagsamhet härutinnan hedrar honom. Måtte honom wäl gå! Framför vänliga helsningar till din maka och dina söner samt helsa Sten wälkommen hit. Broderligen Sten Drakenberg.

Alrik till föräldrarna, Stockholm den 24 mars 1892

Goda Föräldrar!
Mycken tack för min sista angenäma vistelse i hemmet. Vår hemresa gick bra, och några följder af tornbestigningen har jag ej känt utaf, men Anna, som var här på en stund i går, beklagade sig öfver, att hennes ben hade varit så märkvärdiga på tisdagen, men var det redan öfver. Utan att jag behöfde begära derom, satte farbror Sten i fråga, att Sten skulle få bo här, och jag tackade naturligtvis å hans vägnar. Jag antar ingenting blifvit ändrat i resplanen, så jag går ned till stationen och möter honom på söndagsförmiddag, och skola vi väl sedan göra våra uppvaktningar hos morbrors och Lindskogs. Af tidningen såg jag sedan, att Lennart Torstensson far härifrån staden såsom i morgon, men jag tänker Sten ej kunnat bli färdig till dess, så jag brydde mig ej om att närmare taga reda på biljettpris och sådant, dessutom hade han väl kommit fram onödigt tidigt, så det derigenom kanske blifvit lika dyrt. Anna håller nu på att hjelpa till med flyttningen d.v.s. endast af sådana der små saker, som kunna bäras i förväg och äro svåra att lägga ned, om tisdag blir antagligen den egentliga flyttningen, och när den är öfverstökad, får hon väl ej dröja många dagar qvar här i Stockholm. Det blir ganska tomt efter henne, ty den här gången har man verkligen kunnat få rå om henne litet emellan. Ännu har hon ej fått komma på teatern, och otur hade hon verkligen, ty just den söndagen hon var hemma, var hela familjen Salin der, och hade hon varit här, hade hon nog fått följa med. Hon hoppas nu emellertid att bli bjuden af farbror Sten,

men det kan nog hända, han glömt, att han lofvat henne det. Farbror var i går på middag hos Baron Bonde en tillställning som lär varit utmärkt fin. I dag skola Gustaf och jag på en liten kamrattillställning, hvarpå G. skall gå på Konstnärskarnevalen. I år behöfver han dock ej bli någon vaktande riddare åt Ada Gille, ty hon tycks ha tröttnat nu. Och nu farväl för denna gång, helsa bröderna och öfriga bekanta, men varen dock sjelfva mest helsade från Eder tillgifne son Alrik. Gustaf helsar så mycket.

Sten till föräldrarna, Elmhult den 28 mars 1892

Kära föräldrar
Jag är nu lyckligt och väl i Elmhult resan har gått bra. I Stockholm hade jag ganska trefligt Alrik och jag voro hos Lindskogs och morbrors på förmiddagen och på eftermiddagen var Anna hos farbror hos hvilken vi åto middag. Mamma må tro att i Stockholm hände ett riktigt spektakel med kistan, att den gick midt ut af så att vi måste skicka upp den till farbror Sten der jag fick en annan låda af Alrik som var nästan lika stor men stöflarna fingo ej rum der utan dem måste jag lägga ned i nattsäcken. Jag fick biljett ända fram till Berlin, men det åtgår fyra dagar innan jag kommer fram dit, men det kan väl ej göra så mycket. I morgon kl. 5 skall jag resa vidare. Nej nu är jag så sömnig att jag ej kann skrifva längre derför farväl för denna gång, helsa Bertil, Mariane, Viola, Gunnar samt alla andra bekanta så rysligt mycke från Eder tillgifne son Sten. Tante Lindskog var nere vid stationen och tog adjö af mig i morse.

Sten till föräldrarna, Köpenhamn den 29 mars 1892

Kära föräldrar
Ja nu är jag i Köpenhamn och det är en ganska treflig stad. Resan gick bra och i morgon bittida fortsätter jag. Jag har varit ute och sprungit i staden så jag är riktigt trött här är rysligt mycket att se och folk och rörelse öfverallt värre än i Stockholm. Jag bor på hotell Malmö, men det är just ej något trefligt hotell. Det är mycket kallare här än i Sverige åtminstone är det ingen öfverflödig värme inomhus. Jag hoppas att mamma är frisk i sitt öga och i hela kroppen med. Det är så svårt att höra och förstå hvad danskarna säger ibland men det går nog, värre blifver det när jag kommer till tyskland. Här är det så präktiga gator öfverallt så det är ett riktigt nöje att gå på dem. Jag var uppe på Nationalbanken och skulle växla till mig litet mer tyskt mynt men jag kom för sent ty de växlade ej penningar på eftermiddagen. Nej nu farväl helsa alla men skjelfva varen i mäst hälsade från Eder tillgifne son Sten.

Sten till föräldrarna, Roskilde den 30 mars 1892

Kära föräldrar
Nu är jag i RoskiIde och om en qvart far jag härifrån, men som jag ej vet hvar jag sedan kommer att stanna så skrifver jag härifrån. Jag kom på galet tåg i morse ifrån Köpenhamn, men det gjorde detsamma ty jag kan fortsätta med det som kommer nu, jag kom bara litet för tidigt så jag får vänta här en half timme. Här får man sitta instängd i ventsalen och slipper ej ut på perongen för än tåget skall gå så då får man skynda sig. I Köpenhamn kostade mitt logi 2 kr. så inte blef det dyrt inte, om allt går väl kommer jag Varnemynde i dag få se sedan om jag kommer längre det vet jag ej. Här i Danmark får man ligga under bolster och det behöfs minsan ty de hafva ondt om eldstäder. Nej nu farväl helsa alla bekanta så mycket men mest varen I helsade af Eder tillgifne son Sten.

Sten till föräldrarna, Leipzig den 31 mars 1892

Kära Föräldrar
Ja nu är jag då endtligen framme och allting

har gått väl Gud ske lof. Jag hoppas att alla brefkorten hafva kommit fram i ordning. Från Roskilde hade jag sällskap med en dansk som skulle till Wien så vi hade sällskap ända till Berlin Anhalterbanhof. Genom Danmark gick tåget mycket fort så det stog aldrig på förr än vi voro i Gjedser der vi gingo ombord på en ångbåt som var alldeles grufligt stor, vid fyratiden kommo vi till Varnemynde der vi måste låta våra saker undersökas af tullmännen, och när det var gjort åkte vi derifrån, här gick tåget mycket fortare än i Sverige fast det går ej så stadigt utan lutar än åt ena än åt andra sidan. På ångbåten fick jag växla åt mig tyskt mynt för de svenska penningarna jag hade kvar. Kl. 8.40 voro vi i Berlin Stetiner banhof derifrån togo dansken och jag skjuts till Kihalterbanhof der ifrån dansken reste straxt efter 9 men jag måste vänta tills kl. blef 11,5 då jag for till Leipzig. Det är rysligt hvad tyskarna skola hafva mycket betalt bara de göra en aldrig så liten tjenst. Anhalterbanhof är en alldeles grufligt stor järnvägsstation III dje IV de klassens väntsal är stor som Gillesalen ungefär och der sitter tyskarne och dricker sitt öl, och der gå gubbar och gummor och sälja apelsiner och andra småsaker, perongen är så stor, att den kan jag ej beskrifva så högt var det i tak att man knappt kunde se det när man stog nere på plattformen. Annars såg jag ej mycket af Berlin ty jag var der så kort. Kl. omkring ½ 4 i morse var jag här och jag vände mig till en polis för att få reda på något bra hotel och han visade mig till Hotel den Vier Jahreszeiten och jag fick fatt i en kusk och åkte iväg dit, men när vi kommo dit sluppo vi ej in, utan då vände vi oss till ett annat som låg mitt öfver gatan och hette Hotell du Nord der jag lyckligt och väl kom in och fick mig ett rum, som var mycket snyggt och trefligt. Jag kan taga mig fram så der temligen med tyskan fastän ibland är det litet svårt, och så får jag gå och läsa öfver hvad jag skall säga och då går det väl temligen, men det blifver väl bättre med tiden. I förmiddags var jag uppe för att träffa Otto Mann hvilket jag också gjorde och i morgon skall jag börja att arbeta der. Jag fick en herre med mig som skaffade mig rum ej långt derifrån så inte är det lång väg. Otto Mann såg ganska hygglig ut, men jag såg honom så litet så det är ej godt att veta hurudan han är. Kl. 6 om morgnarne börjas arbetet, emellan 12–1 hålles middag och kl. 7 slutas det. Jag har en mycket treflig bostad ett ganska stort rum med fyra fönster två åt gården och två åt gatan, men för dessa är det luckor så det är egentligen bara två fast det kan också blifva fyra och så ett litet sofrum innanför med ett fönster åt gatan och för detta skall jag betala 18 mark i månaden och då får jag städning, borstning, kaffe om morgnarne och eldning, så det tycker jag ej är dyrt, och utmärkt trefliga menniskor är det jag bor hos också snälla och tillmötesgående på allt vis. Jag har ännu 70 mark öfver på reskassan så att jag har att reda mig med till börja med mat får jag väl hålla mig med sjelf så länge få se huru det blir sedan. Leipzig är en ganska treflig stad tycker jag planteringar och trädgårdar öfverallt och vinrankor som slingrar sig efter husväggarna, och lif och rörelse är det öfverallt. Vagnar så stora som hus komma farandes gatorna utefter i sakta mak dragna af stora grofa hästar med selar, som se ut som kölen på en båt, stickande upp i vädret, och äro beslagna med messingsplåtar och några runda plåtar alldeles som medaljer stora i omkrets som ett litet tefat som hänga och slänga på halsen på hästarne. Och så hafva de små vagnar som dragas af hundar. Nej nu ser jag ej mer och så skall jag ut i stan och skaffa mig något att äta och så skall jag gå och lägga mig tidigt i qväll så jag orkar upp i morgon. Helsa alla bekanta så rysligt rysligt mycket men mest varen i sjelfva helsade från Eder tillgifne son Sten. Förlåt slarfvet! Skrif snart. Min adress är Leipzig Entritzsch Hauptstrasse 18.

Alrik till Maria, Stockholm den 3 april 1892

Goda Mamma!
Just nu på morgonen har jag fått ett brefkort från Sten, att han lyckligen är framme och att resan gått öfver förväntan fort och bra. Biljettförsäljaren här i Stockholm påstod, att det skulle behöfvas 4 dagar till Berlin, men han kom ju fram till Leipzig den 4 de dagens morgon så han hann fram i god tid som väl var. Här i Stockholm hade han det missödet, att hans låda gick midt utaf, så vi måste taga den med oss hit till mig, och han fick packa om i min gamla vagnslåda, hvilket vi lyckligen kom i tillfälle att göra utan att farbror fick veta det. Vi voro på förmiddagen hos Lindskogs o Morbrors och tillbragte aftonen sedan hemma hos farbror, som var snäll och bjöd Anna o Gustaf till middagen, så det vardt litet muntrare än det annars blifvit. På qvällen spelte Anna först piano för oss och sedan spelte vi en stund kort. Farbror var nog artig att bjuda oss på skjuts ned till stationen på morgonen. Tante Lindskog, som vi ej råkade då vi voro der på visit, var nere vid stationen för att säga Sten farväl. Han var allt betydligt ledsen, när han for iväg, och det var då just ej så underligt det, emellertid fick han en mycket bra plats i kupén och hade fått apelsiner af både farbror och Anna att trösta sig med så långt det kunde räcka. I alla fall är det lungt att veta, att han är lyckligt och väl framme, måtte han nu också komma att trifvas. Gustaf helsar och ber att Bertil skulle vara snäll och taga ut 100 kr. på Charlottes sparbanksbok som jämte fullmakt medföljer, och var snäll och skicka tillbaka bok och penningar så fort som sig göra låter. Det kanske nog är säkrast, att assurera brefvet, när mamma skickar hit penningarne, ty då är det ju 100 kr. i kontanter som man riskerar. Vi hafva nu fått våra gratifikationer för 1 sta qvartalet och voro de ej något vidare att hurra för. Vi fingo efter 225:- men vi hade hoppats få åtminstone 25:- till. Jag sänder nu emellertid 10 kr, 5 kr. såsom bidrag till fotografierna och 5 som en ringa ersättning för den kostnad och det besvär mamma hade med mina kläder i Julas. Är våningen uppsagd nu? Jag fick aldrig bestämdt hur mamma ville med Bertil, om jag skall bedja Farbror höra sig för hos den der Rüssvik. Att vänta på att få efterträda Gunnar Ö. kan ju vara ganska vanskligt. Jag har talt vid farbror om det, och han har lofvat gå, och när jag nu får bestämt besked skall jag bedja honom en gång till, så gör han det nog snart. Han är i dag hela dagen i Coldinerorden och Jean har bjudit mig på Lawn-tennis på förmiddagen men skola vi dock äta middag hemma. På afton är jag bortbjuden på namnsdagskalas af en kamrat. Anna är ännu qvar i staden men skall resa i denna vecka. Farbror bjöd henne och Edith på en af Cirkusföreställningarne häromdagen och hade de der mycket roligt. Och nu farväl. Helsa Pappa, Bertil och öfriga bekanta, men var dock sjelf mest helsad af mammas tillgifne son Alrik.

Jean och Sten är ”farbror Stens” söner i första äktenskapet, Stockholmskusinerna. Edith är Stens hustru.

Stens brev från Entritzsch 3/4, 10/4, 24/4, 30/4, 8/5, 25/5, 25/5, 6/6, 19/6 och 11/7 till föräldrarna, till bara mamma eller till bröderna, börjar alla likadant och slutar alla likadant och innehåller många upprepningar. Så nu sammanfattar jag litet och skriver bara det som verkligen är.

… och har arbetat två dagar hos Otto Mann och det går nog bra fast det är litet svårt att förstå sig på tyskarne ibland, men om de tala tydligt och långsamt så går det nog bra och det blifver väl bättre och bättre bara man bidar tiden. Jag har fått ett utmärkt bra rum och ett sofrum. Här sofver man aldrig i samma rum som man vistas i om dagarne och så får man ligga under bolster i stället för täcke. Resan

gick bra, jag var i Köpenhamn i tisdags e.m. och gick der och såg mig omkring der var det också mycket att se. Jag har ännu ej varit så mycket ute och sett mig omkring här, men jag skall väl göra en tripp i eftermiddag. Här börjar det på att blifva grönt, bladen på en del träd slå snart ut och alla tidigare vårblommor stå i sitt flor. Här är det så vackert med små trädgårdar till nästan hvarje hus de flesta alldeles utmärkt väl skötta. Kyrkan ligger ej långt härifrån, och när jag blifver litet mera hemma i tyskan så skall jag gå dit. Människorna hos hvilka jag bor äro utmärkt snälla och hyggliga på allt vis, förresten tycker jag att de fleste tyskarne äro hyggliga, fast de äro tjocka och dästa af det myckna ölet de dricka, och öfverallt finns det också ölstugor eller Gasthof som de finare kallas. Middag äter jag på ett sådant och får ganska bra mat …

… Andra dagen jag var här fick jag bref från Anna, det var ju rysligt snällt af henne att skrifva så snart, jag har redan också skrifvit till henne såväl som till Nisse och Alrik men han fick bara ett brefkort om att jag var lyckligen och väl framkommen, från honom hade jag bref i går. Helsa äfven och tacka Bertil för hans bref, roligt att se att han kan komma sig för med att skrifva så långa bref, han skall väl få svar någon gång, men det är ej så godt att veta hvad man skall skrifva till honom när jag skrifver hem och talar om allting. Jag kan nu glädja pappa med den underrättelsen att mina rum ligga åt solsidan båda två, i det stora har jag förmiddagssolen i det andra eftermiddags, så nog är det trefligt på det viset. Pappa undrade också hvar jag skulle få möbler ifrån men de voro möblerade alldeles tillräckligt, så inte behöfver jag skaffa mig några sådana heller. Maten är bra men man får ju rätter ibland som man ej tycker om, men det är ju så olika på tycke och smak och man får ta seden dit man kommer. Surkål hafva vi fått två gånger också ölsupa och ärtpuré och det vet nog mamma ej är min svaga sida, men annars få vi för det mesta alla möjliga sorters köttsoppor och de äro goda, till förrätter få vi merendels kött, en gång hafva vi fått korf och idag fingo vi fisk. Det kostar visst 17 mark i månaden och då få vi öl också. Qvällar och morgnar äter jag på mina rum, jag köper mig en kaka brö och en bit smör och så en korf eller en skinkbit eller något annat till. Mjölk får jag här och vill jag hafva kaffe eller ägg eller något annat så behöfver jag bara säga till. De är utmärkt snälla på allt vis, frun är enka och rår visst om gården hon har tre barn den äldsta heter Lisbeth och hon går på musikaliska akademin för att utbilda sig till musikus, hon sjunger utmärkt. Det andra heter Hanna och skall blifva lärarinna så hon går i ett seminarium. Det tredje heter Karl, han går i skolan, alla äro de mycket glada och lifvade, dessutom är det en syster till frun och hennes mor, grossmutter som hon kallas, jag vet ej hvad de heta men något konstigt är det och svårt att uttala. I trädgården går det också bra fast det är svårt att förstå dem ibland. Vi äro en hel mängd elefver, men jag kan ej säga huru många, öfverträdgårdsmästaren heter Holland och är mycket hygglig att ha att göra med. Själfva Otto Mann hafva vi just ej något att skaffa med. Trädgården är mycket stor så det är mycket att göra, och mycket med beställningar är det också både till i och utlandet, så många växthus är det ej. Vi äro fem stycken som äta på samma ställe. Här är det ej så lång arbetstid som det var vid Gysinge, der började vi kl. 5 här kl. 6, så hafva vi frukost 8–½ 9, middag 12–1, aftonvard 4–5 och så sluta vi kl. 7. Här är det nu vår, gräsmattorna äro gröna, krusbärsbuskarna äro nästan utslagna och de andra träden och buskarne komma allt hvad de hinner. I dag har jag varit i kyrkan, det var konfirmation och den var ganska mycket olik den svenska äfven själfva Gudstjänsten var olik den svenska, prästen är här klädd liksom i en stor vid nattrock, lik skjortan som prästerna hemma hafva under messhaken fastän svart och den räcker ända ner till fötterna, och

så stod han framför altaret och predikade och gick ej upp i predikstolen, men här sjöngo de mer än i Sverige, och så äro de mycket tidigare här, här börjas högmessan kl. 9 och aftonbön kl. 2, det skulle ej gå an i Upsala, då fruktar jag att det ej skulle komma många i kyrkan. Här hafva vi nu helgdag både om torsdag och fredag och sedan kommer Påskdagen och annandagen, så det blifver så godt som fyra på en gång, bara påskafton imellan. Här skall man anmälas för polisen när man kommer hit och så skall man hafva arbetsböcker äfven från polisen så det är ett riktigt bråt innan man blifver legitimerad. Nej nu måste jag ut i staden och försöka få mig en smörbit, men jag just som drar mig för att gå i bodarne för de förstå mig ej och inte jag dem, här är bodarne öppna äfven på söndagarne …

… Jag var rysligt dum som ej tog med mig det tysk-svenska lexikonet, jag kan just undra huru mycket det skulle kosta att få hit det, det blefve kanske för dyrt, om det ej ginge an att skicka det som korsband. Det fins nog lexikon här också att köpa, men de äro ju så dyra, de kostar visst 8 eller 9 kr. Om det ej blir för dyrt så var jag rysligt tacksam om mamma ville skicka det så fort som möjligt. Tänk att mamma och pappa skall flytta till Österbladska våningen, huru många rum skall Ni hafva och huru stor är den? Det är väl den nuvarande Österbladska våningen kan jag tro, men den ligger ju ej åt solsidan eller hur? Hvad säger fru Öhman? Hon är väl ledsen kan jag tro när hon får två så stora våningar lediga till hösten, men våran delar hon väl på. Pappa får då ej långt till kontoret, men kanske han har slutat der till dess. Skall fru Örtenblad flytta till Stockholm? Skall mamma hålla auktion först innan mamma flyttar, det blifver allt ett riktigt rumor der som det är så mycket skräp öfverallt. Är det mycket med skåp och garderober der i den nya våningen och hvem rår om gården? I går var det konungens af Sachens födelsedag och då flaggades öfverallt i staden och här ute också till och med i trädgården. Nu har jag då endtligen fått min arbetsbok men det stog hårdt åt. De sade att jag skulle skaffa ett intyg från pappa att jag hade rättighet att få ut en, men så till sist gick det ändå. Annandag Påsk var jag på middag hos mitt verdfolk och hade ganska trefligt, jag vet nu att de heta Schmidel och grossmutter heter Günther, påskafton åt jag mina ägg för mig själf som vanligt, här äter man dem på skärtorsdagen istället. Jag har köpt mig en ny hatt, en mjuk filt, för vintermössorna kunde jag naturligtvis ej begagna i trädgården utan då måste jag taga den som jag hade der hemma, till vardags, den kostade 2 m. 80 pf. och är mycket treflig. Jag har nu också köpt mig en plankarta öfver Leipzig så jag kan hitta öfverallt och vet hvad det är för slag jag ser. Jag önskar jemt när jag är ute att jag hade någon som jag kunde språka med om hvad jag ser, då skulle det vara dubbelt så roligt. En söndag var jag i zoologiska trädgården och der var mycket att se och utmärkt vackert anordnat med cypress, taxus, granar öfverallt så att der är det grönt hela året om, och djur var det öfverallt och af alla slag såsom kameler, men de såga aldrig för vackra ut, buffeloxar, hjortar, rådjur, svarta svanor och naturligtvis lejon, tigrar och björnar samt en elefant och så en hel mängd andra djur af alla slag som det ej är värdt att räkna upp. Det kostade 50 pf. och det tyckte jag jag hade råd att kosta på mig, der var också musik och de spelade finska rytteriets mars och det var hemlandstoner för mig. Helsa tante Viola och tacka henne så mycket för brefvet, hon skall nog få svar på det hvad det lider. Det var ju ett rysligt elende med Ines att hon skulle blifva så sjuk af den der lilla skroman som ej såg något farlig ut. Hur är det med blommorna tar törnrosorna upp sig eller dö de, och blir det några knoppar på agapantusarna? Jag har redan skrifvit till Gysinge, men inte har jag skrifvit till mästarn än, och det är väl ej så brott. Här får mamma en liten förteckning

på husets nedre våning, den öfre hafver jag ej så noga reda på, men jag tror att grossmutter bor öfver mig. 1 är bord, 2 stolar, 3 en länstol, 4 en mycket treflig soffa, 5 ett blomsterbord, 6 en skänk, 7 ett skåp, 8 kamin, 9 tvättbord, 10 en ställning att hänga handukar på, 11 en byrå, 12 säng, 13 ett förhänge att hänga mina kläder innanför, 14 min kista, der hela möblemanget, byggningen är litet för bred så att förmaket har blifvit för stort annars är det ett ganska trefligt rum om det ej stode en pelare midt i rummet. Roligt att få höra hvad resultatet blir af Bertils Stockholmsresa. Om det ej blifver allt för dyrt så skicka mig ett tysk-svenskt lexikon (ett svensk-tyskt behöfver jag ej) så fort som möjligt. För vill jag läsa någon tysk bok eller tidning och kommer till ett ord som jag ej förstår, så står jag der, men blifver frakten för dyr kan det ej hjälpas …

Sten och Karl Schmiedel, sonen i Stens tysklandsfamilj, höll kontakt hela livet både med brev och besök. Karl gjorde bland annat fina fotoalbum om sina besök på Lekeberga.

… Roligt att höra litet från gamla Sverige ibland. Du undrade i ditt bref huru jag kunde taga mig fram på alla järnvägar, men det gick nog bra fast jag i Köpenhamn steg på ett tåg som gick till Korsör istället för till Gjedser, men jag följde med till Roskilde der jag fick vänta en half timme på det rätta tåget annars gick resan bra. Om du funderar på att resa hit och helsa på mig så kan du gott komma hit på 70 kr. ja om du reser på ångbåt så blir det nog mycket billigare. Du kunde gerna göra en titt hit i sommar det kunde ju vara roligt för dig att få se dig litet omkring i verlden och här i Leipzig är det mycket att se. Jag tog af mina egna penningar till resan. Har du slagit dig på frimärkssamling eftersom du vill hafva tyska frimärken, om jag får fatt i några rara så skall jag skicka dem till dig. Har du hört att Bertil har fått plats i Stockholm hos en tapetserare och skall börja der den 1 Juli. Det var ju roligt bara han kunde få någotsånär betalt nu också. Tänk att mamma och pappa skola flytta det tycker jag är märkvärdigt, måtte de nu bara komma att trifvas i sin nya våning. Här är nu Leipzigermessan, som den heter, i full gång och den varar i 4 veckor, den började i måndags. Alla torg och öppna platser nere i staden är fulla med stånd och varor just som det brukar vara på Vaksala torg när det är marknad …

… Tack så mycket för brefven, tidningarne, lexikonet och Mariannes porträtt, som allt kom lyckligt och väl fram. Jag skall allt söka upp den der skandinaviska föreningen när jag får tid. Jag är på ströftåg i staden nästan varenda söndag …

Så berättar han för sin pappa i ett långt brev om varje gata, torg, staty, minnesmärke och hur allting ligger.

… I lördags voro Lisbeth och Carl på marknaden och då hade de med sig en strut med pepparkakor åt mig det var ju rysligt snällt, eller hur. De äro mycket förundrade öfver vårt hårda bröd i Sverige, som jag har talat om för dem, och kunna rakt inte förstå sig på det, jag önskade jag hade ett par kakor här så jag kunde visa dem. Jag längtar efter den sura mjölken här finns det så litet mjölk så den hinner ej surna för än den är slut, och så är den så dyr ett dricksglas kostar 5 pf. det är ju mycket. Mina kamrater är jag ej så mycket tillsammans med efter arbetstiden de bo åt ett annat håll och äro alla tyskar så jag är den enda fremlingen. Mina böner läser jag också hvar qväll. I trädgården är det just ej så vackert den är ej så gammal så träd och buskar äro helt små. Mitt hufvudarbete är att plantera, eller rättare sagt skola, blomkål och grönsaksplantor, så det är ej så arbetsamt, men man blifver ändå trött att ligga ihopkrupen på en brädlapp mitt i solen. Det är hufvudsakligast lökar och liljor samt knölväxter som Herr Mann har.

I måndags fick han en hel jernvägsvangslast med palmer och bambus som han skall kultivera här, så jag och en kamrat fick göra oss en resa ända till Beiericherbanhof efter dem genom hela stan måste vi nära nog en timmes väg var det väl och då foro vi med hästar. Min aflöning bekom jag med 60 m. som sagt var. I morgon är det helgdag som väl är så man kan få hvila ut. I går skref jag till tante Viola. Hvem är det som Toras bror är förlofvad med. Vi vunno ingenting den här gången heller. Få se om spådomen slår in …

… Om fredag är det ju din adertonde födelsedag. Så jag får den stora äran att rulla mig i stoftet och önska och gratulera på alla möjliga och omöjliga vis, först och främst att du måtte få det bra och trifvas på din plats i Stockholm samt att du måtte få vara frisk och hafva helsan blifva fet och rödblomig och inte gå så der och se ut som en vattlagd sillmjölke, utan repa du upp dig bara. Ja tänk att du är så gammal, när jag tänker derpå merker jag huru gammal jag själf är jag mins ju mycket väl när du inte var stort mer än en aln lång och gick på Hesselby gård och tultade, och nu är du ju stora karln bevars, går och ledsagar fröknar m.m. på konserter och andra tillställningar. Ja det är merkverdigt!!! Nu är det så skumt att jag ej ser följa raderna riktigt och ännu vill jag ej tända lampan utan går ut och selskapar med mitt verdsfolk på gården en stund det är så utmärkt herrligt väder och syrenerna dofta så skönt. Nu är jag inne igen och fortsätter. Har jag skrifvit och talat om att jag är med i en förening af trädgårdselefver, der det holles föredrag af någon af medlemmarne och sedan diskuteras derom så det är nyttigt fast inte är det så nöjsamt. Hvarje torsdag är sammanträde. På kafe Eldorado har jag varit och hört efter den der skandinaviska föreningen, och man sade mig att om söndagsaftnarne är föreningen der kl. 9, få se om jag går dit om söndag, jag just som drager mig litet för att gå dit, det är kanske bara fina herrar. Jag önskar så mången gång att ni der i Upsala kunde komma hit då skulle jag visa eder öfverallt och då skulle vi prata verre. Nu är Leipzigermessan slut. Der fanns karuseller och andra tillställningar i långa banor men några skjutbanor såg jag ej till. Du kan aldrig tro huru de skreko och lefde det var så man kunde blifva döf på en gång …

… Jag skickade i går ett brefkort för att gratulera Bertil på hans namnsdag, det har väl kommit fram nu. Jag skref också och gratulerade Anna på hennes födelsedag. Jag har ej på länge haft några bref från Alrik och Nisse, men de skrifva väl nu i helgen när de hafva godt om tid. Jag har nu varit till Breitenfeld, det är ej så långt, en och en half timmes väg. Det är ingen vacker väg och ej så vackert der heller blott slätt slätt hvart man ser, på en liten kulle står stenen och deromkring är ett järnstaket och sex vackra lindar, men alldeles ohjälpligt med flugor var det der, som rakt inte lemnade en någon ro. Karl och jag skola också en gång gå till Napoleons sten som ligger i Leipzigs andra utkant. Till Lützen ville jag också men det är så dåliga kommunikationer det ligger ett godt stycke från järnvägsstationen. Här är det nu så vackert öfverallt snart slå törnrosorna ut och vinet dröjer ej heller så länge innan det blommar, hela framsidan på huset är beklädd med Vinrankor, det kommer till och med in genom fönstret så det blifver beqvämt när det en gång blifver moget, då behöfver jag blott sätta mig i fönstret och äta. Här vid Leipzig är det en stor park, som är alldeles utmärkt vacker, den kallas Rosentahl och är alldeles förtjusande stora höga ekar och bokar och alla möjliga träd, och naturligtvis restaurationer öfver allt. Jag är i dag bjuden på middag hos Schmidels och nu på förmiddagen hafva vi varit till Georgenkirsche. Det är en fröken här från Dresden och en bror till fru Schmidel här öfver Pingsten. Carl är bortrest för att helsa på släktingar och blir borta i åtta dagar. Här hafva de blott fyra veckors ledighet i

skolorna och de infalla ej förr än i slutet av Juli. I denna veckan skall fru Schmidels syster fara till en badort för att försöka blifva bättre för sin gikt. Här spela vi ett spel om aftnarne ute i trädgården, som kallas för Pottscha och spelas med träklot, sex svarta och sex hvita samt en röd, den röda kastas först ut sedan skall man försöka komma så nära den röda som möjligt, och det partiet som har de mästa närmast den röda har vunnit, det kan man spela med vanliga kroketklot. Här äro vägar och en del gator planterade med alla sorts fruktträd såsom äpplen, päron och körsbär, men den frukten går väl åt innan den blifver mogen en gång, kan jag tro. Tänker mamma resa ner till Nerike i år? Jag är just som litet nyfiken att höra om de funno något i Cathrina Jagelonikas graf …

… Här firas ej midsommar alls, så det blifver nog tomt. Jag får troligtvis besök af Konrad fram i Augusti, han kommer att göra en tripp till tyskland. Jag har en bön till dig Nils, som jag gerna ville att du skulle villfara, nemligen att du ville vara så innerligt god och snäll och skicka mig några kakor hårt knäckebröd ty mitt värdfolk ville så rysligt gerna se och smaka svenskt bröd. Det kan väl ej blifva så dyrt och du kan ju försöka skicka det som ”Prof utan värde” så blifver frakten billigare och så behöfver jag ej betala tull för det. Ville du göra mig den tjänsten så vore du rysligt snäll. I går hade jag bref hemifrån och de må alla bra som väl är. Mamma funderade på att resa till Nerike och det tycker jag hon bör göra för att taga igen sig efter det myckna bråket och stöket under termin …

… Det blef för mörkt så jag kunde ej fortsätta mitt bref, utan gick istället ut i trädgården ett tag och blef då bjuden på körsbär, som fröken Lisbeth hade haft med sig från landet der hon varit ett par dagar hos en morbroder som är pastor. Fru Schmidels syster har också kommit hem från sin badresa och är betydligt bättre, men grossmutter är bara krasslig, har sådan förfärlig hufvudverk. Fröken Hanna är nu också hemma under ferierna så vi äro rätt många och mycket främmande är det här också, när den ena kommer så far den andre. Mamma må tro här har jag blifvit bjuden på smultronbål flere gånger och det är mycket godt, den tillagas af vin och smultron och socker som sedan får stå en dag eller en half och blir mycket god. Anars börjar jag just som på att ledsas vid den tyska maten. De röra ihop så mycket så man kan rakt inte veta hvad det är allt, såsom ärter, morötter, kålrabi och gryn och dertill en urkokt köttbit, som man får dugtigt salta på om den skall smaka någonting och så en hel djup tallrik full med plommon med kärnor och allt deri ett stycke korf och så beierska klovs, klot af potatis, till, de första skedarna jag tar smakar mycket sött och godt, men de sista smakar inte alls godt, det är då ändå en god sak att det ej finns surkål mer, men ölsupa, annars tycker jag om ölet, de säga här att jag har blifvit fet sedan jag kom hit och det tror jag också själf. Det är förskräckligt hvad skägget växer det är riktigt besvärligt, fast jag ännu ej rakar mig mer än hvar lördag så är det dock bedröfligt och snart får jag lof att raka mig oftare. Jag får lof att köpa mig ett par nya skor, jag bara drager mig för att gå in i bodarne, det är just som litet kusligt. Här håller dom på med att köra in sista höet allt hvad dom hinner och potatisen börjar blomma och rågen står alldeles gul. 13/7 Här är det så torrt så vi måste vattna värre i trädgården och ej kommer det regn heller. Det kommer väl i fruntimmersveckan kan jag tro eller på sjusofvardagen, men det vet jag ej om det finns i tyska almanackan. Jag har i dag haft bref från Hedberg på Gysinge och han talar om att trädgårdsmästaren har blifvit uppsagd till hösten af brukspatron derför att han ej lagade så han hade tillräckligt med tobaksplantor till utplantering, det var samma elände i fjol, och så har mästarn sagt upp elefverna i maten, så nu får dom klara

sig själfva …

Bertil till Maria, Stockholm i juli 1892

Kära Mamma
Nu är jag då äntligen i gång med mitt nya arbete, det är rysligt hvad en får gå här i Stockholm, upp och ned för Drottninggatan det anses för ingenting. Jag får både bo och äta hos tante, de äro rysligt snälla emot mig, de tycker att jag äter så rysligt lite och proppar i mig så mycket mat. Jag hoppas att inte mamma förtar sig på arbetena. När jag kom fram till Stockholm voro Hans och Masse nere och mötte mig. Alrik kom upp till Lindskogs på afton. Men han stannade inte lång stund för han hade så brått på banken. Jag och Hans följde med honom dit och såg hur han hade det där, vi voro alldeles ensamma. Det var en mycket stor sal med läktare runtomkring. Derifrån gick jag med Alriks kläder till Farbror och der blef jag bekant med fröken Anna Schult och Fredrik Tersmeden. Farbror proponerade att vi skulle lägga bort titlarne och Anna bjöd mig ut till dem med Alrik. Jag kommer inte ihåg hvad stället heter. Få se om jag kan få, men det är nog inte troligt. Den första på morgonen var jag upp till Rüssvik, men han hade ingenting att göra åt mig utan jag fick gå in på ett ritrum och ställa mig att rita, det var just inte roligt och jag var riktigt rädd, men det gick bättre än jag kunde tro, det höll jag på med hela den dagen och dagen derpå med, utom en stund då jag blef skickad ned till Vasagatan för att hjälpa till med att stufva in möbler på förlag det var alldeles rysligt så mycket der var och så många fasoner och olika namn, det blir ett fasligt göra innan man hinner lära sig dessa alla. Tante och jag voro i Slottskyrkan och hörde professor Sundelin från Vexiö. Jag har träffat tante Linda och hennes syster ute på gatan i går, tante såg bra ut som vanligt hon ba så mycket helsa mamma och pappa. Biljetten var mycket dyr tyckte jag, den kostade 1.25 fördäck och så tog stadsbudet 1 kr för att han bar upp sakerna … Snälla mamma glöm inte hatten och vesten så skulle jag gerna vilja få min tandborste och nagelborste samt borsthållare. Tante var nyss in och undrade om inte mamma ville komma hit och äta middag i stället för till farbror Stens för annars får vi inte treffas något. Nej nu farväl, helsa alla så mycket men mest helsas i af pappas och mammas tillgifne gosse Bertil. Förlåt slarfvet brefvet ser ut som en piga skulle hafva skrifvit det. Skrif snart beder D.S.

Bertil till Maria, Stockholm i juli 1892

… Här har det regnat nästan hvarenda dag sedan mamma reste utom i dag har det varit ett utmärkt vackert väder hela dagen. På tisdagen voro alla Lindskogarne bjudna till morbror Mangnus på middag och supé till hvilken äfven jag hvart bjuden, vi fingo färsk potatis och sill den var utmärkt god. Jag hålls mest nere i våningen och hjelper till att packa upp en hoper lampor och ljuskronor, som se ut som de der gamla af glas så nu när vi få högt i taket tycker jag att mamma skulle skaffa hem vår gamla … Jag är bra hungrig och får inte något förr än kl ½ 10 tidigast, för herrarna äro så upptagna af att spela bräde och sluta ej förr än det blir så mörkt att de få hänga näsan ner i bordet för att se på tärningarna … Alrik har jag inte träffat någon gång sedan mamma var här, jag skulle telefonera till honom från Lunds, men han var inte hemma utan Charlotte svarade i stället … Nej nu farväl och ännu en hjertlig gratulation. Många helsningar till alla från Mammas tillgifne son Bertil. Förlåt slarfvet. Skrif snart. Jag har en kulspetspenna.

Maria har rest på semester till Stockholm och Närke.

Nils Adalrik till Maria, Uppsala den 14 juli 1892

Min Kära Gumma!

Då du emottager dessa rader har Du väl redan fyllt de 60 åren, måtte de ej komma att kännas dig allt för tunga och du med friska krafter få ännu många gånger fira födelsedagar önskar jag af hjertat. Haf äfven en varm och innerlig tack för 31 åren som vi vandrat tillsamman och för din alldrig tröttnande vänskap och ömhet såväl om barnen som mig. Jag hoppas att Du utan att hafva tagit någon skada af det ruskiga kalla vädret lyckligen framkommit till de dina. Här regnade det hvarje dag tills i går då det var vackert hela dagen, och nu spås att vi skola få bättre väder … I går kom en postanvisning på 15 kronor från Nils med hvilken jag gick ned till posten och retournerade till Dig och hoppas jag att den framkommit förr än detta. På Söndagen var jag hos Adolfs och han hos mig så nog fingo vi vårt lystmäte på Brädspelet synnerligast som han hade en af sina värsta dagar med otur och misshumör. Gerda åtföljd af Lotta gaf sig af på sagd tid och i går reste Fru Rydberg och Wahlborg sina färde. Hennes nåd ligger sjuk mellan lakan och Adolf, arg som ett bi, måste sitta och hålla henne sällskap. De 2 kronorna lemnades i måndags, som sagt var. Jag trifs rätt bra i mitt nya sofrum och äter mina qvällar för 9 öre men jag har svårt somna om qvällarne ehuru jag ej lagt mig förr än efter 11 någon qväll ännu. Gustaf o jag sitta och språka sedan han kommit hem fr. Österblads. Kand. Otto Ö. o jag spela Bräde efter maten på middagarne. I går hade Fru Ö. köpt smultron för att traktera de resande, men ingen af dem åt och ej hon sjelf o jag, så att det var herrarne, som njöto af dem i stället. Vi fingo vinkallskål i stället. Jag längtar efter att erhålla underrättelser om din vistelse i Stockholm och huru Bertil har det m.m. Jag skref i går några rader till Louise och gratulerade henne på Födelsedagen, men jag skref ej till Ida, hvilket Du får bedja henne förlåta, ty jag hade så mycket bråk på Kontoret hela dagen och så tyckte jag det var för sent att skrifva på afton. Få se hvar jag hamnar på Lördagen om det blir hos Grönbecks eller Krantz. Nu hinner jag ej mera för denna gång än att sända de vänligaste hälsningar till systrarne och Anton, men mest hvarder Du sjelf hälsad af din varmt tillgifne gamle Gubbe. Den nya Brandkåren håller på att släcka fingerade eldsvådor och kör värre på gatorne. I går låtsades elden vara lös på Luthagen, måtte det ej blifva verklighet en annan dag.

Nils Adalrik till Maria, Uppsala den 21 juli 1892

Min Kära Gumma!
Hjertlig tack för ditt vänliga bref, hvaraf jag med glädje erfar att du kommit oskadad fram till målet för din resa. Ja här har regnat hvarje dag sedan du for med undantag af Söndagen och de 2 sista dagarne, som varit synnerligen vackra och varma. Jag var bjuden att resa till Eda i Lördags men som det hellregnade hela dagen undanbad jag mig, men det togs ej väl upp och sedan har ej förekommit något brädspel eller någon öfverdrifven vänlighet heller, men något mildare har han förefallit i dag. Jag bjöd Adolf och Kalle Falk på en vira i regnet och rusket för att fira högtidsdagarne och Gustaf skaffade hem en Bout. Punsch, som han var med och hjelpte oss med … Hos Fru Ö. är intet att anmärka mer än mot Caffet som är under all kritik. Hon håller efter mig med penningar så att det blir nog omöjligt för mig att hålla inne sågens fordran. Bra och trefliga Herrar har hon äfven. Elver är bortrest till Skärgården och kommer visst ej åter förr än hösten. Ester har fått hem sin fästman som nödvändigt vill gifta sig i höst så att der blir visst bröllopp i slutet af oktober. Fru Lindskog och doctor Lund kommo upp på kontoret till mig i Tisdags hon skulle hyra rum som du vet och det blef i Vimanska villan 2 tr upp, 2 rum o kök för 175 kr. Hon låg hos fru Ö. öfver natten och vänlig o talför som vanligt. Jag tackade för hennes vänlighet mot oss och var så artig som möjligt. Doctorn han for hem med 3 tåget samma dag han kom … Jag kan

hälsa från såväl Sten som Bertil, den förra mår godt men klagar öfver den starka torrkan och gläder sig öfver såväl Konrads ankomst som den snälla Nisses sändning af hårt bröd, den senare sade Fru L. var kry och syntes ej missnöjd med sin befattning hvilket var roligt höra. Jag har mest varit hemma om aftnarne likväl en gång har jag ätit qväll hos Stangenbergs och i går då jag var hos Schult bjöd Lindesjö på The soupe hemma hos sig. Då jag i Söndags eftermiddag gjorde en promenad i Carolina-parken träffades direktör Pettersson som bjöd mig på en tuting i Svanfelts trädgård samt bad mig komma hem till honom någon afton nu när jag var ensam så skulle vi gå till hans landtbruk och bese hans vackra hvete som rosten håller på att förstöra … Du fick ej råka någon från Hjelmarsberg. Ledsamt att ej Ida o Louise draga jemt. Någon Illustrerad Tidning har jag ej fått och ”Isabel” är slut för länge sedan, bara småbitar i tidningarnas följetonger. Nå nu skall det blifva något af med ministrarnas tillsättning i Norge. Ännu hafva ej Millionärerna varit på besök här men jag tänker passa på då de komma och få mig en 100 000 dollar eller så. I afton skall jag gå ned till Nordencreutz och spela bräde med honom … Höet på Skolgården är alldeles brunt, så det blef ej mycket med den skörden i år heller. Om jag ej blir bjuden till Eda om Söndag reser jag ut till Krantz, men ligger ej qvar öfver natten. Fruarne Ö-blad o Öman samt Betty hälsa dig så mycket, men mest är du hällsad af din varmt tillgifne gamle Gubbe. Framför till Systrarne och Anton o Marianne min vänliga hälsning. Gustaf hälsar dig äfven genom densamme.

Nils Adalrik till Maria, Uppsala den 28 juli 1892

Min kära Gumma!
Hjertligen tack för ditt bref af den 23 ds hvaraf jag med glädje erfar att du mår godt, hvilket äfven jag har förmånen göra … Nu hafva väl äfven Ni haft vackert väder att fröjda Eder åt äfven i Nerike. Här regnade det några droppar i Söndagsafton eljest har här varit vackert i öfver 8 dagar. Jag blef ej bjuden till Eda i Söndags utan for på Söndagsmorgonen ut till Krantz i det vackraste väder och hade det varit en angenäm resa om ej på ångbåten varit både bort- och hemresan en särdeles illa uppfostrad pojke som skrek och misshandlade sina föräldrar värre då han ej fick som han ville. Vid afresan hemifrån bjöd fru Öhman på Caffe, emedan jag ej hade lägligt att dricka sådant, då de öfriga hyresgästerna fingo sitt neml. kl. 4 e.m. på Lördagen, jag uppvaktade med en 25-öres blombukett på Lördagsmiddagen. Weideman som varit min gäst öfver natten fick äfven Caffe. Han hade varit till Stockholm i Harbonäsherrskapets ärenden igen och kunde ej komma hem förr än på Söndagsafton. Han följde mig till båten. Jag hade frågat Krantz om jag skulle få taga Gustaf med hvartill han svarade ja. Och så ville han ej följa med då allt kom omkring. Han är mig en drulle och nu reser han hem om Måndag. De sista dagarne har han haft en bolde på högra armen, som Lotta fått koka gröt åt, men den måtte ej varit svårartad då han t.ex. i går afton låg o sof till kl. blef ½ 9 och Lotta kom o skulle bädda och väckte honom eljest hade han väl ej fått någon mat hos Ö-s, jag var hos Stangenbergs. Nu återgår jag till mitt mottagande hos K-z som var vänligt och der bjöds på ägg och Caffe, hvarefter K. och jag i 2 timmar trafvade omkring hans egor i solbaddet så att jag var genomsvett då jag kom hem vid 2 tiden. Sedan spelades bräde tills middagen som bestod af macaroni och fläsk samt sur mjölk således ej att förlikna vid Bärstamiddagen. Så skulle sofvas i det gröna, men den yngsta pojken jemte flugor o myror hade förenat sig om att hindra mig från sömn. Vid 5 tiden dracks kaffe och så spelades bräde tills jag for kl. 7 vid 6-tiden kom en regnskur, men hemresan var vackert väder och då vi komma upp i ån fingo vi se

en luftballong öfver Ultunagärdena som var så högt att han såg ut som en liten boll att börja med men så sjönk han allt mer o mer och blef större o större tills han skymdes af skogstoppar söder om Ultuna. De 2 personerna som voro i den nedkommo lyckligen på Vårsätra ägor och satte sig genast på sina medförda velocipeder och foro till Flustret der tusentals personer voro samlade för att taga emot dem och höra huru högt de hade gått och deras baro- och Termometer-observationer, men jag var trött och knallade mig hem dit jag kom ½ 10. Gustaf deremot var bland dem, som togo emot luftseglarne och han hade naturligtvis ej någon portnyckel på sig så att han måste kinesa hos Gunnar. V. låg i blomrummet och vi spelade bräde på lördagsafton då jag bjöd honom på en 9 öres soupe. Då jag kom hem på Måndags middag var oro i lägret ty sotare och kakelugnsmakare voro i rummen men Lotta hade uppsigt öfver dem och gjorde rent efter dem äfven. Ej har jag sett några malar i Hallgrens rum då jag varit der men i mitt rum finnas de nog de fulingarne. På måndagsafton var jag hos Betty der de unga tu voro i arkadien och han är ännu qvar. Jag blef qvarbjuden på The och hon var vänlig och snäll som alltid och bad hälsa dig så mycket. I Tisdagsafton voro Adolfs, Gustaf o jag i Stadshotellets Trädgård der det var synnerligen vackert illuminerat och der vi fingo höra fin sång af O.D. Jag bjöd Gustaf på en tuting och Adolf drack öl, Maria fick se på. Jag tyckte ej jag behöfde bjuda dem. Det var Bellmansdagen som O.D. firade o som gaf anledning till Illuminationen … Ej har Gustaf strängt arbete nu och de sista dagarne har han ej kunnat arbeta för kölden men sofver gör han både bitti och sent. Fru Örtenblad var i går till Stockholm och Djursholm för uppgörelse rörande hennes verksamhet derstädes och hon ämnar nästan säkert flytta dit den 15 eller 16 Aug. och slutar med sin mathållning åt Studenterne här redan den 1 Aug., men jag skall få mat tills du kommer hem. Hon var uppe hos Bertil, som mådde godt ehuru han hade förkylt sig så att han haft ondt i bröstet. Han skulle komma ned till station då hon for, men han var ej synlig. Lenvall har sändt buteljer enl. begäran till Örebro under Stinas adress och han kommer upp i morgon för att lemna penningar till myrorne omkring 15 Kronor sade han, då skall han få uppge huru många han skickat. Jag har haft bref från Nils, som mår godt, men klagar öfver att han ej har några Jemnåriga att umgås med. Äfven der hafva de nu vackert väder. Måtte Du fortfarande vara rask och få vara i ro så att Du kan få några krafter till den stundande kampen för tillvaron. Den der Djursholmsplattsen låter mycket inbjudande och förmånlig tänk om Du hade kunnat få den, så hade vi kommit närmare våra gossar och möjligen haft dem hos oss äfven. Ej hade jag väl kunnat så lätt fått något att göra men det är ju lika svårt här. Grönbeck är ännu lika grå mot mig ehuru ej ovänlig, och brädspelet alldeles inställdt. Nej nu farväl kära vän framför till alla syskonen och Marianne, John o Anton min vänliga hälsning, men mäst är Du sjelf hälsad af din Gubbe. Norska trasslet är nu öfver för en tid, men få se huru det går i Februari. Du låter mig väl veta då du byter om vistelseort så att jag vet hvart jag skall skrifva. Från Sätra har ej hörts någon reqvisition vidare. 29/7 - Lenvall skulle komma till mig i dag på morgon men han syns ej till så jag kan ej nu uppgifva hvad han skickat.

Nils Adalrik till Sten, Uppsala den 28 juli 1892

Min kära Sten!
Så hjertligen tack för dina kärkomna rader af den 17 de ds hvaraf jag med glädje erfar att Du mår godt ehuru du har det så torrt under det vi hafva vått. Nu hafva vi likväl i 8 dagar haft vackert väder och varmt äfven ehuru qvällarna ej äro synnerligen varma af sig. Du har väl riktigt grundligt tackat din snälla Bror

Nisse, som skickade dig bröd i din nöd. Det var roligt att ditt värdfolk fann det smakligt äfven. Måtte ni nu fått regn så att det ej torrkar bort allt som ni hafva och så att ni slippa att vattna oupphörligt. Det var roligt förnimma att Konrad verkligen kommer till Dig måtte Ni blott ej komma att ”bullta på hvarandra” allt för mycket i förtjusningen att träffas … I Söndags var jag hos Krantz på hans sommarställe vid Sko och som vädret var synnerligen vackert var det ganska angenämt, jag reste dit kl 8 på morgonen o kom hem ½ 10 på afton pr ångbåt. Under hemresan fingo vi nöjet se en luftballong, som stigit upp i Upsala och som gick ned bårtåt Vårsätra, den innehöll 2 ne herrar med sina velocipeder på hvilka de foro hem till staden igen. Upstigningen skedde i Fritska tomten. I tisdags afton, Bellmansdagen, voro Adolfs och jag i Stadshotellets trädgård, som var rikt illuminerad och der O.D. sjöng den ena bellmanssången efter den andra. Fru Örtenblad skall flytta till Djursholm der hon skall förestå ett hushåll åt lärare vid en skola der och hon reser dit redan i mediet af Augusti. Vi få således obehindrat flytta den 1 September. Du nämner att Du får betala skatt derute det tycker jag är hårdt då du fortfarande är skrifven här, men det kan väl ej hjelpas. Huru går det ihop för dig med dina inkomster o utgifter? Har Du tillfälle att få dig ett bad emellanåt? Ester Holmlin har nu sin fästman hemma och de skola troligen gifta sig redan i höst. Han får en komministers plats deruppe som han varit vid Sundsvall. Ännu är ej Norrska frågan löst, men troligen blir ej något af med urtima riksdag eller Kriget som de trodde en tid. Konsulsaken är uppskjuten till Februari. Coleran graserar i Ryssland, men jag hoppas att vi slippa den i år, måtte äfven Ni Tyskar blifva oberörda af densamma. Lef väl kära gosse och mottag de vänligaste hälsningar från Din gamle tillgifne Fader. Sigrid är qvar i Jönköping och Ida D. är på Altuna och hälsar på Louise. Fru Örtenblad som i går var till Stockholm var uppe och hellsade på Bertil som mådde godt. Jag är bjuden att gå till Bot. Trädgården en afton samt följa med Pettersson till hans landtställe. Gör dig ej besvär att skrifva till mig vidare, ty jag får nog genom mor höra huru du har det.

Sten till Nils, Entritzsch den 2 augusti 1892

Käre Broder Nisse!
Tack så rysligt mycket för brefvet och lådan, som kom fram i oskadat skick och hvars innehåll smakade utmärkt bra för mig och för tyskarne, men nog blef den litet dyr den kostade 4 m 45 pf så inte har jag råd att låta skicka mig bröd ofta ifrån Sverige, i alla fall var det rysligt snällt af dig och jag får tacka dig på det hjärtligaste. Jag har nu den glädjen att hafva besök af Konrad, han kom i fredags och reser om fredag eller lördag och om jag då kan få ledigt så far jag med till Dresden och stannar der till Söndags aftonen det skulle allt blifva rysligt roligt. Emellertid voro vi ute och besåg staden i söndags, vi voro först i tavelmuseet och der är utmärkt vackert och mycket med taflor att se, men man blifver så trött att gå såder och bara titta sedan åto vi middag på Auerbachs kellare, derefter gingo vi och besågo biblioteket, som är alldeles nytt och utomordentligt vackert invändigt isynnerhet trappuppgångarne, som äro af idele marmor. Så voro vi och tittade i Peterskyrkan som också är utmärkt vacker. På qvällen voro vi i Kristallpalats och hörde på musik och drucko öl. Det är en mycket stor byggnad och af bara järn och glas, men något så särdeles vacker är den ej. Som Konrad är alldeles pank och ej vet hvar hans pappa är, så frågar han dig om du ville hafva den godheten att låna honom sextio kronor eller om du ej kan så mycket som du kan. Hans fader är borta och badar och Konrad vet ej hvar han för närvarande är. Du får igen pengarne i början af september, men skicka honom för all del pengar under följande adress: Berlin, Hospiz zum heiligen

Michael, per postanvisning, han kommer till Berlin den åttonde och reser derifrån den 11 på morgon. Nej nu är klockan så mycket att jag är tvungen att sluta för denna gång, många helsningar från din tillgifne broder Sten.

Konrad har skrivit i kanten: Snälla Nisse, hjälp mig, annars kommer jag ej hem, Konrad. Men låt saken vara oss emellan.

Sten till Maria, Entritzsch den 3 augusti 1892

Kära Mamma
Tack så rysligt mycket för brefvet för länge sedan, men jag har rakt ej haft tid att skrifva förr. Ja, nu är Konrad här, men det är väl så godt att jag börjar ifrån början och berättar. Att jag har fått en låda med bröd ifrån Nisse vet ju mamma och det var ju rysligt snällt af honom, men den blef nog litet dyr, den kostade i frakt från Lybeck och hit 4 m och i tull 45 pf, så vägde den också 10 kg, så nog var det onödigt mycket. Och så får jag här till allt elende betala skatt, närmare 9 mark årligen, det tänkte jag, jag ej skulle behöfva här. Den 21 Juli dog Grossmutter och den 23 dog en sonson till henne, men han var helt liten ännu ej ett år, så nog var det mycket sorg på en gång, den 24 begrofvos de på en gång, men ej här i staden utan någonstans ute på landet der hennes man är begrafven och der han har varit pastor och der sonen nu är hans efterträdare. Grossmutter var 74 år gammal och hade en tid lidit af ryslig hufvudverk, men hon var dock uppe och ute emellanåt, den tjugonde på morgonen var hon till kyrkan på Nattvardsgång, dagen derpå fick hon slag och dog efter några timmar, så det gick mycket hastigt. 6/8 Jag vill nu skrifva i största hast och tala om för mamma att jag i dag reser till Dresden tillsamman med Konrad jag får skrifva vidare sedan i morgon afton kommer jag hem igen. Nej kl. är nu sju och tåget går åtta och 7 så jag får sluta mitt bref med många helsningar till alla förlåt slarfvet, skrif snart mammas tillgifne son Sten.

Nils Adalrik till Maria, Uppsala den 5 augusti 1892

Min Kära Gumma!
Mycken tack för Ditt sista bref hvaraf jag med glädje erfar att du mår godt och åtnjuter välvilja och vänlighet hvar du kommer. Jag mår godt och nu är Grönbeck hygglig igen ehuru ej brädspelet begagnas. Troligen slipper jag komma till Eda då jag ej ville resa då han proponerade. Jag har varit bjuden på släpärtor en qväll hos fru Ö. och på kräftor hos Krantz samt i går afton vattgröt hos Adolfs. Något ondt af värma hafva vi ej här och i går regnade det betydligt på middagen. Sedan i Söndags är jag ensam matgäst hos Fru Ö. d.v.s. Gunnar, hon och jag. De andra fingo se sig om hvar de kunde för att få mat. Såväl Betty o Ester som Anna A. hafva rest från staden. De förra till Örebro och sedan till Vesterås den senare till Venersborg tror jag. Den 15 reser fru Ö. och vill inaccordera Gunnar hos oss till dess han skall fara efter, hon återkommer till auktionen den 23. Kihlen har tingat på det lilla rummet intill Hallgrens. Från Sten hade jag på Tisdagen ett brefkort han är så lycklig att hafva Konrad hos sig nu. Från Alrik hade jag bref i går såväl han som Bertil må godt ehuru B. ej är fri från sin hosta ännu. Jag vet ingen annan råd än att bedja Nils om de 100 kronor han lofvade hjelpa oss med och jag har skrifvit till honom och bedt honom skicka fullmagt åt mig att taga dem på hans Sparbanksbok och då skall jag sända dem till Alrik så att de möta dig i Stockh. Från Bror Sten hade jag i Onsdags ett långt vänligt bref hvari han omnämner sin resas behagligheter. Få se om Du träffar Edith på Hjelmarsberg. Du skall väl taga reda på om Anna kommer eller ej. Genom Adolfs har jag hört att Ida D. skall till Oskarshamn är det sant? Bror S. bjöd mig till sig men du kan ju fråga om det

går för sig att jag får göra möte med dig nästa Söndag då du är der. Jag har skrifvit derom till honom så att Du torde ej behöfva säga något utan afbida hans yttrande. Säger han ej något så dröjer jag väl till längre fram. I Söndags regnade här hela eftermiddagen, och Gustaf o jag sutto ensamma här o suckade. En Eldsvåda förorsakade många besvär det var neml. en höstack som påtändts af någon illasinnad, som ville göra pastor Hellman skada, men Höet var slagtar Bergmans. Det var långt ut åt Gamla Upsalavägen som alla menniskor sprungo och brandkåren äfven men de vände då de sågo att det låg så långt bort. Eljest intet nytt att berätta hälsa så hjärtligt din omgifning och mottag sjelf dylika af din varmt tillgifne gamle Gubbe. Ursäkta slarfvet.

Sten till föräldrarna, Entritzsch den 20 augusti 1892

Kära Föräldrar
Det var nu länge sedan jag skref, så I fån vara så goda och ursäkta mig, men jag har ej haft så mycket tid. Konrad var ju här och så var jag till Dresden och nu hafva vi haft och hafva en ryslig värme och torrka, så man blifver riktigt malad. Vi hafva sedan pingsten ej haft något regn att tala om, så att det ser högst bedröfligt ut, värst blifver det väl med potatisen om det ej snart kommer regn. I onsdags var det åskväder med en förskräcklig blåst, men ej en droppe regn. Nej jag skall väl tala om hvarmed Konrad och jag roade oss här i Leipzig och i Dresden. Konrad kom den 29 Juli kl. ½ 10 e.m. då jag mötte honom på Magdeburgerbanhof, derifrån togo vi oss en droska och foro direkt hem till mig der han bodde, derpå gingo vi ut och fingo oss en smörgås och sedan gingo vi till sängs. Dagen derpå, Lördagen, fick han och en bekant till honom från Gefle, roa sig bäst de kunde, till på qvällen då jag for in till staden och träffade dem hvarpå vi gingo och satte oss på teater terasse och hörde på musik till kl. ½ 11 då Konrad och jag foro hem igen. De andra dagarne fick han roa sig bäst han kunde, då var jag för trött att följa med ut om aftnarne. Han var en dag till Breitenfeld och en dag på teatern annars får han själf tala om hvad han gjorde. Jag fick ledigt på lördagen så då följdes vi åt kl ½ 8 på morgonen till Dresden dit vi kommo vid tiotiden, vägen var just ej så vacker först fram emot Dresden började det att blifva skönare med höjder och skogar. Vi bodde på hotell Stadt Weimar, Konrads vän hade rest dagen förut. Nog hade jag tänkt mig Dresden mycket vackrare än det var, Elbe var ej heller så stor som jag tänkt och vattnet var likt det i Fyrisån. På lördagen voro vi i stora tavelgalleriet och det var rysligt hvad med taflor der var det skulle behöfvas flere dagar för att se allt riktigt, och så blifver man så trött af att gå der och titta, men vackert är det. Derpå gingo vi och åto middag så drucko vi kaffe på Brücherterasse, som väl är det vackraste i Dresden hvad utsigten beträffar. Så foro vi med ångbåt till ett kungligt lustslott, Pillmitz, som ligger ett stycke uppför Elbe utmärkt vackert alldeles i början af Saxiska Schweiz, beklagligt nog kommo vi ej in i trädgården, ty vi hade så kort tid på oss. När vi stodo vid stranden och väntade på ångbåten, fingo vi det nöjet att se den saxiske kronprinsen med sin gemål spatsera förbi. På hemvägen stego Konrad och jag af vid Vogelwiese, der skolen I tro det var ett lif och en rörelse värre. Det är en folkfest som varar i åtta dagar och der finns det karuseller af alla slag, varieteteatrar, danslokaler ja allt möjligt sådant tingel tangel som brukar finnas på Tertska tomten i Upsala, men mycket mera storartat, platsen är riktigt indelad i gator och konungen var till och med der ute på söndagen. Vid tiotiden följde vi med omnibussen tillbaka till D. På söndags f.m. voro vi i katolska hofkyrkan och hörde messan der var en alldeles förtjusande vacker musik, annars var det märkvärdigt att se hur presten och korgossarne bockade och neg oupphörligt de få ej vara styfva i knäna

minsann. Rysligt mycket med katoliker var det der, kyrkan i sig själft var just ej så vacker blott altaret med alla dessa myckna prydnader. Derpå voro vi i historiska museet och porslinssamlingarne der bland annat äfven fanns svenskt porslin. Så vara vi i kungliga skattkammaren och der fanns det guld och ädla stenar i massa det var alldeles oerhört så mycket der var att se. Nu gingo vi och åto middag och derpå foro vi med spårvagnen till kungliga stora trädgården der det var alldeles utmärkt vackert och sådana blomstergrupper och anläggningar det var alldeles underbart. Derpå gingo vi hem till hotellet och jag begaf mig till järnvägsstation och for hem till Leipzig igen hit kom jag ¼ i 12 så jag var rysligt trött på måndagen. Rysligt roligt var det både här och i D. tillsammans med Konrad och jag tror också att han tyckte bra om tyskland i synnerhet ölet. Nej nu farväl. I ären väl nu just uppe i flyttningen måtte allt gå bra och mamma ej förta sig nu igen så mamma blifver skral. Hälsa alla bekanta så rysligt mycket. Förlåt slarfvet. Skrif snart beder Eder tillgifne son Sten.

Sten till Nils, Entritzsch den 23 augusti 1892

Käre broder Nisse
Jag får nu bedja dig så mycket om ursäkt att jag ej kom mig för med att skrifva och gratulera dig på din namnsdag Samuel, men det går så der ibland, man är drumlig och tittar ej nog ofta i almenackan. Du blef väl ej litet förvånad när du fick bref ifrån mig och Konrad om så mycket penningar, men de hade alldeles tagit slut för honom och af mig fick han låna så mycket jag kunde vara af med, men det var ej så mycket 40 mark, och då visste vi oss ingen annan råd än att skrifva till dig, han skref också till Skjöldebrand och ville låna, men jag vet ej om han fick, han skulle också skicka till Berlin, och jag har ej haft en rad derom från Konrad. Men föralldel det här får du ej tala eller skrifva om för någon menniska, hvarken hem eller annorstädes för då blifver jag olycklig för Konrad. I alla fall var det mycket roligt att han kom hit och helsade på mig, och som jag visst nämnde i mitt bref så följde jag sedan med honom till Dresden på två dagar. Nej nu är jag trött och sömnig så farväl med dig. Om du kunde skaffa oss regn på en vecka eller så, så vore du dugtig vi hafva nämligen en ryslig torka. Förlåt slarfvet! Skrif snart beder din broder Sten. Bröt är ännu ej slut.

Nils Adalrik till Sten, Uppsala den 23 oktober 1892

Min Kära Sten!
Du tror väl att vi hafva öfvergifvit Dig riktigt, som ej förr än nu kommit oss för att tacka dig för ditt snart månadsgamla bref hvaraf vi med glädje erforo att du mår godt och hoppas att så ännu är förhållandet. Vi må äfven godt, men hafva haft så mycket att göra under senaste tiden att det derför uppskjutits den ena dagen efter den andra med skrifning. Mamma har utom det besvärliga stora hushållet nu med Violas hjelp stickat 4 täcken åt Ester Holmlin som skall hafva bröllopp i mediet av November och jag har den sista veckan ej varit ledig någon afton utan varit borta eller haft främmande hemma alla aftnar och dessutom blir jag så nöjd på skrifning nere på Kontoret att jag ej just har någon håg med att börja dermed straxt jag kommit hem, som sker vid 4 tiden på eftermiddagen. Wi hafva nu sedan 14 dagar haft inaccorderade ett par Teatermenniskor Herr o Fru Stenfelt som bo i rummet innanför förmaket och dem få vi äfven hålla sällskap med då de äro lediga från Teatern. De äro hyggliga menniskor men Mamma har mycket besvär med deras mathållning och uppassning vid många tillfällen … En eftermiddag var jag med om Boupptecknigen efter Felldin och det vore godt att få vara med och ärfva honom ty hans boupptecknig

visade öfver 150 000 Kr behållning. Här är nu fast brandkår som åker med hästar som i Stockholm och Löjtn. Gardtman är Chef för densamma och de hafva särskild uniform allesamman. I början af denna vecka hade vi kallt och snö men i slutet blef det vackert igen och mildt. I natt har det åter snöat men snön smälter allt hvad den hinner så att snart är marken fri igen. Från Nisse hade vi nyligen bref äfvensom från Bertil de äro båda friska och krya hvilket Alrik också är. Från Konrad och Hjelmarsberg hafva vi nyligen haft bref den förra vill komma hit i denna vecka men vi hafva ej rum för honom. På H-berg må de godt och Anna är upprest till Stockholm för att helsa på sin Fästman. I dag är stor högtidlighet i Harbo kyrka som reparerats och nu skall begagnas för första gången efter densamma. Öhrns äro inbjudna dit för att öfvervara högtidligheterne och hafva äfven rest. Sigurd Kastengren råkades häromdagen han är rest till Skåne för att hellsa på slägten och roa sig ty han finner hemlifvet i Harbo tråkigt och nu skall de ej resa förr än efter jul. Måtte du ej frysa i dina rum som ju ej hafva eldstäder. Våra rum tror jag ej blifva kalla blott de blifva litet mera eldade. Som Viola betingat sig att få fylla den sista sidan och jag just ej har något mer att skrifva om vill jag endast sända dig en vänlig hellsning från Tora Ehrenheim och för resten önska att du måtte frisk och kry få emottaga dessa rader från Din gamle tillgifne Fader.

Kära lilla Sten!
Tusen tack för det kära brefvet jag för så länge se'n fick från lilla Sten, jag har tänkt skrifvit hela sommaren men det har blifvit uppskjutet oupphörligt, nu är jag uppe hos Pappa o Mamma som Sten ser eftersom jag fortsätter i brefvet. Jag har nu varit här i tre veckor o hjelpt Mamma att sticka täcken åt Ester Holmlin ej mindre än fyra stycken, 2 siden o 2 af Satin röda de äro utmärkt vackra, bröllopet skall nu stå i medio af November. Ja lilla Sten i dag har vi snöslask o rusk, som just ej gör oss glada till humöret, derute har ni väl sol o sommardag o vackra blommor ännu här äro de frusna o svarta. Jag tycker att den nya våningen här är rigtigt treflig, men de snälla gossarne saknas här o de komma ej heller snart, det kännes bra tomt efter eder alla. Det var väl bra roligt för Sten att treffa Conrad. Nu kan jag ej få skrifva längre ty papperet räcker ej till, utan slutar jag med en kär helsning till lilla Sten från gamla vännen Viola. Skrif några rader till mig snart är Sten snäll. Jag skall skrifva mera ett riktigt bref nästa gång.

Maria till Sten, Uppsala den 23 oktober 1892

Min kära Gosse!
Tack för ditt bref och förlåt oss som ej skrifvit på så länge, jag har haft dig i tankarna hvar dag, men som du af pappas bref ser har jag ondt om tiden. Det har nog varit godt att ha teaterherrskapet för inkomstens skull men nog skall det bli bra lugnt och godt då de i slutet af månaden resa sin väg till en annan marknad. De vilja att jag skall bli värdinna på Ester Holmlins brölopp, det tycker jag just icke mycket om, men jag har svårt att säga nej. Mina blommor har farit illa i höst ty jag har haft så ondt om tid att jag icke skött dem som de bort så nog tror jag en hel del går åt. Alla gamla lökar har jag dock fått ner i trädgården, om jag blott kan få upp dem när tider blir. Bertil bor nu hos ett par fröknar Lindegren och Sandsten, och han tycks finna sig bra der, d.v.s. han säger inte mycket hur han tycker och är ej utförlig i sina bref. Nu har han väl också haft så mycket att göra så han haft ringa tid öfrig för brefskrifning, hos dem betalar han 55 i månaden så det blir nog dyrt för honom. Det var fasligt så stora förändringar på folk det blir på Gysinge. Du har väl hört att Gösta Falk skall bli bokhållare der, han kanske nog passar till det. Du frågar

om tidningarna. Du får gerna behålla dem, om du fått några ”Vårt land” så är det ifrån Tante Betty. Jag skall snart skicka dig några Upsalatidningar igen vi har dem ännu tillsammans med fru Öhman, och det är mycket besvärligt att skicka efter dem, och intet kan det hända att hon låter något af barnen gå hit med dem. De prata om att hon skall gifta om sig, men jag hoppas det är sqvaller. Jag tycker hon skulle haft nog af giftas. Vi voro hos farbror Adolfs i fredags qväll, men tante Maria var ej vid det rätta humöret, så jag var rätt glad då vi skulle gå derifrån. Sigrid är alltid glad och vänlig, vi voro påstötta annars hade vi minsan ej gått, ty vi hade så bråttatt sluta det sista täcket. De hålla nu på att mura väggarna till Smålands nation, hela sommarn har de hållit på med grunden, så nu skall den väl vara fast så huset ej sjunker. Kyrkan är färdig så gudstjenst hölls för första gången i söndags, då erkebiskopen höll högmässan och alt för resten var sång af utvald kör, men svårt lär det vara att höra hvad presten säger. Jag har ej sett den sen östra delen blef färdig så jag kan ej fälla något omdöme men nu får jag säga dig farväl för denna gång och begifva mig ut i köket och laga mat. Hur är det med dina strumpor, de äro väl aldeles förbi. Ekholm har varit hemma i dag och när han nu kom tillbaka omtalade han att han hade fått en liten bror, annars är han stel och inbunden af sig. Kihlen är var söndag förmiddag ute och jagar och skall då ha matsäck d.v.s. ett par riktiga smörgåsar och öl, han kommer dock hem till middagen igen, men man ser aldrig några djur som han skutit … Men nu farväl min käre gosse, var rädd om din helsa och Gud vare med dig önskar din hulda Moder.

Familjen Drakenberg

Sten till föräldrarna, Entritzsch den 31 oktober 1892

Kära föräldrar
Tack så mycket för brefven som jag i onsdas fick, jag hade ej litet länge väntat på dem och jag tänkte just skrifva när de ändtligen kommo. Roligt att höra att I ären friska må det ock få fortfara så och ej mamma öfveransträngersig när mamma har så mycket att göra. Jag får äfven tacka så mycket för tidningarne som jag har fått, från tante Betty har jag också fått en bunt och äfven från Konrad så nu har jag att läsa af alla slag och det blir intresant att se om de 90 dagarne gå igenom. Följetongen i Upsala är också mycket intresant så den vill jag gjärna hafva fortsättning på. I dag är det helgdag här med anledning af informationsfest. Jag funderade på att resa till Wittenberg och se på festligheterna der, men det blifver troligtvis så mycket med folk der att jag till sist ej får se någonting och in i kyrkan var ej värdt att tänka sig, derför gör jag allt klokast i att stanna hemma. Nästa söndag far jag istället till Lützen för att bevista Gustaf Adolf-festen der och det kostar bara 60 pf fram och tillbaka, men då får man gå en bit innan man kommer fram till Lützen. Fru Pastor Schmiedel har varit så god och lofvat att sticka vid mina

strumpor när de ej mer gå att stoppa, och så har jag fått tre par riktigt fina handskar efter hennes bror, som har kaserat dem, men de äro alldeles utmärkta ännu så åt mig duga de. Det är ju rysligt snällt af henne. Fröken Lisbeth gifver mig också ibland lektioner i tyska och skrifningar. Nisse har ju också börjat på att läsa tyska på gammla dagar och funderar ju på att komma till tyskland, det vore också bra för honom ty här är allt mycket att lära i landtbruksväg … I går var jag och hörde en konsert i Pauliner kirche som var mycket vacker och det bästa var att den ej kostade mer än 20 pf, eller 18 öre. Jag vill också skrifva ett bref till tante Viola, som I också kunna läsa. Här hafva vi de sista dagarna haft ett riktigt sommarväder utmärkt skönt och varmt. Den 20 dennes hade vi den första frostnatten. Nej nu farväl helsa alla bekanta så mycket, men mäst varden I själfva helsade från Eder tillgifne son Sten.

Breven till Nils 9/11, 4/12 och 21/12 skrev Sten på tyska. Min syster Karin Skarin har översatt dem åt mig.

Sten till Nils, Entritzsch den 9 november 1892

Kära broder Nisse!
Eftersom du nu vill lära dig tyska, skriver jag bara på tyska, så att du får tillfälle att öva dig en smula. Jag tackar dig så mycket för ditt senaste brev. Jag är nyfiken på om du också vill komma till Tyskland. Men jag tror att det kanske blir svårt för dig att få en plats här, om du inte kan tala och skriva och så finns här så många som vill ha plats. Det skadar ju dock inte att försöka och jag vill också vara dig till hjelp, så mycket jag kan. Vad vill du egentligen ha för plats, en som bokhållare på ett lantgods eller järnverk? (Bruk) Kan du inte få en anställning genom din principal? Du skall veta att jag i söndags var i Lützen för att titta på Gustaf Adolfs-firandet, men tyvärr kom jag för sent. Jag såg bara fanorna i fjärran och hörde trummorna när de åter drog in i staden. Lyckligtvis var jag inte den enda som kom för sent. Jag hade knappt varit där i två minuter så kom ungefär ett dussin män sjungande ”Ja vi elsker dette landet” o.s.v. Jag föreställde mig naturligtvis genast, att de var lika förvånade som jag att träffa landsmän här. De var från en förening i Leipzig, om vars existens jag inte haft en aning. Desto gemytligare var det att finna desamma. Monumentet är ganska vackert, det var smyckat med fanor och girlanger, särskilt var två stora lagerkransar med blå och gula band mycket fina. När vi hade tittat ordentligt på minnesmärket gick vi till Lützen där vi drog in i rådhuskällaren där vi drack några glas öl. I hörnet vid rådhuset står Gustaf Adolfs bild i sten i naturlig storlek. Klockan sex for vi med omnibuss till Markranstädt och därifrån vidare med tåg till Leipzig. Men nu får du ursäkta mig att jag är för lat att skriva ett längre brev. Lev väl och mottag många kära hälsningar från din tillgivne bror Sten. P.S. Ursäkta slarfvet, skriv snart är du snäll! D.S. Bladet är från Gustaf Adolfs minnesmärke, du får det som minne.

Dagen innan Sten skrev det brevet, 8/11 1892, dog Nils Adalrik, hastigt och oväntat, och jag tror under sömnen.

Nils till Sten, Uppsala den 14 november 1892

Käre Sten!
En mycket sorglig anledning var det vist för mig att resa upp, och tänkte jag, att jag skulle hinna hem för att i tid kunna vara med om pappas bisättning, men han var redan bisatt på fredagen, och jag kom på lördagmorgon, så att jag fick ej se honom såsom lik, hvilket hade varit så kärt. Ja, nu hvilar han lugnt i sin graf, ty begrafningen skedde i går. De få, som voro ombedda att närvara, voro här samlade en qvart före ett. Af slägten voro här

endast farbror Sten, Anna på Hjelmarsberg, Hagelstenaflickorna samt farbror Adolfs. När gästerna kommo bjöds buljong och pastejer samt vin och konfekt, och så sattes sorgetåget igång, och hade hit anlänt en sådan massa med kransar, att alla herrarna som bo här, hvilka ock voro ombedda, hade hvarsin krans att bära på, äfven som vi bröder samt Hesslén o Karl Falk, hvilka voro ombedda för att hjelpa till att bära. Framkomna till kapellet voro der en hel del af pappas gamla vänner och öfriga bekanta samlade, som åhörde jordfästningen som förrättades af farbror Öhrn, såsom varande en gammal god vän till pappa, och höll farbror Öhrn ett vackert tal, hvarefter vi buro kistan till grafven. Bertil och Falk vid fötterna, Hesslén och Elvers dernest samt Alrik och jag vid hufvudet, och föreföll det mig, som kistan var rätt tung, men det var ej lång bit till grafven. Den ligger i gamla kyrkogården, alldeles vid stora gången från kapellet, till venster bakom Geijers minnessten, der vi sänkte ned den och togo ett sista farväl af vår älskade pappa. Derefter gingo vi hem till middagen, till hvilken Adolfs voro ombedda. Flickorna stannade qvar, men farbror reste åter hem på middagståget. En hel massa bref hafva anländt för beklagande af sorgen, men från Harbo hafva ej anländt några ännu. Ida D. har varit här sedan i onsdags förra veckan men bott hos Adolfs. Anna o Louise kommo igår o stannar, den förra till i morgon, och den senare jämte Ida till torsdag. Bertil reser redan i afton tillbaka till Stockholm. Alrik och jag komma att resa om fredagmorgon, så att då är stackars mamma ensam alldeles. Vi hade önskat att någon af mostrarna skulle kommit hem, men på deras bref låter det tvetydigt. Det har i alla fall varit roligt fått vara hemma litet. Tack för ditt vänliga bref på tyska. När du skrifver kan du vara god alltid skrifva på tyska, jag kunde rätt bra reda mig. Jag skall till nästa år skaffa mig en tysk tidning som Anna säger är så bra och heter Die Gartenblosse. Herrarna här hade slagit tillsamman om en krans. Grönbeck o Krantz gåfvo en utomordentligt vacker sådan. Öfriga kransar som jag kommer ihåg kommo från farbror Sten, morbror Magnus, Lagerholms, Konrad, farbror Camitz, Totties, Holmlins , Markströms, Hagelstenaflickorna, Klingberg, samt blommor från Gustaf, Falk, Anna. Nu farväl kära bror. Kusinerna o Viola helsa mycket, men mest helsas du från din bror Nils.

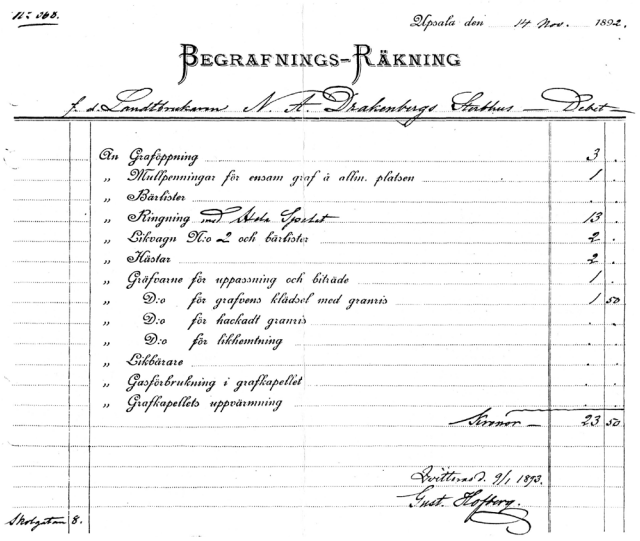

N:o 368. Upsala den 14 Nov. 1892.

BEGRAFNINGS-RÄKNING

f. d. Landtbrukaren N. A. Drakenbergs Stabhus — Debet —

An Graföppning	3	.
„ Mullpenningar för ensam graf å allm. platsen	1	.
„ Bärlister	.	.
„ Ringning med Hela Spelet	13	.
„ Likvagn N:o 2 och bärlister	2	.
„ Hästar	2	.
„ Gräfvarne för uppassning och biträde	1	.
„ D:o för grafvens klädsel med granris	1	50
„ D:o för hackadt granris	.	.
„ D:o för likhemtning	.	.
„ Likbärare	.	.
„ Gasförbrukning i grafkapellet	.	.
„ Grafkapellets uppvärmning	.	.
Kronor —	23	50

Qvitteras d. 9/1 1893.
Gust. Hofberg.

Skolgatan 8.

Ett barnbarn till Nils, Ulla Drakenberg, och hennes make Torgny Domar, läste ovanstående brev i min allra första pappersbok "Nils Gabriel och Anna-Lisa". De har letat efter Nils Adalriks grav utan att finna den. Tack vare Nils precisa beskrivning vet vi nu var han begravdes. Enligt kyrkogårdsförvaltningens noteringar begravdes där Johan Adolf Drakenberg 1896, hans andra hustru Maria Elisabeth Gullström 1924 och hans äldsta barn i första äktenskapet Anna Fredrika Augusta Drakenberg 1935. Nils Adalrik finns däremot inte med i kyrkogårdsförvaltningens noteringar. Ulla och Torgny är nu gravrättsinnehavare och har låtit göra den gamla gravstenen jättefin och låtit Nils Adalrik få en alldeles egen sten.

Alrik till Sten, Uppsala d. 15 november 1892

Kära broder Sten!
Just nyss fick mamma ditt vänliga bref, men dels har hon mycket att göra, som väl är, dels är hon ännu just ej hågad att skrifva. Ty så snart hon sätter sig ner o hvilar i tysthet, försjunker hon naturligtvis i sorgsna tankar och grubblerier på framtiden. Hon är dock frisk o rask och har utstått denna veckas sorger o bekymmer med ett utmärkt jämnmod. Det hon mest grufvar sig öfver är den tomhet o ensamhet som pappa lemnar efter sig. Sedan vi nu alla åter fara hvar o en till sitt, blir hon ju alldeles ensam i hela våningen där nere. Vi hafva bett henne att hon skall försöka att få någon af mostrarna upp hit åtminstone under första månaden, men ännu hafva vi ej lyckats få henne att gå in derpå, ty hon drar sig för kostnaden. Emellertid hafva vi ej ännu misströstat derom, ty mostrarna hafva sjelfva skrifvit och erbjudit sig komma. Bra svårt blir det nog för henne att ensam sträfva med det här stora hushållet och den dryga hyran. Detta året måste hon väl ändå fortsätta, ty våningen är ju tagen på ett år, och för öfrigt är det ju bra svårt att få något annat för henne. Mostrarna vilja att hon skall komma ner o bosätta sig vid Kil, men hon tycker allt hon kommer så långt bort ifrån oss alla, och för öfrigt blir stillsamt der. Många tycker att hon borde flytta till Stockholm och ha inackorderingar der istället, och nog vore det synnerligen roligt för Bertil o mig, men ännu hafva vi båda för små inkomster för att kunna hålla hushåll. Och att ha några främmande herrar i Stockholm är betydligt mycket svårare än här i Upsala. Pretentionerna äro der mycket större i alla afseenden. I alla fall skola vi väl till hösten försöka hitta på något annat om det kan vara möjligt, ty detta är ju rysligt sträfsamt. Du tycker väl detta är ett fasligt ekonomiskt bref, men som Nisse har lofvat beskrifva begrafningen för dig, ville jag berätta för dig

om öfriga ställningar och förhållanden. Som mamma nu vill skrifva några rader slutar jag med hjertliga hälsningar till dig från kusinerna men dock mest från din sorgsne broder Alrik. Jag var den enda af bröderna som hann få se pappa innan han bisattes. Han var sig mycket lik och tycktes sofva helt lugnt och godt. Bra roligt att han fick sluta så plågfritt, men ledsamt både för oss o mamma att han ej kom i tillfälle att säga oss några afskedsord.

Min kära älskade gosse!
Tack för ditt bref. Hur kärt hade det icke varit att under dessa sorgliga dagar haft dig hemma, men det kunde ej gå. Jag är glad att de andra gossarna kunde komma, men huru fasligt tomt det blir nu när de alla reser, törs jag ej tänka på. Det har varit så mycket nu att bestyra om, som dock har skingrat tankarna på min förlust. Men när det blir tyst och stilla omkring mig, kommer jag att känna det så mycket tyngre. Vi fingo många vackra kransar till kistan och allt gick stilla och lugnt. Vädret var också vackert. Många af pappas gamla vänner voro till mötes vid grafven. Den var klädd med granris och såg ej dyster ut. Så hvilar han der nu i frid. Gud vare med dig min älskade gosse. Din bedröfvade moder.

Sten till Nils, Entritzsch den 4 december 1892

Kära broder Nisse!
Det var av en tråkig anledning som du var hemma men det gläder mig dock att du är nöjd med din resa som väl också var väldigt dyr, eller åkte du med ångbåt? Det var också ledsamt att du inte mer kunde träffa Pappa. Det gör mig så ont om Mamma, som nu är så ensam. Det var vackert av Gerda, som kom för att göra henne sällskap. Jag tackar dig för brevet och kortet. Det gläder mig mycket att höra att du mår bra. Eftersom det är din namnsdag på tisdag vill jag på det hjärtligaste gratulera dig och önska dig allt möjligt gott. Till min namnsdag fick jag brev från Mamma, Gerda och Tant Wiola, med två vackra bilder från Upsala och ett annat kort av Mamma. Också från Alrik och Bertil fick jag brev. Ja du, nu har ju de 90 dagarna gått igenom i riksdagen så när det gäller måste jag exercera 90 dagar. Du är väl glad att du är färdig med det. Söndag morgon var det 13 grader kallt här och allt öppet vatten var tillfruset så människorna åkte skridskor överallt. Jag besökte en svensk och det var ganska gemytligt. Där var en till, så vi var tre. Den ene har varit här i Tyskland 10 år, den andra i 16. Båda var från Lund och ganska trevliga karlar, bara en smula röda. Nej nu lev väl för denna gång och än en gång de hjärtligaste lyckönskningar till din namnsdag från din tillgivne broder Sten. P.S. Ursäkta slarfvet! Skriv snart, ber D.S.

Sten till Nils, Entritzsch den 21 december 1892

Kära broder Nils
Bästa tack för ditt brev med gratulation på Nilsdagen. Eftersom det snart är jul vill jag önska dig ett gott firande och att du har mycket nöje och får många gåvor. Från mig får du bara en enkel bild, det skulle glädja mig om den tilltalar dig. Den är dock åtminstone tullfri. Hade jag köpt något annat så skulle du måst betala tull därför, och något storartat kunde jag i alla fall inte köpa, men jag ville dock något skicka. Söndag var Karl Schmiedel och jag på julmässan och då må du tro var så många människor att vi knappt kunde komma fram, och mellan bodarna var det nästan omöjligt. Där kunde man också göra av med pengar om man hade några. Och de många julgranarna, hela Augustiplats full. Vi gjorde inköp här och där och till sist köpte vi också en julgran, som var väldigt dyr, kostade till och med 1 mark 50 pf. men den var också ganska vacker. Du kanske tycker det är märkligt att vi köpte julgran men det är så Mode här. Här har vi nu ingen snö mer, 4–5 grader

varmt varje dag, också på nätterna. Jag tror att Trädgårdsduvan skall passa dig ganska bra. Jag har läst den många gånger och den förefaller mig vara ganska vacker, tryck och utförande är också bra. Jag kan knappast fatta att det så snart är jul jag fattar det inte, jag skulle önska det vore långt dit. Nej, lev nu väl, min vän, än en gång önskar jag dig en fröjdefull jul. Din tillgivne broder Sten. P.S. Ursäkta slarfvet! Skriv snart, ber D.S.

En svensk sida avslutar det sista tyska brevet.

Du vill att jag skall sätta på några sällsynta frimärken men det är lättare sagdt än gjort, ty här finnes ej så många valörer blott 3, 5, 10, 20, 50 som äro gångbara och de äro så vanliga så de hafver du väl, om ej vill jag skicka dig några. Särskilda frimärken för Sachsen finns ej i bruk och de gamla äro sällsynta rariteter. Samlar du för egen räkning, eller ger du bort dem. Jag skickar dig här några stycken som du kanhända ej har. Tack så rysligt mycket på förhand för penningarne du lofvat att skicka. Nog har det varit roligare att få någonting skickat, men det är ju så förskräckligt dyrt, jag skickade ett litet paket hem som vägde 105 gr och straxt kostade det 1 m. 40 pf. det är ju utan alla gränser. D.S.

Sten till tant Viola, Entritzsch den 24 maj 1893

Bästa tante Viola

Jag har den äran att gratulera
och önska lycka och mycket mera.

Jag skämmes att jag ej något har
utan kommer så här blott och bar.

Det var då rakt inte för mycke
åtminstone uti mitt tycke.

Att sända något till Wilhelmina
förgätmigej eller rosor fina.

Men huru skicka den långa vägen
när Leipzig så långt från Upsala är belägen.

Ett brev är lättare att transportera
och så det innehåller mycket mera.

Och för att göra't litet mera nätt
är det på vers min kära Violett.

Några år sen voro pappa, jag och mamma
hos tant Viola på denna dag.
Drucko kaffe samt bjödos allesamman
på körsbärsvin av utmärkt slag.

Om jag minns rätt var det i Pingsthelgen
som Wilhelmina det året var.
Vädret ej vackert men dock blomma selgen
Bertil i Alsike om jag ej miste tar.

Men nu ha tiderna förändrat sig
för oss båda men dock mäst för mig.

Som kommit ända hit till Tyskland
Gud vare lov det ej var till Ryssland.

Men tant må tro
jag har ej någon ro.

Förr'n jag igen är hemma
ty min längtan gör mig klämma.

Nej jag är så sömnig att jag ej kan skrifva mer på vers utan tant får väl lof att nöja sig med prosa. Annandag pingst var jag till ett ställe som heter Gaschwitz här utanför Leipzig för att bese parken der och den var verkligen storartad, utmärkt trefligt anlagd med en liten sjö uti med små holmar i, som såg utomordentligt näpna ut. En bit derifrån var också en furuskog i hvilken jag också spatserade, det var verkligen skönt att komma ut i en riktig skog, det var första gången sedan jag kom

till tyskland. I dag hafva vi haft ett väldigt åskväder med regn. Det regnade så att allting var som en enda sjö i trädgården, men det var också behöfligt ty vi hafva på hela våren ej haft mycket regn att tala om. Åskan slog ned i en förort till Leipzig ej långt härifrån så vi kunde i trädgården se hur det brann. Jag har nu fått nya kläder må tant tro, och de sitta som väl är mycket bra blott att byxorna äro en smula för långa så det måste jag låta lägga upp. Nej nu är jag verkligen så sömnig att jag knappt kan skrifva mer som tant nog ser på stilen. Derför ännu en gång de hjärtligaste gratulationer på namnsdagen, var god och helsa mamma så mycket. Förlåt slarfvet. Skrif snart beder tants tillgifne Sten. Jag sänder här en proflapp på tyget till mina nya kläder, vill tant vara snäll och gifva mamma den.

Nils till Maria, Sävsjöström den 14 december 1893

Goda Mamma
Mycken tack för brefvet med gratulationerna på namnsdagen. I tisdags erhöll jag från Emmaboda ett paket, som antagligen skickats med någon af inackorderingarna från mamma, och tackar jag för innehållet, hvilket kommer att bli' orört till julaftonen, då jag skall öppna det så kärkomna paketet. Tack snälla mamma. Med morgondagens tåg afgår äfven till Upsala en låda med litet af hvarje uti. Till fyllnad har jag lagt in ½ kg nötter o ½ kg russin att smaka på, äfven en bit väf, som blifvit öfver på mina skjortor någon gång om mamma kan hafva användning för den, 2 veck följa, om Bertil vill ha' dem; jag kan ej med dem alls. I söndags hade jag influensan, så att jag låg till sängs, men är nu återställd, endast litet hosta qvar. Farväl för denna gången, mottag många hälsningar från tillgifne sonen Nils.

Sten till Maria, Entritzsch den 23 december 1893

Kära Mamma
Lådan är i dag lyckligt ankommen, men naturligtvis vill jag vänta tills i morgon med att öppna den. Jag tackar på förhand för allt hvad der inne är. 35 pf. har jag betalat i tull och 2 m. 55 pf. i frakt. Många helsningar till bröderna och alla bekanta och en god fortsättning på helgen önskar hjärtligt mammas tillgifne son Sten.

Nils till Sten, Sävsjöström den 9 mars 1894

Broder!
Vill härmed underrätta dig, att Lillis bröllop är bestämdt till den 17 mars. Jag är bjuden men reser inte, hade jag träffat Alrik, hade det varit en möjlighet, men nu är det väl en stor del strama officerare, som man inte törs titta på en gång. Roligt skulle det hafva varit att komma dit, men det kan ingen hjelpa, jag spar emellertid in omkring 50 kronor. I hast din tillgifne broder Nils.

Sten var kvar i Tyskland till 1 april 1894. Sedan militärtjänstgöring och Experimentalfältet, Kungliga Lantbrukarakademiens experiment- och försöksverksamhet på Norra Djurgården i Stockholm, november 1894 - november 1896.

Nils till Sten, Sävsjöström den 16 november 1894

Broder Sten
Tack för ditt vänliga bref, af hvilket jag ser, att du nu installerat dig på din nya plats, och önskar jag, att du måtte trifvas der och så småningom vänja dig vid att laga din mat sjelf. Försök bara att äta så mycket lagad mat som möjligt, ty utaf kallmat kan du lätt förderfva din mage … För att svara dig så fort som möjligt har jag skrifvit på kortbref, men skall snart skrifva ett riktigt bref. I hast din

tillgifne broder Nils.

Hur länge Nils var kvar på Sävsjöström vet jag inte. I juni 1896 var han i alla fall kassör och bokförare vid Mejerigårdarnes egendomar i Vårdinge.

Maria till Alrik, Uppsala den 17 september 1895

… Ja Sten har nu slutat sin exercis och reste i går kl. 6 e.m. tillbaka till experimentalfältet. Der han alls icke tycks trifvas, och det värsta är att han ej känner sig ha någon särskild lust för att fortsätta på samma bana, och hopplöst tycker han det är att byta om och börja på nytt på en annan bana. Paraguay ligger honom i hågen och han tror sig der lättare kunna skapa sig en framtid, d.v.s. oberoende. Du bör tala vid honom och gå till botten med frågan … Jag förmodar Sten tycker det är nedtryckande att gå som en dräng, och ej se någon ljusning till det bättre då det på den banan som alla andra är så fullt, och när han dertill ej känner någon riktig håg för saken, förefaller allt honom mörkt och dystert. Jag har nog länge märkt att ej allt varit som det bort med honom, ty han är ju aldrig glad utan tyst och sluten och grubblar nu endast på detta, försök nu att få honom att tala och säga hur och hvad han tänker. Och ehuru det förefaller mig mycket smärtsamt att tänka honom resa så är det väl ingen råd om han endast der kan tro sig finna sin bergning. Går det ej bra här hemma skulle han alltid sedan tänka, ”om jag fått följt min håg hade det varit bättre” … Ja kära du hjelp nu Sten och tänk ut det bästa för honom, han ligger i mina tankar både natt och dag …

Bertil till Maria, Stockholm den 14 juli 1896

Kära Mamma
Tack så mycket för brefven som jag fått det sista just nu när jag kom hem på middagen. Jag har dröjt med att besvara det första tills nu, för att på samma gång få gratulera mamma på födelsedagen och önska mamma allt möjligt godt och att mamma framför allt måtte få vara frisk och kry och att vi får behålla mamma ännu länge hos oss. Mamma vet nog huru gärna jag skulle hafva velat skicka mamma något till födelsedagen men det är nu omöjligt under dessa lönlösa dagar. Jag mår fortfarande bra, fast nu ett par dagar hafva vi haft en outhärdlig hetta. I lördags hade vi vår första utmarsch med ränsel. Vi lekte krig först på morgonen och medan det pågick var det ett härligt väder, men just som vi skulle bryta upp för att gå till Lidingöbro värdshus började det åska och regna så att vi inom en liten stund voro fullkomligt genomvåta, men det hindrade inte marschen utan vi fingo marschera iväg i en oerhörd lersmörja vi voro ej mindre än 16 kompanier som tågade efter varandra, så vägarne voro som träsk.

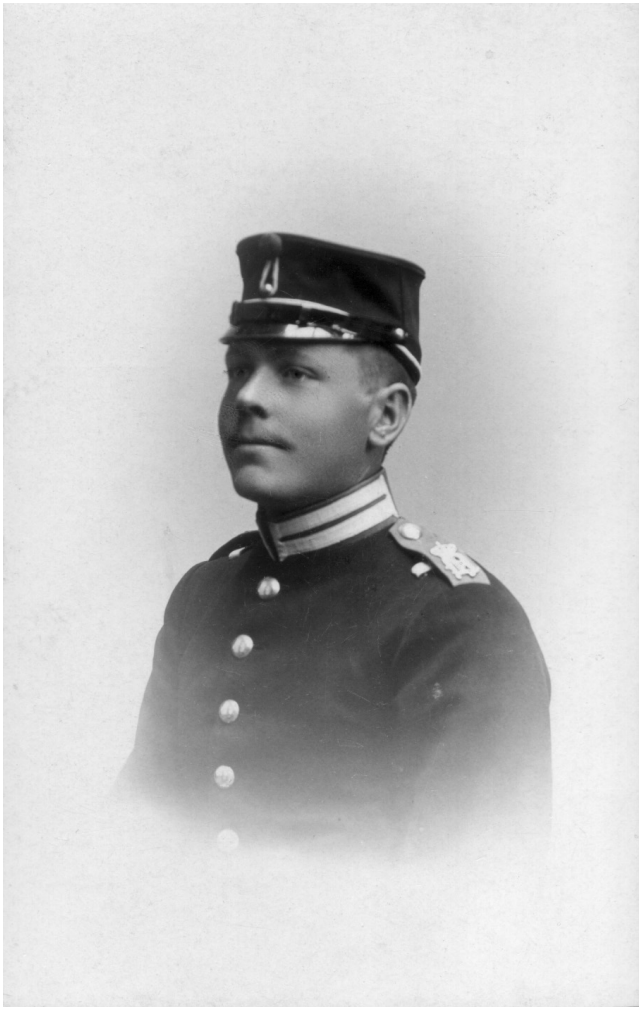

Bertil

Bertil

När vi efter 1 ½ timmes marsch i oafbrutet hellregn, men ändå sjungande af full hals ”Dåne liksom åskan bröder”, kommo fram till Lidingöbro var der mat oss till mötes och stora eldar tända. Jag jemte tre kamrater var kock ett ej litet ansvarsfullt göra när man har 23 flaskor i elden på en gång. Vi fingo fläsk och potatis som var bra, ärtsoppa med hårda ärter, endast spadet ätbart, och svagdricka så mycket vi ville hafva, under tiden vi kokte var det uppehåll i väderleken. Marschen varade i 9 timmar. I söndags var Sten och jag först på visit hos Tante Maria och Sigrid men de voro ej hemma. Så åto vi middag hos tante Fanny, jag fick skära steken. På qvällen voro vi och helsade på hos fröken Munk hon tog mycket väl emot oss hon var ledsen öfver att ej mamma hade kommit ut till henne. Hon visste att berätta att Eva Friberg var sjuk och skall komma hit upp i höst för att genomgå en operation i magen samma som systern. Hon mår bra och trifs utmärkt och bad helsa så mycket. I midsomras hade jag just inte värst roligt, midsommardagen var jag hos tante Fanny, hon var alldeles ensam och på afton gick jag upp på Skansen. Bomans voro resta på landet så jag var ensammen. I söndags åtta dagar sedan hade vi en liten treflig utfärd till Nacka och hade mat med oss. Nu är saften slut för rätt länge sedan tråkigt nog för det är så läskande. Nu har jag ej mer att skrifva om och derför slutar jag med många helsningar till alla samtliga men mest helsas mamma af sin tillgifne son Bertil.

Tanterna Maria och Fanny har blivit änkor. Magnus Roth dog redan 7/12 1895 och är begravd i Knista, men Adolf har dött under året och ligger nu i samma grav som Nils Adalrik.

Bertil till Maria, Stockholm den 31 mars 1898

Kära Mamma
Tack så mycket för kläderna och brevet som jag ordentligt fått. Skjortan var utmärkt bra. Lisa sydde dit kråksparken åt mig. Vi hade rysligt roligt på lördagen då lekstugan var. Fasligt med människor, alla glada och belåtna så der var en sådan otvungen och uppryckande stämning öfver det hela. Det skulle börjas klockan 7, men det dröjde ända till halvåtta innan Philokvistarna komma intågandes med musik i täten och hälsades af oss med ett fyrfaldigt hurra som af dem besvarades på liknande sätt. Strax derpå spelade musiken upp till långdans som gick i ofattliga krumbukter hers och tvärs i den stora Börssalen. Derpå dansades domaredansen, och så hambo, ja och så den ena dansen efter den andra omvexlande folkdanser och vanliga. Supén serverades omkring 11, då alla tycktes vara mycket hungriga för maten försvann fort, men var rikligt tilltagen och god. För ovanlighetens skull efterrätt, glass, som fullkomligt försvann i ett enda tag. Före maten var det sång af en herr

Hofstenar och Drakar vid Hjälmarsberg år 1897

Gentsel som sjöng ”I Finland der åto vi” och när refrängen sjöngs stämde hela församlingen i. Dansen var slut 11, så det slutade just när det var som roligast, och det är nog det bästa. Jag hade en massa bekanta der, bland andra herr Etrezet lika kokett med stora gustafianska rosenstensspännen i sina bondkläder. Det var ej mindre än 575 personer den största bal som varit under säsongen. På Mar.beb.d. var jag bjuden till löjtnant Stens på familjemiddag på kvällen spelades vist, der var mycket stilla och lungt men trefligt. I söndags var jag och Lisa bjudna till Dr. Molander, Tyra Bergmans värdinna, der det spelades kort och piano. Om lördag har Philokvisterna i Upsala lekstuga vi äro inbjudna men nu har jag lekt så mycket att det får vara, och der blir det nog god tillgång på herrar. Jag har nu rätt brottom med mitt stycke, som nog inte kan komma att visas förr än sista fredagen i April. Det är så mycket att göra på det, det är lösa öfverliggande dynor som skola häftas, att få krokar och kanter att sluta till är svårt nog. Det skall blifva roligt att få komma hem i påsk och språka litet, mammas herrar resa väl hit de flästa. Nisse kommer väl också tänker jag, han har ännu lättare kommunikationer nu än förr, för det är flera tåg som inte gå längre än dit. Jag minns inte om jag har skrifvit och talat om att jag har varit på dans hos Gilles det var för farbror Hjalmars myndlingar så jag var bland de äldsta. Den enda bekanta utom värdfolket var en Bertil Borgenstierna som har varit i Upsala som mamma nog minns. Alla tyckte att det var så märkvärdigt att det fanns två i sällskapet som hette Bertil. Jag har inte mycket tid öfrig för min egen del, och flickorna tycka att jag är så osynlig af mig om qvällarne, men jag tycker det är skönt att få gå in på mitt rum sedan vi ätit, och läsa eller skrifva och få vara

ensam, för ståj och prat hör man hela dagen så tillräckligt att man hinner tröttna vid det. Jag håller för närvarande på och läser några små bitar af A.Strindberg som heta ”Svenska öden och äfventyr” som jag tycker äro utmärkt bra och genomgripande så att man just känner sig litet nedstämd och tycker att man kan tillämpa det på sitt eget leverna. Väl vore det ju om man som hans jältar kunde ändast tala sanning. Men äfven de tvungos af livets strid att tala osanning (för att få behålla livet). Nej, nu tycker väl mamma att jag skriver bara larv, så det är väl bäst att sluta, många helsningar till flickorna men mest helsas mamma af sin tillgifne son Bertil. Jag kommer nog inte förrän på påskafton på kvällen för jag törs ej ta mig ledigt nu när jag håller på med stycket. Skulle vid genomlesandet af brevet helst velat stryka det som står inom parrangtes, men det ser så illa ut. Karin ba helsa.

Utdrag ur min mormor Sara Roth född Lundboms memoarer

Mamma började tycka, att jag skulle ut o lära mig hushåll på allvar. Hon kom då att tänka på en gammal vän i Uppsala Tante Maria Drakenberg, som där hade stort hushåll o hade studenter inackorderade. Hon skref o hörde sig för, men fick svar att hon hade för närvarande flickor där, men hennes tre systrar som rådde om en liten egendom Kil i Nerike, brukade ha inackorderingar och äfven hushållselever. Mamma skref till dem o fick jakande svar, jag kunde få komma … Det fans tre ungherrar i huset, deras systerson Sten, deras brorson John som var i Danmark samt inackorderingen Teodor Nordenadler … Sten skötte trädgården på Kil och anlade trädgårdar åt några i Fjugesta, medan han väntade på något annat …

Kil sommaren 1898. Sten, Maria, Göteborgs-Ida, Fanny Roth, Anna Roth, Teodor Nordenadler, Sofie Roth och Stina Roth.

I mormors memoarer hörde jag för första gången talas om Göteborgs-Ida. Hon återkommer om några år i denna bok.

Göteborgs-Ida

Göteborgs-Ida

Vad vet jag fram till nästa brev? Hjälmarsberg såldes till en Andersson i mars 1898 och Carl Samuels änka Augusta flyttade till Lillis familj i Örebro. Vår Maria var på Kil sommaren 1898 och flyttade i oktober till Stockholm, där Nils och Alrik nu hade möjlighet att erbjuda henne ett hem. Sten började på Tomta lantbruksskola 1 november 1899. Bertil for till Paris för att utbilda sig i sitt yrke i februari 1900. Sten var klar med lantbruksskolan 24/10 1900 och köpte Lekeberga av sin giftasmorbror Anton Hinnerson som var änkling. Nils gifte sig med Elin 1902, och då tog Bertil över hans plats i lägenheten. Sten träffade Mita Hellman samma sommar. De växlade några kamratliga brev, men ganska snart skrev Sten och friade.

Maria till Alrik, Stockholm den 24 februari 1903

Kära Alrik!
Tack för ditt bref och påringningen i söndags roligt höra att du nu är kry igen, jag stretar ännu med snufvan tråkigt nog, men den skall väl till slut ge med sig. I dag har jag haft bref från Sten och som jag nästan tänkte så kan han väl ej vänta att komma upp till Påsk, utan kommer nu redan om fredag och blir qvar till tisdag afton, så vi få tänka oss förlofningen någon af dagarna. Mest passande torde väl ha varit på Mariadagen då det är Mitas namnsdag. Men om jag får mycket besök är det tråkigt att ha mottagning på f.m. och middag sedan. Men om vi skulle skjuta upp middagen till kl 5 kunde det ju gå för sig. Säg hur du tycker annars tar vi den på söndag. Och gästerna får väl lof att bli farbror och Louise. Vi bli ändå 12 personer, och flera kunna vi knappast vara. De vänta nu på medgifvande från förmyndaren, och det tror jag Mita fått, ty hon var här uppe och sökte mig i går då jag var hos tant Maria, så hon torde komma igen i dag, och hon sade i söndags att hon väntade brefvet från Visby och var säker på att ej något hinder skulle möta. Sten har skrifvit och han

skall väl också ha svar … Mita som alldeles nyss varit här säger att hon fått bref derifrån och att de äro mycket nöjda åt hennes val, fast intet kan jag förstå att de endast på hennes utsago skall vara så nöjda. Hon ser nu allt i rosenrött och är så glad åt det Sten kommer upp och förlofningen blir eklaterad. Måtte det nu bli bra på alla vis, hon har ej något emot att gifta sig i höst, hon har ingenting att vänta på och behöfver ett hem. Vi har snart en Basar för ”försvaret” den blir i ”National” och Elisif skall medverka. Det skall inrättas som ett läger och de unga flickorna som marketenterskor i hvar sitt regementes mest lysande uniform. Det skall bli ståtligt. Fruarna vid sjukvården och ambulansen, det skall pågå torsdag, fredag, lördag. Men nu farväl, skrif några rader. Det blir väl bäst taga middagen på söndag så de kunna hinna skaffa och prova ringarna på lördagen. Gerda helsar och likaså jag till Konrad, hasteligen din Moder.

Ansgar Roth

Elin Drakenberg född Mundt Petersen

Elisif och Hjalmar Théel

Den 27/4 1903 fick Maria sitt första barnbarn, när Nils och Elin fick Yngve. Bertil kom hem från Paris sommaren 1903. Jag har inte sett Mitas bror Carl Hellmans dagbok, endast ett maskinskrivet utdrag som jag tycker passar in här. Nisse, Carl och Mita Hellman blev föräldralösa vid 22, 21 och 19 års ålder. Mitas förmyndare var Vilhelm Lindström i Visby med hustru Elvira och dotter Karin. Den familjen finns med i kommande dagboksutdrag liksom Starbäcks som är min pappa Rolfs farmor änkan Hulda och hennes två döttrar Olga och Augusta som var Mitas mycket goda vänner. Ansgar Roth är Elisifs yngre bror. Lalla Löthner är Mitas kusin på mödernet. Ruth Olsson är syssling till Sten. Hennes mamma var Anna Olsson född Tranberg och hennes mormor var Carolina Tranberg född Roth som var syster till Marias pappa Nils Gabriel. Övriga inblandade "känner" jag inte.

Carl Hellmans dagbok, onsdagen den 9 september 1903

Nu är jag sedan i går morse åter i Stockholm. Bor på samma ställe som Lindströms och Mita, på Hotell de Suede. Resan gick bra och utan andra äfventyrligheter än att tåget som jag skulle resa med från Malmö ej hade någon 3:dje klass. Måste därför ta 2:dra klass och tyckte sedan jag kunde kosta på en sofvagnsbiljett, hvilket allt kostade 47:80. Då har jag 3:dje klass returbiljett. Dagen igår var spring, prat och dividerande för och om bröllopets skull naturligtvis. Jag fick på min lott att beställa tärn- och brudbuketten samt myrten till marskalkkransarna. Buketterna binda Melanders och kostar de 10 kr styck. För egen del köptes ett par lackerade skor 12 kr en cylinderhatt 8 kr, handskar, hvit halsduk och knappar till skjortbröst. Klockan 4 åts gemensam middag på Jägarhyddan. Sällskapet bestod av Tant Elvira, Karin, Mita, Nisse och jag, som föreställde värd. Hade ganska trefligt och höll på i två timmars tid. Mita och jag gingo därifrån till Starbäcks, supérade där och återvände till hotellet, hvarifrån vi kl 10 hämtades av Bertil Drakenberg, för att i sällskap med honom och Karin gå och möta Sten och Ingeniör Schmiedel. De kommo en kvart öfver 11 med båt öfver Örebro. Till följd av en lifsfarligt brant landgång, utöver hvilken bondgummorna hade rysligt svårt att passera till stor munterhet för oss, och en del reseefekter, blefvo vi fördröjda, och var kl nära 12 då vi kommo till hotellet. Riktigt trött somnade jag strax, vaknade kl halv 8 och gick då opp för att möta Farbror Vilhelm, som skulle komma från Visby. Vid Riddarholmskyrkan kommo han och tant åkande och åkte jag med dem till Hotellet. Klockan 10 bjöd Farbror på frukost hos Vestbäcks, kl 11 hämtade Sten oss på Hotellet och köptes av Nisse och mig en korgmöbel som lysningspresent. Nisse och jag gjorde sedan visit hos Landssekreterare Sten Drakenberg, ättens huvudman, en gammal herre på 85 år. Så återvände jag till Hotellet. Längre har inte tiden kommit än. Lindströms, Nisse och jag åto middag tillsammans på Operakällaren. Kaffe med likör på kaffet under angenäm stämning. Kl 8 voro tärnor och marskalkar samt närmare släktingar inbjudna till brudgummens mor Tant Maria Drakenberg. Först bands myrtenkransar åt marskalkarne hvarpå flera lekar utfördes. Vi hade mycket roligt, åtminstone skrattade jag som jag sällan gjort. Kl 1 slutade kalaset.

Carl Hellmans dagbok, torsdagen den 10 september 1903

Hällande regn hela dagen med undantag af just den stunden vi gick ur och i vagnarna vid kyrkan. Förmiddagen tillbraktes under små förberedningar. Klockan 3 kom Nisse och hämtade mig och vi körde vidare till Brakegt 24 för att hämta Elna Lindeberg, som skulle bli min tärna. Hon hade ej fått sin bukett och väntade vi en half timme utan resultat. Så kördes till Jungfrugatan 31 där Nisses tärna

fröken Augusta Starbäck bodde. Där upphans vi af en droska buketter från Melanders och tärnorna fingo sina buketter. Så styrdes färden till Ersta kapell och kommo vi dit i god tid. Tärnor och marskalkar voro: Bertil och Karin, jag och Elna, Nisse och Augusta, Ansgar Roth och Lalla Löthner, Carl Schmiedel och Anna Julin, Herr Bolin och Hilda Julin samt Teodor Julin och Ruth Olsson. Som ingångsmarsch spelades ur midsommarnattsdrömmen och Lohengrinsmarschen efter. Även sjöngs psalm 33. Själfva vigselakten präglades af stor högtidlighet och allvar. Vigselförrättare var den gamle 82-årige prosten Öhrn, hvilken äfven döpt Sten. Han gjorde sin sak mycket bra och sade efter vigseln: ”När jag såg huru uppriktigt och ärligt båda menade, så tändes en gnista i mitt bröst, och jag försökte att göra mitt bästa”. Så kom middagen i Hotell Continentals stora festvåning. 9 rätter mat samt smörgåsbricka, 5 sorters vin, kaffe, likörer, bål och vichyvatten och som afslutning the, som ingen drack. Talen voro: Först ett utmärkt tal till brudparet af prosten Öhrn, för brudens släkt, för brudgummens släkt, för värdar och värdinna, för brudens bröder, för tärnorna på vers af Ansgar, för marskalkarna af Hilda Julin, samt för den i tysthet verkande kraften fru Elisif Theel. En massa telegram hade ankommit och upplästes af Alrik. Värdar voro Alrik Drakenberg och doktor Sahlin, och som värdinna fungerade Lilli von Hofsten född Drakenberg. Middagen var aväten ungefär kl 8 och så fort borden voro afdukade började vi dansa och följde danserna tätt på hvarandra till kl 11 endast afbrutna af ett par gluntar vackert och roligt sjungna af doktor Sahlin. Då kronan och kransen afdansades bar det sig ej bättre än att Elna fick kronan och jag kransen. När brudparet gick så stodo vi ungdomar på lur i trappan och gaf dem en afskedsdusch med risgryn. Så blef allmänt godnattsägande och vid halv 12 tiden var jag hemma. Nu är den historien slut och återstår ett minne, af idel ljus och glädje för lifvet.

I mars 1904 for Bertil till S:t Louis för att arbeta vid utställningen där. Sten och Mita fick Sten-Olof 28/10 1904. Nils och Elin fick Stig 20/11 1904. Bertil for från S:t Louis till Paris i början på 1905. I april 1905 for han till Liege i och för världsutställningen där. I december samma år for han tillbaka till Paris. Sten och Mita fick Kerstin 27/1 1906. Bertil for till Milano i april 1906. Uppgifterna om Bertils utlandsresor har jag hittat i en gammal släktbok som Alrik har skrivit i. Det hade varit roligt att veta litet mer om den tiden. När han inte var utomlands, antar jag att han bodde med Maria och Alrik i lägenheten, men Alrik flyttar ju snart till Härnösand. Sten och Mita fick Maja 15/2 1908, och sedan är vi framme vid nästa brev.

Sten-Olof, Sten och Kerstin

Mita till Maria, Lekeberga den 18 juni 1908

Käraste Farmor!
I dag har den stora sändningen kommit hit

och vill jag å egna och Stens vägnar tacka så hjärtligt för allt. Jag tycker bara det är så vemodigt att plocka med Farmors saker och förstå att det skall vara bra svårt för Farmor nu då allt skall skingras. Jag mins ju så väl hur det kändes när vårt gamla hem skulle skingras, man ville så gärna hava det alltsammans, och ändå svårare kan jag ju tänka, att det skall vara, då man som äldre skall vara med om detta. Allt som kommit i dag var i oskadat skick utom benen på soffan, bakbenen voro av, men bitarne voro med, ja det ena måtte varit sönder då den packades, det var insytt i packningen. Gellerstet kommer ner i morgon och lagar den. Vi hava nu i afton satt in den, där den skall vara och är den ståtlig, det var mycket roligt att få den. Stolarne hava vi satt på ett rum där uppe tills vi få tillfälle att rusta upp dem. Den stora röda soffan ha' vi satt i stället för den stora vi sållde. Tack särskilt för den lilla byrån som är utmärkt i barnkammaren, det skall bli mig lugnt att hava min och Mors gamla byrå på ett säkrare ställe. Undrar just hur det är med Bertil men hoppas, att det är så bra man kan vänta efter en genomgången svår operation. I morgon vänta vi tant Fanny, Sten reser in och möter henne han skulle ändå in någon av de närmaste dagarne. Det lät på tants brev som om hon rätt gärna reser häråt. På lördag kommer Schmiedel och så på måndag min morbror Oskar och moster Klara från Arvika men det blir i alla fall tomt efter Farmor som varit här alla år vid den tiden. Barnen undra litet emellan om inte Farmor kommer snart … Alrik skall hava mycken tack för mattan som nog blir skön i Stens rum i vinter. Många hälsningar till Eder alla från oss genom Farmors tillgivna Mita.

Sten har skrivit i kanten på brevet: ”Tant Fanny lyckligen och väl anländ. Tråkigt nog hör jag att mamma ej är kry. Det blir nog bäst att mamma kommer ner så fort mamma kan, helsningar Sten”.

Alrik till Maria, Härnösand den 5 juli 1908

Kära Mamma!
Nu ändtligen kan jag i lugn och ro få skrifva ett ordentligt bref och berätta litet om hur jag har det. Som hördes af mina brefkort gick resan bra, bara dumt, att Andersson ej följde med Pauline i stället för mig, han fick nämligen gå här en hel dag och ingenting göra, ty sakerna kommo ej fram hit förrän torsdags morgon. De hunno emellertid få upp allt den dagen o på fredagen fingo de allt uppackadt och var ingenting sönder. En och annan skafning fans nog på de möbler, som ej voro så väl emballerade, sämst var skärmen nött med ett par hål på fodret, men jag tycker ändå att det gick bra och är mycket belåten med Andersson. Här vardt han så buss med vaktmästaren, så han undrade om jag ej kunde rekommendera honom till flyttningar här i staden, men jag tycker allt det är litet långt ta folk från Sthlm dertill. Han hjelpte att få upp gardinstänger och sätta upp de största taflorna och var i öfrigt villig hjelpa till med allt, så piskade han alla sängkläder m.m. Hela flyttningen gick i alla fall till cirka 300 kr, deraf vagnen 150:-, men det är ju ändå en massa utgifter som kommer till, så nog kostar det penningar att komma igång här. Som mamma kan förstå af medföljande planritning ha vi mycket godt utrymme. Det verkar åtminstone delvis alltför mycket solidarhem, för att det skall vara mig riktigt i smaken. Hvardagsrummet slukade ju allt hvad jag hade och ser ändå ganska tomt ut. Rummet är vackert med hvitt tak och brunaktiga glatta fina tapeter, som passar synnerligen bra i ett herrum, men som också äro omöjliga för att sätta upp taflor med mahognyramar på. Jag hade tänkt ha bokskåpet der men det gick inte alls, jag måste sätta det i salen, nu funderar jag nästan på den der hvita bokhyllan Bertil

hade att bjuda på från M.& S. att sätta strax till venster innanför dörren, det vore trefligt ha några böcker synliga någonstans och inte ha allt inlåst inom två dörrar. B. kunde ju vara snäll lämna mig uppgift om måtten på den hyllan, så får jag se om den passar, pris kunde han då också säga. Skrifbordet kommer ju nog också att fylla ut något, men det vill minsann till för allt verkar smått och litet i det rummet. Fönstren äro så breda, att jag endast med nätt och nöd kan använda gardinkäpparna och på höjden vill det verkligen till att gardinerna skall räcka, det kommer fattas en bit vid golfvet, men det kan ju ingen hjelpa. Salen som är det minsta rummet är dock så stor, att man mycket väl får rum kring matbordet äfven om det är fullt utdraget, men så har jag ju ej heller mycket möbler der, fasligt väl att jag fick Nisses soffa med, ty eljest hade der sett fasligt tomt ut, som mamma kan förstå. Och sängkammaren har som syns ej mycket att skryta med sängen byrån kyrkstolarna o de små svarta borden det är allt. Det var ju i alla fall väl jag fick sängen med bara synd att jag ej har en ordentlig öfvermadrass i den, ty den der tapetserarns äro så smala, så man ligger ungefär som man balanserade på en ståltrådslina färdig att falla ner på bägge sidor. Första natten fick jag sendrag i bägge benen så ordentligt, att jag kände af det hela dagen efteråt, men nu har jag vänt mig så nu går det bättre. Så snart jag kan skall jag allt skaffa mig en ny ändå, så jag åtminstone får en ordentlig bädd. Jungfrukammare o kök äro naturligtvis ej heller så rikligt försedda med möbler, men jag tänker köpa ett stort köksbord o ett par trästolar Olausson lemnat efter sig för realisation. Serveringsrummets utrymmen ha vi deremot fyllt ganska bra med våra husgeråd, men så äro de ej heller så gigantiska som rummen. Deremot är källarn och vindsutrymmen ofantliga och mycket välordnade med hyllor och hängare alla möjliga dimensioner samt särskildt vinskåp ja t.o.m. två af den sorten bara man hade någonting att lägga o förvara på alla dessa utrymmen, men det blir väl med tiden. Den der nya madrassen till soffan var ju alldeles för liten så den borde han, tapetserarn, då ha fått ta tillbaka igen, jag måste ta den gamla igen, det kan mamma gerna helsa o säga honom vid tillfälle.Hur Pauline kommer att arta sig vet jag ej ännu, jag hoppas ännu det bästa, ordentlig är hon, bara hon ej är det till den grad att hon blir långsam, men hon har ju fasligt mycket att stå i nu förstås. Dagen efter sedan jag kom hit i tjenstgöring kom bankofullmäktige på inspektion. Han tog tiden i anspråk, så jag kunde ej vara med vid uppackningen det minsta, endast stjäla mig upp på ett par minuter o säga hvar jag ville ha det o det stående. Vi höllo på i banken till kl. 5 e.m. och sedan bjöd ordf. häradsh. på middag på restauranten så vardt det vira o ej slut förrän kl. 1 … Hoppas mamma nu kryat på och mår väl ute hos Elisif. Jag har skickat ett brefkort under Théels adress undras om mamma fått det. Detta sänder jag för säkerhetens skuld till M.& S., ty jag hoppas ingenting händt Bertil, utan han frisk o kry i morgon som sagdt var kan inträda i tjenstgöring. Helsa Elisif o Bertil men var dock allra mest sjelf helsad af mammas tillgifne son Alrik.

Alrik till Maria, Härnösand den 14 juli 1908

Kära Mamma! Ja nu stundar snart födelsedagen, som jag hoppas mamma måtte få fira frisk och med återvunna krafter. I det längsta hade jag ju hoppats, mamma skulle få fira den här hos mig, men det går ej alltid som man hoppas, och för öfrigt är det nog kanske trefligare för mamma på Lekeberga, der mamma har så många vänner omkring sig. Här ha vi nu sedan ett par dagar riktig skön och härlig sommar, så mamma skulle nog i fulla drag kunna njuta af platsens skönhet, för här är verkligen ofantligt vackert. Jag gick en afton efter sjöstrand och kom utåt elfmynningen, så jag hade hela den ståtliga elfen kantad med

höga berg midt framför mig och på sidan öppnade sig hafvet, och så gick jag i en härlig skogskant med trastsång och blomdoft (pyrolan o linnean blomma här som bäst), det var verkligen så vackert, att jag kunde ej förmå mig gå derifrån förrän solen gått ned o det är vid 10 tiden här uppe. Sedan har jag varit der ett par gånger men det är en bra bit dit så stadsborna tycker det är för långt så jag får gå ensam. I lördags gjorde jag också en mycket lyckad velocipedtur inåt landet. Vägarna äro dåliga, men det är så vackert, att man njuter ofantligt ändå. Nu har jag så pass i ordning i våningen jag kan få, innan vi ordna för vintern. Det stora rummet är ganska trefligt, man vänjer sig vid den stora tomma golfytan, så man tycker den är ej så stor. Reparerat är det nu i såväl kök som kökskammare och skafferier, så nu är Pauline nöjd. Fattas nu bara att få upp några gardiner der, det måste jag väl köpa några enkla kappor som äro breda, ty de här fönstren äro ju så höga, att de der smala vi hade med oss se ut som andra strimmor uppe vid taket. De der Schulta stolarna har jag skickat till målarn och trodde han sig kunna få dem riktigt snygga, i hvilket fall jag ökar möblemanget i stora rummet med dem, hvilket blir mycket lämpligt. I går hade jag främmande för första gången. Fröken Falk o en hennes kamrat hade annonserat sig till Hernösand på hemresa från Abisko, o tyckte jag det då var lämpligt bjuda kamrern på kontoret och stationsinspektorn, hvilka varit synnerligen gästfria och vänliga emot mig. Vi voro sålunda sex personer o hade en riktigt glad och treflig liten middag. Smörgåsbord, inkokt lax, rostbiff o jordgubbar, hvit bourdeau o madeira utgjorde matsedeln. Allt var bra utom att rostbiffen var alldeles för hårt stekt, men det gick ju bra för sig ändå. Sedan vi så druckit kaffe hade stationsinspektorn på min anhållan varit snäll skaffat en motorbåt, och vi gjorde en liten sjötur och visade stadens härlighet för främlingarna, så stannade vi med båten i närheten af kamrerns bostad gingo upp dit och sågo på den hänförande utsigten de ha öfver hela södra sundet från sin veranda, förflyttade oss derefter till station o superade hos inspektorn, gingo sedan på restauranten och hörde litet musik och slutade till sist åter hemma hos mig, der vi i en hast togo oss en sväng, så nog vardt det en händelserik dag för resenärerna. I dag få de sköta sig på egen hand under förmiddagen, äta middag hos mig och fara så vidare hemåt på afton. Det var i alla fall roligt få visa någon af fruntimren Falk en artighet. De ha ju varit så ovanligt vänliga emot mig. Genom bref från Anna Schult har jag hört litet hur Ni haft det i Sthlm, och att mamma verkligen kommit iväg till Lekeberga. De resande damerna hade haft sällskap med Théel från Gellivare till Långsele, så han kom nog hem till Sthlm som i går, det var ju bra mamma hann undan … Nej nu farväl för denna gång. Helsa Mita o Sten samt alla andra bekanta men var dock sjelf allra mest helsad af mammas tillgifne son Alrik.

Bertil till Maria, Stockholm den 14 juli 1908

Kära Mamma
De hjärtligaste gratulationer på födelsedagen, måtte mamma något stärkt af landtluften få fira den tillsammans med alla vännerna der nere. Hoppas att mamma snart kommer att känna sig kry igen så att mamma kan få göra sina promenader utåt gärdena. Alriks bord har gått med båt. Snickarn har suddat så med att klä skifvan att det ej kunnat komma iväg förr. Tante Fanny var mycket glad och nöjd med sin sejour på Lekeberga, beklagade endast att ni råkades så kort … Jag glömde naturligtvis bort Louises och Idas födelsedag så nu har jag väl alldeles fallit i onåd. Jag skickar en liten låda med knäckebröd som jag hörde att mamma inte tagit med sig något och utan hvilket mamma kanske reder sig dåligt. Ännu en gång de hjärtligaste gratulationer och var nu riktigt rädd om sig så att mamma blir kry

fortast möjligt. Helsa alla så mycket men var själf mest helsad af sin son Bertil.

Nils till Maria, Stockholm den 16 juli 1908

Kära Mamma!
Bertil skulle i lådan medsändt frimärken för 2 kr, men glömde han aldeles bort det. De sändas nu såsom en ringa gåfva på födelsedagen. Vädret synes blifva vackert. Hjertliga helsningar från tillgifne sonen Nils.

Nils till Maria, Stockholm den 20 juli 1908

Bästa Mamma
Hjertligt tack för brefvet. Roligt höra att mamma börjar känna sig bättre och starkare. Måtte det fortfara. Ett skönt sommarväder är det ju i alla afseenden. Sten har väl nu till större delen fått in sitt hö som väl är af utmärkt beskaffenhet. Huru ser hans råg o hvete ut och den öfriga grödan. Här är ju riktigt presidentväder, varmt och ej för blåsigt. Bertil har knogat värre med dekoreringar. 3 dagar började han kl. 4 och slutade vid 10 tiden och den sista natten slutade han inte alls utan höll i till påföljande middagen. Och nu väntar honom samma pers i den kommande veckan, då allt skall göras om och tyska flaggor skall användas för dekoreringen. Mottagningspaviljongen skall ned och en annan byggas upp. Vi vore i går ute och sågo på när de kungliga m.fl. foro till presidentens middag, åhörde sångarhyllningen och åsågo den festliga illumineringen. Det hela var mycket festligt. Mycket folk i rörelse, fast än större delen af Stockholms befolkning ju är på landet en så vacker lördagsafton. Förra lördagen voro vi till Théels på aftonen och är deras sommarnöje verkligen mycket trefligt. På söndagen voro vi till Enhörnings, hvilka bjödo på segling, ett ovanligt nöje för oss. I dag hafva vi annonserat oss till Edlundarne. Bertil är upptagen till framåt kl. 1 och nästa söndag blir han antagligen inte alls ledig … Nu har jag låtit uppsätta höga skrank på balkongen, och känner man sig betydligt säkrare än förut och lugnare skall det bli för Elin för gossarnes skull. Det var ju väl att lockouten afverjdes, ty det hade allt blifvit gräsliga förvecklingar i mycket om den blifvit verklighet. Från Elin har jag ej haft bref på en vecka, men jag hoppas att de äro krya der nere, jag har sändt ett par Stockholms-tidningar under korsband så att mamma skulle vara i tillfälle riktigt få läsa om Presidentbesöket och Stadiontäflingarne, hvilka senare följdes med stort intresse här i Stockholm. För närvarande bo vi i Bertils blifvande rum. Sängkammaren och barnkammaren äro utrymda för att golfven skola strykas om. Fruntimmersveckan har ju slutat utmärkt, den började ju litet ostadigt. Nu farväl! Många helsningar till Stens och Kilare från tillgifne sonen Nils. Bertil helsar så mycket, han har inte tid skrifva.

Bertil till Maria, Stockholm den 5 augusti 1908

Kära Mamma
Det är nu länge sedan mamma hörde något från mig, men det har verkligen varit så fullt upp med göra dessa sista veckor att man har fått hänga uti både sent och bitida. Men allt är nu öfver så länge det varar hoppas att inte någon annan kunglig hittar på att resa hit i år, vi ha verkligen haft nog af dem. Jag mår i alla fall bra och känner ingenting af min mage utan tycks allt vara läkt och bra. Har förstås ännu ej varit hos dr. Rissler men skall väl försöka komma dit med det snaraste. Det är tråkigt höra att mamma ännu ej blifvit af med hostan och ej heller fått igen sina krafter. Jag tänkte det härliga varma vädret skulle vara fördelaktigt för mamma. Förargligt äfven att dr. Spangenberg just skulle vara rest på semester annars hade jag väl telefonerat och kanske fått något som hade hjälpt. Af Louise som telefonerade i morse hör jag att mamma

å Stens vägnar ber henne att komma ner, men hade hon ännu ej bestämt sig när det skulle bli, i alla fall för hon med sig mammas klädeskjol. Det kan ju bli litet sällskap för mamma när alla andra är så upptagna af sitt arbete. Louise och Nisse och jag skola ut och titta på illuminationen i kväll får då se om vi kunna få henne att bestämma dagen för afresan. Om söndag skola Maria Malmborg och vi resa ut till Mölnbo och se på Annas lusthus. I söndags var jag i staden för att dekorera, på aftonen for jag ut till Théel ett tag, de mådde bra. Elisif har nu börjat på Förbundet igen och tycker ej att hennes ögon lider deraf. En söndag har vi varit hos Enhörning och en hos Edlundarne, de mådde bra å ömse håll. Nu börjar väl bären mogna uti trädgården nota bene om der fins några. Elin skickade upp ett par burkar av härliga bigaråer som smakade utmärkt. Hon säger att Yngve börjar tala riktig skånska så vi förstå honom kanske inte när han kommer tillbaka. Annars har vi just inte haft något anmärkningsvärt för oss. Nisse slutar så sent om aftnarne så vi hinna ej åka någonstans på cyckel som vi annars bruka göra. Från fröken Tersmeden har jag haft ett vänligt bref som vanligt, med förfrågan om jag inte skulle vilja komma dit ett tag denna gång endast för att få prata om gamla minnen som hon säger, hon längtar mycket efter sin syster men hon kommer ej i år. I våningen har jag varit ett par gånger för att vädra och har då rustat på lite af hvarje men ej sett någon mal som väl är. Min byrå har jag lämnat ut till målning, helhvit skall den bli få nu se hur den blir jag är bara orolig för att inte få rum med den det ser ut att bli fullt hos mig så jag är rädd det kommer att verka klädstånd. Byrån vill jag i alla fall ha den är så rymliga lådor uti … Vi börja nu redan få höstbråttom så det får lof att arbetas öfver på syrummet som nog är påkostande för sömmerskorna för det är så varmt der uppe att man jämt svettas och inte törs de ställa till drag för att få bättre luft, då förkyla de sig. Jag riktigt längtar till nya lokaler för deras skull. Nej nu börjar det på att mörkna här på kontoret och jag skulle fara och möta Nisse på kontoret. Många helsningar till Sten och Mita men mest helsas mamma af sin son Bertil. Skrif om det är något mamma önskar att Louise skall ta med sig utom kjolen. Hvar bor vår vedkarl och hvad heter han, kanske Andersson har reda på det, han skulle ju flytta åt oss?

Nils till Maria, Stockholm den 17 augusti 1908

Kära Mamma!
Tack för brefvet! Nu har jag talat vid Spangenberg och han har skrifvit ut recept på Ronnebyvatten med arsenik, men han ansåg att mamma först skulle göra slut på terpinpillerna. Måtte nu mamma krya på sig tills mamma kommer till Stockholm, och hemta krafter till trapperna, Spangenberg sade att det behöfs annars kommer väl fru Drakenberg aldrig att komma ut och få frisk luft och det är det som behöfs. I går voro vi till Jeans tillsammans med Anna Schult, som fortfarande är qvar för att skaffa sig våning. Hon är mycket betänkt på en vid Kungsholmsgatan. Hos Jeans hade vi trefligt åto krusbär och voro ute i hans nya motorbåt, som går fort värre och är mycket stilig. Han har inte haft den mer än en vecka. Mabel var kry. Vädret var litet grått ibland men färden var skön. Ja, i morgon qväll äro Elin o gossarne hemma måtte deras resa gå bra. Bertil är i afton jämte Anna Schult o Maria Malmborg på Skansen, vädret är ljumt och skönt. Nu farväl, många helsningar till samtliga från tillgifne sonen Nils.

Bertil till Maria, Stockholm den 24 augusti 1908

Kära Mamma
Mycket tack för senaste bref hoppas att mamma nu repat sig något och att krafterna återkomma så småningom. Det är bra tråkigt att ej hostan vill ge med sig något. Vi må alla

bra utom Stigen som är lite snufvig beroende på ombyte af luft kan jag tro, han är i alla fall pigg och lifvad af sig. Anna Schult är inne i staden igen för att hyra våning, hon hade bestämt sig för en på Kungsholmsbrogatan mitt emot polishuset men dröjde med att bestämma sig så att i dag när hon skulle komma och ta den var den redan upptagen, der var stora och soliga rum. Nu har vi föreslagit Théels våning men hon är ej hågad på den för en person som hon som är ensam skulle det väl ingenting betyda om inte alla rum hade sin särskilda utgång. Vi har nu öfverenskommit med Elisif att flytta den 2 Sep. så att hon kan börja flytta in den 3dje, hon får börja skura i våningen redan veckan förut vi flytta in alla saker uti hörnrummet så att de kunna städa som de vilja. Jag har haft ett trefligt besök af Konrad och voro vi ute och åto middag samman på Rosenbad, drucko vin en hel butelj så att vi hade jämt göra att få ned den … Vi hade tänkt oss ut till Anna Salin i söndags men så fingo vi höra att hon var nedrest till Örebro för att helsa på tante kanske hon gjort er ett besök äfven … Yngve är ute hos Larssons på Lidingö och skall vara der en vecka som ju var skönt för honom. Hvad har mamma tänkt ha för gardiner inne hos sig, en luft af de gamla salsgardinerna kanske, de se nog gladast ut. Hvad roar ni Louise med om dagarne är ni ute och plockar svamp det borde finnas nu tycker jag, det vore skönt ha litet här man ser så sällan till sådana godsaker i staden. Nej nu farväl helsa alla så mycket men var själf mest helsad från mammas tillgifne son Bertil.

Sten till Maria, Lekeberga den 18 september 1908

… Tack så hjärtligt för brefvet roligt att höra att resan gick bra, utan att mamma blef allt för trött, måtte nu mamma allt fortfarande krya på sig och hemta nya krafter …

Alrik till Maria, Härnösand den 23 september 1908

… Mycken tack för de angenäma dagar vi fingo vara tillsammans under min semester. Tiden gick så fort, isynnerhet sedan vi kommo till Sthlm, att man visste ej ordet af förrän det var tid att begifva sig af norrut igen …

Nu har alltså Maria, Alrik och Bertil definitivt lämnat sin gemensamma våning i Stockholm och Théels har flyttat in efter dem. Maria var ett tag på Théels sommarställe. På Lekeberga från mitten av juli till mitten av september och flyttade sedan till familjen Nils i Äppelviken, där även Bertil bor. Nils arbetar på Aktiebolaget A. Wiklunds Maskin & Velocipedfabrik och var gräsänkling nästan hela sommaren, då Elin och gossarna var i Skåne på sommarnöje. Alrik är bankdirektör i Härnösand där han bor med hushållerska i stor vacker lägenhet med mycket vackra blommor som han fixar själv och med stort umgänge. Bertil är anställd på Myrstedt & Sterns Aktiebolag. Enhörning, som både Bertil och Nils umgås med, är Marias kusin Erik, som är son till Marias morbror Erland. Eriks hustru heter Tora och de har två barn. Det finns tjocka buntar med brev till Maria från hennes söner. Någon annan får skriva böckerna ”Äppelviksfamiljen”, ”Bankdirektör i Härnösand”, ”Livet på Lekeberga” och ”Bertil, tanternas riddare”. Jag nöjer mig med att göra små utdrag ur breven, som jag av någon anledning tycker är roliga.

Alrik till Maria, Härnösand den 13 februari 1909

… Det skall bli roligt höra hur det kommer att gå, om jag kommer att få något från Tante Fannys hem i Upsala. Bertil har ju varit snäll lofvat följa med Elisif dit och se på, om det finns något som kan vara idé att frakta hit. Elisif bjöd på den gamla Théelska soffan med stolar, men jag är ej pigg på den, den är så lång, vore den i mammas soffas storlek, skulle

jag genast ta den, men det är så svårt, att ha bara långa åbäken till soffor, i mina mindre rum är det ej önskvärdt med några jättepjeser. Deremot är jag lifvad för att köpa den Roth-ska gamla mahognysoffan i samma stil som pappas gamla, som Sten nu har och finns det några stolar i samma stil med den, vore jag tacksam äfven för dem. Elisif bjuder äfven på ett större skåp som skulle passa, säger hon, att måla i hvitt, och som jag väl då skulle ha här i stora rummet. Jag ställer mig mycket tve-kande, men Bertil får väl vara snäll lemna ett utlåtande, när tid blir, så får jag väl bestämma mig sedan. Tante Fannys mobilier äro väl nog gamla o nötta, men väl också välskötta, så de kanske kunna göra tjenst än länge. Det skall allt bli bra egendomligt för henne att draga sig tillbaka till ett sådant der hem, men hon kommer nog kanske i en miljö hon passar, fint folk med religiös läggning. Bra lugnt för Elisif att få henne närmare sig, så hon kan se till henne litet emellanåt och med lugn tänka, att hon har det bra, när Elisif sjelf ger sig bort från staden då och då. Hvad jag väl behöfver vore också byråar. Jag har också skrifvit till Elisif om allt detta, men också sagt att de ej få sätta prisen alltför höga, ty då blir det ingen ide att kosta på frakt och emballage …

Fanny och Ansgar har bott i Uppsala några år, hur många vet jag inte.

Göteborgs-Ida var dotter till Nils Adalriks avlidne kusin Sten-Olof, föräldralös vid tre års ålder. Hon upptogs som eget barn av Karl Vilhelm och hans hustru Augusta i Göteborg. Karl Vilhelm kusin med Nils Adalrik och Sten-Olof. Mormor Sara skrev i sina memoarer om Göteborgs-Ida, som jag då inte visste någonting om. Senare har jag läst om henne i Carl Samuels släktanteckningar och läst en del brev skrivna av henne och tycker hon låter så sympatisk. Vacker handstil har hon också. Göteborgs-Draken/ advokaten Bernt är Karl Vilhelms och Augustas son och alltså styvbror till Ida. Han är gift med Lotte och de fick barnen Karin, Sigrid, Märta och Titti.

Göteborgs-Ida till Maria, Göteborg den 27 februari 1909

Kära Maria!
… Så innerligt förståndigt af Nisse att gå och taga friskgymnastik, det är det nyttigaste man kan göra, och skada att Bertil är för trött om kvällarna, annars borde han göra sammaledes. Jag står i paradisdrägt om mornarne och tager mina rörelser, och det kryar upp mig för hela dagen. Men deremat är min lilla Mamma ej så kry, d.v.s. hon är uppe och sysselsätter sig med hvarjehanda, men får yrsel alltemellanåt och krafterna äro ej att lita på. Det är som jag befann mig på en liten vulkan både natt och dag, ständig oro, men Gud är med oss och hjälper oss i allt! … Jag har f.n. en hel kvast af pingstliljor framför mig, de äro ju förtjusande, men samma charme som de som blomma ute är det dock ej, och ej heller den härliga doften. Men som det är mina älsklingsblom-mor njuter jag alltid orimligt af att se dem … Det var bra snällt af Bertil att tillskrifva mig häromdagen, hälsa honom och tacka riktigt mycket härför. Hälst skulle jag vilja ha honom själf här, för att rådgöra med honom om ett och annat i möbelväg och möbeltyg, känner ingen riktig förståsigpåare här i Göteborg, men jag får göra så godt jag förstår … Vi hade en liten lyckad fäst häromdagen i vår engelska klubb. Det var en väninnas namnsdag, och vi andra och barnen häruppe hade klädt oss i gamla mössor och sjalar sedan 30-talet som finnes i mammas gömmor, och gratulerade vid kaffebordet med blomster i händerna. Alla voro utmärkt lyckade, och bara de sågo på mig brusto de i skratt, iklädd som jag var i en gam-mal hvit spetsmössa med skära hakband, hvit sjal, svarta silkevantar och stor pirat. Håret var lindat kring öronen. Hvad dessa drägter från denna tiden voro vackra i alla fall, och materialerna af finaste beskaffenhet! Det är så

roligt för oss med denna lilla sammankomst i hvarje vicka i största enkelhet, man råkas en stund och sedan går hvar och en hem till sin supé. Annars lefva vi i all stillhet, om kvällarne komma Bernt och Lotte ner och den förre läser högt för Mamma och oss ur intressanta böcker, och det är så trefligt … Framför till alla kusiner mina hjärtliga hälsningar, men mest hälsas vår kära lilla Tante sjelf af oss båda. Till Maria Malmborg och Anna Schult skall Tante äfven hälsa, tråkigt att de varit skrala. Tantes tacksamt tillgifna Ida Drakenberg.

Alrik till Maria, Härnösand den 22 mars 1909

… Tante Fanny skulle ju ha haft ett par fällbord, om de äro stadiga o bra skulle jag allt vara i stort behov af det ena … Tant Fannys skåp ser ju synnerligen trefligt ut, ehuru det enligt måtten förefaller mig, som det skulle vara väl bredt i förhållande till sin höjd, men det ter sig kanske bra i verkligheten. På Bertils inrådan bestämmer jag mig väl alltid för det åtminstone …

Alrik till Maria, Härnösand den 4 april 1909

… Som mamma hört genom Nisses bref tänker jag i början af Juli göra en tur uppåt landet för att se mitt rike, men när jag så i mediet af den månaden kommer hem vore det bra roligt, om jag kunde få taga emot mamma. Om ej Bertil, som väl har funderingar på att komma o helsa på mig som jag hoppas, då kan passa sin resa och ledsaga mamma, skall jag skrifva och fråga Gtbgs-Ida, om hon icke äfven i år skulle vilja fundera på saken att vara mammas ciceron. Jag hade just i går bref från henne, hon nämner ingenting derom, men jag tror nog hon är lätt locka. Hon kommer upp till Sthlm på det vanliga mötet och skall då bo hos fru Krikortz, men alltid kommer hon upp till Er, och då kan Ni ju resonera om saken. Men jag nämner nu om detta i tid, hufvudsakligast derför att då mamma väl gerna vill vara en tid på Lekeberga vore kanske skäl mamma företoge resan dit så snart i Juni som vädret tillåter. Roligt höra att de tyckas må bra der nere i Nerike och röra på sig en smula, som godt kan behöfvas, för att de ej skola alldeles mögla fast. Jag undrar när de skola göra sin resa till Gotland? de få väl lof att passa in det kanske mellan hö- och rågskörden för Sten vill nog inte försumma någotdera …

Alrik till Maria, Härnösand den 10 april 1909

… Jag får väl vara tacksam få Tante Fannys möbler i Juni, bara de hinner hit tills mamma kommer så är tillräckligt. Ett par fåtöljer i samma stil voro ju utmärkta om Bertil kan finna några. Spegeln skulle vara någon mindre att hänga på väggen i gästrummet eller också kan den få stå på byrån alldeles som det passar …

Alrik till Maria, Härnösand den 25 april 1909

… Det vore ju ledsamt om Tante Fanny ej skulle komma att trifvas i sin nya omgifning. Det blir väl litet svårt till börja med, men tar sig nog sedan, får man hoppas, bara hon hinner få bekantskaper …

Alrik Till Maria, Härnösand den 21 maj 1909

… Jag hade verkligen trott mamma var på väg till Lekeberga, men jag undrar ej på, att mamma dragit sig för vädret. Nu har jag emellertid helt hastigt beslutat mig för att taga 14 dagars ledighet fr.o.m. 1 Juni, så jag får pingstdagarna på köpet, och hade det då varit min tanke få möta mamma på Lekeberga i Pingst och tillbringa en vecka der, sedan tänkte jag resa upp till Sthlm och titta på utställningen. Nisses äro väl då flyttade åt landet, men tänkte jag de skulle vilja ordna så, att jag ändå kunde

få ha mitt nattlogi någonstans i våningen. Blefve det bara någotsånär väder kunde vi ju få riktigt trefligt på Lekeberga … Tilda tycker det skall bli synnerligen roligt, att mamma kommer upp hit i sommar, jag hade hoppats att Gtbgs-Ida skulle kunnat vara mamma följaktig på resan, men hon har skrifvit och sagt sig ej töras fara så långt från sin mamma, så vi få väl talas och ordna om det på något annat sätt, när vi råkas … Jag skrifver nu också till Sten om det passar honom ta emot mig …

Tilda är Alriks nya hushållerska.

Elisif till Maria, Stockholm den 6 juni 1909

Käraste Faster
… Ja, nu är mamma lyckligen installerad i sitt rum, som på det hela taget blivit mycket trevligt, litet väl smånätt kanske för en så storartad person, det borde varit en mycket nätt och sirlig liten varelse egentligen, men å andra sidan har ju mamma så svårt att gå, så att det gör ju ej så mycket om det ej är så långt efter saker och ting … Elin och barnen voro med mig dit förra söndagen, de hade självplockade blommor med sig och pysarna ville nog gärna springa omkring i korridorerna och skoja litet, som ju inte precis lämpar sig för denna högst städade inrättning, vi togo dem därför snart med oss till Bergs konditori, där de stärkte sina lifsandar med lemonad och bakelser. Så ha vi packat upp våra klenoder på Garvargatan och funnit ett par malmstakar och en mässingskanna som lämpade sig för Bertils byrå. En stor lår med blommor gick till Alrik, måtte de ha kommit hela och oskadade fram … Vill faster nu hjärtligen hälsa alla kära Lekebergabor och Kilare. Fasters varmt tillgivna Elisif.

Alrik till Maria, Härnösand den 19 juli 1909

… Tante Fannys byrå är nu också hemkommen från snickaren o är nu fin värre, den är så blank att den glänser på långt håll och i det hela riktigt vacker. Nu återstår skåpet. Jag har ej ännu fått någon klarhet i fotförhållandena. Något måste göras eljest verkar det alltför lågt och tillplattadt … Och den kära tante Augusta i Göteborg som slutat sina dagar. Jag har bara sett en liten notis derom i tidningen, när jag kom hem från min resa, så jag har först i dag skrifvit till Ida och Bernt. Det var väl hennes hjerta som förorsakade slutet, kan jag tro. Hoppas Ida var hemma. Kanske hon nu i Aug. kan vara mera hugad göra mamma sällskap hit. Har Bertil några planer på att göra mig ett besök är han mycket välkommen …

Maria Malmborg till Maria, Göteborg den 25 juli 1909

Henne känner jag inte alls, men tack vare brevet från henne vet jag när Göteborgs-Idas mamma dog, och vilken äventyrlig färd hon hade innan hon begravdes.

Kära goda Tante!
Innerligt tack för Tantes vänliga deltagande bref! Ja tack det är mycket tomt efter Moster Augusta, hennes kärleksfullhet räckte till för alla, så det är många som sakna henne, men mest tomt för Ida blir det. För Bernts är ju naturligtvis saknaden också så stor, men de mildra den för hvarandra. Jag kom till Nössund på Måndagen d. 12 dennes, då låg moster till sängs i lungkatarr. De hade kommit ut på Thorsdagen förut, Moster o Ida, och Moster hade njutit så mycket af att vistas ute i luften. Men på måndag var hon dålig o måste vara i sängen, äfven på Tisdag, men kände sig mycket bättre på Onsdag och gick upp då, men måste lägga sig efter middagen. Hostade ganska mycket o var orolig på efterm. och på aftonen skickades en läkare efter som var badgäst på Nössund. Han gaf ordinationer och sade att ingen fara förelåg för natten.

Men vid elfva-tiden på aftonen tilltogo svåra plågor o Ida skickade efter Bernt o Lotte och strax efter kl. 12 kom döden. Efteråt kunna vi förstå att Moster själf tänkte därpå men Ida stackars liten kunde ej tro det förr än det var slut. Frid öfver älskade Mosters minne! På natten emellan Fredag och Lördag fördes moster till Göteborg. Bernt hade skaffat en motorbåt och vi följde med då. Kl. 1 reste vi och allt gick bra tills vi kommo till Pater Nosterskären, då gick motorn sönder och medan de lagade den stötte båten på grund så styret lyftades af. Nu hissades nödflagg och hjälp kom snart fr. två håll och allt blef klart så vi fortsatte. Men när vi kommo till Marstrandssundet var det eldsvåda där som det syntes, så skepparen tordes ej gå igenom sundet utan styrde ut till hafs igen. Allt gick dock bra och omkring kl. 8 voro vi i Göteborg, där likvagnen och en vagn till väntade oss, så Moster fördes ut till grafkapellet då och vi följde med. Sedan på söndag var jordfästningen. Skara-Drakenbergar kommo till den, samt Janna Santesson och fl. Grönvall och Tante Louise Silfversparre. Kl. 2 var begrafningen. Rikt klädt i kapellet var det, vackert och högtidligt på allt sätt. Sedan var det middag uppe hos Bernt o Lotte och snart därefter reste gästerna utom Tante Louise o Janna som voro kvar på aftonen. Ida blef lugnare till sinnet sen hon talat med Mosters gamla läkare här. Det var en kalkskärfva som fastnat i hjärtat och förorsakade Mosters död och det kunde ingen läkare göra något åt. Det sade läkaren på Nössund äfven men som sagdt, hon kände det lättare sen hon fått tala med Dokt. Kjellberg här. Ida har ej klart för sig än hur hon skall hafva det framdeles, först nu tänkte hon dock försöka komma till skogsluft någonstädes. Fröken Anna Drakenberg skulle hjälpa henne höra efter. Då hoppas hon kunna resa som om en vecka ungefär. I morgon reser jag till Stockholm igen. Lotte kommer in till Göteborg då med Bernt och hon blir inne då några dagar. Här har rägnat och ruskat nästan hela veckan, men det är kanske bättre väder uppåt landet. Måtte Tante sluppit sin värk i sommar önskar jag innerligt! Ida tackar för Tantes bref som hon framdeles skall besvara och hälsar mycket! Roligt att Nils och Alrik hade godt väder och trefligt på sin färd och att Bertil fick semester fast han trodde den skulle ”torka in” som han sade i våras. Farväl nu många hälsningar fr. Tantes tillgifna Maria Malmborg. P.S. De ha´ varit så vänliga Ida och Bernts och bedt mig dröja hos Ida så jag har nu varit här så länge och haft det godt af deras vänlighet och välvilja på allt sätt, bra roligt att få lära känna dem mera. D.S.

Göteborgs-Draken Karl Vilhelm är bror med Skara-Draken Gustaf Johan. Fröken Anna Drakenberg är Gustaf Johans dotter, lärarinna vid flickskolan i Skara.

Alrik till Maria, Härnösand den 8 augusti 1909

… Jag kan ej neka till, att jag vardt litet nedslagen af att höra, att mamma allt fortfarande är så obestämd för Hernösandsresan. Så snart jag af Ida fått besked, att hon var villig göra mamma ressällskap, trodde jag nästan saken var afgjord, så vi ställde till med tvätt, för att ha den undan, tills Ni skulle komma, och nya rullgardiner gick jag också genast o beställde till hörnrummet, som Ida skulle ha. Det var ju god tid, men jag tänkte, att så här i storstrejktider var bäst beställa i tid. I alla fall fick jag dem i går, så nu kan det rummet under alla förhållanden användas som gästrum. Att mamma vill stanna vid Lekeberga under husbondsfolkets Gotlandsresa för att se efter lilla Maja, kan jag ju godt förstå, men om mamma sedan kunde få Idas sällskap hit, nog skulle det vara bra roligt för mig och jag tänker det nog också skulle intressera mamma att se, hur jag har det. Här skulle det ej komma att gå någon nöd på mamma, och om Ida komme med, gjorde hon sig nog tid och stannade branog

länge, så mamma alltid hade litet sällskap af henne. Hvad resan angår, så är den nog lång och tröttsam, men Ni skulle naturligtvis ta sofvagn, och då mamma har förmåga att sofva på båt, vore det väl att hoppas, mamma äfven skulle kunna sofva på tåg, och då slinker ju natten bra fort iväg, och man har hunnit passera den ojämförligt drygaste biten. Att det nu blir sent på hösten, är ju tråkigt, för nu i Aug. ha vi som vackrast här uppe. Min lilla trädgård är riktigt fin o treflig och ljumt har vi om kvällarna. I går åto kassörn o jag t.o.m. qväll ute i trädgården vid ½ 10-tiden och märk väl utan belysning, oaktadt det var nästan alldeles mulet. Men om denna höst ville bli snarlik den förra, då hade vi ju mildt o härligt långt in i Oktober, så man kan ju hoppas det skall finnas något qvar af sommarens fägring. Känner mamma sig kry och rask så skrif till Ida och försök göra upp ressällskap …

Bertil till Maria, Stockholm den 20 augusti 1909

… Här är allt fortfarande lungt fast det ibland kan se ganska hotande ut, synnerligast vid spårvägsstallarne om kvällarna. Vi ha fått igång en del snickare och sömmerskor, men tapetserarne sträjka ännu. Vi ha nu bestämt att om de ej äro i arbete om måndag åtta dagar så äro de förlustiga sina platser och vi fria att kunna engagera nytt folk d.v.s. om vi kunna få några. Spritförbudet gör allt mycket godt under dessa orostider. Nu ha Nisse och Elin flyttat in, men jag är ännu kvar på landet och blir väl der tills strejken är öfver … Konrad var på genomresa i går och hade han bjudit Lulli och Lilli på middag på Skansen dit jag senare anlände. Senare på aftonen tillstötte Bernhard, men som inga spårvagnar går, blef ej samvaron så lång … Hur mådde Ida och hvad roade ni henne med, var hon mycket nedstämd och hur har hon tänkt ställa för sig? Lulli trodde att hon skulle flytta från Göteborg, men det kan jag väl aldrig tro. Det var rysligt rara kräftor Sten var vänlig skicka och så lagom de kommo sedan, vi hade just tänkt köpa kräftor och göra oss ett kalas, så de kommo verkligen i en behaglig tid. En afton i förra veckan voro vi bjudna till Enhörning på kräftor och kortspel och hade mycket trefligt. Tora är så glad åt att Greta är på Vestanfors och att de tycka om henne der …

Greta är Erik och Tora Enhörnings dotter.

Alrik till Maria, Härnösand den 27 augusti 1909

… Så länge Ida o Anna voro qvar, har det just ej blifvit någon tid öfver för brefskrifning. Nu foro de emellertid i går morse. Först vill jag uttala min stora missräkning öfver, att ej mamma kom med. Jag hade verkligen hoppats i det allra längsta och gjort mig beredd att logera Er alla tre. Det var då bra ledsamt för mig, att deras resa hit skulle så precis sammanfalla med Stens o Mitas Gotlandsresa, och jag kan nog förstå, att mamma ej gerna ville lemna lilla Maja ensam i endast jungfrunas vård. Men jag tycker allt det var bra ledsamt, att ej få ha mamma hos mig. Min plan var verkligen den, att mamma skulle kommit med hit och under ett mera tillfälligt besök pröfvat, om mamma ej möjligen skulle kunna trifvas hos mig och i så fall stannat hela vintern och i annat fall hade jag följt mamma ned, hvart det nu skulle bli… Här skulle mamma verkligen fylla ett stort tomrum. Jag har ju nog trifts här, men nog är det ledsamt att gå här ensam i den här stora våningen och någon kärare att dela den med, än min egen älskade mamma kan jag ej tänka mig … Jag börjar djupt ångra, att jag någonsin flyttade hit upp. Huru mycket angenämare och behagligare skulle allt ej tedt sig, om vi haft vår trefliga våning qvar och allt gått som förut … Vill mamma ännu en gång ta sig en funderare på saken, så kan man väl alltid hitta på något sätt för mamma att komma hit … Ida nämnde något om, att

mamma skulle tro, att här skulle vara för fint för mamma, det är alldeles misstag. I hvardagslag är här ungefär som hemma … Men för att nu komma till fröknarnas vistelse här, tror jag de voro mycket belåtna med den och för mig var det synnerligen trefligt ha dem här. Ida var bättre till humöret, än jag vågat hoppas, men så tror jag också Anna hade ett synnerligen upplifvande inflytande på henne … Härifrån foro de som sagdt på torsdagmorgon med Strömkarlen till Sollefteå. Vädret var mildt med stundtals solsken, så färden hade enligt vykortsmeddelande blifvit mycket lyckad, sedan togo de visst nattåg direkt till Falköping, men huruvida Ida derifrån följde med till Skara eller for direkt hem var ej bestämdt vid afresan härifrån. Och inte visste hon hur hon skulle komma att ställa för sig sedan i höst, det blir nog en dyster vinter för henne … De två stora fuxiorna jag fick genom tant Fanny äro granna värre alldeles fulla af högröda blommor … Och storstrejken den står och stampar mest likadant …

Bertil till Maria, Stockholm den 2 september 1909

… Ja nu har brådskan börjat och vi ha ännu inga arbetare, jag är ensam om allt, men det kan naturligtvis inte gå i längden … Jag kommer nog att flytta in om måndag … Ännu har jag icke hört något från Anna eller Ida om de äro här eller var de äro. Alrik lär inte varit nöjd med att mamma skolkade, så att om mamma kunde resa litet senare vore det nog bra …

Telegram till Maria, Stockholm den 5 september 1909

Gångbud till
Fru Maria Drakenberg Hidingebro.
En dotters lyckliga födelse i går qväll, Nils.

Och det var Ingrid Drakenberg, tredje barnet till Nils och Elin.

Bertil till Maria, Stockholm den 20 september 1909

… Om onsdag fyller Erik Enhörning 50 år få se om vi komma att resa dit jag tror det inte. Vi telegraferar väl …

Bertil till Maria, Stockholm den 13 oktober 1909

… Så har jag blifvit invald uti Enhörningska boston- och bridge-klubben och var på dess första sammankomst i går. Det var ju ganska oväntat men vänligt af Enhörning att föreslå mig. Vi voro en tolv personer som böto om vid spelborden, men det blef ganska sent, jag var inte hemma förr än kl 2 och det är bra sent för den som inte är van vid nattsudd. Enhörning hade varit i Uppsala och firat tant Marie-Louises födelsedag 70 år och haft ett riktigt syskon- och slägtmöte och voro mycket nöjda med tillställningen …

Nils till Maria, Stockholm den 14 oktober 1909

… Hjertligt tack för brefvet med gratulationerna till min namnsdag. Vi hade stött på Edlundarne o Enhörnings och så kommo Anna Schult o Gustafskiöld o Camilla, så att vi blefvo två priffebord och hade rätt muntert. Anna var särdeles lifaktig tyckte jag. Erik var hemma ty han var ej riktigt kry. Han har varit rätt skral på hösten … Jag undrar om inte mamma kommer hit upp snart. Om Ida skall upp hit till Sthlm sedan, tycker jag Ni skulle göra sällskap, eller skall hon resa någon annan städes. Jag tycker att mamma inte skall dröja för länge, så att det blir för kallt innan mamma kommer upp…

Alrik till Maria, Härnösand den 23 oktober 1909

… Det låter nästan på mamma, som mamma tänkte stanna åtminstone tills vidare vid Leke-

berga. Genom att Ida kom dit har väl mamma litet mera sällskap åtminstone om qvällarne, då Ni väl skola ha något lugnare sittarbete för Eder… Det var roligt höra att Bertil kom med i den Enhörningska klubben, han tycker nog om få se litet elegans och lyx. Enhörnings har ju flyttat och väl fått en elegantare våning nu sedan han blifvit bankdirektör …

Bertil till Maria, Stockholm den 25 oktober 1909

… Mycket tack för brefvet jag mottagit i dag hvaraf jag ser att mamma beslutat sig för att stanna på Lekeberga, det gör mig ledsen att vi ej få träffas som förr om kvällarna, det är som man inte hade något hem mer, men ändå tror jag att mammas beslut är välbetänkt … På middagen hos Filips var det fint och trefligt, vi voro 24 personer sittande bord. Hilma Forsberg med man, Georg och Uddén, konsul i Japan, voro de mera notabla gästerna, god mat och godt om vin, efter caffet dansades boston hela natten …

Filip Enhörning är son till Marias morbror Henrik och alltså kusin till Erik. Hilma Forsberg och Georg är Filips syskon, som vi träffade på Tidö för längesedan. Konsul Uddén var ju Torsten som liksom Georg ingick i Marias matlag i Uppsala för längesedan.

Bertil till Maria, Stockholm den 25 november 1909

… I lördags var jag på dans hos Enhörnings som jag visst nämnde i mitt senaste bref. Der var festligt, damerna hade gjort sig särskildt fina i hufvudet, friserade i olika tidsåldrar och stämningen var munter ända till sent på natten. Kl var ½ 2 då en af herrarne faller omkull och bryter af ena fotleden. 2 damer svimmade de andra grinade så taflan vart sorglig i en hast. Så blef det ett telefonerande åt alla håll efter doktor och automobiler, men det dröjde ända till 3 innan vi kunde föra hem honom. Han har en tid på en tre månader för att bli bra …

Alrik till Maria, Härnösand den 27 november 1909

… Ja nu har jag Fannys skåp hos snickarn med löfte om att få hem det måladt och färdigt till Jul. Jag låter sätta fötter på det, så det blir litet högre, annars skall det helt bibehålla sitt ursprungliga utseende. Hoppas det skall bli snyggt och ej heller så dyrbart i reparation som byrån. Sedan återstår soffan o stolarna, men får den renoveringen anstå tillsvidare… Jag har mina funderingar på att komma ner till Lekeberga och helsa på under Julen och har också skrifvit till Bertil, att han gerna kunde möta mig der, men ännu ej fått något svar. Sten kunde gerna också stöta på honom så kanske det tog bättre. Jag hoppas förhållandena äro sådana hos Er, att det ej möter något hinder eller blir för mycket främmande så jag skulle komma olämpligt? Jag skulle i så fall resa härifrån dagen före julafton och komma fram julaftons förmiddag om ej tågen bli alltför mycket försenade …

Elisif till Maria, Stockholm den 5 december 1909

… Jag har givit Bertil en av de stora färgade venetianska tavlorna, faster vet vi ha några stycken på väggarna, och jag hade en ännu liggande ouppklistrad. Han var så snäll och hjälpte oss med omflyttningen här. Han skulle nu också ha ram, kanske faster vill tänka på det. Den kostar nog en 6-7 kronor. Men i så fall få vi nog lov att fråga honom till råds, han är så exklusiv i sin smakriktning … Nolle tackas varmt för brev och hälsningar. Om jag inte precis var med när han ”kom till” kan ju ändå inte förnekas jag har en viss liten svaghet för Drakenbergar både stora och små …

Nolle är smeknamn på Sten och Mitas Sten-Olof.

Bertil till Maria, Stockholm den 12 december 1909

… Vi är nu mitt uppe uti flyttningen från våra gamla lokaler till det nya huset vid Norrlandsgatan som nu är färdigt åtminstone till det yttre, ännu återstår det allt en hel del inredningsarbeten som väl få göras medan vi äro der. En faslig massa med skräp har vi haft att göra ur och kasta bort … I går var stor invigning af nya lokalerna. Hela den stora hallen var dekorerad med mattor och bekväma stolar stodo i behagligt virrvarr. De inbjudna voro personalen i butiken samt förmännen för de olika verkstäderna, en del närmare vänner till herrarna M & S samt deras damer, vi voro en 50 personer. Sedan lokalerna brutits bjöds förfriskningar uppe på galleriet som löper runt stora hallen medan Operakällaren dukade upp en finare supé i den nedre afdelningen, det var endast kall mat, men mycket fin sådan, till smörgåsbordet var det rysk kaviar som stod uti stora isblock, hummer med maijonaissås samt andra delikatesser. Fyra långa bord voro dukade runt om mittenbordet der gästerna fingo ordna sig efter behag hvarefter de andra rätterna kringbjödos af kypare, det var allt utsökt fint upplagt så det såg väldigt fint ut. Der var rostbiff med grönsaker, järpar i brun stel sås, hela fasaner med hufvud och stjärtar samt vingar på, till efterrätt var det glace med smörtårta, till dryckjom rödvin och portvin. I början hade stämningen varit ganska stel, men så småningom kom vinet att lösa tungornas band så att mot slutet var sorlet rätt högt. Så var det en hel del tal för husets principaler, byggherrar, ingenjörer, kontrollörer, biträden o.s.v. Det hela var inte slut förr än framåt 3-tiden och hvem vet om det var slut ens då fast då gick jag. I dag skall butiken flytta, tänker det blir rätt ansträngande för herrarne att ta i med det efter ett så dugtigt kalas. Det skulle vara dansdag i dag men till all lycka vart den uppskuten till efter jul. Elin och jag ha nu så brottom med Alriks gardin så att alla lediga stunder får lof att egnas åt den. Jag måste nu göra en liten visit nere i affärn och slutar derför med många helsningar till alla men mest till mamma själf från tillgifne sonen Bertil.

Nils till Maria

Kära Mamma
Eftersom Bertil lemnat plats oskrifven vill jag sända några rader. I dag skola vi hafva Tant Maria o Sigrid samt Tant Fanny o Elisif här på förmiddagskaffe, de skola se på Ingrid … På Annadagen voro vi in till Anna Salin, der vi träffade B.Hofsten. Han gick och vi spelade kort. Anna skall med på den stora tillställningen som damerna skola hafva för Selma Lagerlöf på Royal. Bernhard var med på Högskoleinvigningen och Nobelprisutdelningen …

Bertil till Maria, Stockholm den 29 december 1909

… Genom telefon från Anna Salin har vi hört att tante Augusta dog i går utan någon längre sjukdom som ju var skönt. Hon hade väl så litet krafter kvar åtminstone tyckte jag hon såg fasligt skral ut när jag besökte henne i somras. Det blir ju i alla fall tomt för flickorna. Anna reser visst ned om söndag tror jag. Sten skall väl resa in till begrafningen, den blir visst uti Almby …

Nu är det alltså bara Maria kvar av de fem ”Hjälmarsbergsbarnen” och deras ingifta. Augusta var ju Carl Samuels änka och blev nästan 80 år. Deras son Karl vet jag väldigt litet om men flickorna, som det blev tomt för, var ju Lilli von Hofsten och Anna Salin. Hjälmarsberg såldes redan 1898 så Augusta har bott sina sista år hos sin dotter Lilli i Örebro. Familjen Anna Salin bor i Stockholm. Vad vet jag om de andra ”Hjälmarsbergsbarnens” barn då? Landssekreterare Stens barn i första äktenskapet är Jean och Sten, som ju dyker upp ibland. Jean är gift

med Mabel och Sten med Edit. Gustafs barn är Karl som är gift med Ellan, tvillingarna Ida och Louise, ”som är litet här och där” och Gustaf som är gift med Matilda, och som tydligen inte har det så roligt. Ida och hennes man dog i 50-årsåldern och hade inga barn. Om Nils Adalriks och Marias barn vet vi ju ”massor”.

Ellan och Karl Drakenberg med sönerna Sten och Gösta

Bertil till Maria, Stockholm den 17 januari 1910

… I går var den stora supén hos Jeans, treflig och gemytlig som vanligt, saknades gjorde Matilda som inte orkar gå någonstans, men Gustaf var med men såg mager ut och det kan man inte undra på så mycket tråkigheter som han har… Det är rätt roligt att träffa slägten någon gång och nu mera är det endast hos Jeans det kommer i frågan … Så var det nyårsmiddagen hos Enhörnings …

Alrik till Sten, Härnösand den 19 januari 1910

… Det var roligt att du kom med på Tante Augustas begrafning. Hon har då alltid varit snäll och vänlig emot oss syskon, så det var roligt att vi blefvo representerade. Att ej Stockholmarna gjorde sig möda att resa ned, kan man ju förstå, de ha ju alla herrarna sina sysselsättningar och fruarna var nog Tante ej vidare bekant med. Det lilla Tante hade qvar af bohag komma väl barnen dela, så någon auktion ej behöfver komma ifråga. Skulle annars vara roligt om man möjligen kunnat komma öfver något minne från Hjelmarsberg …

Bertil till Maria, Stockholm den 7 februari 1910

… På måndagen var Anna Salin hemma och vi spelade litet kort, hon mådde bra som vanligt och vi resonerade en hel del om arfskiftet och hur de skulle dela möblerna sig emellan … Onsdag afton var jag med Enhörning och Ekmans på Pinets Bostonafton der det dansades rätt flitigt och så åto vi en smörgås på Dramatiska teaterns restaurang … Fredag var Elisif ledig från sin professor som var på sammanträde och kom upp till oss för att resonera om nya gardiner som hon håller på att göra i ordning åt sin salong. Hon har känning af det dåliga vädret uti sina ögon men var för öfrigt vid god kondition. Men mycket har hon att stå i på Förbundet, jag tror dock att det är ett arbete som intresserar henne rätt mycket att såder som en doktor ha mottagningar och ge råd samt höra hur folk har det. Ida Drakenberg har hemsökt henne men varit så lång med sina besök och pratat så tyst att Elisif fick lof att säga henne att hon inte kunde uppehålla sig så länge med henne. Ida har nu börjat på Handarbetets vänner och flyttat till tante Maria. Af nyfikenhet gjorde jag en visit hos Ellan när jag var åt de där trakterna. Hon hade repat sig och redan börjat att gå ut. Jag måste ju se hur hon såg ut efter ett Louisebesök, men det syntes inga spår nu åtminstone. Carl var ännu hemma som ju var en stor tröst för henne. Jag nämnde för henne om min idé att flickorna borde söka in på Pauvres honteux. Hon bad mig tala vid Gustaf om saken … I går voro Nisse, gossarne och jag till Anna Schult på förmiddagen, hon var jämförelsevis rätt kry, men badar gör hon en 2 gånger om dagen och flickan och jungfrun likaså, så nog ha de göra en stund med sina på- och afklädningar, men så hinner hon inte

stort annat heller på hela dagen. Hon hade emellertid köpt ett tyg till sin salsmöbel som hon höll på att klä om, och hon är rätt händig bara det blir något af …

Bertil till Maria, Stockholm den 26 februari 1910

… Den stora middagen hos Enhörning gick af stapeln förra onsdagen, der var mycket god mat och dito vin. Det var herrmiddag så någon dans förekom ej … På tisdagen voro vi hos Elisif på supé … I afton skall det bli bostonafton hos Enhörning. I morgon har Elisif stor mottagning på förmiddagen, vi uppvakta med en sypåse, som Elin sytt af en bit siden och så en ruta spets till hennes gardiner af mig samt några blommor… En dag i förra veckan hade vi Salins hemma hos oss …

Alrik till Maria, Härnösand den 26 februari 1910

… Om torsdag får jag främmande af Bernhard Salin, som skall hit och hålla ett par föredrag samt värdera en privat konstsamling. Han stannar till söndag middag. Han skall få min säng att ligga i och kött både morgon o middag så hoppas jag han skall bli belåten, skall bli roligt få höra litet från Stockholm … Att Matilda blifvit opererad för struma har jag hört. Måtte hon nu då bli frisk vore bra önskvärdt för henne o hela hennes familj …

Alrik till Maria, Härnösand den 15 mars 1910

… Besöket af Salin var trefligt, han var glad och vid godt humör, fastän han klagade något öfver sin mage, men han både åt och drack ogeneradt hvad som helst. Hans föreläsningar voro mycket litet besökta, men så var det också ämnen, som just ej kunna locka en större allmänhet såsom Religiösa föreställningar i förhistorisk tid och Om museer. Jag hade skrifvit och bedt Anna vara honom följaktig och det hade hon gerna velat, men tyckte ej hon kunde lemna Bertha så här midt i termin, i all synnerhet som hon ändå måste ner till Örebro för arfskifte ett par gånger. Nu föreslog jag Bernhard att Anna istället kunde göra mamma sällskap i sommar, och det tyckte han skulle passa mycket bra, ty Anna är mycket ensam på Görväln och kunde väl behöfva komma ut och ruska på sig en smula. Bertha skulle också i sommar fara och helsa på några skolkamrater, så då finnes inget alls som binder. Så nu hoppas jag verkligen på att mamma, när sol och värme komma, vågar sig på turen hit upp, den är ej så farlig som mamma tror …

Bertha är Annas och Bernhards dotter.

Kommentar av Sten Roth

Bernhard var vid denna tid styresman och chef för Nordiska museet och hade disputerat i konsthistoria. Hans viktigaste arbete var skriften ”Die Altgermanische Thierornamentik”, som baserades på två årslånga resor i Mellan-, Syd- och Västeuropa. Han kunde nog sitt ämne, men det kanske inte var så fängslande för hans åhörare. Som styresman för Nordiska museet blev hans uppgift att ordna samlingarna i den nya museibyggnaden. Uppgiften löstes på ett sätt, som gjorde museet till förebild i sitt slag. Som museichef lade Salin alltför tunga bördor på sig själv. Efter tillträdet av ämbetet som riksantikvarie mäktade han därför inte helt infria de till honom ställda förhoppningarna. Från 1918 var han nästan alltid tjänstledig på grund av ohälsa och avgick 1923 med förtidespension. Görväln tillhörde Bernhards bror Martin Salin, professor vid Karolinska institutet.

Bertil till Maria, Stockholm den 18 mars 1910

… Hos Enhörnings äro de skrala. Greta blef häromdagen så hastigt sjuk att hon måste fö-

ras till sjukhus för doktorn trodde hon hade blindtarmsinflammation, men så var det visst inte det och nu vet dom inte vad det är som kan vara i vägen. Elin tror att det är gallsten. I alla fall äro de mycket ledsna och oroliga för henne …

Alrik till Sten, Härnösand den 5 april 1910

… Genom bref i dag från Bernhard Salin hör jag till min stora förvåning, att de skola flytta till Kungsholmen, och just till det hus som jag hade gått och valt ut till mig. Jag hade velat bo högst upp, han bor väl i bottenvåningen, men der få de åtminstone sol. Jag tycker allt det skall kunna bli trefligt för Nisses, att ha fått dem litet närmare, äfven för Anna som nog är ganska ensammen. Hon kanske då också kan komma mer i beröring med Elisif …

Bertil till Maria, Stockholm den 19 april 1910

… Barnen ha än den ena än den andra åkomman. Stig är nog sämst han hostar och har snufva så att det är fasligt ingen aptit har han heller. Ett par dagar efter messlingen var han riktigt pigg men måste ha förkylt sig i något obevakat ögonblick. Elin har nu varit uppe i Hedemora och sett på det tillämnade sommarnöjet, och hon fann det rätt trefligt, en större bondgård med utsigt öfver dalälfven och skog bakom. Hon tror nog det skall bli bra för gossarne som så väl behöfva landtluft och skogsluft. Bonden var en helt ung man med sin gumma samt 2 små barn och en gammal farfar. Rummen voro stora och rätt bra möblerade. Äfven ett litet land med grönsaker skulle de ställa i ordning. Elin ville ha rädisor, men det hade de aldrig hört tals om och viste sig aldrig ha sett det heller. Resan dit blir rätt dyr så så många gånger kan väl inte Nisse fara dit under sommaren. En bostonafton hos Enhörning har jag varit på det var i lördags samma dag som Elin var borta det var först middag och så spelades kort och sedan dansades det till kl. 12. Samma dag hade Filip köpt en egendom som heter Eggebyholm som ligger vid Knifsta station så att det draks en skål för patron och patronessan på Eggebyholm. Eva var inte så glad att behöfva lemna sitt sommarnöje på Skarpö och bo här i stället der hon inga bekanta har. Greta går fortfarande och hankar med sin blindtarm men skall opereras så fort hon har gått fram som vist är om lördag och söndag. Filips skola flytta till hösten så de äro ej länge på hvart ställe. När jag kom hem från dansen skulle jag ligga inne hos pojkarne för Nisse låg hos Ingrid, så det blef inte mycket sofva utaf. Stig skulle ha hjälp oupphörligt så jag kände mig litet moloken på söndagen. Anna Schult är nu sämre igen och tycker naturligtvis att det är tråkigt och galet allting. Hennes bygge har nu kostat henne 5 tusen men nu vill byggmästaren ha 4 tusen till som hon inte alls vet varifrån hon skall taga för sina obligationer och aktier vill hon inte sälja hon har i stället köpt sig nya. Elisif är kry och arbetar på sitt förbund …

Bertil till Maria, Härnösand den 17 juni 1910

… Ja nu är jag här hos Alrik och har det bra och trefligt, tänk så roligt om vi hade kunnat mötts här uppe, men det får väl bli en annan gång. Anna och jag hade en riktigt angenäm resa från Stockholm och hit det härligaste väder och det har hållit i sig hela tiden så vi göra långa promenader om aftnarna så där på ett par mil, på f.m. sitta vi för det mesta uti stora salongen och arbeta d.v.s. jag läser högt för Anna och Anna arbetar på ett par jalusier till matsalen här de äro nu färdiga och skola uppsättas i dag. På onsdagen hade Alrik bjudit främmande till middagen, alla mycket trifliga menniskor, glada och språksamma. Herrarna spelade kort och damerna musiserade och pratade så aftonen gick rätt fort. Vi stanna här till söndag morgon då vi resa till Solefteå dit

Alrik följer oss. Här är så utmärkt vackert att vi bry oss inte om att fara omkring något och så blir det billigare också. Vi ta vägen ner till Hedemora der jag stannar öfver två dagar för att se hur de ha det der nere. Derifrån reser Anna hem och jag till er. Jag hade tänkt göra den sista delen af färden per velosiped, men det kan hända att det tar för lång tid och då får det väl vara …

Alrik till Maria, Härnösand den 22 juni 1910

… Ja som mamma naturligtvis vet har jag haft ett kärt besök af Anna Salin och Bertil. Jag tror de trifdes bra och hur vi fördrefvo tiden kommer väl Bertil i detalj beskriva, så det hoppar jag alldeles öfver. Just nyss fick jag kort från Bertil deri han talar om, att de lyckligt och väl framkommit till Elin … Elisifs stolar som de hade med sig, taga sig mycket bra ut, bara synd att tyget (blågrått) ej går bättre ihop med den gröna möbeln. Det harmonierar ej, men det får gå för sig ändå tills vidare åtminstone. Helsa och tacka Elisif för dem och äfven för slagbordet … Bertil vardt mycket belåten med Tante Fannys restaurerade skåp, så han tyckte jag bör skaffa mig salsmöbel i samma stil … Helsa Elisif och Louise om de finnas på Lekeberga …

Elin till Maria, Läsveden Hedemora den 24 juni 1910

Kära Farmor
… Nu ha ni väl besök af Elisif och Bertil … Vi äro nu väl installerade här, och jag tänker Bertil har talat om huru vi ha det, mycket bra tycker jag, jag väntar snart få höra af Elisif huruvida hon kommer till oss, hon ska få samma bädd som Bertil hade, och sade att han låg bra … Jag hade bref från Nisse i går, han lät litet bekymrad öfver att hans uppehälle blir så dyrt, han betalar 70 kronor hos Edlundarna, 50 kronor i staden för frukost och middag och sedan resorna. Däremot tror jag det bör bli rätt billigt för oss, men somrarna kosta ju alltid extra …

Bertil till Maria

… Min resa hem gick mycket bra. Ute på Djursholm sutto de uppe och väntade på mig. De hade visst bridgat hela söndagen… I dag skall jag resa ut till Enhörning på Skarpö och vara der till måndag morgon, vi komma väl mest att spela kort… Får be mamma framföra mitt tack till Mita och Sten för min senaste vistelse i deras hem, helsa äfven Elisif …

Alrik till Maria, Härnösand den 4 juli 1910

… Nu har väl Nisse kommit till Läsveden och kanske också Elisif, vore roligt om de nu finge vackert väder, när Nisse är ledig, han kan så väl behöfva njuta af friluftslif den korta tid han har semester …

Alrik till Maria, Härnösand den 13 juli 1910

… I dag fick jag ett lika kärt som oväntat besök af Skara-Bernt med fru som äro här för att helsa på hennes syster och svåger, som bo en mil utanför staden på sommaren, och voro inne tillfälligt för att bese staden. Någon dag i nästa vecka lofvade de att göra mig ett ordentligare besök …

Skara-Bernt är ett av Gustaf Johans fem barn. Han var lärare vid allmänna läroverket i Skövde och gift med Sigrid.

Bertil till Maria, Stockholm den 15 juli 1910

… På Louises födelsedag var jag ombedd att komma till Ellan på kvällen, der var en del damer, bl a Lulli … Förra söndagen var jag hemma på Djursholm hela dagen, vi voro till Erik Enhörning på förmiddagskaffe, på kväl-

len spelades kort med Anna Halling …

Anna Halling är linneförrådsansvarig på Stockholms slott där hon har sin bostad.

Alrik till Maria, Härnösand den 22 juli 1910

… I veckan har jag haft en liten middag för Bernts, bara 6 personer, men enligt mitt tycke lyckad …

Nils till Maria, Stockholm den 27 juli 1910

… Tack för sammanträffandet vid mitt korta besök. Här på Djursholm må vi godt och hafva på sista tiden just som fästat litet. I söndags voro Enhörnings, Louise och Anna Halling här. Enhörnings kommo till qvällen … På måndagen voro vi till Enhörnings och Tora hade bullat upp värre med mat, der spelade vi bridge … Tills om söndag äro Bertil och jag bjudna till Jeans och vi få resa ut på lördagsaftonen ifall vi kunna komma ifrån. Henrik o Lilli komma dit på Söndagmiddag … Elin hade velat att jag skulle komma till dem på Läsveden någon söndag, men tror jag det blir till ingenting, ty dels är det för dyrbart, cirka 12–13 kr, dels för kort att offra så mycket på. Nu skola de väl komma hem igen om cirka 3 veckor eller så beroende på vädret. Lulli frågade jag om hon inte ville helsa på Elin en 3 veckor, men det hade hon ej tid med. Samma förhållande med Tora och Lilli, som jag tillfrågat. Nu är ju Gustafskiöld på väg till Lekeberga via Hedemora och henne bad jag stanna på Läsveden ett par dagar om tiden medgaf. Få se hur det passar henne. Elin o barnen må väl bra, efter jag nu ej hört från dem på öfver en vecka … Hemma i våningen har jag nu målare i köket och skall äfven få en sådan att stryka säng- och barnkammargolfven, så att de blifva fina igen tills Elin kommer hem …

Bertil till Maria, Stockholm den 1 augusti 1910

… Vi, Nisse och jag, tillbringade hela vår söndag ute hos Jeans der äfven Henrik och Lilli med barn voro. Där var angenemt och trefligt som vanligt. Nisse och jag voro bjudna att komma ut på lördagen hvilket vi äfven gjorde. Jean var och mötte oss i Vaxholm med motorbåt och sedan vi uträttat diverse ärenden bar det iväg hemåt. De har trädgården full med de härligaste krusbär och vinbär samt hallon så mycket buskarne kunna bära, och äta får man så mycket man förmår. På kvällen voro vi åter ute på sjön ett par timmar. När vi skulle gå i land höll jag på att ramla i sjön men allt gick bra utan någon blöta, men ett godt skratt fingo vi på kuppen. På morgonen gingo vi direkt ur sängen och ned till badet som smakade utmärkt. Efter frukost foro vi in till Vaxholm och hemtade Henrik med familj de voro särskildt bjudna af vad orsak vet jag inte. Men det tycktes vara Mabel som satt igång med det. Sedan förflöt dagen under angenämt sällskap och promenader till lands och sjös. Kl. 11 foro vi hem och voro vid Djursholm strax efter 1 på natten. I dag känner man sig just litet matt efter all den starka luften man fått i sig och så att sitta här på det halfmörka kontoret gör en inte bättre ögonlocken bli tunga om man inte har något för sig …

Nils till Maria, Stockholm den 22 augusti 1910

… Som Bertil kanske nämnde voro vi i går till Anna Schult på hennes Någorlunda. Jag tyckte att hon hade det bra der. Hennes rum en trappa upp voro stora och bra samt med 2 verandor och beqväm trappuppgång. Hon har arbetat mycket på att få gården och sjelfva tomten fin och fri från bråte och det har hon också lyckats med utan någon särskild hjelp. Vi promenerade på förmiddagen till utsigtsberget vid Nysund och på eftermiddagen till

Långbro … Om torsdag väntar jag hem Elin med gossarna o Ingrid och skall det bli roligt få dem hem. Nu är det mörkt om qvällarne när jag reser hit ut till Djursholm så att det är just ingen idé vara här längre. Förra söndagen gjorde vi en treflig cykeltur Camilla, Bertil och jag. Vi foro på rätt dåliga vägar norr om Edsviken till Danderyd och Djursholm …

Bertil till Maria, Stockholm den 29 augusti 1910

… I söndags voro vi bjudna till Jeans så väl stora som små. Jag reste ut på lördag kväll. Jeans och Mabel voro borta men Sten o Edit togo emot. På söndag morgon kommo Nisse och pojkarne som sågo krya och duktiga ut. De 6 pojkarne lekte och hade roligt hela dagen. Elin kom senare enär lillan hade fått en tand så hon hade varit kinkig. Vi gjorde en lång tur i motorbåt som varade 2 timmar. Vid hemkomsten badades och så fingo vi god middag. Jag låg kvar till måndag morgon. Ännu är jag inte utflyttad eller rättare inflyttad till staden men sker det väl i slutet af veckan. Mammas gamla gröna soffa skall nu skickas till Alrik för Elin vill ha hyfvelbänken stående der i rummet och så symaskin vid fönstret. Elin skall ha en barnfröken som bor der få se hur det kommer att gå? Nu har den bråda tiden börjat på allvar. Alla skola flytta in från landet och ha fint uti sina våningar …

Bertil till Maria, Stockholm den 1 oktober 1910

… Nu under det värsta arbetet har jag inte tid att läsa tidningarna en gång … Det var roligt träffa Elisif och höra hur ni haft det. Hon var belåten med sin sejour och kände sig uppkryad för den kommande vintern … Anna Salin har tråkigt i det att Bernhard har sjuknat på sin utländska resa. Han har gastrisk feber och naturligtvis är det omöjligt för honom att få någonting som passar för hans mage och hans humör. Lyckligtvis var Dr. Salin uti södra frankrike så att han har rest ner till honom och telegraferat att han är utom all fara. Anna har tankar på att resa ner och möta honom någonstans i frankrike tror jag. Hos tant Maria voro vi på Sigriddagen och de mådde bra och voro nöjda med sin vistelse i Hedemora der de funno allt så billigt och bra. Tant har ju blifvit äldre men annars ser hon lika morsk ut …

Bertil till Maria, Stockholm den 22 oktober 1910

… På middagen voro vi på Louise och Idas lysningskalas, de hade fått rätt mycket, mest i hushållsväg förstås, duktyg, pannor, bricka, brödkorgar m.m. Jag följde med flickorna hem och besåg lägenheten. Gustaf och Matilda voro med och Ma såg riktigt kry ut. Af mammas gamla grejor togo vi glasasietterna de rutiga, fast de voro inte mer än 11, men det gjorde ju ingenting. Jag har sedan varit och hjelpt flickorna litet till rätta med gardiner och taflor. De gå och plocka till långt in på nätterna så de känna sig riktigt trötta. Ida går nu på en massa kurser för arbetsstugor och sjukvård och handarbetets vänner så hon får riktigt dela sig. Elin funderade på att resa hem till sin fars födelsedag och tänkte att Ida skulle kunna vara hemma litet den tiden men det kunde hon inte för alla sina kurser …

Inte visste jag att två systrar som flyttar ihop kan ha lysningskalas?

Nils till Maria, Stockholm den 28 oktober 1910

… Bernhard skall nu vara flyttad till Frankrike, men lär det ännu få lof att dröja en månad, innan han kan få bege sig hem. Det är ledsamt för Anna! …

Bertil till Maria, Stockholm den 4 november 1910

… På aftonen voro vi bjudna till Anna Schult för att fira Elsa, det var en mycket god middag fast vegitarisk, soppa på jordärtskockor, sjötunga och ingefärspäron. Anna mådde rätt bra hon har gått igenom en veckas svält och det bekom henne utmärkt. På kvällen spelades kort och vi gingo hem rätt tidigt. På lördags afton hade Elisif och Nisse och jag varit på dramatiska teatern och sett Holbergs komedi Erasmus Montanus. Det var mycket intressant att se det som man hört så ofta omtalas. Efter föreställningen gingo vi på dramatiska teaterns restaurang och åto kväll så vi fästade värre kommo så sent ut derifrån att vi fingo gå hem, men som väl var regnade det inte … På tisdagen voro vi bjudna till Anna Salin på kvällen för att spela bridge som vi äfven gjorde. Hon var glad för hon hade nyss före vår ankomst fått telegram om att Bernhard skulle komma dagen derpå. De hade det så riktigt trefligt uti sin nya våning och varmt och godt … Elin har haft tråkigt med sina jungfrur den vi nu har skall flytta och barnflickor har det nu bytts var månad der för att de måste stanna hemma i hemmen för att se om sina egna syskon när modern är på arbete … I morgon skall jag till Enhörning på vardagsmiddag. De ha nu flyttat och bo på samma gata men närmare Karlavägen …

Alrik till Maria, Härnösand den 9 november 1910

… Mamma har väl sett af tidningarna att Bernhard nu ändtligen är hemkommen, skall väl vara bra lugnt för Anna, äfven om han är grinig värre …

Bertil till Maria, Stockholm den 19 november 1910

… I förra veckan voro jag och Elin och Nisse bjudna till Elisif på the, Hjalmar var naturligtvis borta, mamma kan tänka att vi spelade bridge, men det gick derefter. Förra veckan voro vi på slottet hos Halling och hörde vaktparaden från hennes fönster … Ida och Louise voro med oss ute och fästade förra lördagen, d.v.s. jag bjöd dem på hvarsin 1 kr. middag och sedan voro vi på Grand Roial och hörde litet musik, Elin och Nisse voro äfven med, det var första gången de voro der, och till deras stora glädje kom Gustaf dit och fick se dem där utan att han hade bjudit dem. Ida har rätt knala inkomster, så jag tänker det blir Gustaf som får betala det mesta af deras hushåll. Men inte vill de söka in på Pauvres Honteux … Elin och jag arbetar på att få den andra gardinen färdig åt Alrik, men det ser dystert ut, det andra nätet var gröfre än det första, så nu är en del af rutorna större och andra mindre och måste göras om …

Systrarna Anna och Lotten Halling finns i pappa Rolfs fotoalbum tillsammans även med Bertil Drakenberg. Inte förrän nyligen har jag funnit att de är 5-männingar och 6-männingar med min morfar John Roth samt 7-männingar och 8-männingar med morfars pappa Janne Roth. Dessa otroligt nära släktförhållanden har jag funnit tack vare brevväxling med Bibbi och Peter Wickman som är mina 5-männingar, 7-männingar och 8-männingar och som dessutom är 9-männingar och 10-männingar med mamma Sigrid Roth.

Bertil till Maria, Stockholm den 6 december 1910

… Som nog mamma hörde af Elins bref så var tante Fanny hemma förra söndagen och var hon rätt kry och pratsam som vanligt … Anna Salin var hemma nu i söndags dels på förmiddagen dels på aftonen, för bridgens skull förstås … I går var jag hos Ida och Louise, de mådde bra och tycktes glada och nöjda. De ha nu haft alla sina bekanta på kafferep så det är undangjort, Matilda kommer

rätt som det är och helsar på dem och är snäll emot dem, som ju är roligt, hon är nu också mycket bättre än förr om åren … I afton skall jag gå till Anna Salin och hjelpa henne med en gardin. Annars är jag inte mycket lifvad för att gå bort om jag skall få Alriks gardin något så när färdig …

Bertil till Maria, Stockholm den 17 december 1910

… Nisses ha bjudit Jeans på dopp julafton i år, få se hur det kommer att aflöpa … Jean är i England och kommer nätt och jämt hem till jul, under tiden har Mabel haft fruntimmersmiddag för en del af slägtens mera enastående damer såsom Ida, Louise, Anna, Bertha och Stens Edith, stämningen den bästa …

Mabel till Maria, Stockholm den 21 december 1910

… Det blir allt mindre af att skrifva bref och den lilla vanan jag haft med brefskrivning på svenska hjelper heller ej till att det blir utaf … Nils och Elin hafva varit vänliga nog att be oss komma och ”doppa i grytan” på julafton, och de hafva lofvat komma till oss på annandagen tillsammans med Anna Schult, Stens fara till Skärblacka, dit vi äro bjudna till nyåret. Jean fingo vi hem i lördags efter nära fem veckors bortavaro i London i affärer. Wi hade en mycket rolig resa till England i höst, det var då 10 år sedan jag varit öfver och helsat på sist. Föräldrarna tror jag inte att vi få hit något mer, min mor har blifvit så klen att hon ej orkar resan hit …

Bertil till Maria, Stockholm den 30 december 1910

… Här hemma mådde de bra och hade haft det trefligt hos Jeans. På onsdagen var jag uppe hos tante Fanny der jag sammanträffade med Elisif. Tante var inte riktigt glad, hon hade värk i sin näsa och skulle hennes doktor resa bort på 3 månader och det oroade henne äfven. Sedan följde jag Elisif hem. På nyårsdagen äro vi bjudna dit på middag, men var jag redan bjuden till Enhörnings, så jag fick säga nej … I afton skall jag till Ida och Louise på kaffe tillsammans med tante Maria och Sigrid … I går fick jag ett litet paket af Gustafskiöld, innehållande en liten dosa af messing med en drake på locket, dosan var rund och mycket platt, den är nog rätt gammal …

Bertil till Maria, Stockholm den 11 januari 1911

… Hos Enhörning nyårsdagen hade vi mycket trefligt, det var endast de närmaste samt Erik E. med familie och vi roade oss hufvudsakligen med dans och det ganska ordentligt, men var jag dock hemma strax efter 12. Det var ju särskildt roligt att Eriks voro med och de tyckte visst själfva att det var roligt …Trettonafton hade vi kalas hemma, då Edlunds och Enhörning samt en del af Nisses kamrater, 6 st, voro hemma på supé. Alla arrangement med mat och dryck voro lyckade och belåtelsen allmän. Herrarne gingo ej förrän kl. 2. Det spelades naturligtvis kort i långa banor … Gick jag till Ansgar som hade en inproviserad mottagning för familjen Drakenberg och Elisif … I går hade vi åter främmande af Lilli, Anna och Elisif och då pratades det rätt lifligt. Lilli var snäll och vänlig som vanligt. Hon och barnen bo hos Salins men i morgon resa barnen hem och när Henrik kommer skola de bo på hotell. Den 13 blir det vanliga kalaset hos Jeans. Hos Salins blir det inget kalas för Bernhard är inte riktigt kry …

Bertil till Maria, Stockholm den 24 januari 1911

… I söndags voro vi på the hos Elisif, Anna Salin, Anna Schult, Nisse, Elin och jag, fint och trefligt som alltid, Hjalmar inte hemma förstås. Elisif var rätt orolig för tante Fanny som nu lär ligga på en radiumklinik och om

inte det hjälper får hon lof att opereras och det vore ju bra tråkigt … I lördags voro Nisse, Elin och jag på Dramatiska teatern och sågo Taifun som var mycket intressant och rolig att se fast innehållet är ruskigt nog. På söndags afton kom Anna Halling och spelade bridge med oss. Hon hade egentligen velat att vi skulle komma till henne, men Elin ville inte gå hemifrån, hon har just som ett spänt förhållande med sin jungfru så att endera dagen äro vi väl utan sådan …

Bertil till Maria, Stockholm den 15 mars 1911

… Söndag var jag och helsade på tante Fanny, hon var vid godt humör men nog såg hennes näsa ansträngd ut och det är ju ej att undra på så stark och ihärdig behandling hon har fått, huruvida hon är bättre är svårt att säga. Så var jag och hemtade Anna Salin och vi voro ute på en lång promenad åt djurgården …

Elisif till Maria, Stockholm den 9 april 1911

… Vi ha gjort en lång förmiddags promenad över Gärdet till Djurgårdsbrunn där vi festade på en sockerdricka och 2 bakelser samt sedan förbi Manilla över Djurgården hem. Det var 15 grader i skuggan i dag och luften sökte mig som vanligt så att jag med stor möda hann svälja middagen och kaffet, jag mumsade på en struva till det senare, men hann inte mer än hälften förrän jag ögonblickligen föll i sömn och är nyss uppvaknad kl ½ 7. Vi åt färsk potatis och sill till middag, en ripa med sallad och hvar sin kronärtskocka. Potatisen är tysk förstås och smakar just inte mycket, den kostar 50 öre litern. Vi provade den närmast medan jag skulle se om den dög att äta, jag skall ha mina fruar, 20 stycken, om onsdag, och som den största enkelhet bör iakttas tänkte jag slå ett rekord genom att bjuda på sill och potatis, det har ändå ingen annan gjort. Emellertid tror jag nästan att det kostar mer än det smakar. Det är ganska svårt att finna lämplig mat, det får ej vara mer än en enkel rätt, 2 slags uppskuret, ost och the. Men när man är 20 personer får det ju alltid lov att bli stora fat, och så gnälls det genast att det är för mycket. Till kaffet som serveras när de kommer skall det vara 4 sorter endast. Vi skola baka en s.k. slarvkaka. Bertil senterar den. Det är egentligen endast en finare hvetedeg med mycket kokt frukt i, det hela utbredes på plåt, den är gjord med jästpulver ej med jäst. Mamma har nu i fredags flyttat tillbaka till Solhemmet. Hon mottogs med blommor och sockerkaka och mycken vänlighet. Emellertid är hon ju visst icke bra, om än värken givit sig och doktorn, som han uttrycker sig, har lyckats begränsa det hela. Hon skall gå hos honom en gång i veckan, men det blir ju lättare nu på våren. Vi hålla emellertid på att lämna in ansökan att få henne förflyttad till Stockholms sjukhem, där hon får läkarvård och skötsel av sköterska, om hon skulle bli sämre. Det kostar cirka 100 kronor i månaden på första klass, däri inbegripet allting. Hon får icke ha egna möbler med, men väl en korgstol, tavlor, bokhylla m.m. …

Bertil till Maria, Stockholm den 23 april 1911

… Mycken tack för den angenäma och trefliga samvaron under påsk. Vår resa hem gick mycket bra. Fast det var fullt med folk fingo vi dock bra plats. Pojkarne voro vakna hela tiden mest af oro för att de ej skulle få se när de foro genom tunlarne på söder. Här hemma stod allt väl till, Elin hade ej haft allt för tråkigt och Lillan var det heller ingen fara med. Till min förvåning hade jag ett bref från Frankrike som låg och väntade på mig, det var ifrån en af mina Pariserkunder som undrade om jag var upptagen eller om jag var gift. Om ej så ville han jag skulle komma ned och hjälpa dem med att flytta in uti en ny villa som de skaffat sig, de bo nu i Nantes. Jag

skulle själf säga vilkoren. Hade jag varit ledig hade jag nog rest, men som det nu är får man nog stanna hemma … I förrgår voro vi hos Stens och fingo en fin middag. Klar buljong, fiskfärs med räkstjertar, kyckling med färsk sallad och citronkräm. Sedan spelades bridge vid ett bord, men ganska lamt, de öfriga pratade, det hela var mycket lyckat, alla glada och lifvade. Der var Jeans, Ida, Ida, Anna S. Louise, Adele och vi … I går voro Salins och jag på en mycket skämtsam och rolig pjäs från Finland på lilla Teatern, som afhandlade den moderna kvinnosaken … I dag är det Anna Hallings födelsedag så vi skola gå dit för att gratulera, jag på afton och Elin på förmiddagen för hon kan inte vara borta i dag igen. För i morgon har Anna Schult bjudit på stor super för Ida, vi bli väl en hel del Drakar. Som mamma hör så ha vi riktigt kommit i festtagen nu ett tag, men i nästa vecka har jag en het tid för vi skola utföra en hel del dekoreringar för Svenska veckan och det är både arbetsamt och tråkigt göra …

Bertil till Maria, Stockholm den 3 juni 1911

… I går bjöd jag Anna Halling, fröken Gustafschöld och Elin på en automobiltur genom Haga och sedan drucko vi te vid koppartälten, men myggen var så besvärlig att vi inte kunde sitta der mer än en liten stund så vände vi hem och satte oss och spelade bridge tills Nisse kom hem … Min födelsedag förgick i all stillhet, Ida, Louise och fröken G. voro de enda gästerna, blommor fick jag från Anna H. och en bok af Elisif, jo Anna Schult kom med ett gammalt skrin med diverse innehåll. Flickorna se sommaren an rätt vemodigt de äro rätt ensamma nu när deras bekanta resa bort, Ida har blifvit rätt mager och har fortfarande ingenting att göra. Annandag pingst äro vi alla bjudna ut till Jeans på Skarpö både stora och små. Alrik kommer samma dag på middagen så han kanske kommer ut efteråt. Flickorna Drakenberg komma väl äfven dit. Elisif är väl utflyttad nu till Lidingön, men har jag ej hört hur de finna sig der, det var längesedan vi råkades …

Bertil till Maria, Stockholm den 14 juni 1911

… Vad vi har haft för oss under Alriks härvaro har han väl själf redogjort för. Vi hade en trefflig afton tillsammans med Conrad och Gustaf på Hasselbacken. Det är fråga om att Gustaf skulle göra oss sällskap ner till Danmark der Nisse och jag tänker syckla i sommar, vi äro nog lyckliga att få ledigt samtidigt. Efter en veckas ansträngningar kommer jag till Er för att hvila. Elin med barnen äro nu resta och knappast voro de iväg förrän målaren kom och började reparera så att vi ha haft fullt jobb att flytta unnan allt … I dag flyttar Nisse ut till Edlundarne och om jag kan kommer jag väl efter på fredag. Vi skola dekorera för rösträttskvinnorna ute på Saltsjöbaden som skall ha en afskedsbankett der ute om lördag … Jag träffade Elisif i går, hon skulle i dag fira Hjalmars 63 födelsedag, hon har mycket att göra på byrån i och för mötet …

Bertil till Maria, Stockholm den 5 juli 1911

… Och reser vi, Nisse, Gustaf och jag, till Danmark, där vi skola se oss ikring och helsa på Nisses slägtingar och äfven besöka Köpenhamn. Först göra vi väl en påhelsning hos Elin och gossarne på söndagen … Från Ida och Louise har jag ingenting hört sedan i midsomras …

Alrik till Maria, Härnösand den 12 juli 1911

… Från bröderna har jag fått en helsning från Skelderviken och läto de belåtna, vore bra roligt om de finge en skön semester, de ha så kort, så de kunna minsann behöfva ha

godt väder … En jernsäng med resårmadrass har Bertil skaffat mig från M.&S. för billigt pris så nu kan jag då bjuda t.o.m. Bernhard på nattlogis utan att behöfva flytta ur min egen …

Elisif till Maria, Lidingön den 14 juli 1911

… Vi trivas rätt bra i vår lilla stuga sedan vår förskräckliga värdinna gett dig i väg till Borgholm. Men hon har spelat oss ett stort spratt med att ej betala det elektriska ljuset, hvarför det blev avstängt här. Ett par dar sutto vi i mörker, men nu ha vi skaffat oss en lampa. Som hon ej häller betalt vatten, så inträffar nog endera dagen, att vi ej häller få den lyx-artikeln. Folk som inte betalar sina räkningar men reser till badorter och roar sig har jag just inte någon större aktning för. Hennes jungfru är ju mycket beskedlig, men hon och hennes väninna som är här som sällskapsdam under fruns bortavaro begagna mina kammar och borstar och mitt handfat under min frånvaro, samt provar mina kläder, och det är just inte häller vidare angenämt. Annars har jag mycket trevligt av att ha Rosens här ute. Jag går dit ibland när jag längtar efter en snygg och prydlig tillvaro. Märta som eljes bor i Danmark, är hemma med sin lilla pys till allas stora förnöjelse … På Solhemmet är blott 4 tanter hemma, så där leves familjeliv. Mamma är rätt kry, går hvar vecka till sin doktor och en gång emellan till Uhrs som äro fasligt klena och ynkliga, men mycket mer blir det ej … Vet faster att tanterna Krikortz ha lämnat Uppsala och slagit sig ned i Norrvikens villastad … Professor Johan Gunnar Andersson har satt sig i spetsen för en insamling bland deras forna inackorderingar och lyckades få tillsammans 1800 kronor, som de fått. Det var då bra mycket angenämare än en kaffekanna eller fruktskål eller dylikt …

Bertil till Maria, Stockholm den 4 augusti 1911

… I söndags gjorde vi en utfärd till Österskär, Enhörnings och vi, vi hade en mycket angenäm dag, lågo och drogo oss i en skogsbacke, badade och trakterade oss med den medhafda matsäcken …

Alrik till Maria, Härnösand den 5 augusti 1911

… I går hade jag ett långt bref från Bertil, hvari han beskref deras danska resa, den var nog lyckad och var det ju bra roligt bröderna fingo valuta för sin påkostade tid o penningar …

Nils till Maria, Stockholm den 10 augusti 1911

… I dag hafva Bertil och jag fått bjudningskort till Karls till den 17de då det ju skall firas hans 50-årsdag. Det är bjudet till en enkel supé. Mamma och Stens skola väl ihågkomma honom med telegram …

Och det är ju Hagelstena-Karl.

Alrik till Maria, Härnösand den 20 augusti 1911

… Af Bref från Elin låter som hon skulle längta hem och dröjer det väl ej så många dagar nu, förrän hon måste, för Yngves skola, vända åter till Sthlm …

Bertil till Maria, Stockholm den 21 augusti 1911

… I lördags voro vi på Carls supé. Nisse och jag samt Lulli representerade den Drakenbergska slägten. Louise skulle ha kommit men hade förkylt sig så hon var dålig … Till slut höll herr Klint ett mycket roligt tal på vers som beskref Carls lif på barnhuset med i

ty åtföljande lämpliga karikeringar … Dagen derpå var Helenadagen hvarför här var stor mottagning med damer naturligtvis. Tora och Greta Enhörning voro också med. De må bra. Greta har en släng af sin hufvudvärk litet emellan. Johannes Enhörning gifter sig om onsdag uti Uppsala hos en morbror till sin fästmö. Tora o Greta skola resa dit. De nygifta skola bo i Danderyd. På lördagen voro vi på kräftkalas hos Anna Halling det var det sedvanliga skrammelkalaset som vi bruka ha, der spelades kort förstås. På söndagen var Anna ute hos oss och då bjödo vi, Nisse o jag, damerna på kaffe och punsch på restaurangen på kvällen för att se på fyrverkeri, men det blef så kallt så det var knappast möjligt att sitta stilla … Conrad har varit här på genomresa och stannade här ett par dagar för att besöka vänner och bekanta …

Johannes är barnbarn till Marias morbror Erland Enhörning.

Bertil till Maria, Stockholm den 11 september 1911

… Har i dag varit i vårt kära gamla Upsala i och för affärer angående gardiner, men fick då äfven tid att ta mig en promenad längs de gamla kära gatorna, Upsala är vackert … Så gick jag till gamla 7an Skolgatan, der det på det hela var sig likt. Tänk så många gånger vi gått der och pustat arm i arm och hvad mat mamma knogat hem, både med och utan min hjälp, var äfven inne på 5an och frågade efter Krikortzarna men voro de flyttade, hvilket jag borde vetat … Pappas graf var fin och snygg, till och med blommor på den, förmodar väl tant Maria har några som ser om den … På Elins födelsedag hade vi de vanliga hemma, d.v.s. Edlunds, Enhörnings, Halling, Louise, Elisif. En del spelade kort de öfriga pratade. Till supén fingo vi kräftor och en mycket god tårta som Elin gjort, enkelt men mycket bra … Tant Fanny är ännu på Solhemmet och vet ej heller när hon kan få flytta till Sjukhemmet. Anna Schult och Anna Salin äro ännu osynliga, men flickan skall väl börja skolan, så de måste väl komma snart …

Alrik till Maria, Härnösand den 24 september 1911

… Jag har fått mammas gröna soffa hit upp, den skulle annars kommit upp på vind, och då tyckte jag, det var roligt få den. Har den i min sängkammare. Der var rätt möbeltomt förut och skönt kan också vara ha något hvila sig på, om man vill lägga sig någon gång på dagen. Öfverdraget börjar nog bli både fläckigt och slitet, men der går det bra för sig …

Bertil till Maria, Stockholm den 15 oktober 1911

… Genom Enhörnings i dag hörde jag att Greta nu har kommit underfund med varifrån hennes hufvudverk kommer. Det lär ha varit en plomb som tryckt på en nerv och som åstadkommit det hela, och väl är det ju att ha fått reda på ursprunget till det onda …

Bertil till Maria, Stockholm den 31 oktober 1911

… I lördags voro vi på ett svep hos Anna Halling, 11 damer och 2 herrar och det spelades kort som vanligt. Edlundarne voro förstås med, de äro krya men ha bekymmer för sina rum som de ha svårt få uthyrda … Vi äro bjudna till Stens på supé i morgon för att fira 50-åringen, vi uppvakta väl med några blommor på förmiddagen. I söndags fyllde visst Matilda 40 år och det skulle firas med en finare middag … Jag har inte på mycket länge varit hos tante Maria men tror visst att de må bra …

Bertil till Maria, Stockholm den 15 november 1911

… I söndags hade vi ett större kafferep med 9 främmande. Det var meningen att tante Maria skulle komma, men hon har känt sig skral den sista tiden så hon kom ej, men Sigrid, Ellan o Carl o deras son Sten, Lulli, Anna Salin m.fl. så det blef ett ganska stort kaffebord och samtalet gick ganska ledigt. Carl har ännu ondt uti sin arm så att han går med den i band … På lördagen voro Ida, Louise, Sigrid och jag på dramaten och sågo Maria Stuart, det var ett mycket ståtligt skådespel men just inte mer … Antar att mamma genom Elisif hört att tante Fanny nu ändå måste opereras för att hindra spridningen af det onda att gå uppåt ögat och inåt. Måtte det inte bli alltför svårt och vanställande. Hon är ännu kvar på Solhemmet, när operationen skall äga rum är ännu ej bestämt, men om möjligt i denna veckan …

Bertil till Maria, ”snart inte mer än en månad till jul”

… På aftonen voro vi bedda till Salins för att spela bridge, som vi också gjorde. Bernhard var rätt kry, fast han ansåg sig för skral. Der bjödos vi på något vi aldrig ätit förr, nämligen påfågel, som inte alls var dumt, utan smakade ungefär som kalkon, men var finare i köttet … Vi skola dekorera mycket måttligt för den danska kungen, de voro så snåla med det, när våra kungliga var nere i Köpenhamn …

Anna Schult till Maria, Stockholm den 2 december 1911

…Från Göteborgs-Ida hade jag bref, hon mår bra, knogar och stretar med sin ”Vaksamhet” och tycks vara tillfreds, visst känner hon det tomt och ensamt det kan man förstå. Jag har i morgon bedt till middag Ida o Louise och talade med dem nyss, de bådo helsa Tante så mycket … Från Alrik hade jag bref, han roar sig kapitalt och har blomsterodling, något att förströ sig med i sin ensamhet. Godt för honom att Thilda sköter om hans så bra och förstår honom se’n gammalt …

Elisif till Maria, Stockholm den 3 december 1911

… I dag ligger mamma mest i dvala och har just ingen glädje av om jag är på sjukhuset eller ej … 2 så starka operationer inom en vecka är naturligtvis prövande för en så gammal person. Så har hon ju ingenting ätit heller på en lång tid och det gör henne naturligtvis mycket matt. Professorn har nu minskat på bandagen, och nog ser jag att en näsa finns, men om den var grundligt tilltagen förut, så har den nu blifvit alldeles platt, men ännu har man ju svårt att bedöma någonting, då hon ju är mycket svullen …

Göteborgs-Ida till Maria, Göteborg den 23 december 1911

… I början af Dec. skref Farbror Gustaf till mig och bad mig ändtligen komma till dem, och jag reste värkligen iväg och var i Skara i fyra dagar och hade så lugnt och trefligt. Vi sutto kring lampan på kvällarne och arbetade, äfven Carl Gustaf, och pratade om gamla tider. Äfven var jag uppe på Konsistoriet och hjälpte Farbror med litet skrifning. Ack, hvad det är kärt så länge man har det gamla hemmet kvar, Farbror Gustaf påminner mer och mer om min lille käre Pappa! I morgon och Juldagen skall jag vara hos Bernts. Till Trettonafton har jag släkten hos mig på dopp … Jag har i morse varit nere vid engelska båten för att möta en svensk flicka, häktad i London och öfversänd hit, men hon befanns ha rymt iland så fort båten lade till, så nu har jag fått sätta detektiverna igång efter henne. Hur mycket sorg och elände vi människor åstadkomma, istället för att göra det goda vi kunna, och sprida frid och glädje! Nej nu vänta Julklapparna på att bli inlackade så jag får väl sluta

min skrifvelse. De allra hjärtligaste hälsningar till Eder alla, äfven till Kilarne …

Karl-Gustaf är den äldste av de fem "Skarabarnen", Bernt och Anna har vi träffat tidigare. Han är konsistorieamanuens liksom pappa Gustaf Johan.

Elisif till Maria, Stockholm den 26 december 1911

… Julafton åt jag lunch på Solhemmet, då mamma skulle få gå ner för första gången … Hon har nog varit litet matt i benen, gått och fallit ikull ett par gånger. Nu var hon rätt generad och nervös, men vi satte en lång svart barb om huvudet och placerade henne i ett hörn, och jag tror att hon tyckte att det var rätt roligt att se sina bekanta igen. Nils och gossarna voro också snälla och kommo på visit på förmiddagen. Vi doppade i grytan och åto lutfisk och smörbakelser samt drucko julöl. Se'n gick mamma upp och lade sig ett par timmar, då de skulle tända granen kl. 6. Jag rusade hem och klädde om mig, ty kl. ½ 6 skulle vi äta middag hos professor Müllers. Där åto vi skinka och bringa och sill och potatis och lutfisk och stekt gås och smörtårta och krokan och drucko champagne och dansade omkring granen och togo upp klappar till kl. 9. Då rusade vi återigen hem och klädde om oss och foro hit ut (Saltsjöbaden) med 10-tåget. Här var full julfirning för folket, men vi gingo upp på vårt rum meddetsamma och fingo en kopp the för oss själva. Sedan var jag mycket sjuk på natten av mina många måltider. Mita tackas så hjärtligt för brevet och vänliga inbjudningen. Som jag fortfarande har litet ledighet kvar har jag tänkt taga den när mamma blir litet bättre. Vi ha även sjukt på förbundet, så att det är svårt att komma ifrån. Men om det blir bra på alla håll litet längre fram och slädföre sedan och litet snö, så har jag tänkt ta er gästfrihet i anspråk för några dar, sådär i slutet av januari eller början på februari, om det nu låter sig göra, tack för att ni vilja se mig …

Bertil till Maria, Stockholm den 8 januari 1912

… Nu till trettondagen voro vi samtliga bjudna ut till Enhörnings på Djursholm. Det var först det gamla kotteriet, Edlundar, Halling, Drakenbergar, men så var det en hel samling Enhörningar som det är ovanligt att träffa, det var morbror Erland och hans son Malcolm, Johannes med fru och så värdfolket. Det var middag med kalkon och andra rara saker. Alla voro vid godt humör så att stämningen var utmärkt bra, skada att utrymmet är så knappt att det blir nästan omöjligt att komma om hvarann, men allt gick bra. På desserten dracks ett glas vin och allmän förbrödring mellan de slägtingarne. Morbror och Nisse hade ju det mesta att säga varann och morbror skrattade och var glad som en af oss ungar. Malcolm såg mycket treflig ut, är ingenieur och har det visst bra, bor här i staden, Morbror skulle resa till Finland och Ryssland på en längre affärsresa … Söndag middag var jag bjuden till Fru Ekman, det var stort kalas, Enhörnings voro der, det dansades värre och det hela var mycket muntert … Nyårsmiddagen hos Enhörnings är så länge sedan nu att jag ej ingår vidare i matsedeln. Vi hade trefligt utan att blifva ansträngda varken till mage eller ben, fast dansen var rätt liflig …

Morbror Erland fick en dotter med Edit Sjölin i Helsingfors år 1906. Hans hustru Hulda dog 1911. Erland och Edit fick ännu en dotter i Helsingfors år 1915. Erland och Edit gifte sig år 1917. Så nog hade han affärer i Finland allt.

Bertil till Maria, Stockholm den 23 januari 1912

… Jag var uppe hos Tante Fanny i söndags åtta dagar sedan och hon var sig rätt olik förstås men ändå inte så vanställd som man skulle

kunna tro. Men lika pratsam, det har då inte gått bort …

Bertil till Maria, Stockholm den 26 februari 1912

… På fredag var Elisif uppe och resonerade arbetsstuga med Nisse. På lördag voro vi bjudna till Jeans, der hela slägten var till möte. Der var trefligt som det brukar vara goda förfriskningar och god supé, smörgårdsbord, fiskfärs, fågel, blandad fruktkompott samt kaffe … Ida har fått plats hos friherrinnan Abelin född Carlsson Adelswärd för 50 kronor i månaden och just ingenting att göra annat än hålla frun sällskap när hon vill ha sällskap, platsen skall tillträdas den 1 maj tror jag. Det blir ju tomt och svårt för Louise när hon blir lemnad alldeles ensam. Hon får väl försöka få någon som bor hos sig, men hvem det skall kunna vara är ej godt att veta. Carl har varit mycket skral, han har åderförkalkning och har haft svåra plågor. Det är väl tvivel underkastat om han kan bli så bra att han kan fortsätta sin plats. Det är bra tråkigt för Ellan som ju nu hoppats på att få egna sig åt sin familj och slippa inackorderingar men nu får börja igen. Den 29 är jag bjuden till Gustafs på stor middag … Den 27 skall vi till Elisif alla välkomna men ingen bjuden. Då får väl Hjalmar ändå lof att stanna hemma för en gångs skull … Jag sänder litet fina lappar om mamma orkar och har lust för att sätta ihop dem till något som mamma kan skänka till kyrkobasaren om mamma så tycker …

Göteborgs-Ida till Maria, Göteborg den 28 februari 1912

… Vårt älskvärda Göteborgs-klimat har i år varit värre än någonsin, den tjockaste isiga dimma nästan hvarje dag, och då det snöat på en dag, var på nästa bottenlös modd på gatorna … Vi gamla äro deremot sällan borta, men tiden går ändå, Lotte går på symöten, och jag har min Vaksamhet och Barnabo. I dag skall jag värkligen först på térep på f.m., rysliga tillställningar i mitt tycke, och i kväll på supé. Här har varit en massa de vackraste konserter, Marteau, Cally Monrad m.fl. och de äro nöjen jag mest njuter af … Anna Schult sörjer sin hund Mary mycket, men om andra tycka som jag, är det en lättnad slippa den påhoppande hunden, så fort man kommer inom dörren … Så roligt att Ida Hagelstena fått en sådan bra plats. Tante Eva Abelin är en utmärkt människa, ordningsfull och god, och har ett gladt sinne så jag tror säkert Ida skall komma att trifvas på det utmärkt vackra Norsholm. Nej, nu lilla Tante slut för i dag! De hjärtligaste hälsningar till Eder alla …

Hagelstena-Ida till Maria, Stockholm den 28 februari 1912

… Faster har nog hört genom Bertil kanske att jag har blifvit erbjuden plats som sällskap hos fru Abelin på Norsholm. Jag har varit hos henne för en tid sedan o talat med henne, hon förefaller snäll o enkel. Hon bor vid Strandvägen 3, det stora huset strax bredvid Dramaten. Hon har 3 jungfrur och 1 betjent, men de vilja ej stanna om de ej få följa med till Sthlm på vintern. När hon reser ner till Norsholm i början af maj skulle jag följa med, önskade hon. Jag skulle ej tillträda platsen förr. Hon frågade om jag var nöjd med 50 kr. i månaden. Det tycker jag är bra betalt. Så att det kan man vara nöjd med, o allt fritt. Det är ej lätt att få något här i Sthlm och handarbete betalar sig ej mycket. Det kan ju vara tråkigt på ett sätt, att bryta upp igen, då vi nyss fått ett hem i ordning. Men detta är ju så förmånligt. Om Louise kunde få någon snäll o enkel flicka som bodde hos henne för billigt pris, så att hon ej blef så ensam. Någon som går på någon kurs eller har sitt arbete borta. I måndags var jag bjuden att äta middag hos fru Abelin. Hon o jag voro ensamma vid ett stort bord i en stor sal o betjenten passade upp. Sedan sutto vi vid skymningsbrasan i salongen som vette ut åt

Strandvägen. På qvällen kom hennes dotter grefvinnan v Rosen o hennes fröken o en ung grefve Rosen, sist en gammal öfverste Key, som såg snäll o treflig ut. Han är ofta der o skall vara på Norsholm i sommar, han sköter hennes affärer. Grefvinnan Rosen föreföll enkel o snäll, något tycke af Lilli. Det speltes bridge på qvällen. Fru Abelin ser ej gammal ut fast hon är 75 år. Hon skall vara gladlynt o rättfram o reel. Hon vill bo på landet på vinterarna hädanefter. Hvad det har varit mycket sjukt i år. Ledsamt med Carl, måtte han bli bättre vid Saltsjöbaden. Det är så synd om dem … helsa Kilare från fasters tillgifna Ida.

Elin till Maria, Stockholm den 28 februari 1912

… Med Carl är det dåligt, han ska' nu ligga vid Saltsjöbaden i en månad och betala 8 kr. om dagen, och bara han då blefve bra, men det kunna de väl knappast hoppas …

Bertil till Maria, Stockholm den 22 mars 1912

… Det har varit nästan litet göra på kontoret sista tiden det ständiga stillasittandet bekommer en inte bra man blir lat och fet af det jag riktigt känner dag från dag hur kläderna sitta trängre och knappar i västen måste knäppas upp för att man skall kunna andas fritt. Sist jag vägde mig hade jag ökat ett kg d.v.s. 83 kg. Annars mår jag bra och fettet går väl af när det blir mer att göra. Ännu har vi inte någon känning af de olympiska spelen men får väl om allt får ha sin gång. Det politiska lifvet är ju så oroligt både här och i utlandet så man kan aldrig veta hvad som kan inträffa på ett par månader. Varenda kväll väl på en veckas tid har jag varit borta eller ha vi haft någon hos oss. På Nisses födelsedag var det den vanliga fruntimmerssamlingen som det brukar vara vi voro 18 st. deraf 3 herrar så vi hade varsina 5 per man, det hela var lyckat stämningen god och belåtenheten ömsesidig. Det tråkiga förhållandet mellan Halling och Edlundar fortfar och blir visst sämre i stället för motsatsen, men det är inte godt att lägga sig i andras affärer …

Hagelstena-Louise till Maria, Stockholm den 24 mars 1912

… Nu sitta vi på slottet och laga tapeter. Öfverintendenten Böttiger tillåter ej att tapeterna föras utom slottet. Det är snart 3 veckor vi varit der. Ida har också arbetat der. Vi ha varit 6 st. Det har tillkallats några nya för att hjelpa till att sy ihop den massa af sprickor der tråden sluppit af. Till det fordras ej någon särskild öfning. Men att laga på vårt fina vis kan man ej sätta nybörjare. Det är stora väldiga tapeter framställande Carl d.11 tes slag vid Landskrona, Malmö och Lund. De skola sättas upp på Drottningholm d. 1 juli. De rum der vi sitta ligga alldeles bredvid festvåningen. Första dagarne tyckte vi det var så roligt att gå ut o se på de fina gemaken. En vaktmästare som visar festvåningen har fört oss omkring och talat om allt om tak o väggar etc. Vi dricka te ur koppar med kunglig krona på. Vi få koka tevatten hos en städerska ½ tr. öfver oss. Vi gå upp i Östra hvalfvet 5 halftrappor. Fröken Halling lämnar ut handdukar till oss. En dag i förra veckan då vi slutade tidigare gingo vi till henne för att se hur hon hade det. Hon hade bedt oss att titta upp. Det var ju ganska trefliga rum, men nog blir det mörkt snart genom de djupa fönsternischerna. Vi måste vara från slottet fredag o lördag ty kungen gaf middag för frimurarne i stora festvåningen och våra rum måste användas till taffeln o serveringen. Vid baler användes dessa rum till damtoilette. Nu ha vi fått se den kungliga prakten på nära håll. Det är så fint på slottet nu, ty det är nytt siden på möblerna i många rum o det är väft hos Almgren på Söder …

Bertil till Maria, Stockholm den 27 mars 1912

… Sedan jag sist skref har ändring och försoning inträtt mellan de stridande och väl var ju det då ingen i botten visste hvad hela affären rörde sig om, men som förr blir det väl ej de känna nog att vänskapen fått en törn. På måndagen voro Anna Halling och jag på dramaten och sågo Trettondagsafton som var mycket rolig, jag har nog sett den förr men länge sen … På torsdagen hade Nisse sina herrar hemma på bridge och var jag äfven med och spelade. Fredag var jag påstött att komma till Carls för att flickorna skulle komma dit. Men der var en hel del ungdom för Sten fyllde 18 år. Matilda var der och satt och gjorde sina mindre trefliga reflektioner öfver saker och ting. Men Ellan tycktes vara van så hon tog ej illa vid sig. Vi till och med dansade litet. På lördag och söndag dekorerade jag för Neptunernas 100-års-fest och det blef ganska stiligt. Vi hade en massa uppstoppade måsar i taket som hängde på nästan osynliga trådar och som vaggade fram och åter vid minsta luftdrag. Marie beb. gjorde vi en tur till Lidingön i sällskap med Anna Salin …

Bertil till Maria, Stockholm den 20 april 1912

… I måndags voro vi på fint kalas hos Salins det var middag för Drakarne det var kusinerna både manliga och kvinnliga … Stämningen var den bästa och vi hade trefligt och belåtenheten var allmän. Anna Schult var också med … Det är ju en förfärlig olycka denna med Titanic … Mabel var inte med hos Salins, hon har haft snufva en längre tid. Tante Maria är kry och äfven Sigrid men ännu vet de ej vart de skola resa i sommar …

Elin till Maria, Stockholm den 28 april 1912

… Ja nu får jag väl en Fröken ända från Söderhamn, nog är det märkligt att man ej ska kunna få någon på närmare håll och en jungfru fins ej att uppdrifva i Stockholm, ej heller kan jag få tag i någon flicka som kan valla Ingrid, så nog ska det bli skönt att snart få komma på landet. Nisse ska bo på Marieberg och betala 50 kr. så det blir ju bra mycket billigare för honom än på Djursholm och så slipper han resorna och kan få ligga lite längre på morgnarna, så det äro vi glada åt. Bertil får också vara där, men han som är lite ledigare på somrarna vill gärna ha ändå lite bättre luft och komma någonstans där det fins promenadvägar, ty detta är ju ett inhegnat område, men ännu vet han ej om de kunna ta emot honom hos Edlunds …

Hagelstena-Ida till Maria, Norsholm den 12 maj 1912

… Nu är jag här på Norsholm sedan i Thorsdags. Det var tråkigt att resa från Louise, då hon nu är så nervös o nedstämd, men Ellan var så snäll o följde oss till tåget o tog sedan Louise med sig hem o hon har legat der om nätterna sedan jag reste. Hon känner en oförklarlig fasa att vara bland mycket folk eller gå i butikerna … Det är ej värdt att tala med henne om hennes oro, hon är sjelf så ledsen öfver det o tror att folk skrattar åt att hon ej kan fortsätta med sitt arbete … Doktorn gaf henne piller med jern o brom. De ha ännu ej gjort någon verkan förstås … Jag har nog fått det så bra här som jag kan önska, men ändå var det inte så roligt att resa ifrån …

Nils till Mita, Stockholm den 14 maj 1912

… På fabriken hafva vi mycket att göra, sitta der till framemot 10 o 11 om qvällarne …

Bertil till Maria, Stockholm den 24 maj 1912

… I dag är Skansens första dag och nu på

afton skiner det upp och är riktigt vackert. Anna Halling är värfvad som medverkande och serverar kaffe på holmen i fågeldammen. Anna Schult är förstås i sitt stånd, hon skulle vara klädd som Vingåkersgumma i år, kanske det klär henne bättre än hvad de föregående kostymerna ha gjort. Ida är nu i staden och vaksamhetar. Hon och Anna voro uppe hos oss i måndags, så var jag hos dem i går, torsdag, och i dag skola vi till Elisif på dem. Elin är inte riktigt kry, har ont i ryggen och känner af sin reumatism … Det var Lullis födelsedag på söndagen så då var Ida der och fick äfven träffa sin älskade svåger Emil Josafat, som hon kallar honom …

Göteborgs-Ida till Maria, Göteborg den 12 juni 1912

… Jag är just hemkommen från en liten Skara-tripp, helt belåten öfver all den vänlighet jag rönt och allt det vackra jag sett. Bernt, Lotte, flickorna och jag reste dit för att fira Carl-Gustafs 50-års-dag, och var med på en större familjemiddag för 30 personer dagen efter högtidsdagen. Den 6:te hade han firats af stiftets presterskap med middag på hotellet för 100 personer, och der erhöll han sin vackra guldklocka med kedja samt en börs fylld med guldmynt. Carl Drakenberg med fru Mathilda från Venersborg kommo äfven dit för att göra bekantskap med släkten. Af de bortavarande barnen var endast lille-Bernt med familj hemma, men många voro vi ändå minsann, jag blef riktigt yr i hufvudet. På söndagen reste vi Göteborgare till Kinnekulle och visade flickorna omkring der. Härligt vackert öfverallt och en sådan fågelsång der var! Bernt måste resa hem derifrån, men vi andra reste tillbaka till Skara, och dagen derpå besågo vi Warnhems klosterkyrka samt Öglunda grottor, åtföljda af C-G och Marie-Louise. Alltid har jag älskat vårt vackra Billingen, men aldrig har jag sett det i sådan fager grönska och belysning som denna gång, ja, Vestergötland är värkligen bra vackert! Nu är jag hemma några dagar och om lördag fortsätter jag till Dalslands Ed, der jag skall vara i sommar i sällskap med min goda vän Ewy Silfversparre. Hon har mistat sin far i vinter och känner sig så nedtryckt och ensam och har bedt mig vara med henne på Ed, der det ju skall vara både vackert och härlig luft. Och så vet Tante väl redan att jag i medio af Maj reste upp till Vaksamhets årsmöte i Stockholm och bodde hos Anna Schult i nära 14 dagar. Vi hade så trefligt som vanligt, men tröttsamt är det i den goda staden, isynnerhet för mig som skall besöka så många goda vänner. Anna var kry tycker jag, men hon hör illa. Hos Nisses voro vi en afton, och hos Elisif voro vi bjudna en kväll då professorn var hemma och språksam värre …

Bertil till Maria, Stockholm den 13 juni 1912

… Fröken Gustafschöld är sjuk och på Maria sjukhus men vet jag ej hur hon mår för jag har inte haft tid att besöka henne, men Anna Halling skulle gå dit i afton, hoppas det inte är något allvarligt … Vi trifs rätt bra på Marieberg men dock ej som på Djursholm, der är luftigare och gladare tycker jag…

Bertil till Maria, Stockholm den 5 juli 1912

… Hvad tante Fanny beträffar är det osäkert om hon kommer för hon är så ovan vid luft så det minsta hon går ut blir hon så yr i hufvudet och matt att hon måste ligga en dag eller så efteråt. Så Elisif var ledsen att hon inte kunde få henne härifrån men tordes ej när hon är så pass skral. I går var jag för första gången på Stadion och var det mycket roligt att se. Det var den afgörande matchen mellan engelsmän och danskar, fotbollspelare, och det var nästan fullsatt med menniskor och ofantliga handklappningar och hurrarop för segrarna

och äfven de besegrade danskarna fingo sina applåder. Kanske att jag går på den stora militärkonserten i morgon afton. Alrik kommer om söndag så man får lof att spara sig till dess också. Det var en sådan massa med folk som gick nedför Sturegatan efter sedan spelen var slut, så när man stod på afstånd såg man bara hufvud vid hufvud i det oändliga. Vid själfva utgången var en sådan trängsel att man stod som packade sillar, inte inne på området utan ute på gatan. Jag bor ännu på Marieberg och stannar väl där tills Alrik och Nisse resa …

Göteborgs-Ida till Maria, Dals-Ed den 15 juli 1912

… Naturligtvis ha vi mänskliga varelser alltid något att knota öfver, och här klagas allmänt öfver värme och hetta, och varmt är det, kan ej nekas, 29 grader i skuggan i morse. För oss emellertid som få gå till skogen och lägga sig i en backe går det väl an, värre är det för dem som skola stå i spisen och laga all vår mat, de ha skäl till jämmer! Här på Ed är obeskrifligt vackert hvart man vänder sig, ligger mellan tvenne sjöar, Stora och Lilla Lee, och hotellet där vi bo är utmärkt, god riklig mat, härliga sängar och moderata priser. Förmiddagarna tillbringa vi med arbete och högläsning i skogen och ett kallbad i sjön, och på eftermiddagarne någon vacker långpromenad. Ewy är mycket nedstämd och nervös, stackars liten, men jag tror denna luften skall stärka henne. Jag vet själf hur svårt det var att genomkämpa första året efter en smärtsam förlust! Just de här dagarne äro för mig fyllda af vemodsfulla minnen! …

Bertil till Maria, Stockholm den 15 juli 1912

… Nu snart är Stadionveckan förbi och vi komma väl in uti lugnare förhållanden. Vi voro naturligtvis med så mycket vi kunde och det är märkvärdigt hvad entusiasmen tar en och man skriker med lika bra som de yngsta. Det var ju en missräkning att det inte blef en svensk som tog maratonloppet, men det hurrades ändå. Hela dagen voro vi i rörelse från kl. 7 f.m. till kl. 12 på natten så man blir ganska trött. Först voro vi på Stadion så åto vi middag på Skansen och så på Operan på kvällen allt mycket trefligt. Sist sjöngs folksången af hela salongen och hurrades för Sverige. I dag flyttar jag ut till Edlundarne. Det skall bli skönt att komma till ro någonstans för det har just varit litet hit och dit förut i sommar …

Ellan till Maria, Stockholm den 15 juli 1912

Min älskade faster Maria på 80 års dagen.
De varmaste lyckönskningar sända vi faster på denna dag. Jag önskar att faster i dag skulle värmas vid tanken på sitt stora lifsarbete. För alla de unga Drakenbergarne skulle jag vilja ställa som en förebild två af de äldsta i slägten, nemligen faster Maria och farbror Sten. För mig ha ni båda varit de som gjort att den nya slägten för mig ej är främmande d.v.s. ej Carls syskon och tante Maria Adolf och Sigrid. Från mitt eget barndomshem minnes jag de bokar min farbroder planterat. Jag minnes huru löfven vid hösten torkade och blefvo så sittande öfver vintern. På våren kommo nya ljusgröna blad och trängde fram, först små och späda, så växte de större och kraftigare och till sist föllo de torra bladen af och fördes bort. Så är det äfven med ett menniskolif. Längre och längre fram skjutas vi till dess vi ej mera hållas qvar vid grenen utan falla af. Skillnaden mellan löfven och oss är i alla fall stor. De förra ha vid fallen upphört med sin bestämmelse, de sednare lefva qvar. Allt godt och ädelt och stort som blifvit det lefver qvar. Det stora behöfver ju inte vara det som historien prisar, mera värdefullt kanske äro små vänliga ord, en uppmuntran eller en förståelse. Det är för allt detta som jag i dag af mitt fullaste hjerta gifver faster ett tack. Hur ofta har jag ej gråtit ut hos faster och när jag slutat sade faster

alltid: ”Det är synd om dig barn, men du har inte annat att göra än att gå hem och ta’ nya tag”. Jag visste ju att den som sade det också sjelf åter och åter måst taga nya tag. Hell för den modiga qvinnan som när farkosten började sjunka sjelf satte sig vid rodret o styrde den med kraftig hand rätt. Att det lyckades berodde på kärleken till de 4 små sönerna, som måste föras fram och af tålamodet hos den som styrde farkosten. Fasters fyra präktiga söner äro nu fasters belöning och allas vår aktning, kärlek och tacksamhet. Måtte nu minnet af fasters lif värma och glädja faster i dag på den stora dagen då faster nått 80 år. Fasters egen tillgifna och tacksamma Ellan Drakenberg.

Bertil till Maria, Stockholm den 23 juli 1912

… Värmen är väl fortfarande besvärlig så väl hos er som här. Så länge jag får sitta inne på kontoret gör det mig ingenting men att gå omkring på gatorna är inte så nöjsamt och nu har jag så långt ner till badinrättningen så jag törs ej gå ifrån och bada. Det olympiska lifvet på gatorna är nu slut och alla utlänningar äro resta så nu är det lika tråkigt igen. Genom Alrik har väl mamma hört hur trefligt vi har haft det under spelen. Man tycker det känns riktigt tomt efter dem. På Djursholm må vi rätt bra Tora Enhörning har varit och hälsat på oss. Greta är hemma i sommar … Anna Halling ser vi inte till nu för tiden och det är ledsamt för hon piggar alltid upp sällskapet … I Söndags var jag ute hos Enhörnings på Skarpöborg. Der är alltid roligt och fullt med folk. Jag fick mig ett härligt bad och låg och solade mig på klipporna intill Jeans villa …

Bertil till Maria, Stockholm den 1 augusti 1912

… När Nisse kom hit var han ute hos oss på Djursholm på måndagskväll och låg här öfver natten. Det var roligt höra hur han haft det och var han mycket nöjd med sin semester …

Bertil till Maria, Stockholm den 10 augusti 1912

… Här om afton voro vi till Enhörnings, de skulle dagen derpå bort till Johannes Enhörning i Danderyd och döpa en flicka, hon fick namnet Brita Johannesdotter Enhörning … I torsdags voro Enhörnings hos oss på supé, vaxbönor, råkakor och hallon samt kaffe, Nisse var också med, vi hade mycket muntert, Tora är vid godt humör och pratar och är treflig. I afton, lördag, skola Nisse och jag resa ut till Anna på Mölnbo och stanna der till i morgon kväll …

Bertil till Maria, Stockholm den 15 augusti 1912

… Förra söndagen voro vi ju hos Anna Schult, hon var ovanligt kry och vi fingo utmärkt goda kycklingar … Louise har nu börjat göra sig hemmastadd i våningen igen men ännu ej börjat arbeta, men hon skulle gå dit i dag. I dag är Sigrids födelsedag, jag skall försöka komma dit en liten stund i e.m …

Nils till Maria, Stockholm den 19 augusti 1912

… Nu snart får jag hem familjen och det skall bli riktigt skönt få komma hem igen, ty huru det än är så är det bäst hemma … Här är för öfrigt inget nytt, endast träget arbete …

Bertil till Maria, Stockholm den 30 augusti 1912

… Jag bor ännu ute hos Edlundarna, men flyttar väl in så fort Elin fått litet i ordning, om onsdag eller så … M & S börjar få bråttom och folket har återvändt från sina landtställen der det nog är mörkt och kusligt nu … Vi gå

alla i fruktan och bäfvan för mobiliseringen, få se hur det kan komma att gå. Tänk om de kalla ut en nu midt i brådskan, hur skall det då gå med affärerna …

Elisif till Maria, Stockholm den 22 september 1912

Kära Faster och kusiner
Ehuru mina fingrar äro stela av packande och spikande, skall jag väl ändå söka plita ihop några rader. Förbundet har nu efter 20-årigt samlande på gamla luntor och damm och multum ryckt upp sina tältpinnar och flyttat till en annan marknad. Det är inte långt alls blott till Klarabergsgatan 48, hörnet vid Drottninggatan, vi få nu mycket stora rum, elektriskt ljus och sol, så vi ha vunnit betydligt på bytet, men mycket besvärligt är det medan det pågår, i går hade vi stängt, som väl var, och telefonerna flyttades, det är i alla fall rysligt tungt att packa upp och packa ned böcker, men det är ju inte så mycket ”småsaker och outsägliga ting” som i ett privathem. I dag känns armar och ben som avslagna, och ändå borde jag ju vara rätt van. I går togo vi en paus och gingo till Rosenbad och åto lunch. De ha inrättat ett grillrum, där köttbitarna först förevisas råa och sedan kommer en hvitklädd fransktalande kock in och steker dem i en öppen spis på ett halster. Vi valde nästan alla en fräsare hvilket vi inte alls visste hvad det var, men då det uppenbarade sig befanns det vara en chateaubriand med små små potatis i fyrkantiga bitar, stekt tillsammans på ett litet eldfast fat, därtill åto vi smör och bröd och drucko kaffe i små koppar och efteråt blev det jättestora gräddbakelser. Det var strålande väder och solsken och rätt mycket folk, och vi voro naturligtvis rätt skräpiga att skåda, ty när man stökar så där intensift tar man just inga ”gåbortskläder” på, men det fick nu passera. Så mycket damm som samlas i gamla luntor, tror jag ej finns på något annat ställe. Vi skola ha fröken Starbäck ett par dar nästa vecka igen. Hon är mycket snäll och villig, men mycket långsam, men det kanske tar sig …

Och det kan väl inte vara någon annan än pappa Rolfs faster Augusta?

Hagelstena-Ida till Maria, Norsholm den 30 september 1912

… Carl är nu på resor igen, måtte han bara stå ut med det. Han var här på trakten ett par da’r så jag fick träffa honom, han bodde på hotellet, jag gick ner o träffade honom, han kom hit en f.m. på visit och fick se hur jag hade det … Angående Louise så hoppas jag att hon måtte kunna trifvas att vara ensam. Hon tycks ej hört efter något sällskap. Hon har ju rätt mycket styra med då hon kommer hem om qvällarne. Ellan är så vänlig o bjuder henne ofta …

Bertil till Maria, Stockholm den 2 oktober 1912

… Vi ha nu fullt opp med arbete från tidigt på morgonen till sena kvällen. I söndags lade vi på Operakällarmattan som mamma vet vi alltid ha höst och vår. Sedan det var gjort for jag ut till Edlundarne på middag. På lördagen voro vi på spelparti hos Anna Halling som nu är åter från semestern … Jag vet inte om jag talat om att jag har fått ärfva en tafla efter fröken Tersmeden, en rätt stor som jag hade sett på med goda ögon, och hon var snäll och kom ihåg mig. Jag vart själf helt förvånad. Vi har hängt upp den i salen bredvid stora skåpet …

Bertil till Maria, Stockholm den 19 oktober 1912

… Här händer inte mycket när man själf är så upptagna som vi äro både Nisse och jag, inte hinner man besöka någon och få äro de som kommer hem om man undantager Elisif som alltid är snäll och tittar upp någon kväll

i veckan. Hon var uppe i går kväll, Hjalmar är nu bättre … Edit råkar jag ibland på hushållsskolan så jag får höra litet nytt från det hållet. Mabel har jag ej träffat sedan hon kom hem från England … Det är ännu ej rätt helt mellan Anna Halling och Edlundarne som ju är tråkigt, men de äro styfsinta hvar och en på sitt håll … Ida är för närvarande här på besök för att hemta sin vintergarderob och för att helsa på, hon stannar en 14 dagar. Louise är mycket osynlig, det är visst Ellan som lider värst af hennes nervositet …

Bertil till Maria, Stockholm den 1 november 1912

… Var i dag uppe hos Anna Schult som bjöd oss på middag om söndag. Hon är nöjd att nu ha Tersmeden på närmare håll och tänker sig ut den 10:e. Det lär inte ha varit så dåligt med hans kläder som ni trodde han hade ju fullt upp men ville inte fram med det. Hvarför köpte inte Sten hans skrivbord, undrar Anna. Hon tycker att det hade varit en välgärning om han inte haft så mycket möbler med sig. Ida är nu rest till sitt land igen. Louise var glad ha henne här en tid så hon finner det nog tomt nu. Carl har jag också träffat, han såg rätt kry ut, men däremot tyckte jag att Ellan såg nedstämd ut …

Anna Schult till Maria, Stockholm den 12 november 1912

… Nilses var hos mig för 8 dagar sedan. De voro så glada och pigga, men nog få Nils och Bertil arbeta bra mycket, nog talas det om 10 timmars arbetstid, men på deras konto tyckes ej den saken vara skrifven, godt så länge helsan står bi … Bertil hör af sig ibland, det är så roligt när han en f.m. kommer upp och säger sig vara hungrig, det är så roligt kunna bjuda honom på mat, ty han säger alltid det smakar bra af det enkla jag har … Lilla Tora Enhörning har jag haft nöje ibland telefonera till, hon är så hjertlig och god. Jag skaffade henne en ny, eller rättare gammal, soffa för billigt pris från en bekant i Mariefred och så var hon uppe hos mig på kaffe en dag och så gingo vi gemensamt ut och köpte ett par fåtöljer till den som jag sett ut, och det var hon så glad och nöjd åt, hon är rar och snäll …

Hagelstena-Ida till Maria, Norsholm den 21 november 1912

… Det var roligt att komma upp till Stockholm ett tag. Jag tyckte Louise såg kry ut och föreföll rätt glad. Det var kärt att återse vårt lilla trefliga hem … Jag följde med Louise ibland då hon gick till sitt arbete om morgnarne, sedan gick jag hem o diskade o städade. Vi voro på en treflig fruntimmersmiddag hos Mabel en dag när Jean var bortrest … Hos Gustaf voro vi ett par gånger, det passar ej när som helst att komma dit. Gustaf bjöd oss sista qvällen på Operan, då var det Romeo o Julia som är så vacker. Vi sutto också mycket fint, i fonden på första raden i logerna längst vid väggen, så att man var alldeles obemärkt, men såg utmärkt. De kungliga voro på Operan då. En annan gång voro Louise och jag på Anna Karenina men då sutto vi högt. Den var intressant att se. Föröfrigt sprang jag på visiter på f.m., så voro vi bortbjudna flera qvällar. Ellan var nedstämd och orolig för åtskilligt. Hon var förbigången av sin slägt nu också. Och orolig för Sten som inte är så kry. Det är mycket sorger här i verlden, både inbillade och verkliga. Carl var i Stockholm en vecka för att visa sig för doktorn, han tyckte att Carl var ovanligt kry …

Elisif till Maria, Stockholm den 24 november 1912

… Karin Lindström var hos Nilses. Jag hade med mig läggtaflan dit och vi började genast som gossarna lagt sig och höllo på till ½ 12 då Karin och jag måste gå hem. Nils och Bertil togo läggningen synnerligen allvarligt. Karin kunde inte alls få för sig dess oerhörda vikt

och betydelse, hvarför Bertil emellanåt röt åt henne och Nils kom med ett irriterat seså seså, allt efter hvars och ens naturliga läggning … Fröken Starbäck har nu fått anställningen vid Förbundets tidning Dagny, 3 timmars tjänstgöring och 50 kr. i månaden, måtte det nu bli bra …

Alrik till Maria, Härnösand den 25 november 1912

… Häromdagen fick jag ett mycket oväntadt bref från Ellan. Det är frågan om att hennes Sten skall gå igenom en skogsskola, som finnes här i staden, och hon ville ha en hel del upplysningar, bland annat om någon lämplig inackordering. Jag antar det var hennes mening få honom hit till mig och för att visa mig kunna läsa mellan raderna, skref jag och erbjöd honom få bo hos mig. Få se hur det kommer att ordnas. Blir det något utaf, skall han dock ej komma förrän efter Jul, d. 10/1. Jag nämnde om det för Thilda och jag tror ej hon vardt något vidare entusiasmerad, men hon höll dock god min, och tyckte bara det skulle bli rätt besvärligt för mig, men jag tänker vi kunna klara upp det båda två …

Alrik till Maria, Härnösand den 1 december 1912

… Från Ellan har jag haft bref att hon tacksamt accepterar mitt anbud få Sten boende här, så den 10/1 blir jag ej längre ensam, få se huru jag kommer trifvas dermed, det räcker ju bara 4 månader, så det skall allt gå …

Bertil till Maria, Stockholm den 2 december 1912

… Jag har varit på två söndagskalas sedan jag skref sist, hos Jeans och hos Enhörnings. På det först nämnda stället var det bara jag af slägten utom Sten o Edit … Hos Enhörnings voro Georg med fru och Signe … Sedan ankom en hel del ungdom som dansade och rasade ute i salen medan vi spelade kort i smårummen, det var stort smörgåsbord, buljong, fiskkroketter med kräftsås, anka med legymer, harikovert och jordärtskockor, tårta med glass, 3 sorters vin, vi slutade ovanligt tidigt för att vara der, redan kl. ½ 12, så att jag hann med spårvagnen hem … Vi voro också på Anna Schults födelsedag hos henne, hon var ej så välmående … I lördags var jag hos tante Maria, hon har haft någon muskelbristning uti ena benet och måste hålla sig stilla helst i sängen, Sigrid var kry …

Elisif till Maria, Stockholm den 10 december 1912

… Nils har nu gått ur arbetsstugans styrelse, han har så mycket att göra, men det blir svårt att få honom ersatt, han är så ordentlig med affärer, men han har så mycket att göra, att jag ej vill vara envis …

Bertil till Maria, Stockholm den 12 december 1912

… I måndags voro vi på Anna-kalas på slottet och fingo god mat och hade trefligt … På Lucia skola vi gå till tante Maria och dricka glögg. Louise var hos oss på middag i söndags och var hon mycket kryare och tyckte själf inte att det nu var så svårt att vara ensam …

Bertil till Maria, Stockholm den 19 december 1912

… Vi skola ha Jeans och kanske Théels till dopp på julafton, få se hur de båda herrarne komma att passa samman …

Maria Drakenberg född Roth dog hos Sten och Mita på Lekeberga julafton 1912. I januari 1913 fick Mita åka på litet semester till Uppsala och Stockholm.

Drakenbergska gravstenen år 2010

Sten till Mita, Lekeberga den 30 januari 1913

… Det var ju en stor ära för dig att Bernhard själf gjorde sig omak att förevisa nationalmuseet, det var nog roligt och intresant. Du har väl träffat Louise något, annars måste du söka upp henne … Jag har haft bref från Alrik som talar om sin tilltänkta resa till Paris i maj nu och på återvägen hoppas han hinna göra en afstickare hit …

Bertil till Alrik, Stockholm den 4 augusti 1913

Efter kombinerad tåg- och cykelsemester, ibland ensam ibland med broder Nils.

… På onsdagsmorgonen reste jag min väg med Falköping som närmaste mål. Der tog jag cyckel och åkte den ett par mil långa vägen till Skara dit jag anlände vid middagstiden och efter något letande fann Drakarne. Tante och Anna sutto ute i trädgården och arbetade och mottogo mig på det hjärtligaste. C-G och farbror kommo hem till midagen och Marie-Louise äfven. Min afsigt hade varit att genast efter midagen fortsätta till Kinekulle, men blef jag öfvertalad att stanna öfver natten. Anna visade mig omkring uti staden … Alla bådo helsa dig och uttalade sin stora glädje att du var der förra året. I september fyller visst tant 80 år. Deras hem var ju mycket hemtrefligt och gästfritt … Vid Lekeberga var Louise som hade fått lof att stanna öfver söndagen, hon skulle annars ha rest samma dag jag kom … På lördagsafton kom Nisse o Elin öfver för att helsa på Bernts som också kom då med kvällståget … Sigrid o Bernt voro glada o språksamma och deras två gossar snälla och söta … Nisse och jag hade sällskap hem och hade en bra resa med måttlig värme … På Djursholm må de på det hela bra. Tante Maria tycks vara nöjd med att vara der, Sigrid är rest till Skåne på en fjorton dar …

Mita och Sten fick Nils 12/10 1913. Elin och Nils fick Anna 22/11 1913.

Sten till Alrik, Lekeberga den 20 februari 1914

Efter "Bondetåget", vari bland andra Sten, Carl Hellman och min morfar John Roth deltog.

… Vi startade resan härifrån torsdagen den 5te med ordinarie tåget på morgonen. Kl. ½ 11 f.m. var det högtidliga invigandet af standaret på stadsfullmäktiges pleniesal, där stadens damer öfverlemnade fanan till bondetåget, hela lifregementets musikkorps var närvarande och spelade, Lilli var också med förstås. Därifrån tågade vi med musiken i teten till norra stationen därifrån extratåget utgick kl. 12. Men vi kommo ju långt före tiden och musiken var med ända ut på perongen och spelade medan vi väntade att tåget skulle gå och presis kl. 12

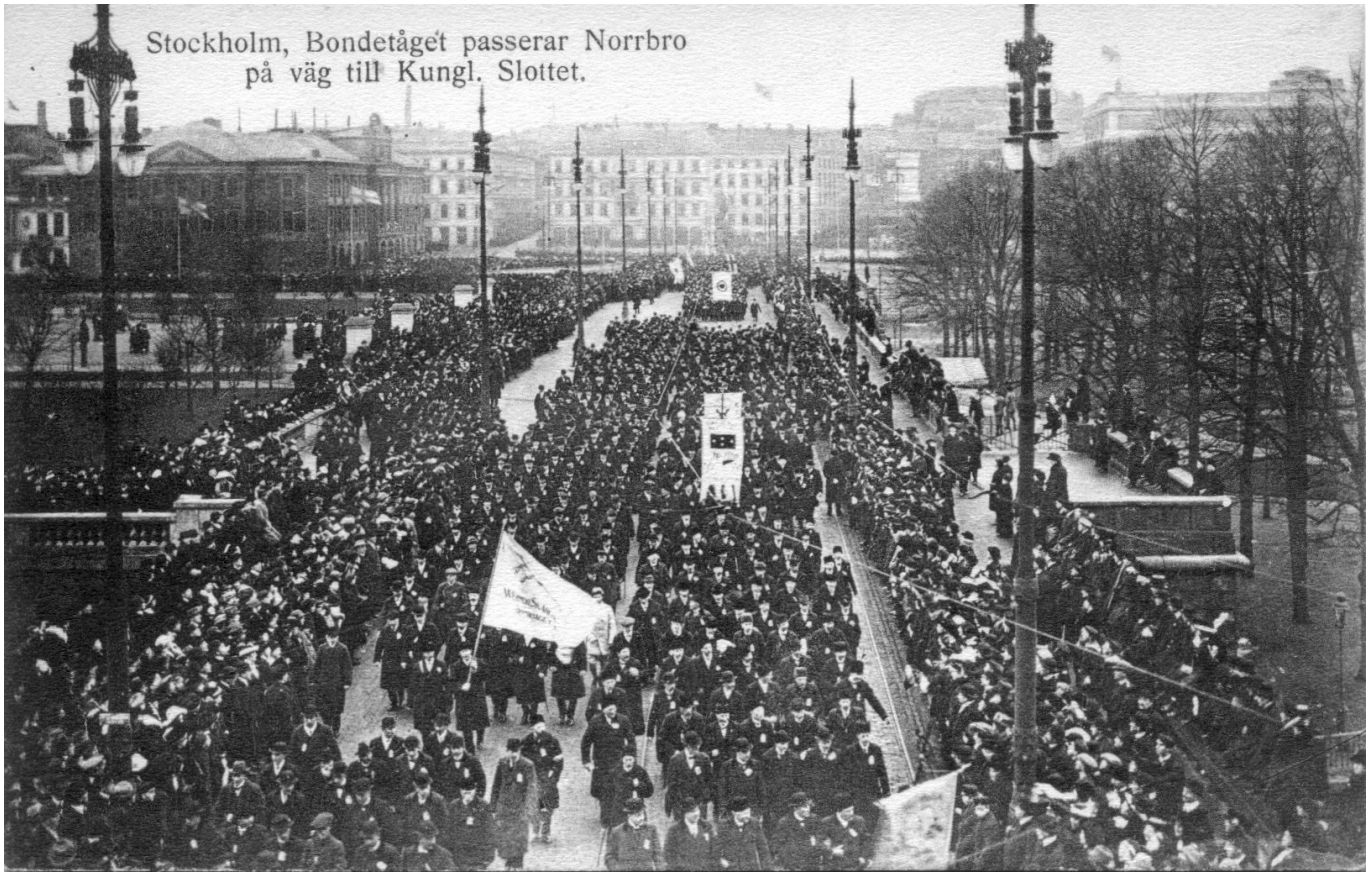

foro vi under hurrarop och hviftningar. Vid Södra kommo en del på och musiken som hade följt med dit ställde nu upp sig längst fram vid tåget och när det sen gick spelade de upp och marscherade medföljd af hela folkmassan som hviftade och hurrade. Sedan gick resan utan alla äfventyr och längre uppehåll. Resemarskalkar kommo litet emellan ordnade med bostäder vid framkomsten och matställen. Fem gubbar ifrån Göksvalla och Östa fingo fri kost (frukost middag och kväll) hos enkefru Anna Westman född Bergström och blefvo på alla vis trakterade och de voro mycket nöjda. Det skulle vara 600 deltagare här ifrån Nerike. Straxt efter 6 kommo vi fram till Södra stationen i Stockh. där vi skulle stiga af. Jag begaf mig direkt till Nilses. Så kom då fredagen då vi skulle uppvakta, kl. 9.30 samlades vi Nerkingar och Vestmanlänningar i Immanuelskyrkan vid Tulegatan där Waldenström höll ett mycket kort och godt anförande hvarefter vi samlades kring våra fanor. Genom något misstag hade vi inte fått vår fana till oss utan den var vid Klara kyrka hos de särskilda landskapsdeputerade, så hade vi ej haft en särskild för Edsbergs härad, så hade vi blifvit utan. Som det nu var fingo vi tåga först bland nerkingarna. Vestmanlänningarna gingo först med sina standar, Lindesbergs, Ramsbergs och Kopparbergs härader hade särskilda fanor. Så komma vi och efter oss Fellingsbroare med några gubbar i dräkt och särskild fana, de räknade sig eget nog till nerkingarna. Vi gingo Döbelnsgatan Malmskilnadsgatan Malmtorgsgatan Gustaf Adolfs torg Norrbro och Östra Lejonbacken in på borggården, efter hela vägen voro nästan alla fönster fulla med folk som viftade och hurrade det var mycket högtidligt, vid Gustaf Adolfs torg gingo vi till venster åt operan till. Upplänningarna kommo samtidigt fram från Fredsgatan snedt öfver torget och så gingo vi i dubbla kolonner öfver Norrbro, all trafik var afstängd. Upplänningarna veko af åt mynttorget gingo upp Storkyrkobrinken och in på borggården, de stodo i mitten kring talarstolarna. Till venster om dem Vestmanlänningarna, så vi, bredvid oss Gottlänningarna och till venster om dem Blekingarna. På andra sidan stodo närmast upplänningarna, sörmlänningarna

och bortom dem smålänningarna. Vi hörde och sågo mycket bra. Sedan talet slutat och upplänningarna börjat sin förbimarsch, så var man ju ledig och kunde gå och se sig omkring, och John och jag skulle gå och söka reda på Kalle Hellman som var med Östgötarna på yttre borggården, men det lyckades ej, men just som det var vår tur att gå in, kom han till oss. Vi hade den stora turen att snart nog få komma in då efter upplänningarna, sörmlänningarna fingo marschera upp, efter dem Vestmanlänningarna och så vi. Hela vägen upp paraderade lifgardister i björnskinnsmössor och öfverst Karl XII drabanter. I hvita hafvet sutto alla de kungliga, konungen och drottningen nickade, vinkade och bugade hela tiden så tänk hvad de skulle bli trötta innan alla passerat. Vi passerade hela festvåningen och konseljrummet gingo så en trappa ned till ordenssalarna genom hvilka vi också gingo till rikssalen och så ut i södra hvalfvet, där kungens porträt utdelades. Det hela var mycket högtidligt och gubbarna satte mycket stort värde på att få passera genom slottet och se hela kungligheten. John och jag följdes sen åt till Parkgatan 4 och fingo litet mat. John skulle sen på Sörmland Nerikes gille, men jag föredrog Skansen, dit jag hade sällskap med Anna Salin. Vi kommo dit en kvart före 6 och gingo direkt till Renberget där Hedin skulle tala kl. 7, där var redan mycket folk så vi trängde oss så långt fram vi kunde komma och blefvo sedan stående som packade sillar men under det vi väntade så sjöng hela folkmassan än den ena än den andra sången mäst ”Du gamla du fria” och när de slutade på ett håll så började de på ett annat och så hurrade de ett tag, Anna sa att hon hade aldrig varit med på Skansen då det varit sådan stämning, och hon har väl dock varit där åtskilliga gånger. Men när så Hedin kom ville det rakt inte ta slut på hurraropen. Jag har aldrig hört honom och tyckte jag det var mycket roligt att höra honom, och hördes han vida ikring. Det var också ett skönt och mildt väder, månen titta fram och lyste upp trakten emellanåt. Efter föredragets slut skulle vi skingra oss, men det var lättare sagt än gjordt, vi måste följa med strömmen och så småningom kommo vi ur klämman. Vi styrde då kosan till Bragehallen för att få något att styrka oss med men det var inte godt att komma in. Slutligen lyckades jag komma in och fick ett par biljetter till kaffedrickning och så tog jag Anna i armen och formligen drog in henne. Kl. 9 afbrändes ett mycket ståtligt fyrverkeri fr. Bredablick, det var det grannaste jag har sett i den vägen. Straxt efter 10 voro vi hemma igen. På lördagen var jag i sällskap med Kalle H. ut på Ladugårdsgärdet för att se militäröfningarna, men det var så dimmigt så det syntes dåligt, ganska kallt var det också så när vi stått där ett par timmar så gingo vi till staden igen och besågo artillerimuseet. Vi skulle på middag till Nilses tillsammans med Elins broder Georg, Lundbergs och Kamilla. På kvällen sen gästerna gått tyckte samteliga att vi skulle gå ut och se på lifvet på restaurangerna, Elisif kom med och vi försökte komma in på sju ställen men misslyckades. Till slut hamnade vi på Sturehof. På söndagen voro Nils och jag och sågo på automobilstarten och på visit hos tant Fanny. På f.m. the hos Elisif och middag hos Salins, på kvällen voro Nils, Bertil och jag på operan och sågo ”Madermans juveler”. De nerkingar som följde med extratåget reste hem söndag middag. På måndag f.m. voro Elin, jag och Anna Salin på visit hos Jean, d.v.s. han var inte hemma, men Mabel tog emot. Därifrån gingo Anna S. och jag och besågo Engelbrektskyrkan både ut- och invändigt. Sedan gick jag på visit till tant Maria som inte var hemma och Starbäcks. Bertil hade inviterat John och mig till middag på Exelsior och sedan besågo vi hela Myrstedts etablisemang och sedan gingo vi hem till Nilses och spelade kort. På tisdag sökte jag upp Louise och hade sedan stämt möte med Anna Salin igen utanför Nationalmuseum, som vi besågo. Åt middag hemma och var på

kvällen på Vasateatern tillsammans med Anna S., John och Bertil och såga ”Kontanter” som var mycket rolig. Onsdagmiddag åkte John och jag hem norra vägen och mötte då vid Centralen alla studenterna, som kommo för att uppvakta konungen. Den resan blir ett av de största minnena i lifvet. Konungens tal på borggården har ju åstadkommit en hiskelig rabalder, få se huru det kommer att sluta, det är minsann spännande tider. Det var i alla fall en utmärkt ministär Hammarsköld fick ihop, men hvad hjälper det, den skall i alla fall ”slås ner”. Dugligheten är en bisak, partiet hufvudsak, Mita och barnen äro krya och bedja helsa. Många helsningar från din tillgifne broder Sten.

Hagelstena-Louise dog 1914.

Nils 1916

Mita och Sten fick Erik 3/12 1917.

Bertil till Sten, Stockholm den 2 februari 1921

… Nu i alla fall undra Karl Schmiedel och jag om inte du kunde ta dig några dagar ledigt och komma hit och se hur vi ha det. Du skall få bo hos mig och vi skulle försöka ställa det så trefligt som möjligt för dig. Kan inte kommunen ha behof af några upplysningar här som du vore tvungen komma hit och hemta eller något i den vägen, så att resan ej blef så dyr för dig. Elin o Nisse föreslå att du kommer till första fettisdagen, tänk på saken och ge oss snart besked. Karl är kry och har jag mycket trefligt af honom han är så enkel och snäll. Han talar nu riktigt bra svenska. Hur står det till med Ida, jag borde ju egentligen skrifvit och tackat för brefvet till nyår, men trodde jag snart skulle träffa henne igen personligen. Jag antar att hon är kvar hos er … Jag är bjuden på stort bröllop, nämligen Nils Enhörning o fröken Elliot. Vigseln skall bli i Jacobs kyrka o sedan middag på Grand Hotell … Förra söndagen voro vi bjudna på lunch till Nisse o Elin och hade en mycket treflig stund. Elisif o Hjalmar, Ansgar, Gustaf o Ma o deras dotter Signe, Anna Schult o hennes adoptivdotter Elsa, Karl o jag. Alla gåvo sig god tid och foro ej förr än ½ 5 … Härom aftonen hade jag Jean o Mabel hemma på the. Nisse o Elin voro äfven med så att vi fick oss en bridge.

Bertil till Sten, Stockholm den 28 februari 1921

… Har ännu ej träffat Ida sedan hon kom hem hon är väl så upptagen med att skrifva deklaration … Karl och jag äro alltfort rätt mycket tillsammans på kvällarna … På förmiddagen var jag hos Elisif på gratulation, mest damer öfver 50 åren, Hjalmar o jag de enda herrarna. Elisif är ute o reser o agiterar för A.V.F. i Vermland och så vill dom peta henne i stadsfullmäktige så nog har hon händerna fulla …

Yngve, Sten-Olof, Stig, Kerstin, Maja och Nils

Kerstin Drakenberg, Karl Smiedel, Signe, Valborg, Augusta och Gunnar Starbäck

Augusta Starbäck, Bertil Drakenberg, Lotten Halling, Rolf Starbäck och Anna Halling pingsten 1922

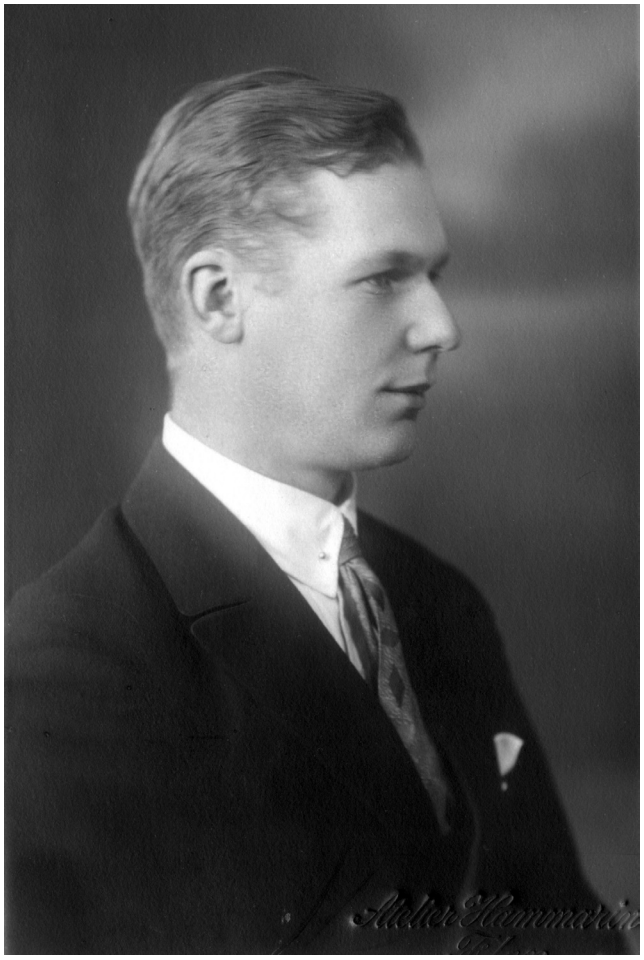

Sten-Olof

Kerstin

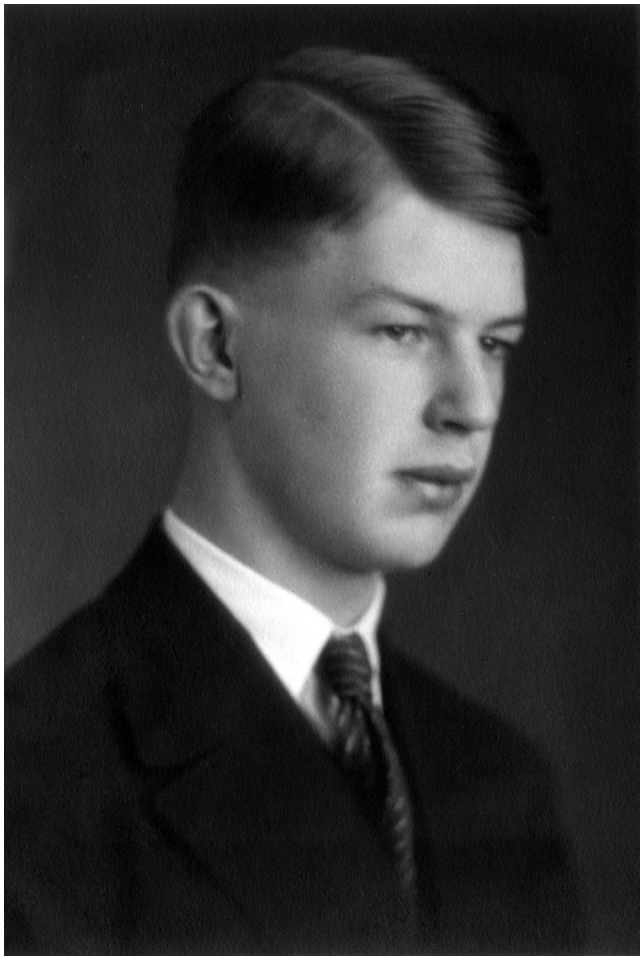

Nils

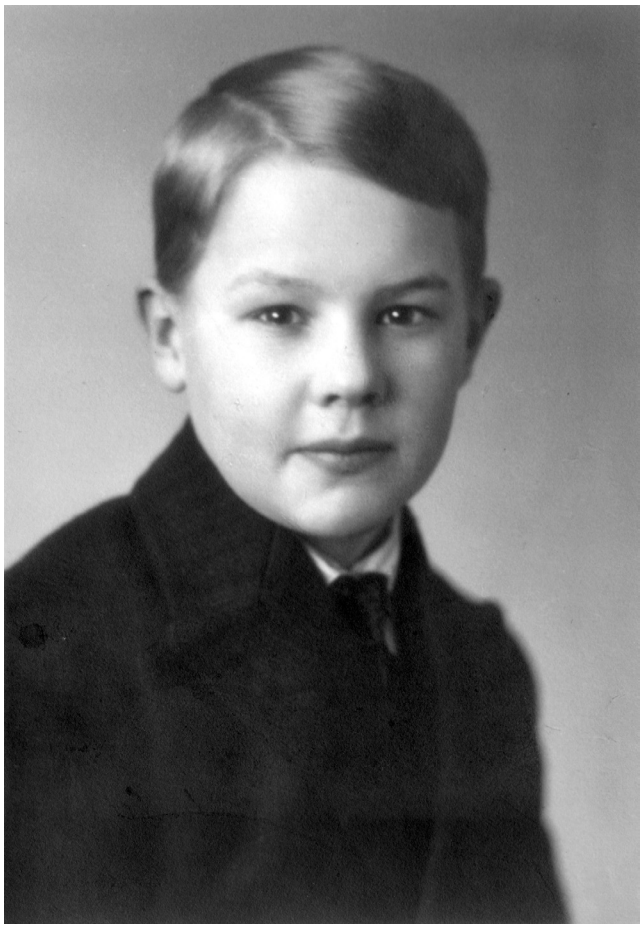

Erik

På det Enhörningska brölloppet har jag också varit och var det fint o storartat med stor middag för 100 kr. kuvertet på Grand. I förra veckan voro vi också på en liten fin middag hos Starbäcks endast ungdom och känner jag mig naturligtvis mycket smickrad att få räknas med bland dem … Du kommer väl så du kan vara med på Nisses födelsedag …

Bertil till Sten, Stockholm den 5 september 1921

… N.K. har nu ytterligare satt ned våra löner med 15% så nu när det kommer i verkställighet ha de tagit 25% af lönen, det känns inte alls angenämt. Men man får väl trösta sig med att man inte är ensam … Ida har kommit tillbaka från Furusund inte alls utvilad eller uppäten utan ganska mager och trött. Hon letar nu efter en ny bostad om hon kan få tag i någon som är rymligare och bättre … Om onsdag skall jag ut och gratulera Elin på födelsedagen, få se om det kommer några fler … Ansgar har varit i Berlin på astronomikongress …

Det var ju förfärligt att få sänkt lön? Men jag blev glad att äntligen läsa något om N.K. Jag har vetat i ”hela mitt liv” att Bertil jobbade där, men hela tiden står det bara om Myrstedt & Stern. Men nu är han i alla fall på N.K. och han bor inte längre hos Nils och Elin. Där har jag trott att han bodde kvar hela livet.

Anna Schult dog 4 augusti 1922.

Sten till Kerstin i Stockholm, Lekeberga den 23 maj 1923

… Jag tycker allt att du borde gå på visit till tant Anna Salin om hon är kvar i staden och äfven tant Elisif, det ser artigt och vänligt ut äfven om det inte pricis är så nöjsamt, kanske farbror Bertil följer med dig. Till några andra slägtingar tycker jag ej du behöfver gå, det skulle endast vara öfverstelöjtnant Sten därför att du var där i somras …

Mita till Kerstin i Stockholm, Lekeberga den 28 maj 1923

… Du skrev ej om farbror Bertil var nöjd med hatten? Har du varit hos tant Edit …

Mita till Kerstin i Visby, Lekeberga den 10 juni 1923

… Pappa har blivit bjuden till farbror Bernts för att se på utställningen under lantbruksmötet och jag hoppas han reser tillsammans med tant Lilli den 18 och sedan kommer åter med farbror Alrik till midsommar …

Sten till Kerstin hos Lalla Löthner Hitorp Nora, Lekeberga i mitten av april 1924

… Har du sett i tidningen att farbror Konrad Camitz är död, han begrofs i går …

Sten till Kerstin hos Lalla, Lekeberga efter 10 maj 1924

… Tant Lilli har varit här i natt och rest nu med allra första tåget …

1925 dog Hjälmarsbergs-Karl och Hagelstena-Karl, 1926 Hagelstena-Gustafs Mathilda samt ”vår Bertil” endast 51 år gammal, 1929 Hagelstena-Gustaf, 1930 ”vår Stens” dotter Maja, endast 22 år ung.

Sten och Mitas barn umgicks mina föräldrar med hela livet och jag, född 1937, visste alltid vilka de var. Alla andra som jag skriver om ”känner” jag bara genom alla sparade brev och andra papper samt genom kontakter med alla möjliga släktingar.

Göteborgs-Ida till Mita, Göteborg den 31 maj 1931

… Tack av hjärtat för att ni så vänligt även i sommar vilja ha besök av mig, och ni förstå

Lekebergafamiljen

Äppelviksfamiljen: Yngve, Elin, Nils, Anna, Alrik på besök, Stig och Ingrid

nog att jag gerna vill komma med stor tacksamhet, men när och hur vet jag ännu ej. Saken är den, att Sten och Edith när de voro här i vintras, bjöd mig till Skärblacka på ett litet besök och det tycker jag allt vore roligt att få göra, men de ha så hemskt mycket gäster så jag får först skriva och taga reda på när detta kunde ske … Ni kanske även ha fullt hus i sommar, komma några flera inackordenter, eller kanske familjerna Hellman och Ansgar Roth. Ja, säg nu reelt ifrån så jag ej kommer till något besvär. Jag borde ju egentligen ej alls resa bort i sommar då jag ej haft någon hyresgäst på hela året. Inte har jag heller fått någon passande 2-rumslägenhet för skapligt pris. Sådan blir nästan dyrare med flyttning, än om jag bor kvar, och nu har Bernt sagt att han tycker jag skall bo kvar här, och hoppas på att få någon lämplig individ till hösten … Bernt och Lotte resa nu om en vecka till ett pensionat i Dalsland, sedan till Nösund … Från Lulli hade jag ett glatt och trevligt brev. Hon skall vara hemma i sommar. De skola få annan större våning till hösten. Men Ellans familj har det bara tråkigt …

Ellan Drakenberg och Bernhard Salin dog 1931.

Erik, Sten-Olof, Stigs fästmö Eva, Stig och Kerstin

Sten-Olofs tal till Mita 29 mars 1932

Kära Mamma!
Jag har fått i uppdrag av mina syskon att säga några ord och försöka uttrycka vårt tack och vår stora beundran för Mamma. Och när jag satt i går kväll och skulle försöka skriva några rader till något som skulle föreställa ett tal frågade Nils sömnigt vad gör du? Jag skriver tärntalet sade jag utan att egentligen tänka mig för. Men så tokigt var det kanske inte, för man kan väl knappast påstå att mamma ser ut som om hon i dag skulle fylla 50 år. Och när man sedan vet hur förstående hon är för oss ungar och för alla våra tillställningar och upptåg. Då märker man absolut icke hennes ålder. Det är skönt att veta att man har ett hem och mor och far att vända sig till i glädje eller sorg. Tack snälla mamma för allt som har varit och våra hjärtligaste gratulationer i dag och önskan om lycka och välgång i fortsättningen. Tack Mamma.

Jean Drakenberg och Edit Drakenberg dog 1935, Hjalmar Théel 1937, Stig Drakenberg 1940, Hagelstena-Ida och Henrik von Hofsten 1945, Jean, hans hustru Elin och hans bror Sten 1946.

Kerstin

Kerstin var tjänstledig från Serafimen och arbetade som operationssköterska i Finland både under Finska vinterkriget och under Fortsättningskriget.

Sten till Kerstin på Serafimen, Lekeberga den 3 juni 1947

… Nu har jag bestämt mig för att fara upp på Anna Salins åttioårs-dag om lördag. Jag reser tillsammans med Tant Lilli och vi ska åka båt från Örebro på fredag e.m. kl. 4 och äro då i Stockholm vid åtta-tiden. Jag har skrivit till farbror Nils och bett att få bo där. Har fått bjudningsbrev till middagen kl. 7 e.m. Har du ledigt på söndag så kunna vi träffas då? …

Sten till Kerstin på Serafimen, Lekeberga den 16 september 1947

… Vid hemkomsten i går möttes jag av den sorgliga nyheten att farbror Nils dött, och som jag tänker mig upp till begravningen, när den nu blir, så undrar jag om du kan härbergera mig? …

Göteborgs-Ida dog 1947.

Sten till Kerstin, Lekeberga den 4 mars 1949

… Nu skriver jag närmast för att be dig styra om en krans till farbror Ansgar, jag hade brev från Tant Elisif och hon skrev att han var mycket dålig och att dom väntade slutet när som helst, han har ju varit sjuk över en månad. Det blir tomt nu för Vivan och tant Elisif, undrar om Vivan får någon pension, annars får hon ingenting att leva av, men hon kan väl alltid få något arbete för hon är ju inte så gammal … Ta en krans för omkring 20 kr, jag fick så mycket blommor på min födelsedag …

Sten till Kerstin, Lekeberga den 4 april 1949

… Genom Tant Lilli, som vi träffade i går hos Eriks, hörde vi att hon sett i tidningen att Vivan också skulle ha dött, det var ju högst märkvärdigt och sorgligt, vad var orsaken? Nu blir Elisif alldeles ensammen. Vill du vara snäll ombesörja en krans såsom förra gången …

Mita till Kerstin, Lekeberga den 7 augusti 1949

… Vi hade i går brev från Karl-Erik, som tyckte vi skulle komma ner till Skara och fira Anna på hennes 80-årsdag den 1 sept. och det kan nog hända att vi gör, det vore mycket roligt …

Mita till Kerstin, Lekeberga den 14 augusti 1949

… Karl-Erik har skrivit och vill att vi ska komma till Skara den 1 sept. och vi har tackat ja, jag tror nästan att Lilli också följer med, jag skrev till K-E att han skulle ge henne en påstötning …

Karl-Erik, bokhandlare i Stockholm, är son till Skara-Drakarna Bernt och Sigrid. Anna är hans faster.

22 oktober 1949 firade 22 personer, bland andra Sten Drakenberg och Anna Salin, Lilli von Hofstens 85-års-dag i Örebro. I april 1950 flyttade Sten och Mita en trappa upp på Lekeberga, där ordentlig lägenhet till dem gjorts i ordning. Först nu flyttade sonen Nils med hustru Inga och deras fyra barn från lilla Brostugan en bit därifrån. Fyra år senare fick de sitt femte barn Nils.

Sten till Kerstin, Lekeberga den 9 december 1951

… Du undrar om det är några vi särskilt vill träffa. Ja, Anna Salin går vi väl till, och Elisif träffar vi väl också …

Anna Salin dog 1954, Elisif Théel 1957, Alrik Drakenberg 1959.

Sten till Kerstin, Lekeberga den 11 oktober 1959

… Nils har i dag hållit på med att ställa i ordning kristallkronan han blev vid i Härnösand och vi har just varit nere och sett dess upphängning i förra matsalen och den ter sig utomordentligt bra ut. Mamma tycker det är den vackraste krona hon sett, och däri instämmer jag …

Mita i kanten av brevet

… Den är som en saga, jag är glad att den hamnat här …

Mabel Drakenberg dog 1960, Lilli von Hofsten 1964, Mita 1967, Sten 1971. Dottern Kerstin bodde hos dem deras sista år. Fortsatta livet på Lekeberga får någon annan berätta om.

Men 8 juli 2010 ville Sten-Olofs andra son Olle och hans hustru Anita ha med mig på en liten tur till Uppland. Där träffade vi nuvarande ägarna till Hagelstena och fick även komma in i stora huset som inte var ombyggt. Där bodde nu en dotter, själva hade de nyligen flyttat ut i flygeln. Vi tittade även på Nils Adalriks gravsten. Men roligast av allt var att vi fick komma in till Nils Adalrik och Maria i Hässelby. Husfadern var inte hemma, men den unga trevliga frun med 3-månaders baby släppte glatt in oss. Hon hämtade en gammal karta som hon och Olle noggrant studerade. Jag var mest imponerad av de framtagna originalgolven i tre rum i fil, där ”gossarna Drakenberg” krupit omkring för längelängesedan, en av dem Olles farfar. De nya ägarna rustade och reparerade både ute och inne, bland annat skulle det bli snygg ljus träpanel utanpå huset. Besöket kändes som ett mycket trevligt adjö till alla de Drakar som jag inte längre kan ”träffa”.

Mita och Sten